

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**KOMENTARI
POSLANICE RIMLJANIMA**

Naziv djela:
Komentari Poslanice Rimljanima

Priredivač:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Dizajn korica i priprema za štampu:
Pavle Simović

Štampa:
„Donat Graf“ Beograd

Prvo izdanje, 2024. godine

Sadržaj

1. Pavle predstavlja jevanđelje Rimljanima	5
2. I religiozni su prestupnici Zakona	27
3. Svi su sagriješili, „ali sada...“	39
4. Abramov primjer pravednosti po vjeri	57
5. Čovječanstvo u Adamu i u Hristu	66
6. Jevanđelje nije dozvola za grijeh	83
7. Izbavljeni ispod grijeha i ispod zakona	94
8. Istina kao što je u Hristu i duhovni život	108
9. Pavlova briga za Izrael	130
10. Propust Jevreja	144
11. Biće spasen sav Izrael	155
12. Hrišćanski život	170
13. Pokornost građanskim vlastima i Božji zakon kao standard hrišćanskog življenja	184
14. Bavljenje slabima	196
15. Hrist kao primjer i Pavlovi planovi i želje	208
16. Jedno u Hristu	220

Komentari Poslanice Rimljanima

1. Pavle predstavlja jevanđelje Rimljanima

Pavlovo pismo Rimljanima šesta je knjiga Novog saveza i najduži i doktrinarno najznačajniji spis apostola Pavla. Vjerovatno je nastalo u Korintu oko 56. godine. Rimljanima je nadahnuto Sveto pismo, ali to je i Pavlovo pismo hrišćanima koji žive u Rimu. Slijedi tadašnji običaj za otvaranje pisma, identifikaciju od koga je, kome je pisano i službeni pozdrav.

Pavle počinje tako što se identifikuje. Prvo, on sebe shvata kao slugu Isusa Hrista. Grčka riječ koja se ovdje koristi za slugu je *dulos*. Dulos u grčkoj kulturi bio je „sluga“, neko ko se prodao u ropstvo drugoj osobi bilo na određeno vrijeme ili na neodređeno vrijeme. Pavle je sebe smatrao Hristovim vlasništvom.

Pavle zatim sebe naziva apostolom. Riječ apostol znači „osoba koju je drugi poslao da predstavlja njega i njegov autoritet.“ U Novom savezu smatralo se da apostoli Isusa Hrista govore autoritetom samog Hrista. Po istom principu zastupništva Hrist predstavlja Boga Oca. Dvanaest Isusovih učenika postali su poznati kao njegovi apostoli. Pavle je kasnije postao apostol kada se Hrist otkrio Pavlu i pozvao ga da ispuni tu ulogu (Djela 9:15). Kasnije su drugi Isusovi apostoli potvrdili da je to Pavlov poziv (Galatima 2:7-9).

Dakle, Pavle počinje svoje pismo jasno stavlajući do znanja svojim čitaocima da je on i sluga i predstavnik Isusa Hrista. Ono što im on kaže u ovom pismu imaće autoritet samog Hrista.

Konačno, Pavle identifikuje misiju koju mu je Hrist dao. On sebe shvata da je „odvojen“ za jevanđelje – „dobru vijest“ – Božju. Ovo pismo rimskim hrišćanima je, zapravo, temeljna i pažljivo konstruisana prezentacija onoga što je jevanđelje i zašto je toliko značajno.

Prvo, piše Pavle, Božje jevanđelje nije nova stvar koja se pojavila od Isusove smrti i uskrsenja. Umjesto toga, Bog je davno obećao jevanđelje kroz ono što su njegovi proroci pisali u „svetom pismu“. Pavlovi čitaoci bi razumjeli Sveto pismo tako da uključuje knjige koje nazivamo Starim savezom.

Pavle ne daje primjere obećanja jevanđelja u ovom kratkom stihu, ali je dosledan u svom pisanju insistirajući na tome da je Sveto pismo uvijek upućivalo naprijed na dolazak Mesije i spasenje kroz njega i za jevrejski narod i za neznabošce (Galatima 3:7-9). Novosavezne knjige, kao što je Poslanica Jevrejima, uveliko pokazuju kako je Sveto pismo Starog saveza bilo ispunjeno predviđanjima i opisima Isusa Hrista. Zapravo cijela svrha poruke Svetog pisma je dobra vijest o spasenju ljudskog roda. Biblijska religija nije sama sebi cilj.

Pavle je toliko nestrpljiv da počne poučavati o jevanđelju Isusa Hrista da izgleda ne može ni da dočeka da završi uvodni pozdrav svog pisma.

Isus je, kao ljudsko biće, bio direktni potomak kralja Davida. To će postati važno za Pavlov slučaj da je Isus Mesija zbog proročkih obećanja Starog saveza da će jedan od Davidovih potomaka zauvijek sjediti na prijestolu Izraela (2. Samuelova 7:12-16). U sledećem stihu, Pavle će pokazati da je Isus bio više od potpunog čovjeka.

Jevanđelja kao što su Luka i Matej takođe pružaju Isusov rodoslov kako bi pokazali da on dolazi iz ove Davidove loze. Tema dokazivanja da je Isus Mesija, i Onaj koji je obećan u jevrejskim spisima, takođe se nalazi u knjigama kao što je Jevrejima poslanica.

Sada Pavle dodaje da Isusovo uskrsnuće iz smrti u život dokazuje da je on bio više od čovjeka. Taj događaj, koji je predvidio sam Isus (Matej 28:6), potvrdio je da je on zapravo Sin Božji. Bila je to objava snagom svetog Duha Božjeg da je Isus sam Sin Božji – Njegov predstavnik u najuzvišenijem smislu. Ko je drugi mogao podići Isusa iz mrtvih osim samog Boga?

Kao Božji Sin, Hrist ima izvršnu vlast datu od Boga Oca. Stoga je jedino ispravno da ga tretiramo kao „Isusa Hrista Gospoda našeg.“

Preko Isusa Pavle je primio blagodat, koja je nezaslužena naklonost, kao i apostolstvo, koje Pavlu daje autoritet da govori u Hristovo ime. Pavla je Hrist poslao, radi Hristovog imena – ili radi njegove časti – da ostvari „poslušnost vjere“.

To je vrlo specifična fraza. Pavlu će biti potpuno jasno šta to ne znači. Njega Hrist nije poslao da natjera ljude da religiju shvate na formalistički način, držeći se raznih uredbi i propisa. On je poslan da ostvari poslušnost vjeri u Hrista. Drugim riječima, Hrist poziva ljude da

vjeruju u njega. Odbiti vjerovati u Isusa znači ne poslušati taj poziv. Vjerovanje podrazumijeva poslušnost, kako u tome da postanemo hrišćani, tako i da hodimo u Hristu kroz cijeli život.

Pavle je poslan da to donese među „svim narodima“. Pavlova jedinstvena misija, koju mu je direktno dao Isus, bila je da prenese radosnu vijest o spasenju kroz vjeru u Hrista svim nejevrejskim narodima svijeta.

Evo šta je Isus rekao o Pavlu u Djelima 9:15: „Taj čovjek mi je izabrano oruđe da nosi moje ime neznabošcima, a i kraljevima i Izraelovim sinovima.“

Pavle dodaje da njegovo misijsko polje, njegova ciljna publika, uključuje one koji su pozvani da pripadaju Hristu u Rimu. Drugim riječima, Pavlova poenta u pisanju ovog pisma je da izloži tačno šta znači poslušati Hristov poziv da vjerujemo u njega. Pavle se sprema predstaviti jasan i detaljan opis dobre vijesti da se svima može oprostiti njihov grijeh i uspostaviti ispravan odnos sa Bogom vjerom u Isusa i ono što je postigao svojim životom, posredničkom smrću, uskrsenjem i daljim posredovanjem u našu korist.

Pavle piše svima u Rimu u to vrijeme koji su i voljeni od Boga i pozvani od Boga da budu sveci. Prema Jovanu 3:16, Bog voli svijet, uključujući sve one koji su u Rimu u ovo vrijeme. Osim toga, Pavle je shvatio da je Bog pozvao one koji čitaju njegovo pismo da budu „sveci“ ili „sveti“. U Novom savezu, svi koji vjeruju u Isusa nose titulu „svetaca“ (Efescima 2:19). To nije ime namijenjeno samo onima za koje se smatra da su posebno pravedni hrišćani. Budući da su vjernici „u Hristu“, a Hrist je svet, svi smo i zvanično „sveti“ – pozvani ili odvojeni za svetu upotrebu.

Pavle završava otvaranje svog pisma svojim standardnim blagoslovom. Često ga je koristio, ali ima smisla. Svojim čitaocima je objavio blagodat i mir i od Boga Oca i od Gospoda Isusa Hrista. Kao što je to slučaj i u drugim poslanicama, jasno se identifikuju dvije ličnosti kojima smo odgovorni: Bog Otac i Njegov Sin i naš Gospod Isus Hrist.

Nakon što je završio uvodni pozdrav svog pisma (Rimljanima 1:1-7), Pavle kreće u neke lične riječi hrišćanima u Rimu. Njegova pisma hrišćanima i skupštinama u raznim gradovima često počinju izjavom njegove zahvalnosti onima kojima piše.

Razlog Pavlove zahvalnosti Rimljanima je taj što je njihova vjera objavljena u cijelom svijetu. Drugim riječima, hrišćani u Rimu su nada- leko postali poznati po vjeri u Isusa. To je upravo Pavlova misija u ži- votu, koju mu je dao sam Hrist: da vidi da se vjera u Hrista širi na sve narode svijeta (Rimljanima 1:5). Dakle, nije iznenađujuće čuti ga kako zahvaljuje Bogu preko Isusa Hrista za ovo.

Trebali bismo uzeti u obzir Pavlov molitveni život. On nam je mo- del da se molitve Bogu, uključujući zahvaljivanje, dešavaju kroz Isusa. Većina hrišćana je formalizovala ovu praksu završavajući naše molitve sa „u Isusovo ime“. Činimo to zato što je naš pristup Bogu Ocu moguć samo zato što smo „u Hristu“. Nikada ne bismo mogli pristupiti Bogu sami, u svom grijehu, bez Hrista.

Pavle poziva Boga da mu bude svjedok o tome šta će im reći. Dru- gim riječima, on želi potpuno jasno dati do znanja da ih ne laže. Kad bi Bog odlučio da govori o tome, Pavle kaže, On bi me podržao.

Ni Pavle nije neozbiljan ili lakomislen prema Bogu. Dodaje da svo- jim duhom služi Bogu u objavljivanju jevanđelja o Sinu Božjem Isusu. Drugim riječima, služenje Bogu propovijedanjem Hrista je cio Pavlov život. On je potpuno ozbiljan kada kaže da će ga Bog podržati u onome što će reći.

A ono što Pavle sprema da kaže jeste da moli nešto o svojim čitao- cima, hrišćanima u Rimu, „uvijek“ ili „bez prestanka“. U ovom slučaju, „uvijek“ treba da znači „redovno i kontinuirano“. To, naravno, ne znači doslovno svaku sekundu svakog budnog trenutka. Umjesto toga, to implicira da Pavle ne uzima slobodne dane u molitvi za ovu stvar, i važno mu je da njegovi čitaoci to razumiju.

Zaključujući svoju misao iz 9. stiha, Pavle otkriva šta je to zašto se moli kada svoje čitaoce spominje Bogu. Pavle moli Boga da mu dopusti da posjeti Rim. Očigledno, putovanje u Rim i lično viđenje ovih ljudi je nešto za čim je Pavle dugo čeznuo. Zapravo, zvuči kao da je prethodno krenuo da dođe do njih prije nego što je na neki način spriječen.

Pavle nam ponovo daje uzor kako se moliti, u ovom slučaju za nešto što duboko želite da se dogodi. On pita Boga da li se to može dogoditi Božjom voljom. Pavle priznaje da okolnosti njegovog života, uključu- jući gdje će ili neće ići na svoja putovanja, nisu nešto što je samo pod

njegovom kontrolom. Mora biti i Božja volja da bi se tako nešto dogodilo. U svom drugom pismu Korinćanima, Pavle će ponuditi primjer nečega za šta se molio, a što je Bog odbio (2. Korinćanima 12:7-10).

On brine o njima i želi im donijeti neki duhovni dar koji će ih ojačati. To vjerovatno znači da Pavle želi doći i iskoristiti svoje duhovne darove evangelizacije i učenja kako bi im pomogao da budu jači u Hristu. Ili im možda želi dati neku vrstu blagoslova koji će im pomoći da ih učini jačima.

Čini se da je Pavle svjestan da ima neku jedinstvenu sposobnost koja bi mogla na neki način izgraditi hrišćane u Rimu samo da ih može vidjeti licem u lice. Njegovi motivi su nesebični, iako će u 12. stihu reći da bi međusobno poznanstvo poslužilo da bi mogli jedni druge ohrabriti.

Ohrabrenje bi bilo obostrano. I oni i on bi na kraju bili ohrabreni vjerom druge strane. Vjerovanje u Boga se ponekad može osjećati kao težak i usamljen put. Nije predviđeno da se ide sam. Gledanje kako drugi vjeruju Bogu ohrabruje nas i izaziva nas. Ponovo potvrđuje ono što znamo da je istina i pomaže da obnovimo našu predanost da nastavimo u „poslušnosti vjere“ (Rimljanima 1:5).

Ovo je jedan od razloga zašto je pisac Poslanice Jevrejima to ovako rekao: „Budimo obzirni jedni prema drugima, kako bismo se podsticali na ljubav i dobra djela, i ne napuštajmo svoje skupštine, kao što neki imaju običaj, nego hrabrimo jedni druge, tim više što vidite da se približava onaj dan.“ (Jevrejima 10:24-25)

Međutim, Pavlov sastanak s hrišćanima u Rimu moraće pričekati.

Pavle nastavlja dalje, očigledno želeći da se uvjeri da njegovi čitaoci povjeruju koliko je ozbiljan u vezi sa namjerom da dođe u Rim. Nije ljubazan govoreći: „Oh, trebalo bi da se nađemo nekad.“ Njegova namjera da dođe i posjeti ih je do sada spriječena. Pavle shvata ove previncije kao da Bog vrši svoju volju da spriječi Pavla da ode u Rim dok ne dođe pravo vrijeme.

Pavle dodaje na svoju listu razloga zašto želi da dođe kod njih: on želi da ubere žetvu među njima i ostalim neznabošcima. Ovo je metafora koju Pavle često koristi da bi opisao vođenje ljudi Hristu. Želi da dođe u Rim da vidi više ljudi koji vjeruju u Hrista kako bi im grijesi bili oprošteni i dobrodošli u Božju porodicu.

Pavle sebe opisuje da je pod obavezom ne samo prema Hristu, već i prema ljudima kojima ga je Hrist poslao da dopre do njih sa jevanđeljem. Dakle, Pavle shvata da je obavezan i prema Greima – što znači onima koji govore grčki i uklapaju se u grčku kulturu – i prema varvarima – znači svima ostalima. Uopšteno, grčka civilizacija je druge kulture klasifikovala kao „varvare“, smatrane manje sofisticiranima i obrazovanima od Grka. Možda zato Pavle dodaje da je dužan i mudrima i neukima.

Sam Pavle, iako Jevrej po rođenju, takođe je bio proizvod grčko-rimske kulture. Bio je obrazovan i imao je sva prava rimskog građanina. Ne bi bilo neobično da neko sa njegovim porijeklom gleda sa visine na one za koje se misli da su „varvari“. Pavle nije zauzeo takav stav. Vjerovao je da je obavezan prema svim grupama ljudi, „svima Božjim voljenima, pozvanima svetim“ (Rimljanima 1:7).

Užurbana metropola Rima vjerovatno je sadržavala predstavnike svih poznatih grupa ljudi na svijetu. Nije ni čudo što je Pavle čeznuo da pobere žetvu u tom gradu. Zamišljao je da može nastaviti da obavlja svoju misiju evangelizacije u velikom obimu i sa velikim, trajnim uticajem.

Pavle zaključuje ovaj odjeljak o tome zašto želi da dođe u Rim da lično vidi svoje čitaoce. To je želja koju često izražava kada piše skupštinama u koje je bio uključen (1. Solunjanima 2:17-18). Naveo je nekoliko razloga, uključujući njegovu želju da vidi kako ljudi iz više kultura dolaze do vjere u Hrista.

Ipak, kako Pavle sada piše, on ostaje nestrpljiv da propovijeda jevanđelje svojim čitaocima u Rimu. Sam Hrist je dao Pavlu misiju da propovijeda paganima iz svih naroda (Djela 9:15). Budući da su mnoge od tih nacija i grupa ljudi vjerovatno bile zastupljene u svjetskom gradu Rimu, Pavlu se činilo da je to prirodno odredište za njega. On je strateški razmišljao o tome kako najbolje podijeliti vjeru u Hrista svim narodima.

Naime, ne stidim se dobre vijesti Hristove, jer ona je sila Božja na spasenje svakome ko vjeruje, najprije Judejcu, a onda i Grku. (Rimljanima 1:16)

Mnogi biblijski učitelji opisuju ovaj poznati stih, zajedno s onim koji slijedi, kao centralnu temu poslanice Rimljanima. Pavle je u

prethodnom stihu izrazio svoju želju da dođe i propovijeda jevanđelje u velikom, multikulturalnom gradu Rimu.

Sada Pavle hrabro izjavljuje da se ne stidi jevanđelja. Možda je osjetio da su neki hrišćani u Rimu bili u iskušenju da se toga stide. U Rimu je možda bilo vrlo malo hrišćana, a većina njih su bili pripadnici jevrejske dijaspore koja je vjerovatno i donijela mesijansku vjeru u Rim posle Pedesetnice. Velike istine o Hristu mnogima su se činile novim i apsurdnim. Hrišćani su bili proganjani. Jedna je stvar vjerovati u jevanđelje; druga je stvar preuzeti rizik da to propovijedamo strancima.

Pavle odbija da dijeli tu prividnu slabost. Evanđeoska poruka nije ništa manje nego sila od Boga, da se spasu svi koji u nju vjeruju. Svako, svako ko polaže svoju veru u Hrista i njegovu smrt za svoj grijeh na krstu biće opravdan – ispravan sa Bogom – i dobrodošao u Božju porodicu. Ako je to sve istina, a Pavle je uložio svoj život u to, čega se onda treba stidjeti?

Pavle nastavlja da je ovo spasenje od Boga vjerom u Hrista prvo za Jevreja, a takođe i za Grka. U ovom kontekstu, „Grk“ ima značenje „ne-Jevreja“, kao referenca na sve nejevrejske ljude na svijetu. Zašto prvo za Jevreja? Pavle će u ovom pismu posvetiti dosta vremena tom konceptu. Isus je jednostavno rekao da je „spasenje od Jevreja“ (Jovan 4:22). Pavlovo pismo će pokazati da je Bog dao prednost Jevrejima u otkrivanju da se svi mogu spasiti vjerom u Hrista. Iako su odbacili tu poruku kao nacija, mnogi Jevreji su se zaista pouzdali u Hrista za svoje spasenje, počevši od Isusovih 12 jevrejskih učenika.

Ovo dijelom objašnjava zašto je Pavle često započinjao svoj rad u novom gradu propovijedajući u jevrejskim sinagogama prije nego što bi prešao na propovijedanje neznabošcima (Djela 13:5). Istina je da je Hrist poslao Pavla da propovijeda svim narodima, ali je takođe zadužio Pavla da propovijeda o njemu sinovima Izraelovim (Djela 9:15).

Pavle u 17. stihu opisuje šta jevanđelje čini. U jevanđelju, Božja pravednost je „otkrivena“, u jednom smislu, u tome što je data ljudskim bićima njihovom vjerom u Hrista. Drugim riječima, Bog proglašava ljudska bića pravednima u Njegovim očima zbog njihove vjere. Riječi „iz vjere u vjeru“ vjerovatno znače da je ova izjava o pravednosti ljudi po vjeri od prvog do poslednjeg, od početka do kraja.

Kao što će Rimljanima poslanica sasvim jasno reći, ljudi ne mogu biti proglašeni pravednima pred Bogom tako što će samo slijediti zakon. Dobra djela i obredna poslušnost ne mogu da nas poprave pred Bogom. A ako nismo proglašeni pravednima u Božjim očima – stanje koje se naziva „opravdanjem“ – onda ne možemo biti s Bogom. Zauvijek smo odvojeni od Njega zbog naše grešnosti. Međutim, prema jevanđelju, Hrist je umro posrednički za nas da bi ponio naše grijeha i riješio problem odvojenosti od Boga zbog naših grijeha. Kada se pouzdamo u Hrista, Bog nas vidi kroz Hrista i proglašava nas „pravednima“ ili „opravdanim“.

Pavle je iznio istu ideju na ovaj način u Filipljanima 3:8-9: „da dobijem Hrista i da se nađem u njemu – ne oslanjajući se na svoju pravednost, koja je od zakona, već kroz vjeru Hristovu, na pravednost vjerom od Boga.“

Ovo je Božje jevanđelje: Božja „dobra vijest“ za čovječanstvo. Pavle citira Havakuka 2:4 kako bi pokazao da ovo nije nova ideja: „Pravednik će živjeti od vjere.“

Osnove za ispravno razumijevanje Pavlovih poslanica

Ovdje su suprotstavljene dvije ideje: samo vjerom kroz Hrista i u Hristu možemo biti spaseni, tj. može biti ostvarena Božja namjera za nas; legalistički napori da sami „zaradimo“ spasenje ili favorizovan položaj pred Bogom nikada ne mogu donijeti tu ključnu promjenu našeg statusa. Suština judaizma tog vremena počivala je na legalističkim premisama i nacionalnom privilegovanošću. Jevrejska religija je bila pretvorena u ljudske tradicije i izopačena tumačenja Svetog pisma (Tanaha) na način koji odgovara paloj ljudskoj prirodi, oholosti i gordosti. Iz takvih pretpostavki formirani su pogledi i očekivanja od budućeg Mesije. Tako su Isus kao ličnost i sva njegova učenja dočekivani na nož od ovih „čuvara vjere i Mojsijevog Zakona“. Narod je takođe u ogromnoj većini bio istog umnog sklopa. Stoga je u očima judaista Pavle bio viđen kao čovjek koji navodno uči protiv Mojsijevog Zakona.

Ispravno, cjelovito i zdravorazumsko poznavanje biblijske teologije u značajnoj mjeri zavisi od pravilnog razumijevanja tematike koju iznosi apostol Pavle u svojim poslanicama. Da bismo izbjegli najveći

broj zamki koje su dominirale u njegovo vrijeme i koje danas dominiraju hrišćanskim svijetom zbog zloupotrebe Pavlovih spisa, moramo biti svjesni nekoliko bitnih stvari.

Apostoli, učenici i novoobraćenici među Jevrejima su bili izloženi strašnom pritisku iz nekoliko pravaca: 1) smatrani su sektašima; 2) njihovo vjeroispovijedanje je bilo sablazan za tradicionalne judaiste, a za neznabošce bezumlje (1. Korinćanima 1:23); 3) oglašeni su kao kršitelji i skrnavitelji Mojsijevog Zakona; 4) tretirani su kao opasnost za naciju i gotovo vrednovani kao zločinci. Izloženi ovakvom pritisku, hrišćani su imali tendenciju: 1) pravljenja kompromisa sa zvaničnom religijom, što je u suštini značilo postepeno vraćanje na staro (Djela 21:20-21); 2) izbjegavanja nošenja krsta radi lične sigurnosti i „mira“ (Filipljanima 3:18,19; Galatima 6:12).

Kakav je bio profil hrišćana kojima je Pavle propovijedao i upućivao svoje poslanice?

Od razumijevanja ovog pitanja u velikoj mjeri zavisi razbijanje pogrešnih pretpostavki ili zaključaka do kojih možemo doći neopreznim čitanjem njegovih spisa. Pavle se nalazio pod stalnim pritiskom judaista zilota koji su ga pratili i svim silama nastojali sabotirati njegovo djelo. Razlog njihove upornosti bio je taj što je Pavle uglavnom djelovao među Jevrejima u dijaspori koji su ispočetka činili veći dio obraćenika. Pored njih, hrišćanstvu su prilazili Grci, Rimljani i pripadnici drugih naroda koji su zajednički kategorisani kao „neznabošci“ ili „narodi“.

Na koji način je to uslovalo sadržinu Pavlovih pisama?

Najveća opasnost tim hrišćanima prijetila je od vraćanja na staro, što putem podlijeganja pritisku da su to sektaške novotarije a oni „novovjerci“, što putem vješte indoktrinacije u neophodnost držanja legalističkih zahtjeva Zakona da bi mogli biti spaseni. Dakle, glavni Pavlovi ciljevi u poslanicama imali su sledeće okosnice: 1) Dokazivanje pomoću Svetog pisma da je Isus Sin Božji i obećani Mesija, da su Hristovo poslanje, djelo i misija Božji autentični Plan spasenja za sve ljude na zemlji, bili oni Jevreji ili neznabošci. 2) Dokazivanje da se držanjem Zakona odnosno legalizmom u ljudskoj sili niko ne može spasti. (Pavle za ovo koristi frazu „djela zakona“ ili ponekad samo „zakon“.). 3) Objašnjavanje Jevanđelja odnosno načina primanja spasenja kroz Hrista, njegovog

utjelovljenja, misije na zemlji, žrtvene smrti, uskrsenja i posredovanja u nebeskoj Svetinji. 4) Postavljanje ispravnog odnosa između Zakona i jevanđelja. 5) Značaj vjere, njenog primanja i ponašanja u subjektivnom iskustvu hrišćanina, posebno u kontekstu posvećenja. Zahvaljujući svom pedigreu, iskustvu u judaizmu i ogromnom znanju, Pavle je bio najidealniji mogući misionar i propovjednik hrišćanstva, sposoban ne samo da nosi svjetlost Božje poruke svijetu, već i da se uspješno suoči sa svim zamkama i stranputicama koje su prijetile kako od judaizma tako i od neznaboštva. To je glavni kontekst u kojem moramo posmatrati sve Pavlove spise.

Postoji li opasnost pogrešnog razumijevanja Pavlovih spisa iz perspektive savremenog hrišćanina?

Svakako. Takva opasnost je postojala čak i u njegovo vrijeme. Pogledajte ovu izjavu apostola Petra: „*Sem toga, strpljenje našeg Gospoda smatrajte spasenjem, kao što vam je i naš voljeni brat Pavle napisao prema mudrosti koja mu je data, kao što to čini i u svim svojim pismima, govoreći u njima o nekim stvarima koje je teško shvatiti, a koje neupućeni i nepostojani izvrću, kao i ostala Pisma, na sopstvenu propast. Zato vi, voljeni, pošto ovo unaprijed znate, čuvajte se da vas oni koji su zastranili ne odvuču svojom zabludom i da ne izgubite svoju postojanost.*“ (2. Petrova 3:16-17) Riječ „zastranili“ u originalu ukazuje na nedisciplinu i neobuzdanost. Zapazite da Petar kaže da su takvi „neupućeni“ i „nepostojani“ (nestabilni).

Pošto ogromna većina današnjeg hrišćanstva po imenu ispovijeda nevažnost Božjeg Zakona na račun jevanđelja ljubavi i milosti, a imajući u vidu da većina takođe ne razumije osnovne razloge, motivaciju i terminologiju Pavlovih spisa, oni se danas mogu mnogo lakše i spremnije zloupotrijebiti nego u vrijeme kad su pisani. Ali obrazac zastranjivanja se nije promijenio: pokazatelj zablude kod savremenih hrišćana takođe je izvrtanje smisla tekstova Svetog pisma.

Istine Svetog pisma su kao jedna velika slagalica koja se zajedno uklapa u savršenu cjelinu. Pavle je bio veoma mudar i prosvjetljen čovjek i on je znao kako se to radi. Ali to nije važno za sve njegove savremenike hrišćane. Isto tako, naročito je teško, tačnije nemoguće, očekivati da sa teoloških pozicija crkava koje se danas nazivaju hrišćanskim dobijemo

cijelu istinu. Drugim riječima, nalazite se u realnoj opasnosti da budete indoktrinirani u pogledu Pavlovih učenja, najčešće kroz negiranje istina Starog saveza na račun isfabrikovane liberalne teologije Novog saveza.

Zbog čega se, dakle, stiče utisak da Pavle u svojim poslanicama govori protiv Zakona koji kao da proglašava nevažećim pod blagodaću jevanđelja?

Da bismo pravilno razumjeli Pavlovu misao, koja je često izražavana na vrlo sažet način zbog specifičnih okolnosti u kojima se nalazio, kao i potrebe za ličnim pisarom zbog kratkovidosti, moramo znati kakvoj teologiji se on protivio sve vrijeme svoga rada. Već smo rekli da su judaisti sabotirali njegov rad, nastojeći da po svaku cijenu vrate jevrejske hrišćane judaizmu. Uz to, postojala je i stalna opasnost unutar hrišćanskih zajednica od pravljenja kompromisa i simbioze bilo sa judaizmom ili sa neznaboštvom. Glavni argument koji je dolazio od strane judaista bio je sledeći: Ne možete se spasti ako ne držite Mojsijev Zakon, a prvi korak je obaveza da se obrežete (vidi Djela 15:1; Galatima 5:1-3).

Iz današnje perspektive teško je zamisliti silinu i izgled vjerodostojnosti ovog argumenta. Zato je Gospod imao apostola Pavla, moćnog nosioca jevanđelja u Njegovoj sili! Stoga se Pavle bavi porukom jevanđelja na poseban način, *oštro suprotstavljajući spasenje u Hristu, pod Njegovom blagodaću, sa apsolutnom nemogućnošću spasenja legalističkim držanjem Zakona ljudskim naporima i silom*. Sam Bog je potvrdio ispravnost učenja Pavla i drugih apostola kako među Jevrejima tako i među neznabošcima davanjem duhovnih rodova i darova među njima. Pavle nije učio protiv Zakona, on je bio protiv legalističkog koncepta spasenja koji obezvređuje Hristovu misiju Spasitelja i poruku jevanđelja!

Zašto je Pavle preferirao stajanje pod blagodaću?

Zato što se u stajanju pod zaštitničkim kišobranom Hristove blagodati nalazi spasenje! Vidi Djela 13:38-39; 15:11; Galatima 2:16; Rimljanima 8:3-4.

Da li stajanje pod spasonosnom blagodaću ukida Zakon ili ga čini nepotrebnim?

Nipošto! Zakon je prije svega izraz Božjeg pravednog karaktera. On definiše moralni kodeks, pravednost i vrlinu, odnosno čuva Božji

poredak života i predstavlja ogradu od prestupa. Hrišćansko stajanje pod blagodaću stoga uvijek ima tendenciju učvršćivanja Zakona (Rimljanima 3:31) koji je svet, pravedan i dobar (Rimljanima 7:12,16; 1. Timoteju 1:8), u kojem pravi hrišćanin uživa po unutrašnjoj duhovnosti (Rimljanima 7:22), jer sada ima motive koje pokreće istinska ljubav prema Bogu i bližnjima da živi po Božjoj volji (Rimljanima 7:25; 13:8-10).

Kakva je onda opasnost od Zakona?

Stvarna opasnost se nalazi u pokušaju čovjeka da postigne sopstvenu pravednost kroz djela zakona odnosno legalizam u negativnom smislu tog termina. Pogledajte kako to Pavle sažima: „*Dakle, šta ćemo reći? Da su neznabošci, koji ne slijediše pravednost, dostigli pravednost, pravednost koja je od vjere. A Izrael, koji je slijedio Zakon pravednosti, nije uspio da postigne svrhu tog Zakona. Zašto? Zato što ga nije tražio vjerom, nego djelima. Spotakli su se na kamen spoticanja.*“ (Rimljanima 9:30-32) Onog trenutka kad se pokušamo opravdati ili spasavati vlastitim djelima Zakona, mi izlazimo ispod okrilja spasonosne blagodati: „*Odvojite se od Hrista, vi koji pokušavate da se opravdate po Zakonu, izašli ste iz okrilja njegove blagodati.*“ (Galatima 5:4)

Šta je to što opravdanje djelima Zakona čini nemogućom misijom?

Činjenica da kolektivno nasljeđujemo palu prirodu kojoj je potrebno iskupljenje od Adama, oca čovječanstva (Rimljanima 5:12), plus lični grijesi (Ezekijel 18:4; 5. Mojsijeva 24:16; Djela 3:19). Pravednost Zakona traži smrt prestupnika (Rimljanima 6:23; Postanje 2:17; Jakov 1:15; 2:10), tako da je spasenje jedino moguće kroz Isusa Hrista (Djela 4:11,12; 10:43; Matej 1:21; Jovan 14:6; 11:25,26; Rimljanima 3:19-25, 28; 8:3)!

Postoji li još neki način da se izađe ispod okrilja spasonosne blagodati osim legalističkih pokušaja spasenja u sopstvenoj pravednosti?

Da. Apostol Pavle govori o opasnosti vraćanja na staro, tj. vraćanja grešnom tjelesnom životu (Rimljanima 6:1,2,7,11-13,15,16; 8:7, 8, 12, 13; Jevrejima 10:26). I opet, definiciju grijeha daje Zakon (Rimljanima 7:7,13). Ako, pak, tvrdimo da navodno živimo po Duhu i da nismo obavezni Zakonu, to je samo lukav način da kamufliramo bezakonje jeftinom milošću. Tako možemo živjeti po sopstvenom nahodjenju, dok cijelo vrijeme tvrdimo da nas vodi Hrist ili Bog živi u nama. To je hula i nepobožnost pod maskom pobožnosti, najopasnija i najsuptilnija prevara.

Ima li još nešto što legalizam onemogućava?

Najprije to je unutrašnje obraćenje i duhovna promjena (novorođenje) bez koje nije moguće prihvatanje jevanđelja (Rimljanima 8:4,9; Galatima 3:1-3). Zatim djelo posvećenja odnosno izgradnje karaktera koji će naslijediti spasenje. U tipskoj službi pod Starim savezom taj proces je imao svoju kulminaciju u Danu očišćenja. Samo vjerom u Hrista koji nas zastupa u nebeskoj Svetinji možemo kompletirati djelo posvećanja i biti opravdani na Božjem istražnom sudu (Jevrejima 2:17; 4:15,16; 9:14,15,24,28; Efescima 4:12,13).

Kako shvatiti Pavlove izjave koje govore o promjeni Zakona (Jevrejima 7:12) ili prikivanju „pisanog dokumenta“ na krstu (Kološanima 2:14)?

Najprije moramo znati da u jevrejskoj misli pojam „Zakon“ često podrazumijeva kompletni Stari savez (ili Zakon i Proroke), u striktnom smislu Mojsijevo Petoknjižje (Toru), i da nije postojala jasna klasifikacija i podjela Zakona kakvom se bave hrišćanski teolozi (Moralni Zakon, obredni zakoni, građanski zakoni, zdravstveni zakoni...). Druga važna stvar koju moramo razumjeti su proširenja Božjeg Zakona u uslovima postojanja grijeha i grešnika. Dakle, originalni Božji Zakon sadrži vječna načela koja regulišu odnos stvorenih moralnih bića prema Bogu i njihove međusobne odnose. Naravno taj Zakon je vječan kao i sam Bog. Ali pod grijehom kompletni pisani – Mojsijev Zakon – je formulisan shodno tim uslovima, uključujući Dekalog! Tako kad Pavle piše u Galatima 3. glava o zakonu „koji je dodat zbog prestupa“ ili „zakonu kao staratelju koji nas je vodio do Hrista“, on pod tim podrazumijeva kompletni pisani Zakon! U čemu je onda stvar? Upravo u tome što je sav Zakon dat na način koji tretira stanje pod grijehom i koji kao takav ima kakvoću nečega što se treba ispuniti. Ovo je sam Isus potvrdio (Matej 5:17-20; zapazite da Isus naglašava da naša pravednost mora biti veća od farisejske, inače nećemo vidjeti kraljevstva Božjeg)! Na koji način Hrist ispunjava Zakon? 1) On je živio u skladu sa Očevim Zakonom, bez ijednog grijeha. 2) On je ispunio tipske ili obredne i praznične službe koje je propisivao Zakon (neke još uvijek treba da se ispune) i on vrši stvarnu službu pomirenja. To je značenje promjene zakona o kojoj Pavle govori u Jevrejima 7:12. Tipska služba se morala ukinuti zbog stvarne

antitipske (Jevrejima 10:8-14)! I to je Novi savez koji je zapravo ratifikacija Božjeg originalnog Saveza još od Adama (Galatima 3:17-21)! 3) On nas oslobađa ispod prokletstva ili jurisdikcije Zakona kao Spasitelj (Zakon nije problem, već je grijeh taj koji donosi smrt). I to je smisao stajanja pod spasonosnom blagodaću umjesto pod Zakonom koji bi nas bez te blagodati kaznio smrću kao prestupnike.

Zato Pavle kaže da je pisana uredba koja je bila protiv nas prikovana na krstu! Jer nas pisani zakon više ne može osuditi (Kološanima 2:16-17) niti nam legalističko držanje propisa može obezbijediti spasenje (Kološanima 2:20-23)!

Dakle, propisi Zakona nisu sami sebi svrha, već sve što Bog daje ima namjenu za dobro čovjeka, sadašnje i buduće vječno. Legalizam kao pokušaj spasenja putem vlastitog činjenja i napora je osnov svake paganske religije. Pavlove poslanice sadrže dragocjene istine koje nas čuvaju od te smrtonosne zamke, dok nam u isto vrijeme ukazuju na stvarni smisao i funkciju Božjeg Zakona, ne odvajajući Božju milost i ljubav od Božje pravednosti. Nije li to zadivljujuće?

Imamo li ikakvog osnova da govorimo o nevažnosti ili prestanku Božjeg Zakona?

Zapamtite da su glavne odlike Božjeg naroda ostatka držanje Božjih Uputa i vjere Isusove (Otkrivenje 14:12; uporedi sa 1. Jovanova 2:4,5; Jovan 14:15). Ni jedno ni drugo mi nismo proizveli i oboje idu u „paketu“ koji se ne može parčati. Ako razumijemo sažeto izlaganje iz prethodnog odgovora, izlazak sa teorijom da se Božji moralni Zakon može ukinuti jednak je poricanju Hristove žrtve koja nas spasava od prokletstva Zakona. To bi takođe bilo poricanje jednog od ključnih Božjih atributa – Njegove pravednosti – kao i poricanje definicija poretka života (što je srž satanizma). Uklanjanje Zakona bilo bi jednako pokušaju da se u zemaljskom Svetilištu skloni Kovčeg Saveza sa Dekalogom, a ostavi samo poklopac (Prijesto milosti). (Original Božjeg Zakona se takođe čuva u nebeskoj Svetinji i biće pokazan stanovnicima Zemlje kao svjedočanstvo pred sam Hristov drugi dolazak – vidi Otkrivenje 15:5.) Nijedan sud ne bi bio moguć bez Zakona, pa ni Božji (Propovjednik 12:13-14). Ili da još pojednostavimo, poricanje važnosti Zakona jednako je gluposti da pod Novim savezom ne važi podjela hrane na čistu i

nečistu ili zakoni zdravlja. Oboje je ultimativna glupost.

Koja načela proučavanja nas mogu sačuvati od pogrešne primjene Pavlovih spisa?

1) Mi moramo razumjeti kompletan Stari savez da bismo razumjeli Novi. 2) Moramo poznavati historijski kontekst i namjenu Pavlovih poslanica. 3) Ne smijemo biti žrtve unaprijed stvorenih ideja ili predrasuda, niti primaoci pogrešnih učenja. U oba slučaja upašćemo u zamku podređivanja Svetog Pisma. 4) Moramo poznavati biblijske definicije. 5) Ne smijemo tumačiti ili primjenjivati nijednu izjavu izvan konteksta u kojem je data.

Božji stav i postupanje prema ljudskoj grešnosti

Jer Božji gnjev se otkriva s neba na svaku bezbožnost i nepravедnost ljudi koji zadržavaju istinu u nepravdi. (Rimljanima 1:18)

Ovaj stih započinje duži dio koji opisuje Božji stav i postupke prema ljudskoj grešnosti.

Umjesto Božje pravednosti, Njegov gnjev – Božji pravedni gnjev i osuda – otkriva se protiv grijeha. Božji gnjev dolazi sa neba, iz Njegove suštinske prirode i postojanja, a ne neke stvorene stvari ili mjesta. Bog je ljut na ljudsku bezbožnost i nepravедnost. Ljudska bića, osim Boga, koriste svoj nedostatak pravednosti, svoju grešnost, da potisnu ili zadrže istinu o tome ko je Bog.

Nepravедni ljudi – što uključuje sve nas po prirodi – ne žele da znaju šta je istina o Bogu, a ne žele ni da drugi znaju ili vjeruju u to. Ovaj stih je izuzetno važan za razumijevanje zašto neki ljudi izgledaju tako otporni na vjerovanje. Ukratko: ne vjeruju jer ne žele. Problem nije u tome što je istina nedostupna; problem je što se istina zataškava.

Možemo pomenuti neke upadljive primjere. Javnom paradigmom dominira ateistički koncept postanka svijeta i života, iako sve veći broj raspoloživih dokaza operativne nauke govori upravo suprotno. S druge strane, u mejnstrim hrišćanstvu vjekovima prevlađuju nekoliko anti-biblijskih dogmi kao što su doktrina o trojstvu, učenje o besmrtnosti ljudske duše, učenje o vječnom paklu, svetkovanje nedjelje (paganskog dana sunca) kao navodnog hrišćanskog dana odmora, kultovi i idolatrija sa lažnim posrednicima pred Bogom i druge.

Pavle dalje pokazuje da je takav pokušaj izbjegavanja saznanja o Bogu beskoristan. Ljudska bića ne mogu tvrditi da su propustila ono što je Bog otkrio o sebi u prirodi. „Oni“ koji se ovdje pominju su oni ljudi koji potiskuju istinu kako bi bili neposlušni Bogu odnosno izbjegli odgovornost. Ovaj stih kaže, bez sumnje, da se Bog objavio onima koji ga poriču ili koji mu nisu poslušni. Njihova neposlušnost nije rezultat neznanja; to je uzrokovano pobunom.

Kako je On to uradio? Konkretno, Pavle tvrdi da ljudska bića mogu lako znati barem neke stvari o Bogu gledajući na tvorevinu. Trebalo bi da pogledamo šta je oko nas vidljivo u prirodi, šta je Bog napravio i da dođemo do nekih očiglednih zaključaka o onome što nije vidljivo. Zbrajajući jedan i jedan, iz prirode treba da shvatimo da Bog ima vječnu moć i božansku prirodu. David je rekao nešto slično u Psalmu 19:1-6.

Na kraju krajeva, čini se da Pavle govori, kakva bi sila bila potrebna da se stvori svijet i sve što je u njemu? Za takav podvig bi bila potrebna „vječna moć“, ili beskrajna i neiscrpna moć. Takav Stvoritelj takođe mora biti božanski, a ne samo ljudski. Drugim riječima, on mora biti Bog. Ljudska bića treba da pogledaju tvorevinu i odluče da mora postojati Bog koji ju je stvorio, Bog kojem moramo odgovarati na nekom nivou.

Pogotovo u našoj eri, neki bi mogli tvrditi da donošenje takvog zaključka gledanjem u prirodu nije nužno. Na kraju, preovlađujuće alternativne teorije o porijeklu našeg univerzuma mogu navesti nekoga da odluči da je tačno suprotno: Bog ne postoji. Bog ne prihvata taj argument. Ovaj odlomak je posebno važan kada se gleda u kontekstu s Isusovim komentarima u Mateju 7:7-8. Bog svakom pojedinom čovjeku daje dovoljno znanja da ga treba tražiti. Oni koji odgovaraju tražeći Boga uvijek će ga naći.

Ako ljudska bića ne „razrađuju“ osnovnu prirodu Boga iz onoga što se vidi u kreaciji, i traže ga odatle, oni su jednostavno „bez izgovora“. Oni namjerno ignorišu očigledno. Bog insistira na tome da je On to učinio jasnim ljudskom rasuđivanju i da odlučiti drugačije znači potisnuti istinu koju poznajemo po prirodi.

Dakle, možemo izabrati da ga ne tražimo, ali ne možemo se pretvarati da nemamo dovoljno dokaza (Rimljanima 1:18-20). Ostatak odjeljka će objasniti zašto je to tako i šta je Bog spreman učiniti u vezi s tim.

„Zašto“ je čovječanstvo u stanju da negira Boga koji je tako očigledan počinje od činjenice da ljudska bića odbijaju da vide ko je Bog. Namjerno donosimo odluku da zanemarimo Njegova obilježja u kreaciji koja nas svakodnevno okružuje. Drugim riječima, mi ga prvo odbacujemo kao Stvoritelja.

Sada vidimo da odbacivanje Boga kao tvorca dovodi do odbijanja poštovanja ili zahvalnosti Bogu. Na kraju krajeva, zašto poštovati Boga koji nije stvorio svijet? A ako Bog nije kreator, zašto bismo pretpostavili da je On opskrbljivač svega što nam treba? Zašto zahvaljivati Bogu za ono što vjerujemo da smo razvili i stekli za sebe? To je sindrom samodovoljnosti, vjerovanja da imamo život sami po sebi i da zavisimo od sopstvenih dostignuća.

Ako Boga ne shvatimo kao tvorca i opskrbljivača koji se mora obožavati, ne možemo doći do ispravnog razumijevanja kako univerzum funkcioniše. Naše razmišljanje o svemu je uzaludno, bezvrijedno iz prve ruke. Uzaludno razmišljanje vodi do pogrešnih zaključaka i, na kraju, do pomračenih srca. Sve u što na kraju povjerujemo zasniva se na pogrešnim pretpostavkama o svemiru i našem mjestu u njemu.

Na primjer, mnogi će odlučiti da je svemir koji Bog nije stvorio i koji ne održava bez smisla ili svrhe. Taj zaključak često vodi u beznađe i nihilizam: uvjerenje da je život besmislen.

David je napisao da bezumnik kaže u svom srcu: „Nema Boga“ (Psalam 14:1). Pavle ovdje piše da budale često imaju nešto zajedničko: vjeruju da su mudri. Ovaj često citirani stih nosi duboke implikacije na to kako mi, kao ljudska bića, razumijemo svoj odnos prema Bogu.

Pavle opisuje silaznu spiralu, sve dalje od Boga, kroz koju čovječanstvo prirodno silazi u nepravедnost. To važi za sve nas po prirodi. Počinje odbacivanjem onoga što bismo trebali znati o Bogu kroz stvaranje. Pošto smo odbacili ideju o Bogu kao stvoritelju, zašto bismo mu odali počast ili zahvalili? Pošto smo odbacili Njega kao opskrbljivača i Onoga koji se mora obožavati, kako bismo mogli doći do bilo kakvog ispravnog razumijevanja univerzuma?

Kada krenete od lažnih pretpostavki, sve što zagantovano imate su lažni zaključci. Pokušaj da živite kao da Bog nije suvereni Stvoritelj može samo dovesti do katastrofe. To počinje načinom na koji razmišljamo

i rezonujemo. U pokušaju da odbacimo Boga ili da objasnimo sve što je On pokazao o sebi, ulazimo u dublje izopaćenje svojih umova i izvrćemo svoje argumente. Kao rezultat toga, dok o sebi mislimo da smo „mudri“, mi zapravo postajemo sve gluplji.

U ovoj tački na silaznoj spirali, ili na ljestvici nepravednosti, ljudska bića ne mogu čak ni razmišljati ispravno, pa su svoja srca zamračili prema Bogu. Odatle postaje gore.

Sledeći korak naniže na ovoj ljestvici nepravednosti je da počnemo obožavati tvorevinu umjesto Stvoritelja. Odbijamo odati priznanje Bogu i umjesto toga poštujemo stvorene stvari. To nije u redu. Kao što Pavle opisuje ovo obožavanje idola, mi mijenjamo slavu besmrtnog Boga za slike koje izgledaju kao smrtni ljudi i životinje.

Drugim riječima, Bog se otkrio onim što je stvorio kao slavno i vječno biće. To bi trebali vidjeti u ljepoti stvaranja (Psalam 19:1).

Čovječanstvo, međutim, nakon što je odbacilo Boga stvoritelja, stvara naše vlastite, manje verzije smrtnih stvari koje je On stvorio, i mi ih obožavamo. Mi obožavamo našu blijedu verziju kreacije umjesto tvorca svega toga.

Pošto smo odbacili istinu da je On tvorac, opskrbljivač i Gospodar nad svime, ne možemo doći do ispravnih zaključaka o tome kako univerzum funkcioniše. Rezultat je da naše razmišljanje postaje bezvrijedno, a naša srca postaju mračna čak i do mogućnosti postojanja jednog, pravog Boga. Ipak, čeznemo za obožavanjem nečega i tako stvaramo slike napravljene da izgledaju kao ljudi i životinje. Ludo obožavamo svoje slike, misleći da smo postali prilično mudri (Rimljanima 1:22-23).

Sada Pavle opisuje Božji odgovor. Ovo, zanimljivo, uključuje da se Bog „odmakne“, na neki način. U svom velikom gnjevu, Bog prepušta čovječanstvo našim životinjskim porivima. Čini se da je ideja sledeća: ako smo voljni obožavati slike životinja, Bog će nam dozvoliti da živimo kao životinje u našim međusobnim odnosima. Ovo se posebno odnosi na pitanja kao što je seks, ali dublje značenje se odnosi na sva naša ponašanja. Božji plan za seks između muškarca i žene u braku, uspostavljen čak i prije nego što je grijeh ušao u svijet (Postanje 2:23-25), veliki je i lijep dar. Kao jedna od posledica ljudskog idolopoklonstva, čovječanstvo se prepušta kvarenju ovog dara.

Ovo možda u početku ne zvuči kao neka kazna. Međutim, kada bolje pogledamo, trebali bismo razmotriti količinu ljudske bijede koja je rezultat nekontrolisanog izražavanja ljudske seksualne želje, u svim njenim iskvarenim oblicima. Nemoguće je precijeniti posledice toga što se Bog udaljio i dopustio nam da požnjemo prirodne rezultate naših vlastitih glupih izbora u pogledu seksa.

I zašto je to učinio? Pavle piše da je to bio direktan Božji odgovor na dvije stvari. Prvo, nepravedno, pagansko čovječanstvo zamijenilo je istinu Božju za laž (Rimljanima 1:21-22). Čini se da Pavle kaže da smo istinu koju je Bog dao zamijenili za laž da je čitava tvorevina došla na neki drugi način.

Drugo, počeli smo obožavati i služiti stvorenjima koja je Bog stvorio umjesto Onoga koji ih je sve stvorio (Rimljanima 1:23). Bog obožavanje idola uzima lično. Prva dva od Njegovih deset uputa su da ne smijemo imati druge bogove ispred Njega i da ne obožavamo ili služimo bilo kojoj slici bilo koje stvorene stvari (Izlazak 20:3-6).

Pavle, očigledno želeći da se distancira čak i od ideje da se Bog ostavi po strani i obožava priroda, završava ovu rečenicu rekavši da je Tvorac blagosloven zauvijek!

Bezbožnost i nepravednost vodile su čovječanstvo nekontrolisanom izražavanju naše seksualne požude i nečistih želja. Kao rezultat toga, nepravedna ljudska bića su sve više obeščastila svoja tijela (Rimljanima 1:24).

Pavlove riječi u 26. stihu nisu potpuna osuda seksualne želje i izražavanja. Bog je dao te stvari čovječanstvu kao dar da uživaju između muža i žene, čak i prije nego što je grijeh ušao u svijet (Postanje 2:23-25). Kao i sve drugo, postoji vrijeme i mjesto za seksualno izražavanje u čast Bogu (1. Timoteju 4:4; 1. Korinćanima 7:4-5). Seksualna želja i aktivnost – u okviru njihove predviđene upotrebe – nastavljaju biti Božji dar na ovaj način. Ono što Pavle opisuje je nekontrolisano kvarenje ovog predivnog dara. Ovo se odnosi na sve oblike seksa izvan brakova između muškaraca i žena.

Sada Pavle opisuje Boga koji prepušta čovječanstvo seksualnoj želji i aktivnostima druge vrste: ženskom homoseksualizmu. Rezultat, kako to Pavle opisuje, je da žene mijenjaju prirodne muško-ženske

seksualne odnose za one koji su suprotni prirodi kako ju je Bog osmislio. Sledeći stih će primijeniti istu osudu na djela učinjena između muškaraca.

Ponovo, Pavle ovo zamišlja kao izraz Božjeg gnjeva protiv nepravednog čovječanstva. Ovo je direktan odgovor na dvije stvari spomenute u prethodnom stihu: odbacivanje istine da je Bog stvoritelj i obožavanje Njegove kreacije, umjesto toga. Božje oslobađanje čovječanstva od seksualnih ograničenja došlo je kao odgovor na naše obožavanje lažnih bogova, a ne Njega kao tvorca.

Pavle dodaje napomenu da su, u slučaju muške homoseksualnosti, muškarci dobili neku vrstu kazne za svoje postupke. Nije jasno šta to znači. Moguće da Pavle misli na izopačenost i polne bolesti. Ono što je jasno je da iako je Bog predao čovječanstvo ovim željama i seksualnim radnjama svih vrsta, On nas i dalje smatra odgovornim za naše izbore da se prepustimo kvarenju seksa u odnosu na Njegovu izvornu namjeru. To je takođe dio izraza Njegovog gnjeva. U velikoj mjeri, posledice tih radnji su prirodne – one su očekivani rezultat takve neprirodne prakse.

Koliko god da je seksualni grijeh normalizovan u našoj kulturi, čini se da je još više normalizovan u Pavlovo vrijeme. Ugrađen je u obožavanje svih vrsta paganskih bogova i idola. Seksualne perverzije su prisutne u svakoj vrsti izopačene religije. To jedan od načina povezivanja sa demonima.

I pošto nisu željeli da znaju za Boga, Bog ih je predao umnoj pokvarenosti, i da čine ono što je nedolično... (Rimljanima 1:28)

Drugim riječima, Bog je dopustio čovječanstvu slobodu da neomevano izražava svoj grijeh. Rezultat nije ništa više ili manje od prirodnog sistema uzroka i posledica: doživljavamo sve bolne posledice koje dolaze s našim izborima. U prethodnim stihovima, te grešne želje i postupci su bili seksualni. Sada je, međutim, opisano da Bog dozvoljava ljudskim bićima da daju oduška svim vrstama grešnih želja.

Je li ovo zaista aktivna Božja kazna ili je Bog samo dopustio čovječanstvu da slijedi odbacivanje Njega do svog logičnog kraja? Ono što je jasno je da su ograničenja koja je Bog postavio za naše dobro, a ne za našu štetu. Čak i oni koji su nominalno religiozni, jednom kad usvoje ideje da Božji Zakon više nije obavezujući (uobičajeni izgovor je da smo pod Novim savezom pod milošću, a ne pod Zakonom), usvojiće vlastite

norme ponašanja i pronaći opravdanja za svoje grijehе.

Pavle počinje da navodi druge načine na koje čovječanstvo izražava svoju pobunu protiv Boga. Bog je, sa svoje strane, odgovorio na naše odbijanje da ga priznamo kao Boga tako što nas je prepustio svim ovim grijesima i da iskusimo prirodne, bolne posledice života izvan Njegovog poretka života za nas. Ovi grijesi se u tom smislu ne razlikuju od onih ranije spomenutih.

Ljudi koji odbacuju Boga postaju ispunjeni svim vrstama nepravедnosti, zla, pohlepe i zlobe. Naša želja da učinimo loše kako bismo dobili ono što želimo bijesni bez kontrole. U potpunosti smo voljni povrijediti druge da bismo dobili ono što želimo, što nas dovodi do toga da budemo puni zavisti, ubistava, svađa, prevare i zlonamjernosti. Takođe slobodno ogovaramo, što Biblija uvijek smatra velikim zlom.

Znači li to da svaka osoba koja nije hrišćanin po navici radi svaku od ovih stvari? Jasno je da ne. Božji moralni lik je donekle očuvan u ljudskom rodu kao i mehanizmi koji nas upozoravaju na zlo, kao što je ljudska savjest. Mnogi ljudi žive relativno moralnim i ispravnim načinom života, čak i ako nominalno nisu religiozni. Međutim, čovječanstvo u cjelini je sigurno krivo za sve te stvari i mnogo više, zbog grijehа koji je u svakom od nas pojedinačno.

Po prirodi (Rimljanima 3:23), ljudska bića su klevetnici, mrzitelji Boga, drski, oholi, hvalisavci, izumitelji zla i neposlušni roditeljima. Pavle završava listu sa četiri stavke koje počinju slovom „a“ na grčkom – *asunetos, asuntetos, astorgus, aneleēmonas*. Ovo bi se moglo parafrazirati kao „besmisleno, bezvјerno, bez ljubavi, nemilosrdno“.

Prvo, osobe koje odbacuju Boga postaju unižene u svojim umovima (Rimljanima 1:28) i tako žive u gluposti ili bez razumijevanja. Nemaju nade da će donijeti prave zaključke o životu jer su odbacili Boga kao izvor života i davaoca mudrosti.

Drugo, mi bezbožni ljudi smo bezvјerni. Grčka riječ *asuntetos* odnosi se na nekoga ko se neće pridržavati ugovora, ko neće održati svoju riječ: doslovno, „kršioca saveza“.

Treće, čovječanstvo lišeno Božjeg prisustva je bezdušno ili bez naklonosti. Gubimo sposobnost da volimo jedni druge čak i na najosnovnijem nivou kada odbijamo da priznamo ili volimo Boga.

Konačno, mi smo nemilosrdni ili bez milosti. Bez Božjeg primjera koji treba slijediti, postajemo nemarni zbog patnje drugih, čak i onih kojima sami nanosimo bol.

Jedna zanimljiva stvar u vezi sa ovom listom je da se čini da kombinuje ono što često kategorišemo kao „mali grijesi“ zajedno sa „velikim grijesima“. Pavlova poenta je da su svi oni dokaz odbijanja da se prizna Bog. Naše grešne želje, postupci i posledice odražavaju našu nepravednost pred Bogom. Nije ni čudo što se On okrenuo od nas da iskusimo sve posledice života odvojenog od Njega. Bog zapravo dopušta da se satanistički koncept života sam razotkrije. Osnovna premisa satanizma je da čovjek sam po sebi ima život i da sam može kreirati svoj život po vlastitom nahođenju.

Pitanje na koje će Pavle odgovoriti je sledeće: Postoji li izlaz iz naše uloge u svoj ovoj nepravednosti i povratak Bogu?

Konačno, Pavle se vraća na ideju da čovječanstvo ne čini ove stvari u potpunom neznanju. On ponovo izjavljuje da ljudska bića po prirodi znaju da su ove stvari pogrešne. Više od toga, Pavle insistira da čak i kada direktno znamo da je Bog najavio da oni koji se tako ponašaju zaslužuju smrt, mi svejedno nastavljamo da radimo ove stvari! Čak više od toga, mi takođe aplaudiramo drugim ljudima koji praktikuju ove grijehe.

Ovo je Pavlova kratka osuda grešne prirode čovječanstva. Međutim, gledajući kako Pavle nastavlja ovu raspravu u sledećem stihu (Rimljanima 2:1), ono što on zapravo govori je „ovo smo mi“. Pavlovi čitaoci su možda bili u iskušenju da pomisle, „ovdje se radi samo o nevjernicima, a ne o nama“. Oni religiozni Jevreji koji su slijedili Zakon, kao što je Pavle nekada i sam činio, često su mislili da svi ostali pripadaju slici grešnog života koju je Pavle naslikao u Rimljanima 1:18-31. U sledećem poglavlju, međutim, Pavle će otkriti da je on, u stvari, opisao sve nas – čak i one koji pokušavaju živjeti pod autoritetom Mojsijevog zakona.

Nije da svi činimo svaki od grijeha koje je Pavle naveo u prethodnim stihovima. Stvar je u tome da isti korijen grijeha vlada u srcima svakog od nas, izražavajući se na neke od ovih načina, ako ne i na druge. Pavle namjerava da se nađemo na njegovoj listi grešnih riječi, postupaka i načina života. Svi smo mi grešni i svi zaslužujemo smrt.

2. I religiozni su prestupnici Zakona

Pavle je upravo završio s opisivanjem „bezbožnosti i nepravедnosti“ čovječanstva u našem odbacivanju Boga. On je zaključio taj dio s dugačkom listom ljudskih grijeha koji nastaju kada nas Bog preda našim uniženim umovima kao odgovor na naše odbacivanje Boga (Rimljanima 1:18-32). Ovaj odlomak se mora čitati u bliskoj vezi sa zaključkom Rimljanima 1.

Vjerovatno je da su Pavlovi jevrejski čitaoci, oni koji su religiozno slijedili Mojsijev zakon, zamišljali da je Pavlov opis usmjeren na neznabošce – ne-Jevreje – pagane i one koje su smatrali „grešnicima“. Možda su čak i neznabošci koji su slijedili moralnu filozofiju zamišljali Pavlove riječi kao namijenjene drugima.

Čini se da Pavle sada čita misli ovih samoproglašanih „sudija“. Kaže im – svima nama – da nisu oni sa sudskim čekićem. Vi ste oni kojima se sudi. I svi smo krivi. Kako ovo može biti? Pavle to jasno kaže: „Vi radite iste stvari.“ Osim što sudjeluju u nekim od grijeha koje Pavle navodi u Rimljanima 1, ove sudije takođe praktikuju grijeh licemjerja u svojim presudama o drugim krivcima.

Pavlovi religiozni čitaoci, posebno oni koji slijede Zakon, mogli bi protestovati da ne čine stvari koje je Pavle opisao. Međutim, Pavle će u Rimljanima 2 pokazati da će čak i najreligiozniji Jevreji biti osuđeni zbog svojih grešnih izbora.

On posebno cilja na one Jevreje koji misle da ih je slijeđenje Mojsijevog zakona učinilo ispravnim s Bogom i stoga slobodnim od Njegovog suda. Grešno življenje zarađuje smrtnu kaznu od Boga. Pavlova zamka je bila sledeća: znao je da su mnogi njegovi jevrejski čitaoci pretpostavili da se lista grehova i Božja presuda ne odnose na njih. Na kraju krajeva, oni su bili Božji posebni narod. On ih ne bi osudio.

Pavle ih ipak osuđuje, počevši od njihovog osuđivanja drugih grešnika. Sada on izjavljuje da svi znamo da je Bog opravdan u osudi onih koji griješe na prethodno opisane načine. Bog sudi grijehu. Tačka. Ovo se čak odnosi i na grijehе koje čine vjerni jevrejski sledbenici zakona.

Ne treba da pretpostavljaju da su imuni na Božiji sud.

Pavle počinje da postavlja temelje za centralnu temu ovog pisma i cjelokupnu svoju službu: svi, čak i Jevreji, moraju biti spašeni vjerom kroz Hrista.

U 3. stihu Pavle postavlja direktno pitanje: Mislite li da ste izuzeti od Božjeg suda za grijeh?

Zašto bi iko pomislio da može izbjeći Božji sud? Kao što je Pavle pokazao u Rimljanima 1, neznabošci mogu to misliti jer su odbacili samu ideju Boga. On insistira da nisu u pravu. Sada dolazi do svojih jevrejskih čitalaca. Oni mogu pogriješiti misleći da im Bog neće suditi za njihov grijeh ili zato što se ne smatraju grešnima ili zato što misle da On neće suditi Jevrejima. Religiozni ljudi su često skloni da sebe doživljavaju nekom vrstom privilegovanih grešnika. Pavle je, međutim, vjerovatno imao na umu, da su religiozni Jevreji koji su preuzeli svoj poseban nacionalni odnos s Bogom smatrali sebe izuzetim od Njegovog suda za ličnu grešnost. To im je omogućilo da osuđuju „grešne neznabošce“ i da budu samozadovoljni svojim formalizmom. Pavle će pokazati da griješe u obje tačke.

Bog će suditi svakome od nas, Jevrejima ili ne, zbog naših grešnih postupaka. I svi mi činimo grijeh, o čemu će Pavle govoriti kasnije u ovom pismu (Rimljanima 3:23).

Neki ljudi Pavlovog vremena slijedili su filozofiju morala. Pavle ovaj stav sada naziva drskim. Ovi samopravedni grešnici se usuđuju ili pokazuju prezir prema bogatstvu Božje dobrote, trpeljivosti i strpljenja. Svjesni Božje ogromne dobrote, pogrešno su izračunali da On nikada neće suditi njihovim grijesima, iako može osuditi grijeh drugih. U 5. stihu, Pavle će opisati koliko je pogrešno i opasno ignorisati Božja milosrdna upozorenja. Za sada, međutim, kaže nešto fascinantno: Božja dobrota ima za cilj da dovede grešnike, sve nas, do pokajanja.

U modernom svijetu ponekad čujemo frazu „ne brkajte moju ljubavnost sa slabošću“. Isto je i sa Bogom. Njegovo milosrđe u ophođenju prema čovječanstvu nije znak ravnodušnosti ili slabosti. Ima za cilj da nas inspiriše na zahvalnost, na vjeru i na pokajanje. Božji privremeni iskaz strpljenja nije signal da mu naš grijeh nije bitan, ili da On nije voljan da izrazi svoj gnjev. Umjesto toga, On nas želi pozvati, kroz

Njegovo iskazivanje dobrote u ovom trenutku, da se okrenemo od našeg grijeha i zauvijek slijedimo Njega. To je pravo pokajanje.

Pretpostavljati da Bog neće suditi našoj vlastitoj grešnosti, jer nam pokazuje dobrotu u ovom trenutku, opasna je pretpostavka. Božja dobrota sada ima za cilj da nas navede da se okrenemo od našeg grijeha, a ne da nastavimo u njemu. U stvari, sada Pavle piše, oni koji odbijaju da se pokaju za svoj grijeh skupljaju Božji gnjev za sebe. Bog će izraziti taj gnjev na „dan gnjeva“, dan kada će biti otkriven Njegov pravedni sud.

Niko od nas ne bi trebao pogriješiti misleći da ćemo samo zato što naši grijesi izgledaju manji, biti spašeni od Njegovog gnjeva prema našem grijehu. Ne možemo ni pretpostaviti da je naš odnos s Bogom posebniji od odnosa s drugim ljudima. Naprotiv, kao što Pavle kaže, svi ljudi su krivi i zaslužuju Božji gnjev. Naša dobra djela nas ne mogu i neće spasiti.

Veoma je važno nastaviti slijediti Pavlov tok misli u poslanici Rimljanima. Još nije završio. On će na kraju pokazati da zaista postoji način da se spasimo od Božjeg gnjeva (Rimljanima 3:22-25).

Pavle u 6. stihu počinje da opisuje apsolutni zakon o tome ko će primiti vječni život sa Bogom, a ko će umesto toga primiti „gnjev i srdžbu“ (Rimljanima 2:8). Pavle citira Psalam 62:12 i Izreke 24:12 kako bi artikulirao univerzalnu istinu da će Bog dati svakoj osobi prema njenim djelima. On opisuje razliku između onih koji će primiti gnjev ili nagradu od Boga u sledećim stihovima.

Izvađena iz konteksta, ovo je zabrinjavajuća izjava. Čini se da Pavle ukazuje da Bog sudi svim ljudima na osnovu njihovog ponašanja. Međutim, to je ista ideja koju je izrazio sam Isus (Matej 16:27). Ali moramo imati na umu da naša „djela“, osim ispoljavanja ponašanja, uključuju i naše izbore. Hrist je na pitanje ljudi šta trebaju raditi da bi činili djela ugodna Bogu odgovorio: „Ovo je djelo Božje da vjerujete onog koga on posla.“ (Jovan 6:29)

Stih 7 upravo to potvrđuje. Ako neko izabere da traži slavu i čast i besmrtnost ustrajnim činjenjem dobrih djela, Bog bi toj osobi dao vječni život. Ali, kao što će Pavle pokazati, djela sama po sebi nikoga ne mogu spasiti, jer nikad ne mogu ispuniti standarde Božje pravednosti. Međutim, djela su pokazatelj da slijedimo i imamo pravu vjeru.

Poenta na koju Pavle gradi je da nijedna osoba, niti jedan od nas, ne može voditi tako savršen život. Nemamo u sebi kakvoću da istrajno činimo dobro na taj način. Niko od nas ne može se nadati da će stati pred Bogom na osnovu sopstvenih zasluga i primiti bilo šta osim presude koju smo zaslužili svojom grešnošću. U sledećem poglavlju, Pavle će citirati starosavezno Pismo kako bi pokazao da „niko ne čini dobro, niti jedan“ (Rimljanima 3:12) i da su „svi sagriješili i lišeni su slave Božje“ (Rimljanima 3:23).

Alternativa onima koji traže Boga slušajući Njegovu volju i Njegovu riječ su nepokorni istini a pokorni nepravdi. Bog će dati „srdžba i gnjev“ onima koji su sebični i koji se ne pokoravaju Njegovoj istini. Umjesto toga, ovi ljudi slušaju svoje nepravedne želje. Vidjevši ovo, Bog će izraziti svoj gnjev prema njima o sudu.

Kakav će oblik poprimiti Božji gnjev i srdžba? Pavle to opisuje kao nevolju i muku. Drugim riječima, ova Božja presuda svakome ko čini zlo biće teška i stresna.

Obratite pažnju da je Pavle definisao našu sebičnu grešnost kao zlo. On će dalje pokazati da smo svi mi krivi za ovo zlo. Prema ovoj univerzalnoj istini da će nam Bog suditi prema našim djelima, svako od nas zaslužuje nevolje i muku.

Pavle dodaje da će Božji sud prvo biti izrečen Jevrejima, a zatim Grcima. U ovom kontekstu, „Grci“ znači isto što i „ne-Jevreji“: oni koji nisu Jevreji. Pavle je koristio ovu istu frazu u Rimljanima 1:16 kada je opisivao kako jevanđelje, a ne naša dobra djela, donosi spasenje svakom vjerniku, „prvo Jevrejima, zatim neznabošcima“. Drugim riječima, radosna vijest o spasenju po vjeri u Hrista prvo je predstavljena Jevrejima, Božjem izabranom narodu. Na isti način, Pavle pokazuje da će Božja presuda za grešnost takođe prvo pasti na Jevreje, a zatim i na sve ostale. Odgovornost je srazmjerna svjetlosti poznanja istine koju imamo.

Pavlova namjera kada je ovo rekao biće ponovo izrečena u stihu 11: „Jer kod Boga nema pristrasnosti.“ Drugim riječima, kada je u pitanju osuda za lični grijeh, Bog gleda svakoga od nas pojedinačno, bez obzira na našu rasu ili bilo koje drugo razmatranje.

Suprotno tome, Pavle napominje da će nagrada za činjenje dobra biti data prvo Jevrejinu – pripadniku Božjeg naroda – a zatim i Grku –

neznabošcu ili ne-Jevreju. Drugim riječima, isto je za sve, bez obzira na rasu ili nacionalnost. Nagrada ili kazna će biti jednako proširene na cijelo čovječanstvo, i to pod potpunom istim uslovima.

Na taj način Bog ne pokazuje pristrasnost čak ni prema svom izabranom narodu Izraelu. Kada je u pitanju Njegov sud o ljudskom grijehu, Bog drži isti standard za sve.

Pavlove riječi su vjerovatno razbjesnile jevrejske vjerske vođe koji su mu se suprotstavljali širom poznatog svijeta. Smatrali su svetom istinom ideju da su zaštićeni od Božjeg gnjeva zbog Zakona i njihovog posebnog odnosa s Bogom kao nacije. Pavle će, međutim, insistirati na tome da je spasenje za bilo koju osobu dostupno samo kroz ličnu vjeru u Isusa Hrista, a ne kao rezultat slijeđenja Mojsijevog zakona.

Jer koji god su zgriješili bez Zakona, bez Zakona će izginuti, i koji god su zgriješili u Zakonu, po Zakonu će im biti suđeno. (Rimljanima 2:12)

U prethodnom dijelu, Pavle je podijelio cijelo čovječanstvo u dvije kategorije: one koji vode dobar život i kojima će Bog dati vječni život (Rimljanima 2:7) i one koji traže sebično zadovoljenje i zaslužuju Božji gnjev (Rimljanima 2:8). Bog će suditi svakoj osobi prema tom standardu, napisao je Pavle, bez obzira da li je Jevrejin ili ne-Jevrej.

Ovo u početku izgleda kao potvrđivanje spasenja djelima. Međutim, kao što će Pavle kasnije pokazati, prva kategorija je prazna. Niko nije u stanju da pobjegne od sopstvene sebične i neposlušne prirode. „Svi su sagriješili i lišeni su Božje slave“, reći će on u Rimljanima 3:23.

Sada Pavle počinje da odgovara svim svojim čitaocima koji se pitaju: „Šta je sa Zakonom? Zar Zakon neće zaštititi Jevreje od Božjeg gnjeva?“ Pavle opisuje još dvije kategorije za čovječanstvo: one koji griješe „izvan Zakona“ i one koji griješe „pod Zakonom“. Pavle misli na Mojsijev zakon, dat Izraelu od Boga na gori Sinaj, kako je opisano u Izlasku 20 i dalje.

Primijetite da obje ove kategorije sadrže one „koji su zgriješili“. Ne postoji treća kategorija ljudi, nijedna grupa koja nije zgriješila. Grešnici bez Mojsijevog zakona koji treba slijediti – neznabošci – će umrijeti i biće im suđeno od Boga bez zakona, jer je njihov grijeh još uvijek grijeh. Grešnicima pod zakonom – Jevrejima koji se pridržavaju rituala i

propisa Mojsijevog zakona – Bog će suditi prema Mojsijevom zakonu kada umru. Svaka osoba se drži mjerila vlastitog znanja, i kao što je Pavle već istakao, Bog je svakoj osobi dao dovoljno znanja da nema izgovora (Rimljanima 1:18-20).

Svi su zgriješili, bez obzira pod kojim standardom dobra i zla su živjeli.

Jer pred Bogom nisu pravedni oni koji slušaju Zakon, nego će vršioc Zakona biti opravdani. (Rimljanima 2:13)

Jevreji su mislili da će ih Bog proglasiti pravednima, ako budu jednostavno Jevreji, i da će biti pošteđeni Njegovog gnjeva zbog svog grijeha. Na kraju krajeva, oni su bili pod Mojsijevim zakonom. Većina Jevreja je odrasla slušajući knjige Zakona koje se čitaju naglas od djetinjstva. Po definiciji, oni su bili „slušaoci“ Zakona. Znali su riječi. Shvatili su velike ideje. I oni su bili dio izabranog naroda Izraela.

Pavle tvrdi da samo biti pod Zakonom i redovno ga saslušati nije bilo dovoljno da se iko spasi. Slušanje riječi Mojsijevog zakona nije moglo nikoga učiniti pravednim. Da bi neko bio proglašen pravednim u Božjim očima, mora se pokoravati Zakonu. U stvari, Pavle će kasnije istaći da bi osoba koja živi pod Zakonom morala savršeno da poštuje Zakon, u svakom pogledu, da bi je Bog proglasio pravednom. Niko to nije mogao učiniti dok Isus nije stigao.

Govoreći o poštovanju Zakona, Pavle spominje da neki neznabošci – ne-Jevreji – na kraju drže djelove zakona „po prirodi“, iako to od njih ne zahtijeva Bog. Drugim riječima, ljudska savjest ponekad podstiče ljude da „učine pravu stvar“ čak i bez pisanog zakona koji bi im rekao da to rade. Ovo je paralelno s Pavlovom tačkom od ranije u ovom pismu da Bog čini određene stvari očiglednim svim ljudima (Rimljanima 1:18-20). Na taj način, ti neznabošci dopuštaju da njihova savjest postane neka vrsta zakona koji će slijediti. Možda čak i ne znaju šta je uključeno u pisane knjige Zakona datog Izraelcima.

Primijetite da u ovom i sledećem stihu Pavle ne sugerise da će neznabožac koji živi po svojoj savjesti biti proglašen pravednim od strane Boga. Njegova poenta, kao što se ovdje podrazumijeva, je samo da takva osoba slijedi neku vrstu minimalnog standarda za ispravno i pogrešno. Ovo je uglavnom primjenljivo u međuljudskim odnosima.

Pavle jasno daje do znanja da to ne znači da pagani sa ovom svi-
ješću uvijek rade pravu stvar. Ono što to znači, očigledno, jeste da je isti
Bog koji je Izraelcima dao Zakon takođe ugradio u srca svih ljudi osjećaj
šta je ispravno, a šta pogrešno. Ljudska savjest je ta koja nas osuđuje
kada činimo loše i brani nas kada činimo dobro. Savjest, međutim, nije
savršen standard. Fleksibilan je. Može se očvrnuti ili omekšati. Zato
Pavle govori o našim „suprotstavljenim mislima“, jer nam savjest govori
o moralnosti naših izbora.

Ovaj odlomak Rimljanima paralelan je s porukom poslanice Jevre-
jima, koja pojašnjava kako starosavezni zakon nikada nije trebao spasiti
čovjeka od grijeha. Trebalo je samo da poduči čovječanstvo, da ih pri-
premi da prihvate Spasitelja (Jevrejima 10:1-10).

U 16. stihu Pavle govori o danu kada će Bog suditi o „tajnama ljud-
skim po Isusu Hristu“. Na toj presudi, Pavle je sugerisao u prethodnom
stihu, naša savjest će biti svjedok u pogledu onoga što smo učinili,
ispravno ili pogrešno. Drugim riječima, Božji sud nad neznabošcima će
biti jednako pravičan i dosledan kao i njegov sud jevrejskim pojedin-
cima koji su živjeli pod Mojsijevim zakonom. Grijeh je grijeh, bez
obzira da li nam je data eksplicitna lista ili ne.

Pavle piše da će, prema njegovom jevanđelju – jevanđelju Isusa
Hrista – ovo uključivati sud o „skrivenim stvarima“ ljudi. Bog će suditi
mislima i tajnama, kao i postupcima. Takođe, ovaj sud će biti sproveden
po jevanđelju Isusa Hrista.

Opet, vidimo širu poentu na koju Pavle dolazi: niko, bilo da je
Jevrejin ili neznabožac, neće se pokazati pravednim na sudu na osnovu
svojih dobrih djela. Samo u Hristu, po milosti i kroz vjeru, neko će biti
proglašen pravednim i daće mu se život vječni. Djela jednostavno poka-
zuju kakvoću naše vjere.

U nastavku Pavle svoj slučaj okreće jevrejskom narodu koji živi
pod Zakonom.

17. stih započinje izjavu ako-onda koja će biti zaključena kako se
ovaj odlomak nastavi. Pavle opisuje tri specifične dobre stvari koje pro-
izlaze iz toga što ste Jevrejin. Prvo, onaj ko sebe smatra Jevrejinom član
je izraelskog naroda, Božjeg izabranog naroda (Ponovljeni zakon 7:6).
To je velika čast.

Drugo, takva osoba se može „osloniti na zakon“. Iako je Mojsijev zakon bio važna stvar za Izrael, on je bio i dar, otkrivenje Božjih standarda o tome kako živjeti na zemlji. Zakon je dat Izraelu jer je Bog želio očuvati pravu vjeru na zemlji i u tu svrhu je podigao sebi zaseban narod.

Treće, ova osoba, Jevrejin koji se oslanja na Zakon, takođe se može „hvaliti Bogom“. Pavle ne opisuje sebično hvalisanje. Jevrejski narod se s pravom mogao pohvaliti da je jedini pravi Bog njihov Bog i da su oni Njegov narod. Njihova slava kao naroda bila je u pripadnosti slavnom Bogu.

Sada Pavle dalje definiše ljude sa kojima razgovara. Ovi ljudi se ne oslanjaju samo na Mojsijev zakon. Kroz to oni poznaju Božju volju i koriste Njegov zakon kao mjerilo na osnovu kojeg odlučuju šta je najvrednije. Oni to mogu učiniti jer su tako dobro poučeni iz Mojsijevog zakona.

Nakon što je izgradio ovu grupu za sve njihovo znanje i razumijevanje, Pavle će u nastavku osporiti njihovo stvarno ponašanje. Veća poenta koju on ističe odnosi se na njihovo pogrešno samopouzdanje. Ovi ljudi imaju povjerenje da Bog neće suditi njihovom grijehu, zbog njihovog poistovjećivanja sa Zakonom. Ovo je uvjeravanje usmjereno na pogrešno mjesto. Pavle koristi ovu ideju da pokaže kako je jevrejski narod kriv kao i neznabošci i da mora biti spasen blagodaću, a ne Zakonom.

U 19. stihu Pavle dodaje da ova osoba može poslužiti kao vodič slijepima i svjetlo onima u tami. Drugim riječima, Bog je dao svoj Zakon Izraelu, tako da su imali priliku da svima drugima pokažu šta je istina i ko je Bog. Posjedovali su svjetlo Božje istine koje je drugima bilo potrebno. U 20. stihu on uključuje ideju da takva osoba sebe vidi kao instruktora nerazumnih ljudi koji nemaju Božji zakon. Ona sebe vidi kao učitelja zakona, kao odraslu osobu djeci. I ako ova osoba zaista ima zakon, Božji zakon, koji je oličenje znanja i istine, onda će Pavle pitati u sledećim stihovima, zašto ona savršeno ne slijedi Zakon?

Pavle, dakle, sve ovo nagomilavanje dovodi u negativu. On pita da ako su sve ove stvari istinite za Jevreje, zašto oni ne žive po Zakonu? Ovo je dio Pavlovog kratkoročnog cilja da pokaže da čak i Božji izabrani narod ne ispunjava Njegove standarde savršenstva. U dužem gledištu,

ovo podržava Pavlovu tezu da svi ljudi trebaju biti spašeni blagodaću, kroz vjeru (Rimljanima 3:22-25).

Pavlova namjera je da izazove one koji pretpostavljaju da to što su Jevreji znači da ne moraju brinuti da će ih Bog osuditi zbog njihove grešnosti. Oni vjeruju da Mojsijev zakon stoji između njih i Boga. U širem smislu, ova tačka se odnosi na svakoga ko pokušava da se osloni na sopstvenu religioznost kako bi bio u pravu sa Gospodom.

Pavle je postavio niz sugestivnih pitanja „ako“: ako si pobožni Jevrej, ako se oslanjaš na Zakon, ako se hvališ Bogom, ako si siguran da si vodič slijepima, ako si učitelj nerazumnih i djece, ako zaista imaš zakon za koji vjeruješ da je oličenje znanja i istine... zašto ga onda ne slijediš?

Konkretnije, Pavle počinje u 21. stihu pitanjem zar učitelji sami sebe ne poučavaju. Zatim slijede tri primjera nepoštovanja zakona. Ako propovijedaju protiv krađe, zar ne krađu? Nije jasno koje primjere krađe, ako ih ima, Pavle ima na umu. Ono što je jasno jeste Pavlova šira poenta: imati zakon nije dovoljno. Takođe ga morate držati. To je opšti problem.

Sada on dodaje: Činite li preljubu, iako druge učite iz zakona da to niko ne smije činiti? Zar ne pljačkate hramove, iako kažete da mrzite idole?

Oba ova pitanja impliciraju pozitivan odgovor. Nije jasno šta Pavle misli pod „pljačkanjem hramova“, ali njegova poenta je da je jevrejski narod i sam kršio Zakon na različite načine. Svaka iskrena procjena naših života otkriva da se ne možemo savršeno držati nijednog moralnog kodeksa (Rimljanima 3:10). Zašto bi pobožni Jevreji mislili da su izuzeti od Božjeg gnjeva ako se ne drže Zakona koji im je dao? Zašto bi bilo koja samopravedna osoba zapravo mislila da će Bog zanemariti njihov grijeh?

Pavle će nastaviti da pokaže da niko ne može savršeno da se pridržava zakona, što znači da je svako kriv za kršenje Božjeg zakona i zasluži Božji gnjev.

Sada Pavle iznosi svoju tačku sa potpunom jasnoćom. On ispravlja pogrešnu percepciju nekih religioznih Jevreja. U širem smislu, ova ideja se odnosi i na svaku osobu – Jevrejina, hrišćanina ili drugu osobu – koja misli da se može opravdati pred Bogom na osnovu svojih djela.

Konkretni ljudi koje Pavle ovdje spominje očito su vjerovali da je posjedovanje Mojsijevog zakona, datog od Boga, bilo dovoljno da ih učini pravednima u Božjim očima. Nisu vjerovali da će im Bog suditi za njihov grijeh kao što bi to činio grešnim neznabošcima.

Pavle je pokazao da posjedovanje zakona nije dovoljno ako se savršeno ne pridržavate zakona. Umjesto toga, svi koji su pod autoritetom zakona na kraju obeščašćuju Boga kršeći ga. Kako sveti Bog može zanemariti grijeh, samo zato što čovjek ponekad čini dobro?

U 24. stihu Pavle citira Isaiju 52:5 da bi potencirao svoju tvrdnju da oni koji su pod zakonom „obeščašćuju Boga kršeći zakon“ (Rimljanima 2:23). Kada je Isaija pisao, drugi narodi su ismijavali ime – ugled – Boga Izraelovog jer je Njegov narod bio ugnjetavan. Nasuprot tome, Pavle sada kaže da je Bog osramoćen sopstvenim postupcima Izraela. Kršeći Mojsijev zakon, oni daju Bogu loš glas među neznabošcima. Vidjevši da jevrejski narod krši svoj zakon koji mu je dao Bog dok gleda s visine na druge, neznabošci odgovaraju bogohulno govoreći o Izraelovom Bogu.

Ovo naglašava važnu stvar koja se danas odnosi na vjernike u Hrista. Kada se oni koji tvrde da su hrišćani ponašaju na nehristolik način, to sramoti Boga. Nevjernici vide te grijehе i okrivljuju za njih vjeru. Kao što je Pavle jasno rekao ranije u ovom pismu, to nije valjan izgovor za odbacivanje istine (Rimljanima 1:18-20). Međutim, oni koji tvrde da nose Božje ime moraju biti izuzetno oprezni u pogledu ugleda koji stvaramo u ovom svijetu.

Poenta na koju Pavle gradi je da niko ne može savršeno držati Mojsijev zakon (Rimljanima 3:10). Svi ga krše, nekako i negdje, donoseći sramotu Bogu. Svako zaslužuje Božju presudu kao rezultat svog grijehа. Zakon samo pomaže u otkrivanju grijehа, tako da spasenje mora doći iz drugog izvora. Taj izvor je vjera u spasenje kroz Hrista (Rimljanima 3:22-25).

Od 25-29. stiha Pavle odgovara na sledeći logičan prigovor, koji dolazi iz jevrejskog načina razmišljanja: Šta je sa obrezanjem? Obrezivanje, u poslušnosti Božjem nalogu Abramу i njegovom potomstvu (Postanje 17:9-10) osiguralo je da Izraelci budu identifikovani kao Božji narod, Jevreji. Očigledno, mnogi Jevreji su vjerovali da su oni koji su bili obrezani, po definiciji, spašeni. Bog im ne bi sudio čak ni da su

prekršili Njegov zakon. Za njih je ritual bio dovoljan da uspostave spasonosni odnos.

Pavle osporava tu ideju, ali ne odbacuje samo obrezivanje. On priznaje da je obrezanje važno za Izraelce; to je čin poslušnosti sam po sebi. Međutim, cijeli smisao obrezivanja se gubi ako Jevrejin pod zakonom prekrši Božji zakon. Doslovno, Pavle piše da njihovo obrezivanje postaje „prepucij“. Drugim riječima, takvoj osobi nije ništa bolje nego da uopšte nije bila obrezana.

Ove riječi bi bile šok za religiozne Jevreje koji su vjerovali da su spašeni kroz obrezanje i pripadnost Božjem izabranom narodu. Trebale bi osporiti stav svakoga ko misli da vjerski rituali, ceremonije ili drugi sakramenti mogu prevladati mrlju grijeha.

Pavle ide još dalje sa učenjem koje će sigurno razbjesniti jevrejske vjerske vođe. On piše da je istina i suprotno. Ako se neznabožac – neobrezani, ne-Jevrej – pridržava načela Zakona, njegov nedostatak fizičkog obrezivanja neće ga spriječiti da ga Bog smatra obrezanim.

Pavle uči da se sve svodi na to da li se osoba pridržava Božjeg zakona ili ne. Ovo važi bez obzira da li je neko Jevrej ili ne-Jevrejin.

Pavle je sugerisao da nedostatak fizičkog obrezanja ne predstavlja smetnju za nejevrejskog držaoca zakona. Sada on zaključuje da će paganski držalac Zakona osuditi jevrejskog prekršioca Zakona, iako mu je Bog dao zakon i bio je obrezan. Jedina razlika između njih je da li su se pridržavali Zakona ili ne. Tek kasnije će Pavle otkriti da niko, Jevrejin ili neznabožac, ipak nije u stanju da drži Zakon (Rimljanima 3:10).

Na kraju 2. poglavlja, Pavle redefiniše šta uopšte znači biti Jevrej i biti obrezan. Pavle insistira da se ne radi o tome da ste rođeni Jevrejin ili čak da ste fizički obrezani. Pravo jevrejstvo, insistiraće Pavle, govori o stanju nečijeg srca pred Bogom. Konkretno, Pavlove riječi ovdje uključuju judaizam i usmjerene su na narod Izraela. Međutim, šira poenta je namijenjena da se odnosi na sve. Vjerski sakramenti, etikete i drugi oblici dobrih djela nisu ono što nas spašava. Moramo biti savršeni da bismo izbjegli osudu; pošto niko ne može biti savršen, milost postaje naša jedina nada za iskupljenje.

Pavle zaključuje ovaj dio definisanjem onoga što je potrebno za istinsko jevrejstvo. Pavle je rođen kao Jevrej, živio je kao pobožni farisej

(Filipljanima 3:4-7) i preobraćen je u vjeru u Hrista radi svog spasenja. On je više nego u potpunosti kvalifikovan za rješavanje ovog problema. Pavle je nedavno ukazao da pravo jevrejstvo nije samo rođenje i obrezanje. Obrezivanje, isto tako, nije „spoljašnje i fizičko“.

Sada navodi pozitivnu stranu ove tvrdnje. Pravo jevrejstvo, da bi se uključilo u Božji narod, dešava se iznutra. Pravo obrezivanje se odnosi na iskreno srce osobe. To obrezanje je „po Duhu, a ne po slovu.“

Istraživači Biblije se ne slažu oko toga da li riječ *duh* u ovom stihu treba pisati velikim slovom. Drugim riječima, govori li se o svetom Duhu ili ne? Ako je tako, onda Pavle kaže da je ovo obrezanje srca, koje izdvaja nekog kao člana Božje porodice, izvršeno Božjim svetim Duhom. To se uklapa s drugim odlomcima koji opisuju ulogu svetog Duha u spasenju. Ako Pavle misli na Duha svetoga, ovo je njegovo prvo spominjanje hrišćanskog spasenja.

Alternativa je da Pavle misli na nekoga ko je obrezan u svom duhu, a ne slijedeći mehaničke zahtjeve: „slovo zakona“. Ili, možda Pavle misli da se ovo obrezanje srca odnosi na slijeđenje duha Zakona, a ne slova Zakona.

U svakom slučaju, pravo jevrejstvo je ono što se događa u čovjeku, a ne puka nacionalna pripadnost i obrezivanje. Pavle insistira na tome da jevrejstvo mora biti iskreno iznutra. Ovo osnovno načelo važi i za hrišćansku vjeru. Etikete i ponašanje nisu ono što je presudno; unutrašnja vjera je ta koja nas identifikuje kao istinskog vjernika.

Kada je to iskreno, kada je osoba obrezana u svom srcu i odvojena sa Božjim narodom, ta osoba je hvaljena od Boga. Na kraju krajeva, Bog poznaje naša srca. Inače, ova osoba dobija pohvale samo od ljudi koji vide spoljašnje postupke osobe koliko mogu, ali koji ne moraju biti iskreni. Pohvala od ljudi je daleko manje vrijedna nego da nas hvali Bog koji nas istinski poznaje.

3. Svi su sagriješili, „ali sada...“

Pavle predviđa da bi neki čitaoci mogli uzeti njegove riječi u prethodnim stihovima kako bi sugerisali da nema prednosti biti član Božjeg izabranog naroda, Izraela. Na kraju krajeva, Pavle je napisao da su svi ljudi, i Jevreji i neznabošci, zaslužili Božji sud svojom grešnošću. Oni pod Mojsijevim zakonom, Jevreji, svi su prekršili zakon. Činjenica da imaju zakon, pa čak i da su obrezani, kao što su bili svi muškarci Jevreji, neće ih spriječiti da odgovaraju Bogu za svoj lični grijeh.

U tom smislu, rekao je Pavle, nema razlike između Jevreja i nezna-božaca. Dakle, postoji li ikakva prednost biti uključen u jevrejski narod i biti obrezan? Pavle odgovara na ovo pitanje koristeći neku vrstu pristupa naprijed-nazad u sledećim stihovima. Postavljajući ova pitanja i dajući odgovore, Pavle daje vrlo direktno opovrgavanje svakome ko bi mogao da pokrene te tačke u prigovoru na njegova učenja.

Na uvodno pitanje Pavle odgovara sa određenim „da“. Postoji „velika prednost u svakom pogledu.“ Božiji izabrani narod ima koristi na mnogo načina, počevši od ovog: povjerene su im „Božje svete objave“. Drugim riječima, jevrejski narod je dobio ogromnu privilegiju da prima i prenosi same Božje riječi svim ljudima.

Pavlova poenta u Rimljanima 2 nije bila da pripadanje Izraelu nema nikakvu vrijednost. Njegova poenta je bila jednostavno da jevrejstvo, samo po sebi, neće spriječiti nijednu osobu da odgovara na Božjem sudu za svoj grijeh. Pavle će u Rimljanima 9:1-5 navesti više prednosti koje donosi postojanje jevrejskog naroda.

On u 3. stihu postavlja sledeće logično pitanje: „Šta ako su neki bili nevjerni?“ Čini se da Pavle ovim ukazuje na ono što je rekao u prethodnom poglavlju. Jevrejima je dat Božji zakon, ali ga nisu držali. Kao nacija i kao pojedinci, svaki Jevrejin je sagriješio. Niko ne može savršeno držati Zakon, pa čak ni oni kojima su bila „povjerene Božje svete objave“ (Rimljanima 3:2) nisu bili imuni na grijeh.

Pavlovo pitanje slijedi protupitanjem, da li nevjernost nekih od jevrejskog naroda poništava Božju vjernost Njegovom narodu? Da li

njihov grijeh čini Njegovu vjernost besmislenom? Drugim riječima, da li činjenica da su oni pod zakonom prekršili zakon, da su griješili kao i svi ljudi, znači da im Bog više neće biti vjeran?

On odgovara jednom od svojih omiljenih naglašenih fraza. Najprikladniji prevod je „Nipošto!“ Na grčkom to glasi „mē genoito“, što doslovno znači „neka ne bude“ ili „neka nikada ne bude tako“. Ovaj usklik se mnogo puta ponavlja u Rimljanima.

Pavle insistira da Božja vjernost ne zavisi od ljudske vjernosti. Rečenica: „Bog će biti istinit čak i ako je svaki čovjek lažov“ može doći iz Psalma 116:11. Zatim Pavle direktno citira Psalam 51:4 kako bi opisao ovaj aspekt Božjeg karaktera: „Ti si pravedan u svojim riječima i pobi-jedićeš kad ti budu sudili.“

Drugim riječima, Bog uvijek drži svoju riječ i ostaje vjeran svom narodu bez obzira na to šta oni rade. Zato su Njegove riječi i sudovi opravdani. On nikada ne prekrši svoju stranu bilo kakvog saveznog sporazuma.

U 5. stihu, po treći put zaredom, Pavle postavlja pitanje sebi, kao da osporava svoje izjave na kraju 2. poglavlja Rimljanima. Tamo je napisao da će svim ljudima, i neznabošcima i Jevrejima, Bog suditi za njihove grijehе. Jevreji neće biti pošteđeni Božjeg suda jer imaju Zakon ili su bili obrezani. Te stvari su važne, ali svi Jevreji su prekršili zakon kao što su svi ne-Jevreji bili grešni.

Sada Pavlov zamišljeni ispitivač postavlja oštrije pitanje. U suštini, on pita: „Ako se Božja pravednost otkriva našom nepravednošću – našom grešnošću – zašto bi Bog nanio svoj gnjev na nas? Nije li to nepravedno? U stvari, zar to ne čini samog Boga nepravednim?“ Drugim riječima, „Ako zbog toga što smo loši, Bog izgleda dobro, zašto je Bog ljut na nas? Zar to ne čini Božju pravednost još impresivnijom? Zašto bi nas kaznio, posebno nas u svom izabranom narodu Izraelu?“

Pavle ovdje uključuje jednu stranu, pojašnjavajući da on govori iz čisto ljudske perspektive, koristeći ljudski argument. Mnogi prevodi stavljaju poslednju rečenicu u zagradi kako bi pokazali da Pavle razbija karakter ovog pitanja kako bi svojim čitaocima jasno stavio do znanja koliko je ovo pitanje smiješno. Ovo takođe ima za cilj, od strane Pavla, da pojasni da ovo nije izjava ili učenje koje on sam iznosi. Umjesto toga,

ovo je poenta koju Pavle postavlja samo da bi razjasnio ono što ne govori u ovom pismu.

Odgovor je opet „nipošto!“ Pavle na ovu ideju odgovara logičnim protupitanjem: „Kako bi Bog mogao suditi svijetu ako je na bilo koji način nepravedan?“ Božja uloga kao sudije nad čitavim čovječanstvom zahtijeva da Bog bude iznad samog suda tako što će biti savršen u svojoj pravednosti. Bog je mjerilo suda, na prvom mjestu.

Isprva ovo zvuči kao kružni argument: da li je Bog nepravedan ako sudi ljudskim grijesima? Ne, jer On mora biti pravedan da sudi ljudski grijeh! Međutim, pažljiviji pogled pokazuje da se krug kreće u suprotnom smjeru: pošto je Bog pravedan, On je s pravom sudija. Pošto je On sudija, On mora izraziti svoj opravdani gnjev protiv grešnosti čovječanstva, čak i ako ta nevjernost na kraju samo dodatno dokazuje koliko je On svet.

Ovaj izazov – da jevanđelje milosti implicira dozvolu za grijeh – je onaj na koji će se Pavle vratiti kasnije, posebno u 6. poglavlju.

U 7. stihu Pavle se ponovo vraća na pitanje postavljeno u 5. stihu, donekle ga preformulišući, koristeći konkretniji primjer. Ovaj izazov pogađa Pavlov argument o Božjem sudu ljudskoj grešnosti. Osnovna tvrdnja je ova: ako iznošenje laži dodatno pokazuje Božju istinitost, što vodi do Njegove slave, zašto bi me On osudio za tu laž? Pavle je ranije rekao da naš grijeh zaista rezultira dokazivanjem Božje pravedne bezgrešnosti. Dakle, ako mu naš grijeh donosi slavu, na neki način, treba li nas zaista osuditi zbog toga?

Pavle u sledećem stihu navodi da su ga neki ljudi optuživali da pokušava upravo ovo: da ljudski grijeh vodi u Božju slavu, tako da bismo mogli učiniti više od toga. Pavle pobija samu ideju o tome u dva smjera. Prvo, Božja pravednost znači, po definiciji, da On ne može biti nepravedan. On je mjerilo dobrote i istine, tako da je Njegova presuda o našem grijehu po definiciji potpuno pravedna i opravdana. Zaslužili smo to.

Drugo, kao što će Pavle napisati u sledećim stihovima, ljudska grešnost je neizbježna. Mi ne griješimo, ni na koji način, s namjerom da donesemo slavu Bogu. Griješimo jer smo grešnici. Kasnije će Pavle direktnije opovrgnuti da je spasenje dozvola za grijeh (Rimljanima 6:1). Za sada, posebno u sledećem stihu, on će odbaciti ovu kritiku kao grubu

klevetu (Rimljanima 3:8).

Pavle konačno ulazi u srž jednog razloga za format pitanja i odgovora koji je koristio. On odgovara na klevetničke optužbe nekih od svojih tužitelja. Zato što Pavle uči da ljudska grešnost pokazuje da je Bog potpuno pravedan – jer On ostaje vjeran čak i kada mi to ne činimo – oni su tvrdili da Pavle govori ljudima da nastave da griješe. Pavle ovo naziva onim što jeste: kleveta, namjerna, nepoštena laž koja ima za cilj da naruši njegovu reputaciju i njegove napore.

Ovi kritičari idu toliko daleko da kažu da je logičan ishod Pavlovog učenja provocirati ljude da više griješe kako bi napravili više dobra: „Zašto ne činiti zlo da bi dobro moglo doći?“ Pavle je ovo opisao kao ljudski argument (Rimljanima 3:5). To očigledno nema nikakvog smisla. Zvuči kao uvrnuta logika osuđenog čovjeka koji pokušava da se odvrati od kazne koju je zaradio.

U stvari, ovo je toliko glupa ideja da se Pavle čak ni ne trudi raspravljati o njoj, barem ne sada. Činjenica da Bog ostaje pravedan i vjeran suočen s ljudskom grešnošću ne znači da Bog želi da ljudi više griješe. To znači da je dosledan svojoj vlastitoj prirodi.

Umjesto da dalje argumentuje tu poentu, Pavle jednostavno kaže ovo za one koji ga optužuju da govori ljudima da i dalje griješe: „Pravedna osuda ih čeka.“ Drugim riječima, zaslužili su Božji gnjev.

Čini se da Pavle ponavlja pitanje s početka ovog poglavlja kada je pitao: „Koja je prednost biti Jevrej?“ Tamo je rekao da ima mnogo prednosti u svakom pogledu. Na kraju krajeva, Bog je Jevrejima dao svoje riječi u zakonu.

Sada, međutim, Pavle odgovara na pitanje: „Da li je nama Jevrejima bolje?“ mnogo drugačije. Kaže da nije. Pavle još jednom ističe da je svaka osoba „pod grijehom“, bilo da je Jevrej ili paganin. Drugim riječima, jevrejski narod ima prednost na nacionalnom nivou. Oni su Božji izabrani narod i primaoci velikih obećanja od Njega. Bog ostaje vjeran svojim savezima s njima. I, kao članovi Božjeg izabranog naroda, oni imaju posebno blizak pristup Božjim riječima i otkrivenjima.

Međutim, na ličnom nivou, nema dodatne prednosti biti Jevrejin kada je u pitanju sud od Boga za grijeh. Jevreje ili „neznabošce“, Bog će svaku osobu smatrati odgovornom za svoje postupke.

Sada Pavle počinje da potkrepljuje tu tvrdnju nizom citata iz hebrejskih spisa – onoga što danas zovemo Stari savez. On želi pokazati da ova ideja o univerzalnoj grešnosti nije nova ideja. David je napisao istu stvar u Psalmu 14:3: „Nema nikog ko dobro čini, nema nijednog.“ Sledeća dva stiha će upotpuniti referencu, što u potpunosti eliminiše mogućnost da je bilo koja osoba ikada „učinila dobro“ dovoljno da bude sveta u Božjim očima.

Ovaj stih se često citira i to s dobrim razlogom. Ideja da je svim ljudima – bez izuzetka – potrebno spasenje je ključna tačka jevanđelja. Sveto pismo ne ostavlja prostora nikome da tvrdi da je „dovoljno dobar“ da zasluži raj. Pavle će se vratiti na istu ideju, koristeći različite izraze, u Rimljanima 3:23.

Poenta Davidove citirane izjave nije bila da je Bog proglasio cijelo čovječanstvo krivim za grijeh nakon brzog pogleda. Bog nije samo primjećivao najgore primjere čovječanstva. Simbolično je „tražio“ da li neko zaista razumije Boga ili ga traži. Niko nije. Ovo je ključna istina, fundamentalna za jevanđelje: niko ne traži Boga bez Njegove pomoći da to učini. Mi ne shvatamo, i ne želimo. To je naša priroda.

Pavlova parafraza Davidovih riječi u Psalmu 14:3 opisuje šta je Bog pronašao kada je pretražio čovječanstvo tražeći pravedne – bezgrešne – ljude. Naravno, Bog je već znao ishod, ali Sveto pismo to navodi kako bi naglasilo da je to nešto jasno i očigledno. Svi smo skrenuli sa slijedećnja Božijeg puta. Svi smo postali bezvrijedni; svi smo pokvareni. Niti jedna osoba ne čini dobro, po mjerilima svetog i savršenog Stvoritelja. To je posljedica prvobitnog pada u grijeh i nemogućnosti čovjeka da sam povрати Božje moralno obličje koje je dobio prilikom stvaranja.

Nijedno od ovih Svetih pisama ne implicira da nijedan čovjek nikada ne čini ništa što se može opisati kao dobro. Naravno, ljudi stalno rade izolovane dobre stvari, barem po našim standardima. Sposobni smo da znamo razliku između ispravnog i pogrešnog, i da izaberemo šta je ispravno... kada to želimo. Konačni problem, kao što je David napisao i Pavle se složio, jeste to što ničije srce nije prirodno orijentisano na činj enje dobra. Svi smo mi, svako od nas, usmjereni u koristoljublju i daleko od Božje definicije dobrote.

Sušтина je da su ljudi sposobni činiti dobro, ali mi univerzalno

odlučujemo da to ne činimo, prema Božjim standardima. Mi želimo ono što želimo, a ne ono što On želi.

Pavle nastavlja da citira iz Starog saveza, sveti tekst koji bi njegovi jevrejski čitaoci prepoznali i poštovali. Stih 13 i sledeći stihovi navode nekoliko načina na koje ljudi koriste naše djelove ljudskog tijela da izraze svoju grešnu prirodu. Pavle počinje grlom, citirajući Psalam 5:9 gdje David izjavljuje da su grla njegovih neprijatelja otvoreni grobovi. Ovo nosi dvije ideje. Prvo, u jevrejskom mišljenju, grobovi su ukaljani smrću, pa su stoga pokvareni. Sve što je uzeto iz groba bilo bi nečisto. Fraza bi takođe mogla značiti da je efekat njihovih riječi smrt i propadanje. Takođe iz Psalma 5:9, Pavle ukazuje na jezik kao na izvor obmane. Prevara o kojoj je David govorio bilo je laskanje – nepoštena upotreba riječi.

Pavle prelazi od grla do jezika i usana i citira iz Psalma 140:3. Tamo je David govorio o zlim ljudima sa otrovom aspida – smrtonosnih zmija – pod usnama. Drugim riječima, riječi iz usta njegovih neprijatelja mogle bi brzo otrovati i ubiti.

Pavlovo korištenje Davidovih riječi ovdje ima za cilj da proširi Davidov originalni opis. David je govorio o ustima svojih neprijatelja – Pavle ukazuje na grijeh svake osobe koja je ikada živjela. Svi smo koristili naša usta u grešne svrhe. To smo mi mimo Božije pomoći i moći.

Pavle nastavlja citirajući ono što je pisac Psalma 10:7 rekao o ustima zlih. Pavle tvrdi da smo svi mi, po prirodi, zli. Usta su nam puna psovki ili proklinjanja. Na osnovu jezika i konteksta, ovo je vjerovatno referenca na pozivanje da se loše stvari dogode drugima, za razliku od vulgarnosti ili drugih oblika psovke. Osim toga, naša su usta puna gorčine. Drugim riječima, koristimo svoja usta da izrazimo svoje ogorčenje i mržnju prema drugim ljudima stvorenim na Božju sliku, želeći da im se dogodi zlo.

Noge ili stopala, kako se simbolički koriste u Svetom pismu, predstavljaju namjere i postupke ljudi. Gdje pođu noge osobe, ona ide; stopala su jednostavno mehanizam kojim osoba „ide“ na određena mjesta. Duhovno, dakle, noge simbolišu namjere i ponašanje osobe.

U tom smislu, drugi način na koji izražavamo svoju grešnost je nogama koje su brze da prolivaju krv. Pavle upućuje na Isaiju 59:7-8 u

ovom i sledeća dva stiha. Po prirodi ljudi brzo povrijede jedni druge kada mislimo da će to pomoći nama samima. Nanošenje bola drugima je barijera koju smo voljni i spremni preći.

Jakov je to rekao na ovaj način: „Želite, a nemate. Ubijate i žudite, a ne možete postići to što želite.“ (Jakov 4:2) Ovo je normalno ljudsko ponašanje, ali s pravom zarađuje za nas gnjevnu Božju presudu.

Put nastavlja tamo gdje nas noge nose, a slijede propast i bijeda. Dokazi da su ljudska bića grešna po prirodi su posvuda. Svako mjesto koje su ljudi dosegli iskusilo je propast i bijedu, pustoš i uništenje. Zbog naše grešnosti, čovječanstvo ostavlja tugu i bol na svakom putu kojim idemo.

Dovoljno je loše da nas noge vode u grešnost i nasilje. Ali kada je u pitanju ljudski rod, generalno, ne znamo kako da radimo ništa drugo. Osim Božje intervencije, ljudska bića nikada nisu iskusila „put mira“ ili mirni put. Ne možemo ga naći. Ne znamo kako da idemo tim putem. Nije u našoj prirodi da se udaljimo od grijeha i sukoba; stvaramo ga usput.

Poslednji citat dolazi iz Psalma 36:1, gdje David opisuje „zle“ da nemaju straha od Boga pred očima. Pavle insistira da svi mi, svako ljudsko biće, Jevreji i neznabošci, ispunjavamo ovaj opis (Rimljanima 3:10).

Naš grijeh, u ovom slučaju, je to što ignorišemo ili banalizujemo Boga. Mi ga spuštamo na našu veličinu u svojim srcima. Možda se pretvaramo da On ne postoji, uprkos činjenici da je Bog otkrio sebe i svoju prirodu onim što je stvorio (Rimljanima 1:20). Ili bismo se mogli zavarati misleći da Bog ne može otkriti naš grijeh (Psalam 36:2), ili da nas neće osuditi zbog toga. Taj nedostatak poštovanja prema Božjoj pravednosti, Njegovoj moći i Njegovoj spremnosti da djeluje, je fatalan.

A znamo da sve što Zakon kaže rečeno je onima koji su pod Zakonom, da se svaka usta zapuše i da sav svijet bude kriv Bogu. (Rimljanima 3:19)

Pavle sažima svoj slučaj da Zakon ne može nikoga zaštititi od Božjeg suda njihovoj vlastitoj, ličnoj grešnosti. Svako ko vjeruje u to vara se. Pavle piše da zakon govori onima koji su pod zakonom. I šta piše? Kaže: „Ne možete održati Zakon.“ Ovo je bio zaključak potkrijepljen Pavlovim prethodnim referencama na Stari savez: da niko ne živi

„pravednim“ životom u poređenju s Božjim standardima.

„Nomo(s)“ na grčkom uglavnom se odnosi na pisani Mojsijev zakon ili Toru, ukoliko kontekst ne ukazuje na zakon u opštem smislu. Ovaj termin ne treba poistovjećivati sa grčkom riječju „entole“ (heb. „micva“) obično prevedenu kao „zapovijest“ koja nema samo konotacije propisa, već je znatno širi pojam i označava učenje, nauk, uput, instrukciju... Dok „nomos“ karakteriše „slovo Zakona,“ „entole“ označava širu, duhovnu i moralnu dimenziju Božjeg nauka i uputa u spasnosnoj vjeri.

Drugim riječima, Mojsijev zakon, Božji dar Izraelu, ne pruža nikakvu zaštitu od Božje presude za ljudski grijeh. Ni za Jevreje, ni za nezna-bošce. Umjesto toga, zakon otkriva koliko mi ljudi griješimo. To nas tjera da se složimo s Bogom da zaslužujemo Njegov gnjev jer sada razumijemo sve načine na koje smo zgriješili protiv Njega.

Na taj način, piše Pavle, zatvaraju se svaka usta. Drugim riječima, zakon oduzima sve naše argumente i izgovore da smo vrijedni Božjeg odobrenja na osnovu vlastitih zasluga. Jasno, zakon nam pokazuje da nismo.

To važi za svakog pojedinca u „cijelom svijetu“, izjavljuje Pavle. I Jevreji i ne-Jevreji će biti odgovorni Bogu. Sami po sebi, svi bismo krivi, ako smo „pod grijehom“.

Stoga iz djela zakona ni jedno tijelo se neće opravdati u njegovim očima, jer preko Zakona dolazi spoznaja o grijehu. (Rimljanima 3:20)

Ovim stihom Pavle zaključuje svoj argument da svaka pojedinačna osoba zaslužuje Božji sud protiv naše grešnosti, čak i oni koji žive pod Mojsijevim zakonom (Rimljanima 3:10).

Zakon je zaista Božji dar, ali to nije bio put da se opravdamo u Božjim očima. Pavle to otvoreno kaže: Nijedno ljudsko biće neće biti opravdano u Božjim očima djelima zakona. Zašto? Jer nijedno ljudsko biće nije u stanju savršeno da drži djela zakona. Mi smo po prirodi grešnici. Svaka osoba, bez izuzetka, bira da uradi ono što zna da nije u redu, barem ponekad.

Zakon je dar jer dokazuje nama, Jevrejima i nezna-bošcima, koliko smo grešni. Bez Božjeg pisanog Zakona kao standarda za ispravno i pogrešno, mogli bismo biti u iskušenju da tvrdimo da smo prilično dobri

ljudi. Međutim, kada uporedimo svoje živote s pravilima zakona, konačno moramo priznati da smo očajni grešnici. Kršimo Božji zakon na više načina nego što možemo izbrojati.

Zakon donosi spoznaju o grijehu i konačni zaključak da zaslužujemo Božji sud. To ipak nije kraj priče.

A sada se pokazuje pravednost pred Bogom nezavisno od Zakona, o čemu svjedoče Zakon i Proroci. (Rimljanima 3:21)

Riječi „a sada“ koje počinju ovim stihom mogu biti dvije od najvažnijih riječi u cijeloj Bibliji. Pavle je upravo rekao u prethodnom stihu da „djelima zakona nijedno ljudsko biće neće biti opravdano“ u Božjim očima. Niko ne može savršeno držati zakon i niko ne živi životom dostojnim Božje pravednosti (Rimljanima 3:10). Za nas stvari zvuče mračno. Ako čak ni sledbenici Zakona ne mogu izbjeći Božji sud, kakvu nadu ima iko od nas?

Konačno, Pavle skreće iza ugla ka glavnoj poenti poslanice Rimljanima: „A sada.“ Nešto se ključno promijenilo u ljudskoj istoriji. Ono što niko od nas nije mogao da živi – Božju pravednost – sada se manifestovala, ili bila „objavljena“, mimo Zakona. Drugim riječima, Pavle će dalje reći, postoji nada. Postoji put ka Božjoj pravednosti nezavisno od Božjeg zakona.

Pavle dodaje da ova nova stvar nije bila neočekivana. Zakon i Proroci su sve vrijeme ukazivali na Božju pravednost. U stvari, uvijek je bio Božji plan da dođe do ovog „a sada“ kao načina da se ljudi spasu. Pavle opisuje kako doći do ove pravednosti u sledećem stihu.

Biti pravednim pred Bogom je jedini način da se spasimo od Božjeg gnjeva.

Pavle vrlo jasno sažima da je Božja pravednost dostupna ljudima kroz vjeru u Isusa Hrista za sve koji vjeruju. Kako je to moguće? Pavle će nastaviti da pokaže da je samo Isus ikada savršeno držao zakon. Zatim je posrednički umro za grijehе svih nas prekršitelja zakona. Kada položimo svoju vjeru u Isusa, Bog nam može pripisati Hristovu pravednost.

Stih 22 se završava početkom nove misli: „Nema razlike.“ Pavle kaže da ne postoji razlika između bilo koje grupe ljudskih bića. On će zatim reći da su svi sagriješili i da su lišeni Božje slave. Ovo uključuje

sve vrste ljudi: Jevreje, ne-Jevreje, muškarce, žene, potlačene, tlačitelje, one koji čine dobra djela i one koji ne čine. Svi griješe, a niko od nas ne zarađuje Božju slavu.

Rimljanima 3:23 je još jedan od najpoznatijih i najčešće citiranih stihova u cijeloj Bibliji. Ovo izražava ideju koja je ključna za razumijevanje kako se spasiti od Božjeg gnjeva i uključiti u Njegovu porodicu. Ključna tačka za razumijevanje ovog stiha je njegov kontekst. Stihovi 21, 22 i 23 zajedno ukazuju na to da svi ljudi, bez razlike, podjednako zaslužuju gnjev zbog našeg grijeha, a svi ljudi koji su opravdani, bez razlike, opravdani su kroz Isusa Hrista.

Izjava je ovdje kratka i stvarna: svi griješe. Svi su zgriješili. Nema nikoga ko ne griješi (Rimljanima 3:10). Ovo dodatno naglašava poentu koju je Pavle izvukao iz Starog saveza ranije u ovom poglavlju. Od ove etikete nema bježanja. Pavle ne nudi nijednu kategoriju osim „grešnika“ i svi spadaju u nju. Prethodni stih je naglasio da nema „razlika“. Najmoralniji među ljudima – relativno govoreći – i najperverziji ljudi su svi u istom paketu: „grešnik“.

Što je još gore, poznavanje razlike između ispravnog i pogrešnog, čak i zakona koji je dao Bog, ne čini nas moralnim. Grčka riječ koja je ovdje prevedena kao „lišiti“ ili „uskratiti“ nalazi se u sadašnjem vremenu. U stvarnosti, nastavljamo da oskudijevamo u Božjoj slavi. Drugim riječima, čak ni poznavanje posledica naše grešnosti nije dovoljno da nas spriječi da griješimo (Rimljanima 1:18-20).

Budući da niko od nas nije bezgrešan, svi smo lišeni Božje slave. To je važno, jer ne možemo biti spašeni od Božjeg suda protiv našeg grijeha osim ako postanemo bezgrešni. To je Božji standard, i svi mi nismo dostigli Njegovu „slavu“ zbog našeg grijeha. Božja slava, ili slava Njega samoga i Njegovog kraljevstva, je ono što On dijeli sa onima koji su u Njegovoj porodici, Njegovom djetcom. Naš grijeh, međutim, sprječava nas da učestvujemo u Njegovoj slavi.

Stih 24 opisuje univerzalnu priliku za svaku osobu. Uprkos našem grijehu, Bog nam je omogućio da budemo opravdani – proglašeni pravednima i bezgrešnim – Njegovom milošću. Bitno je razumjeti šta Biblija podrazumijeva pod riječju „milost“. Milost je primiti dobro kada zaslužujemo loše. Pavle to ovdje tako opisuje. Bog nam daje priliku da

budemo opravdani u Njegovim očima „kao dar“.

Kao što je Pavle već jasno rekao: Ne možemo se opravdati ako slijedimo djela zakona. Zašto? Jer niko od nas to ne može učiniti bez kršenja zakona. Svi griješe na taj način. Zato nas Bog mora opravdati svojom milošću, kao dar koji nikada ne bismo mogli zaslužiti. Ovaj dar se daje kroz vjeru u Hrista „svima koji vjeruju“ (Rimljanima 3:22).

Pavle ovom stihu dodaje još jednu važnu riječ: otkupljenje. Bog nam daje ovaj dar milosti, ovu priliku da budemo uključeni u Njegovu porodicu i da učestvujemo u Njegovoj slavi, kroz otkupljenje koje je u Hristu Isusu. Otkupljenje dolazi od vrlo specifične riječi na grčkom. *Apolutrōseōs* doslovno znači „isplata otkupnine“. Naš grijeh nas je držao u zatočeništvu, nesposobne da budemo uključeni u Božju porodicu. Cijena našeg grijeha bila je smrt. Isus je posredovao za tu cijenu kada je umro za naš grijeh na krstu. Platilo je otkup za nas. On nas je iskupio. Kako?

...kojega odredi Bog da bude žrtva pomirenja kroz vjeru u njegovu krv, da pokaže pravdu svoju oproštenjem predašnjih grijeha... (Rimljanima 3:25)

Bog je izložio Hrista, svog Sina, kao „žrtvu pomirenja“. Ovo je još jedna teška i značajna teološka riječ. Pomirenje dolazi od grčkog izraza, *hilastērion*, što znači „žrtva pomirenja“. Bog je doslovno predao Isusa kao krvnu žrtvu kao iskup za naše lične grijeha. Takođe je važno napomenuti da se isti termin, *hilastērion*, koristi u Jevrejima 9:5 da opiše „prijesto milosti“: mjesto na kovčegu saveza gdje je stavljana krv za pomirenje (Izlazak 25:17). Drugim riječima, to je „zaklon milosti“.

Spasenje u biblijskom smislu je izbavljenje od grijeha i vječne smrti. Spasenje je moguće jedino posredstvom Isusa Hrista: „Ja sam put i istina i život. Niko ne dolazi k Ocu osim kroz mene.“ (Jovan 14:6; uporedi sa Jovan 10:9) „I ni u kom drugom nema spasenja, jer nema drugog imena pod nebom datog među ljudima kojim bi se mi mogli spasiti.“ (Djela 4:12) „Bog nam je dao vječni život, i taj život je u njegovom Sinu. Ko ima Sina, ima život, a ko nema Sina Božjeg, nema život.“ (1. Jovanova 5:11-12) Spasenje je Božji nezasluživi dar: „Tom blagodaću spaseni ste kroz vjeru. I to nije od vas, dar je Božji.“ (Efescima 2:8) Spasenje se prima vjerom: „Jer ako svojim ustima priznaješ Isusa

Gospoda, i ako u svom srcu vjeruješ da ga je Bog podigao iz mrtvih, bićeš spasen. Jer se srcem vjeruje za pravednost, a ustima se priznaje za spasenje.“ (Rimljanima 10:9-10; uporedi sa Jovan 11:25-26) Prava vjera u odgovoru na dar spasenja podrazumijeva poslušnost Božjim i Hristovim uputstvima (Jovan 14:15, 21; Otkrivenje 12:17; 14:4).

U jednoj rečenici, spasenje je Božja priprava na koju mi odgovaramo vjerom i poslušnošću kao uslovima za primanje benefita te priprave.

Božje spasenje nije jednokratni i arbitrarni čin Vrhovnog Suverena. Kao što je neophodno vrijeme da se pokažu plodovi i beznadežnost satanističkog koncepta, tako postoje i određena vremena za etapno sprovođenje Plana spasenja.

Međutim, o Spasitelju i planu spasenja nisu govorila samo proročanstva. Bog je uspostavio obrednu službu koja je detaljno sistematizovana u Mojsijevom zakonu. Upravo je služba u Svetilištu ilustrovala proces spasenja, kao što su praznici ilustrovali razne aspekte i faze Hristove misije. Bez znanja o ovim predmetima mi ne možemo na ispravan način razumjeti kako bivamo spasen, kao što ne bismo imali ni ispravan uvid u Hristovu službu i Božji sud.

Suština poruke o spasenju je da Bog šalje Spasitelja u naš svijet – Isusa Hrista, koji je Njegov jedinorođeni Sin, jedini kvalifikovan za tu misiju (1. Timoteju 2:5). Sin Božji je zato postao Sin čovječji (Matej 1; Luka 1), kao što smo mi (Jevrejima 2:14-18).

Svrha Hristovog utjelovljenja je posrednička misija spasenja u korist ljudskog roda.

U ljudskoj prirodi Isus je savršeno održao Božji Zakon (Jovan 15:10) i bio bez grijeha (Jevrejima 4:15; 1. Petrova 2:22).

Kao takav kvalifikovao se za veliku antitipsku stvarnu Žrtvu pomirenja, koja je bila najavljuvana od pada u grijeh (Jovan 3:16; Marko 10:45; Galatima 1:4; Rimljanima 5:6-8; Jevrejima 10:1-14). Hrist je posrednički postao žrtva za grijeh cijelog svijeta (1. Jovanova 2:2).

Savršenim bezgrešnim životom i umrijevši bez grijeha, Hrist je pobijedio smrt koja je posledica grijeha (Jevrejima 2:14-15).

„Budući da je Zakon bio nemoćan, jer je zbog tijela bio slab, Bog je, poslavši svog Sina u obličju grešnog tijela, za grijeh osudio grijeh u

tijelu, da bi se pravedni zahtjevi Zakona ispunili na nama koji ne hodimo po tijelu, nego po Duhu.“ (Rimljanima 8:3-4)

Ovo je kritična tačka bez koje bi proces našeg spasenja bio neizvodiv. Hristova žrtva „u obličju grešnog tijela“ osuđuje naš „grieh u tijelu“ – rješavajući tako samu srž problema u kojem se nalazimo! Zbog toga je Hrist s pravom mogao kazati: „Zaista, zaista, kažem vam, ko sluša moju riječ i vjeruje onome koji me je poslao, ima vječni život i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život.“ (Jovan 5:24) Ovaj stih nam, međutim, govori i da je spasenje proces i da zahtijeva naš odgovor u vjeri i poslušnosti, čija odlika je istrajnost do kraja: „Ali ko istraje do kraja, taj će biti spasen.“ (Marko 13:13; ref. Matej 24:13) U protivnom, naš status se može promijeniti i možemo biti diskvalifikovani izvan okri-lja spasenja.

Veoma je važno istaći da je Hristova žrtva imala posrednički karakter, baš kao i žrtvena smrt nevinih jagnjadi u tipu. Dakle, Isus nije primio kaznu za grijeh svijeta, već je posredničkom smrću omogućio svima koji ga prihvate za svog Spasitelja i Gospoda da budu usvojeni u Božju porodicu. Kazna za grijeh je druga smrt za vječnost, prilikom Božjeg izvršnog suda opisanog u Otkrivenju 20. glava. Prije svega, Zakon ne bi dopustio da nevini plati kaznu umjesto krivca. Drugo, da je to Isus učinio, to bi značilo vječnu smrt za njega samoga. Stoga je jako bitno da razumijemo stvari onako kako su date u Svetom pismu. Hrist posreduje za nas kao „opšti čovjek“, drugi Adam, predstavnik ljudskog roda, o čemu će Pavle govoriti kasnije u ovoj poslanici.

Nakon uskrsenja, nova faza Hristove misije spasenja odvija se u nebeskom Svetilištu (Jevrejima 8:1-2, 6). Baš kao što su se u zemaljskom svetilištu nakon prinošenja žrtve pokajani grijesi posrednički unosili na dalji tretman u svetinju, tako i Hrist u nebeskoj svetinji tretira grijeh njegovog naroda, tj. svih onih koji su prihvatili dar spasenja!

Na tački prihvatanja ili odbacivanja Hrista kao Spasitelja, prelama se naš status pred Bogom. Da bi Božji plan spasenja postao efektivan za nas, neophodno je da prihvatimo uslove koje je Bog dao u Svetom pismu. Tada stičemo pravo da postanemo sudionici Božje spasonosne blagodati. Da bismo imali objektivnu vjeru, moramo primiti i naučiti istinu (Jovan 8:31-32) i pokoriti se Bogu u skladu sa tim učenjem

(Rimljanima 6:17).

Ovo nas dovodi do velikog pitanja: Zašto je Bog to učinio za nas? Zašto bi On to uradio? Pavlov odgovor je da je to zbog Božje pravednosti ili pravde. Bog nije rekao: „Tvoji grijesi nisu bitni; ja ću ih jednostavno ignorisati.“ Da je Bog mogao preinačiti svoj Zakon i tolerisati grijeh, Hristovo posredništvo i žrtva ne bi bili potrebni.

Pavle pokazuje da ovo uključuje pređašnje grijehe. Kad prihvatimo spasenje kroz Hrista, tada dobijamo oproštenje pređašnjih grijeha (Rimljanima 3:25; Djela 2:38; 5:31; 10:43; 13:38; 26:18; Efescima 1:7). Na osnovu zasluga Hristove prolivene krvi i Njegovog posredovanja u nebeskom Svetilištu, polažemo pravo na primanje dvije vrste pravednosti. Osnova našeg spasenja je uračunata i dodijeljena pravednost. Uračunata pravda je Hristov savršeni život na zemlji i Njegova smrt na krstu. To je zalag za naše opravdanje. Dodijeljena pravda je naše posvećenje, priprema da budemo podesni za Nebo kroz Hristov život na Nebu i posredovanje za nas, dobra djela koja čini kroz nas tj. našu saradnju sa Bogom. Sveto pismo prepoznaje ove dvije strane Hristove pravednosti: „Jer ako smo, dok smo još bili neprijatelji, bili pomireni s Bogom smrću njegovog Sina [uračunata pravda] koliko ćemo više sada, kad smo pomireni biti spaseni njegovim životom [dodijeljena pravda].“ (Rimljanima 5:10) „Jer nas je prije postanka svijeta izabrao u njemu, da bismo bili sveti [dodijeljena pravda] i bez mane pred njim u ljubavi [uračunata pravda].“ (Efescima 1:4) Sledeći stih govori kako funkcioniše uračunata pravednost u praksi: „Jer je Bog koji čini u vama da hoćete i radite kako je njemu ugodno.“ (Filipljanima 2:13)

Zašto je Bog predao Isusa kao žrtvu da svojom krvlju iskupi naše grijehe? Zašto nam je omogućio da se iskupimo od našeg grijeha i smrti koju smo time zaradili?

Pavle u 26. stihu odgovara da je Bog to učinio da pokaže sopstvenu pravednost kada je došlo pravo vrijeme. Bog je pokazao da je pravedan. Njegova žrtva svog Sina za naš grijeh omogućila mu je da nam ponudi vječni život, a da ne ostavi nekažnjenu ljudsku grešnost. Pored svoje ljubavi, Bog je pokazao svoju pravdu, svoju pravednost. Više od toga, Bog je takođe želio biti „opravdavač“ onima koji vjeruju u Isusa. Isusovo posredništvo postiže oba ova cilja: podržavanje pravednosti Božje

i milosrdne ljubavi Božje.

Kada se uzdamo u Hrista za naše spasenje, za naše mjesto u Božjoj porodici, naš grijeh je oprosteno. I On to može učiniti sa savršenom sve-tošću i savršenom pravednošću, jer su ti grijesi, u stvari, tretirani po Za-konu.

Sada se Pavle vraća našem odgovoru. Šta uopšte možemo reći? On pita: „Šta će biti s našim hvalisanjem?“ Pavle govori o neizbježnom po-nosu koji dolazi sa slijedenjem vjerskih pravila, jer se muškarci i žene takmiče da budu moralno superiorniji jedni od drugih kako bi bili pri-hvatljiviji za Boga. Pavle kaže da je ta igra postala besmislena. Bog je obavio sav posao i nudi svoje potpuno prihvatanje svima samo vjerom u Hrista.

Pavle predviđa prigovor. Gdje je ovo zapisano, da se ne možemo pohvaliti svojim spasenjem? Kakvo je ovo pravilo? Zar ne bismo ovo trebali imati crno na bijelo? Pavle kaže ne. To je poenta. On to naziva „zakonom vjere“. Biti ispravan pred Bogom na ovaj način znači vjeru u ono što je Bog učinio za nas u i kroz Isusa. Ne radi se ni o kakvom zakonu kojeg možemo pokušati slijediti u vlastitoj snazi i prema tome biti suđeni. Na ovoj tački vjera je ta koja je presudna.

Naime, smatramo da se čovjek opravdava vjerom, bez djela Za-kona. (Rimljanima 3:28)

Ovaj stih je sažetak onoga što je Pavle napisao u Rimljanima 3:21-27. Takođe služi kao koristan, sažet dokaz da naše spasenje ni u kom smislu ne zavisi od dobrih djela, rituala, sakramenata ili drugih oblika ponašanja.

Mnogi pogrešno poistovjećuju opravdanje vjerom i spasenje. Me-đutim, opravdanje vjerom je samo jedan bitan segment u procesu spase-nja.

„Mi koji znamo da se čovjek nikako ne opravdava djelima zakona, već kroz vjeru Hrista Isusa, i mi smo povjerovali u Hrista Isusa, da se opravdamo vjerom Hristovom, a ne djelima zakona, jer se djelima za-kona nijedno tijelo neće opravdati.“ (Galatima 2:16)

„Dakle, budući opravdani vjerom, imamo mir s Bogom kroz našeg Gospoda Isusa Hrista, kroz koga vjerom imamo pristup ovoj blagodati u kojoj stojimo, i radujemo se u nadi da ćemo biti učesnici u Božjoj

slavi. “ (Rimljanima 5:1)

Pošto se niko od nas ne može spasiti vlastitim činjenjem i naporima, tj. djelima Zakona, logično je da se opravdavamo vjerom kroz ono što nije u domenu našeg učinka i moći.

Ukratko, opravdanje vjerom ima sledeće karakteristike: 1) ono se manifestuje nezavisno od Zakona ili tačnije od djela Zakona (Rimljanima 3:20; 4:6); 2) o pravednosti Božjoj svjedoče Zakon i Proroci; 3) pravednost Božja dolazi kroz vjeru Isusa Hrista; 4) pravednost pripada svima i primjenjiva je na sve koji vjeruju, jer su svi bez razlike sagriješili i lišeni su Božje slave, plus lični grijesi za koje se treba pokajati; 5) opravdanje je dar; 6) opravdavamo se spasonosnom blagodaću Božjom; 7) blagodat dolazi kroz iskupljenje u Hristu; 8) Hrist je žrtva pomirenja; 9) pomirenje se ostvaruje tj. postaje djelotvorno kroz vjeru u Njegovu krv (krv = život); 10) primanje te pravednosti donosi nam oproštenje pređašnjih grijeha, čime se pokazuje dugo Božje strpljenje s nama i Njegova pravednost; 11) Bog može da opravda sve koji su **vjere Isusove**, što znači da je takva vjera neophodna za opravdanje. Plan spasenja je **Božja inicijativa, Božja priprava i realizacija i Božji dar kroz Hrista** (vidi: Jevrejima 2:14-17; Rimljanima 8:32-34; 1. Korinćanima 15:45), te stoga **vjera** nije naša vjera (jer je mi nismo ni proizveli), već **Hristova** i kao takva neprikosnovena, neotuđiva i nepromjenljiva u svojoj **objektivnoj dimenziji**.

Jevanđelje nam omogućava da pripadnemo Hristu u kojem imamo slobodu od svega čemu smo robovali: grijehu (Jovan 8:32-36; Rimljanima 8:3), smrti (Jovan 5:24; Jevrejima 2:14,15; 2. Timoteju 1:10; 1. Jovanova 5:12; Otkrivenje 20:6), Sotoni (Jovan 12:31; 16:11; Jevrejima 2:14), osudi (Rimljanima 8:1), prokletstvu Zakona (Galatima 3:13).

Kada se događa opravdanje vjerom u kontekstu Hristove službe pomirenja? Ono je primjenljivo na sve koji su vjerom prihvatili Hrista kao Spasitelja i poistovjetili se sa Njegovom smrću (krštenjem) da bi mu mogli pripasti i dobiti život koji mu pripada (Rimljanima 6:3-11). Hristova služba u nebeskom Svetilištu zapravo širi taj „kišobran“ Božje spasonosne blagodati nad nama i to je stajanje u opravdanosti vjerom! Drugim riječima, vjera sama po sebi nas ne spasava, spasava nas Hrist, a vjera je spona kojom prihvatamo to kao realnost.

Pavle je znao da bi se neki religiozni Jevreji protivili onome što je pisao. Oni su Boga svojatali na nacionalnoj osnovi, kao i privilegije koje donosi savez sa Bogom. U njihovim umovima, Bog je bio *Izraelov* Bog. Pavle nastavlja sa dva pitanja: da li je Bog samo Bog Jevreja? Mnogi Jevreji tokom istorije Izraela su možda rekli *da* na to pitanje. Pavle kaže: „Ne, Bog je i Bog neznabožaca – ne-Jevreja.“ Na kraju krajeva, on je jedini Bog. Svi ljudi moraju mu odgovarati. Stoga ima smisla da Božji savršeni, konačni, pravedni sud nosi iste standarde za sve ljude.

Pavlova poenta je da je „Bog jedan“. Drugim riječima, ne postoje drugi bogovi. Kada dođe do suda, Bog će opravdati obrezane, znači jevrejski narod, i neobrezane, znači sve ostale, kroz vjeru u Hrista. Izraelski narod ima određenu prednost u svom posebnom odnosu prema Bogu (Rimljanima 3:1-2), ali će se smatrati odgovornim prema potpuno istim standardima kao i svi drugi (Rimljanima 3:9-10). To je ono što mnogi, koji se osjećaju posebno privilegovanim u svojim zajednicama, ne žele čuti. I Pavle je to dobro znao u odnosu na Jevreje.

Da li mi onda ukidamo Zakon kroz vjeru? Nipošto! Naprotiv, mi podupiremo Zakon. (Rimljanima 3:31)

Rimljanima 3 završava tako što Pavle upućuje još jedan zamišljeni prigovor religioznih Jevreja koji možda čitaju ove riječi kao da znače: „Dakle, vi samo odbacujete Mojsijev zakon i počinjete od nule? Zakon je van i vjera je u igri samo zato što vi tako kažete?“

Pavle koristi svoj standardni emfatičan odgovor na ovakva pitanja: „Nipošto!“ Ovo je izraz *mē genoito* na grčkom. Pavle insistira da njegovo učenje o vjeri u Hrista ne ruši ili poništava Zakon. Umjesto toga, vjera podržava Zakon.

Pavle naravno pravilno misli da je Zakon po prirodi stvari vječno na snazi, u domenu njegovih osnovnih načela koja su izraz Božjeg karaktera i namjere sa stvorenim moralnim bićima. Zakon ne samo što otkriva šta je grijeh, on takođe definiše moral i vrlinu. Nijedan poredak ne može postojati bez Zakona. Samo u uslovima pobune koju mogu inicirati moralna bića sa slobodnom voljom bez koje ljubav nije moguća, duhovni vječni Zakon se „aktivira“ protiv prekršioca poretka, koji se okreće sebičnosti, čija svrhovitost tada postaje izopačena i čija volja više nije izraz Božje volje i karaktera. Zakon tada grešniku pokazuje da je

bezakonik i osuđuje ga.

Cilj moralnog Zakona jeste moralno obavezivanje ali ne i rješavanje problema grijeha. Ovo zato što odvajanje čovjeka od Boga onemogućava grešniku da tvori Zakon ljubavi, jer je lišen Božje slave. To može učiniti samo Hristova žrtva pomirenja koju, da bi bila djelotvorna na individualnom nivou, svaki čovjek mora prihvatiti vjerom. Primarna namjena Zakona je davanje definicija i usmjerenja za Božji poredak života. Zakon čuva odnos između Boga i stvorenih moralnih bića. U uslovima kontaminacije grijehom, Zakon dobija i dodatnu ulogu osvjedočenja u grijeh, kao i proširenja u tipološkom i krivično-pravnom sistemu. Ostvarujući drugi cilj, Zakon daje smjer u hrišćanskom životu i pokazuje način na koji Bog želi da Njegov narod živi u zahvalnosti, vjeri i poslušnosti.

Bez Zakona nijedan sud nije ostvariv. Bez Zakona grijeha ne bi bilo. Bez Zakona ne bismo mogli ni definisati nijednu vrlinu. Bez Zakona ne bi postojala definicija i zaštita odnosa između Boga i čovjeka i moralnih bića međusobno, što znači da ne bio ni moguć savez Boga i čovjeka. Bez otkrivenja Božje riječi i Njegovog zakona, koje je upućeno našem razumu, mi sami nismo u stanju da spoznamo ni veličinu Božje ljubavi, ni težinu sopstvene grešnosti.

Dakle, vjera u spasenje kroz Hrista ničim ne ugrožava Božji Zakon, niti to može. Naprotiv, ako zaista razumijemo kako funkcioniše spasenje, nikada nećemo doći na ideju da blagodat poništava ili ukida Zakon. To je ultimativna glupost. Spasonosna blagodat nam zapravo omogućava stajanje pod milošću kako nas ne bi zadesile konsekvence prekršenog Zakona. I sama blagodat bez Zakona bi izgubila svoju svrhu. Pavle je sve to dobro znao.

4. Abramov primjer pravednosti po vjeri

Na kraju 3. poglavlja Rimljanima, Pavle je otkrio da ljudska bića mogu biti opravdana od Boga mimo zakona. U stvari, on je jasno stavio do znanja da je jedini način da budemo opravdani – da se naši grijesi iskupe, kako bismo mogli biti viđeni kao pravednici pred Bogom – kroz vjeru u Hrista. Bez toga, svako od nas će biti osuđen zbog sopstvene krivice i biće proglašen grešnim i zaslužnim za Božji sud. Pavle je insistirao da to važi i za Jevreje i za neznabošce (Rimljanima 3:21-26).

Sada Pavle počinje da odgovara na očigledno pitanje: šta je onda bila poenta Božjeg posebnog odnosa sa Abramom i Izraelom? Je li zakon bio besmislen? Pavle je završio poslanicu Rimljanima 3 uvjeravajući svoje čitaoce da njegovo učenje o vjeri u Hrista podržava zakon. On ne misli da ukine istoriju Izraela niti Zakon. On ponovo postavlja pitanje u ovom stilu. Šta je Abram dobio? Pavle se uključuje sa jevrejskim narodom opisujući Abrama kao njihovog pretka „po tijelu“. Drugim riječima, svi Jevreji, uključujući Pavla, potiču od „oca Abrama“. Ovo je prvenstveno namijenjeno jevrejskim čitaocima i onima koji su čuli argumente jevrejskih vjerskih vođa.

Pavle će u 4. poglavlju Rimljanima pokazati da su i Abramov i Davidov odnos s Bogom bili po vjeri i da njihovi primjeri ukazuju na vjeru u Hrista kao na način da se postane ispravan pred Bogom.

Hipotetički, Pavle kaže, ako je Abram bio opravdan pred Bogom svojim djelima, imao bi čime da se hvali. Naravno, niko se ne može opravdati svojim djelima. Čak i da je Abram opravdan na ovaj način, što znači da nikada nije zgriješio i da je činio samo dobra djela, Abram se ne bi mogao time pohvaliti pred Bogom. Bog, koji je svet, bezgrešan i savršen, ne bi bio impresioniran dobrim djelima ljudskog bića.

Ljudska bića jednostavno ne mogu biti opravdana pred Bogom na osnovu naših vlastitih napora.

Pavle ukazuje na Abrama kao vrhunski primjer, koristeći Starosavezno pismo kao svoj izvor. Prema Svetom pismu, Abram nije bio opravdan onim što je učinio: svojim djelima. Umjesto toga, Bog je

priznao Abrama kao pravednog kada je vjerovao i zbog toga što je vjerovao (Postanje 15:6). Vjera u Boga, a ne njegova vlastita djela, omogućila je Abramom da bude opravdan pred Bogom.

Pavle je ovaj isti argument iznio hrišćanima u regiji Galatije (Galatima 3:6). Uvjeravala ih je grupa poznata kao „judaizatori“ da moraju biti obrezani i slijediti Zakon, pored vjerovanja u Hrista, kako bi bili istinski spašeni. Pavle je u tom pismu takođe koristio primjer Abrama da pokaže da je ovaj argument lažan.

Da li je Abram bio opravdan pred Bogom zato što je to zaslužio svojim dobrim djelima ili zato što je vjerovao u ono što mu je Bog rekao? Pavlovi protivnici, jevrejske vjerske vođe, učili su da je Abram bio poslušan Božjem zakonu. Abramova djela, drugim riječima, učinila su ga prihvatljivim Bogu. Po njihovoj logici, dakle, svi ljudi koji žele da se zovu Abramova djeca moraju slijediti isti put.

Pavle se nije složio, ukazujući na Postanje 15:6 da iznese svoj argument. Abrama je Bog proglasio pravednim, uprkos njegovom ličnom grijehu, jer je vjerovao Bogu. Sva Abramova djela vjere uslijedila su i bila vođena njegovom vjerom u Boga.

Pavle ovdje počinje da ilustruje razliku između spasenja djelima i spasenja Božjom milošću kroz vjeru u Hrista. Kada imamo posao, plaćeni smo. Ta plata nije poklon. To je ono što nam naš poslodavac duguje u zamjenu za naš rad. Jasno je da ne možemo zahtijevati da nam Bog „duguje“ spasenje na osnovu naših djela. Prvo i najvažnije, kao što je Pavle već pokazao, niko od nas ne može zaslužiti da ga Bog proglasi pravednim. Koliko god se trudili – što nije tako teško koliko bismo mogli (Rimljanima 3:10) – ne možemo obaviti posao. Bog nam i dalje ništa ne duguje.

Pavle zatim ukazuje na suprotnost zarađivanju nečega radom: primanje na dar. Razlika dolazi u tome što se ne trudite s mišlju da „zarađite“ ili kupite tu korist. Onaj ko dobije nešto na poklon, ne pokušava da ga zasluži. Šta bi bila poenta? Umjesto toga, ova osoba jednostavno vjeruje u Boga koji opravdava bezbožnike. Njegova vjera je ono što uzrokuje da ga Bog proglasi pravednim.

Pavle je upravo dao novi opis Bogu: „onaj koji opravdava bezbožnika.“ Ovo je cijela poenta jevanđelja Isusa Hrista. Bog ne čeka da

postanemo pobožni, ili pravedni sami bez Njega, prije nego što nas primi u svoju porodicu. Zbog naše vjere u pravednog Isusa, Bog nas opravdava uprkos našoj grešnosti. Nema većeg dara od ovoga.

Pavlov stav prema njegovim protivnicima, jevrejskim vjerskim vođama, je da je ovo iz učenja samog Svetog pisma, a ne nešto što je on izmislio.

Pavle se okreće nečemu što je napisao drugi heroj Izraelaca: kralj David iz zlatnog doba Izraela.

Pavle piše da David takođe govori o onima koje Bog proglašava pravednima „nezavisno od djela“, ili uprkos njihovom nedostatku djela. David ih naziva blagoslovenima ili srećnima u odlomku koji će Pavle citirati. U određenom smislu, Pavle traži od svojih čitalaca da otvore svoje kopije Svetog pisma poznatim odlomkom iz Psalma 32:1-2, da ih čitaju dok on dalje dokazuje svoju tvrdnju.

David kaže da su oni čija su bezakona djela ili prestupi oprošteni – oni čiji je grijeh pokriven – „blagosloveni“. Drugim riječima, primili su dobru stvar, kao dar milosti. Ovaj oprost nije zaslužen dobrim djelima. David ne spominje zaradu ili rad za ovaj rezultat. Oprost se ne može zaslužiti. Oprost se može dobiti samo od Boga, u ovom slučaju.

Pavle povezuje Davidove riječi o opraštanju s izjavom u Postanju 15:6. Tamo, Abramov Bog kome vjeruje je ono što je dovelo do toga da ga Bog smatra pravednim. Kao što je Pavle pokazao, i Abram i David pokazuju da osoba kojoj je oprošteno i koja je proglašena pravednom nije ništa zaradila i da joj je sve dato.

Pavle završava citat iz Psalma 32:1-2. David je napisao da je Bog blagoslovio onoga čiji je grijeh pokriven, čiji su bezakoni postupci oprošteni. Sada je napravio malu promjenu. Srećan je onaj kome Gospod neće uračunati njegov grijeh.

Ponovo, Pavle naglašava da je Božja odluka da nam ne uračunava grijeha za koje smo krivi dar Njegove milosti. Pavle odbacuje svaku ideju da na neki način otplaćujemo svoje grijeha čineći dobra djela kako bismo ih uravnotežili. To nije biblijska ideja. To je lažno. Ne postoji vaga na vratima neba na kojoj će se naša dobra djela odmjeriti u odnosu na naše grešne izbore kako bi se odredila naša vječna sudbina.

Ne, Bog nas proglašava pravednima samo na osnovu naše vjere u

Njega, a nikako prema našim neadekvatnim djelima. Bez vjere u Boga, ostaje samo neoprosteni grijeh i Božji sud za taj grijeh.

Dakle, zaista su blagosloveni oni kojima je oprostjen grijeh na osnovu njihove vjere.

U 9. stihu Pavle pita da li je taj veliki blagoslov samo za obrezane, što znači Božji izabrani narod Izrael. Ili, da li je blagoslov oprostjenja grijeha dostupan za sve ljude, čak i za neobrezane neznabošce? Podrazumijevani odgovor je da je ovaj blagoslov dostupan i Jevrejima i ne-Jevrejima.

Da bi to pokazao, Pavle se ponovo poziva na ono što je rečeno o Abram u Postanju 15:6. Bog je „proglasio“ Abrama pravednim jer je Abram vjerovao Bogu. Pavle će podsjetiti svoje čitaoce da se ovo vjeronanje dogodilo mnogo prije nego što je Abram bio obrezan. Dakle, obrezanje se ne smije zahtijevati za blagoslov oprostjenja grijeha kroz vjeru u Hrista.

U 10. stihu Pavle pita i odgovara da li se taj trenutak dogodio prije ili nakon što je Abram bio obrezan u poslušnosti Božjem nalogu. Naravno, Abramovo izražavanje vjere dogodilo se prije obrezivanja.

Kako to znamo? Abram je proglašen pravednim zbog svoje vjere u Postanju 15 jer je Bog obećao Abram u sina. Nešto kasnije, Ismailo je rođen kada je Abram imao 86 godina (Postanje 16:16). Abram nije bio obrezan sve dok nije imao 99 godina (Postanje 17:24). Tako je prošlo najmanje 13 godina nakon što je Bog proglasio Abrama pravednim prije nego što je bio obrezan.

Pavlova poenta je da Abramovo obrezanje nije imalo nikakve veze sa Abramom koga je Bog proglasio pravednim zbog njegove vjere. To dvoje nisu bili povezani. Dakle, šta je tu da isključi neobrezani nejevrejski svijet od toga da ga Bog opravda kroz vjeru u Hrista?

Dakle, koja je svrha obrezivanja ako to nije ono što je učinilo Abrama, ili njegove potomke, da budu pravedni u Božjim očima?

Obrezivanje je bilo znak koji je služio kao pečat, piše Pavle. Bio je to vanjski znak za jevrejski narod da vjeruju u ono što im je Bog rekao. Abramov pravedni položaj pred Bogom je još uvijek bio po vjeri. Njegovo obrezivanje je zapečatilo – demonstriralo i dokazalo – pravednost za koju mu je već pripisano priznanje. Bog je Abram u pripisao pravednost

kada je Abram tek trebao biti obrezan.

Pavle sada navodi da je postojao definitivan razlog za taj vremenski razmak između vremena kada je Abram proglašen pravednim od strane Boga zbog svoje vjere i kada je bio obrezan. To je dovelo do toga da Abram postane otac i Jevreja i vjerujućih neznabožaca koji će ih slijediti.

Prvo, Abram je otac svima koji vjeruju Bogu a da nisu obrezani. Pod ovim Pavle misli na nejevrejske ljude širom svijeta, bez obzira da li su obrezani iz drugih razloga ili ne. Svi nejevrejski ljudi mogu slijediti Abramov primjer da budu proglašeni pravednima pred Bogom zbog vjere, a ne zbog djela.

U 12. stihu Pavle pokazuje da je Abram također bio otac obrezanih ljudi. Međutim, u ovom slučaju Pavle ne misli na sve njih. Abram je, naravno, fizički otac cijelog jevrejskog naroda. On je njihov primarni predak. Oni su njegovi potomci. Pavle, međutim, kvalifikuje ovu drugu grupu Abramove djece.

On ih opisuje kao obrezane i Jevreje, ali i kao one koji idu njegovim stopama imajući istu vjeru u Boga kao i Abram prije nego što je bio obrezan. Drugim riječima, Abram je postao duhovni otac i vjerujućih ne-Jevreja i vjerujućih Jevreja. Pavlova poenta je ovdje ključna: čak i pod obrezanjem, vjera je ono što zaista razdvaja one koji su u Božjoj porodici od onih koji su izvan nje. Abram je dao primjer svima koji će slijediti u vjeri.

Abramov odnos s Bogom započeo je naredbom i nizom obećanja. Prvo, Bog je rekao Abramom da „ide“ iz svoje zemlje u drugu zemlju. Bog je obećao da će od Abrama učiniti veliki narod, da će ga blagosloviti, da će njegovo ime učiniti velikim, da će blagosloviti one koji su ga blagoslovili i prokleti one koji su ga obeščastili, i da će blagosloviti sve porodice na zemlji preko Abrama (Postanje 12:1- 3). Da li je Abram vjerovao u sva ova Božja obećanja? Jasno je da jeste, jer stih nakon ove liste obećanja kaže: „Tada je Abram pošao“ (Postanje 12:4).

Čini se da Pavle misli na ova obećanja kada spominje da je Bog rekao Abramom da će on i njegovi potomci biti nasljednici svijeta. Pavlova poenta je da obećanja nisu imala nikakve veze sa davanjem ili Izraelovim poštovanjem zakona. Bog je dao obećanja vjekovima prije nego što je dao zakon Mojsiju. Umjesto toga, ova obećanja su data kroz pravednost

Abramove vjere.

Ovo nasleđe neće doći slijedeći zakon. Pavle piše da ako se baština daje onima koji slijede zakon, onda vjera nije bitna. Što je još gore, Božja obećanja nisu bitna – jer nisu svi Abramovi potomci imali zakon!

Drugim riječima, Pavle je već pokazao da niko ne može držati zakon. Svi su sagriješili i izgubili su Božju slavu (Rimljanima 3:10; 3:23). Dakle, ako su Božja obećanja Izraelu samo za one koji mogu slijediti zakon, ta obećanja neće biti data. Kada je zakon uslov za spasenje, vjera nema svrhe.

Dakle, obećanja bi bila prazna, na osnovu uslova koji se ne može ispuniti. Mnogi Abramovi potomci nikada nisu imali zakon u pisanoj formi, a čak ni oni koji su ga imali ne bi mogli da ga drže!

Pavlova primarna poenta postaje sve jasnija kako se ovo pismo nastavlja. Zakon ne može ispuniti Božja obećanja, jer niko ne može da se savršeno pridržava zakona. Umjesto toga, sada piše Pavle, zakon donosi Božji gnjev kao osudu za ljudski grijeh, za kršenje zakona. Bez zakona, s druge strane, Pavle piše da nema prestupa. Niko ne može prekršiti zakon ako on ne postoji.

Ovo ne treba shvatiti kao da oni koji nisu pod zakonom nikada nisu zgriješili. Svi su zgriješili (Rimljanima 3:23), i to su učinili bez ikakvog valjanog opravdanja (Rimljanima 1:18-20). Pavle jednostavno misli da oni koji nisu pod zakonom nisu prekršili zakon, konkretno.

U 16. stihu Pavle ponavlja ono što je rekao u prethodnim stihovima, ali to opisuje iz pozitivne perspektive. Govorio je o Božjim obećanjima Abramom i njegovom potomstvu. Još jednom kaže da dobijanje obećanog nasleđstva zavisi od vjere, a ne od držanja zakona. Budući da je primljeno vjerom, obećanje počiva na Božjoj milosti. Ovo je kritično, jer nikakav ljudski napor ne može osigurati ovo nasleđe (Rimljanima 3:23). Naši vlastiti propusti da slijedimo Boga učinili bi nas nepodobnim za tu pravednost (Rimljanima 3:10). Spasenje dolazi kao dar i zagarantovano je cijelom Abramovom potomstvu: potomstvu definisanom vjerom, a ne legalizmom.

Pavle je pazio da pokaže da, otkako je Abram proglašen pravednim od Boga zato što je vjerovao Bogu, svako ko dolazi Bogu vjerom je Abramovo potomstvo. Ovo uključuje i Jevreje i ne-Jevreje koji vjeruju

u Boga. Na taj način, Abram je otac svih vjernika.

Kao dokaz za ovo, Pavle citira ono što je Bog rekao Abram u Postanju 17:5: „Učinio sam te ocem mnogih naroda.“ Ove nacije uključuju sve ljude čija je vjera u Boga.

Pavle zatim preuzima izjavu koju je započeo neposredno prije ovog citata. Abram je otac svih vjernika u Božjim očima. To jest, Abram je duhovni otac svih vjernika, a ne samo onih koji su pod zakonom, znači Jevreja. Pavle opisuje Boga u kojeg je Abram vjerovao koristeći vrlo specifične izraze. Bog koji oživljava mrtve, dijelom se odnosi na Boga koji vraća Abramovo i Sarino tijelo u životvorni oblik čak i u dobi od 100, odnosno 90 godina, ispunjavajući svoje obećanje da će im dati sina. Istina je, međutim, da i Bog oživljava mrtve u smislu uskrsnuća iz mrtvih, kao što je učinio kada je Isusa uskrsnuo u život nakon raspeća.

Ovo je i Bog koji poziva u postojanje stvari koje ranije nisu postojale. Opet, ovo se vjerovatno odnosi na Abramovo i Sarino obećano čudesno dijete i na narode koji će doći kroz njega. Nacije koje nikada nisu postojale, uključujući i naciju Izrael.

Takođe je moguće da Pavle opisuje Boga kao stvoritelja univerzuma, vezujući se za ono što je napisao o onima koji odbacuju Boga uprkos tome što svjedoče svemu što je On stvorio (Rimljanima 1:18-20). Oni koji vjeruju u Njega, kao Abram i svi njegovi potomci, razumiju i prihvataju istinu da je Bog stvoritelj svega što postoji.

Jedna od stvari u koje je Abram vjerovao Bogu bila je da će on i Sara imati sina. Ovo nije bilo razumno vjerovanje, gledano iz čisto ljudske perspektive. Abram i Sara bili su nečuvano daleko iznad dobi kada ljudska bića mogu imati djecu. Pa ipak, na kraju, Bog je odao počast toj vjeri dajući im sina Isaka (Postanje 21:3).

Pavle ovdje kaže, međutim, da je u nadi, Abram vjerovao protiv svake nade, da ne samo da će konačno imati sina sa Sarom, već da će Bog održati obećanje da će ga učiniti ocem mnogih naroda. Pavle citira to obećanje iz Postanja 15:5. Kad je Abram podigao pogled na zvjezdanu vojsku nebesku, Bog mu je rekao: „Tako će biti i tvoje potomstvo.“

Abram je zadržao ovu vjeru iako je prema ljudskom iskustvu postajala sve nevjerovatnija. U stvari, sa ljudske tačke gledišta, Božje obećanje je bilo nemoguće! Abram je imao 100 godina, a njegovo tijelo je bilo

„kao mrtvo“, piše Pavle. Ne samo da je Abramovo tijelo bilo daleko iznad uobičajenih godina očinstva, već je bio i iznad prosječnog životnog vijeka muškarca (Psalam 90:10)! Sara je imala 90 godina i cijeli život je bila nerotkinja.

Ipak, Pavle kaže da Abramova vjera u Boga nije čak ni oslabila. Uvijek je bio uvjeren da će Bog održati svoju riječ. Postajemo Abramova duhovna djeca kada vjerujemo da će Bog održati svoja obećanja i nama. Pavlova poenta u korišćenju ovog primjera bila je da pokaže da je vjera, a ne dobra djela, ono što nam omogućava da budemo nazvani pravednima pred Bogom.

Abram je čekao mnogo, mnogo godina da Bog održi svoje obećanje da će Abram i Sari dati sina. To obećanje nije dato sve dok Abram nije imao više od 75 godina, a nije ispunjeno sve dok Abraham nije napunio 100 godina, otprilike 25 godina kasnije! Čvrsto se držao svoje vjere. Dakle, Pavle piše da Abram nije iskusio nevjeru. Nije se pokolebao u povjerenju u Boga. Upravo suprotno: ojačao je u svojoj vjeri i nastavio da daje slavu Bogu.

Abramova vjera je bila neosporno izvanredna. Bio je daleko od savršenog muškarca. Abram je griješio, kao i svi. Ali on je vjerovao da će Bog koji mu se obratio učiniti upravo ono što je obećao čak i kako je godina za godinom prolazila, a da to obećanje nije ispunjeno.

Abram je bio „potpuno uvjeren“ da je Bog u stanju učiniti ono što je obećao. Ostao je potpuno uvjeren čak i dok su godine prolazile a obećanje nije ispunjeno. Abram nikada nije sumnjao da Bog može održati svoju riječ. Ovo je, naravno, bilo zasnovano na Abramovim iskustvima s Bogom, što je pokazalo da je Bog pouzdan.

Godine su prolazile otkako je dato obećanje. Abram je učinio neke dobre stvari, a napravio je i neke greške. Zalagao se za ono što je ispravno i griješio je. Vrijeme je prolazilo i prolazilo, a beba nije stigla. Iako je Abram bio u godinama kada ga je Bog prvi put pozvao (Postanje 12:1-4), morao je čekati još 25 godina da vidi ispunjenje obećanja!

U 22. stihu Pavle još jednom parafrazira Postanje 15:6, uzvikujući da je to razlog zašto je Bog Abramovu vjeru uračunao kao pravednost. Abram je vjerovao Bogu. Bog je primio njegovu vjeru i proglasio ga opravdanim.

Sada Pavle piše da ova korist nije bila samo za Abrama. On nije jedini u ljudskoj istoriji koji vjerom može postati pravedan u Božjim očima. Put je dostupan svima koji će vjerovati u ono što je Bog učinio za nas kroz Isusa.

Ovo je centralno za Pavlovu glavnu tvrdnju u ovom odlomku: da se spasenje nudi samo onima koji istinski vjeruju (Jovan 3:16-18). Dobra djela ne mogu i neće nam dati spas. Niko nije dovoljno dobar da zasluži ovo iskupljenje (Rimljanima 3:20).

Sada Pavle piše da nam se isto može dogoditi kada vjerujemo u Boga. Po prvi put, međutim, Pavle postaje konkretniji o tome u šta Bog želi da vjerujemo. On ne traži od nas da vjerujemo da ćemo svi imati djecu kada budemo imali 100 godina, ali traži od nas da vjerujemo Njemu. Konkretno, Bog traži od nas da vjerujemo u Njega kao u onoga koji je uskrsnuo Isusa našeg Gospoda iz mrtvih. On traži od nas da vjerujemo ne samo u Isusovo uskrsnuće, već da je On, Bog, onaj koji ga je uskrsnuo.

Pavle nastavlja da je Isus predan od Boga kao žrtva za naše prestupe ili grijeh. Drugim riječima, Isus je patio i umro posrednički za nas.

Nakon toga, Bog je podigao Isusa iz mrtvih za naše opravdanje. Činjenica da je Isus uskrsnuo nakon što je umro pokazala je da je Bog prihvatio tu žrtvu. Njegovo uskrsenje takođe omogućava da se Hristova pravednost pripiše i nama. Samo kroz Hrista možemo biti opravdani, ispravni pred Bogom.

Naša vjera u Boga koji nam je omogućio oprostjenje i opravdanje kroz Hrista je ono što nam omogućava da budemo „ubrojani u pravednike“ pred Bogom, kao što je vjera Abramova bila put kojim ga je Bog takođe nazvao pravednim.

5. Čovječanstvo u Adamu i u Hristu

Rimljanima 5 počinje novi dio Pavlovog pisma hrišćanima u Rimu. Završio je svoj argument, u poglavljima 1-4, da niko ne može biti ispravan s Bogom slijedeći djela Mojsijevog zakona. Ovo „opravdanje“ je nemoguće djelima, jer niko ne slijedi zakon dobro, a kamoli savršeno (Rimljanima 3:10, 23). Ljudska bića mogu biti proglašena pravednima i izbjeći Božju osudu nad našim grijehom vjerom u ono što je učinio za nas kroz Isusovu smrt, da iskupi naš grijeh, i Njegovo uskrsnuće, koje osigurava naše opravdanje (Rimljanima 4:24-25).

Sada Pavle skreće iza ugla, da opiše šta smo dobili opravdavanjem vjerom. Istina je da smo izbjegli Božji gnjev, ali biti pravedan pred Bogom znači mnogo više od toga da jednostavno ne budemo kažnjeni za svoj grijeh.

Prije nego što pređemo na ove prednosti, važno je zapamtiti da Pavle piše hrišćanima. To je kontekst njegovih komentara u ovom dijelu, koji ne treba pogrešno shvatiti. Pavlova upotreba izraza „mi“ u ovom odlomku nije univerzalna – ne odnosi se na čitav ljudski rod. On opisuje šta je istina za one koji su se pouzdali u Hristovo djelo za naše spasenje. Ovo je eksplicitno jasno prikazano njegovim objašnjenjem vjere i vjerovanja u prethodnim odlomcima. Pavle ne kaže da svi ljudi posvuda imaju mir s Bogom, već samo oni koji su, kao što su to činili on i njegovi čitaoci, vjerovali u Boga koji je podigao Isusa iz mrtvih.

Takođe je korisno primijetiti da Pavle opisuje ovaj čin opravdanja od Boga, postajanja vjernikom, kao nešto u prošlosti. Za one koji su hrišćani, ta transakcija je završena. Naš status pred Bogom je jasan ako nastavimo tim putem.

Pavle počinje tako što pokazuje da oni koji su opravdani u Božjim očima imaju mir s Bogom. Pavle pod ovim ne misli da se osjećamo spokojno, da ne doživljavamo tjeskobu. On misli da smo u pravu sa Bogom. Mi smo u miru sa Bogom. To je moguće samo „kroz našeg Gospoda Isusa Hrista“.

U Hristu je Bog sklopio trajni mir sa nama. S naše strane smo

obavezni da istrajemo u vjeri.

Pavle dodaje da smo, takođe kroz Hrista, dobili najvažniju stvar u svemiru: pristup Božijoj milosti svojom vjerom u Hrista. Milost znači dobro koje nije zasluženno. Ono što je svako od nas zaslužio, zbog svog grijeha, je Božji sud. Umjesto toga, ono što nam je dato je Božja milost.

Kroz vjeru u Isusa stojimo u toj milosti. Kakav je naš odgovor kada to shvatimo? Trebali bismo se radovati, znajući da imamo nadu da ćemo zauvijek učestvovati u slavi Božjoj. Pavle je ranije napisao da su „svi sagriješili i lišeni slave Božje“ (Rimljanima 3:23). Božja slava je On sam – kakvoća Božja – i sve što je Njegovo. Sada kada smo opravdani i naši grijesi oprošteni, imamo realnu nadu da ćemo biti učesnici u Božjoj slavi, što je naravno iskustvo koje će se ostvariti u budućnosti, prilikom drugog Hristovog dolaska (1. Korinćanima 15:49-53; 1. Solunjanima 4:15-17). Radovanje zbog toga je upravo adekvatan odgovor.

Kada Pavle koristi riječ „nada“ u Rimljanima, važno je razumjeti taj termin. U ovom kontekstu, on ne govori o nečemu što bi se moglo dogoditi, nešto poput: „Nadam se da ću dobiti poklon za rođendan.“ Umjesto toga, „nada“ znači da se veselimo s očekivanjem nečega, iako to još ne možemo vidjeti.

U 3. stihu Pavle ukazuje na korist spasenja koju doživljavamo odmah. Za one u Hristu, naša patnja je važna. Ona dobija drugi smisao. Za one koji umiru bez Hrista, patnja je samo patnja. To je bol, gubitak i frustracija, koji ne rezultiraju nekom posebnom koristi i ne dolaze do rješenja. Za one u Hristu, međutim, patnja ima poentu, ostvaruje veliko dobro u nama.

Naravno, ovo učenje takođe implicira da hrišćani i dalje pate s ove strane vječnosti. Biti u Hristu ne završava našu ličnu, privremenu patnju na zemlji. Međutim, ta patnja proizvodi nešto što Pavle ovdje naziva „istrajnost“, što samo po sebi proizvodi druge moćne, pozitivne karakteristike u nama. Izdržljivost je sposobnost da nastavimo kada želimo da stanemo, kao što se treniraju trkači na duge staze. U ovom kontekstu, istrajnost se odnosi na našu sposobnost da vjerujemo Bogu u dužem vremenskom periodu i kroz veće stepene poteškoća. Drugim riječima, patnja je prilika da se vjeruje Bogu na dubljem nivou kroz teže stvari.

Jakov je svoje pismo predstavio upravo ovom idejom kada je rekao:

„Smatrajte da se zaista imate čemu radovati, braćo moja, kad se nađete u raznim kušnjama, znajući da kušanje vaše vjere izgrađuje u vama istrajnost.“ (Jakov 1:2-3)

I Pavle i Jakov vide ovu stvarnost kao razlog za radost. Oni shvataju „radovanje“ kao izbor koji donosimo da proglasimo čak i naše najteže okolnosti Božjim dobrima za nas, u smislu da nas On poziva bliže i da se dublje uzdamo u Njega.

Pavle dodaje da istrajnost stvara u hrišćanima kvalitet karaktera kroz prokušanost. Hrišćani prokušanog karaktera odlučuju da nastave raditi prave stvari na doslednoj osnovi. Obrazac je da patnja uzrokuje da vjerujemo Bogu na dubljem nivou, i što više vjerujemo Bogu, najvjero- vatnije je da ćemo dosledno donositi ispravne odluke. Postajemo hrišćani dokazanog karaktera.

Prokušanost takođe proizvodi novi kvalitet u nama: nadu. U kontekstu Rimljana i Novog saveza, „nada“ je uvjerenje da će Bog ispuniti ono što je obećao. Nada implicira određeni nivo sigurnosti da ćemo za- uvijek primati Božje dobro. Nada definiše osnovnu liniju ili „donju li- niju“ za hrišćanske misli i emocije. Bez obzira na to što se dogodi, pot- puno smo uvjereni da će naš konačni cilj biti zauvijek sudjelovati u Božjoj slavi.

Naravno Pavle nije mislio da se iko mora osjećati srećnim ili odu- ševljenim teškim okolnostima. Umjesto toga, vjernici u Hrista mogu sami sebi izjaviti da je ova patnja vrijedna truda. Pruža priliku da izra- stemo u ljude kakve nas Bog poziva da budemo.

Sada Pavle zaključuje ovaj lanac govoreći da nas naša nada nikada neće razočarati. Time Pavle misli da će naša nada biti u potpunosti opravdana. Na kraju, nikada nećemo biti razočarani jer se nadamo da ćemo zauvijek primiti Božju dobrotu.

Zašto vjernici mogu biti toliko sigurni u naše krajnje odredište? Pavlov odgovor otkriva samu emociju Boga prema nama. Njegova lju- bav je izlivena u naša srca. Drugim riječima, Bog će uvijek održati svoja obećanja koja su nam data jer nas voli. Ne radi se samo o tome da je Bog moćno sposoban da uradi ono što je obećao. Ne radi se samo o tome da je Bog dobar. To je zato što mu je stalo do nas, voli nas, tako duboko da svako od nas zapravo nosi Njegovu ljubav u sebi, kroz Duha svetoga.

To čini Božja obećanja zaista moćnim.

Konačno, Pavle dodaje kao gotovo naknadnu misao da je svakoj osobi koja vjeruje u Hrista dat Božji sveti Duh da živi u našim srcima – u našem unutrašnjem biću. To je možda najmoćnija korist koju je Pavle spomenuo, a o tome će više govoriti kasnije u poslanici Rimljanima.

Zaista, dok smo još bili slabi, Hristos je u vrijeme koje je za to bilo određeno umro za bezbožnike. (Rimljanima 5:6)

U ovom i sledećim stihovima, Pavle pruža dokaze Božje ljubavi prema nama. Prvo, Hrist je umro za bezbožnike, koje je Pavle jasno definisao u ranijim odlomcima kao cijelo čovječanstvo (Rimljanima 3:10, 23). Ova žrtva je napravljena dok smo još bili slabi, ili „nemoćni“, ili „bespomoćni“, u zavisnosti od prevoda. Ovo dolazi od grčke riječi *as-henōn*, što znači nešto slabo ili bolesno. Ništa kod nas nije zaslužilo ovo spasenje. U potpunosti je ponuđeno na osnovu Božje milosti, i to u pravom trenutku.

Ova ogromna ideja je ključna za dobru vijest – jevanđelje – koju je Pavle propovijedao širom svijeta. Prvo, to pokazuje da su Bog, Otac i Hrist, Sin, toliko blisko povezani da je Hristova smrt za nas dokaz Božje ljubavi prema nama.

Drugo, Bog je dokazao svoju ljubav prema nama tako što je prvi djelovao. Nije se dogovorio s nama prije vremena, niti čekao da postanemo jaki i pobožni i dostojni da budemo spašeni. On nas je volio i poduzeo je akciju da nas spasi dok smo još bili bespomoćni da se spasimo zbog našeg grijeha.

Treće, Bog je pokazao svoju moć poslavši Hrista da umre za nas u odgovarajuće vrijeme. Isus je stigao, živio, umro i uskrsnuo u trenutku u istoriji kada će Njegovo djelovanje postići najviše dobro za Božji plan. To znači da se Božji plan spasenja odvija etapno, prema Njegovom tajmingu. Božije vrijeme je takođe bilo motivisano Njegovom ljubavlju prema svima nama bezbožnicima.

Pavle dalje opisuje ljudsku perspektivu žrtvovanja svog života za dobro drugih. Nije mala stvar trpjeti bol i smrt, namjerno i dobrovoljno, zarad nekog drugog. Pavle zdravorazumski ističe da bi neki ljudi, možda, bili spremni dati svoje živote za dobrobit neke druge dobre i pravedne osobe, iako je i to rijetko. Pavlova poenta je da bismo oklijevali

da umremo zbog nekoga za koga smatramo da je nedostojan toga.

Pa ipak, Hrist, Sin Božji, umro je za nas, bezbožne, slabe ljude koji su zaslužili osudu za naš grijeh (Rimljanima 5:6). Zašto bi Bog uradio tako nešto?

Šta to znači da je Hrist umro za nas? Zbog našeg grijeha, zaslužili smo da trpimo Božji sud. Zaslužili smo smrt. Hrist je posrednički patio i umro za nas. Pavle insistira da taj čin shvatimo kao dokaz Božje velike ljubavi prema nama, posebno zato što je to Njegova inicijativa. Isus je umro na našem mjestu, prije nego što smo znali da bismo željeli da on to učini. Umro je za nas prije nego što smo ikad učinili išta da zaslužimo tu ljubav. Ovo je poenta koju je Pavle iznio u prethodnom stihu: potrebna je ljubav da se voljno umre za nekog drugog, čak i ako je to „dobra“ osoba. Bez Hristove žrtve mi ne bismo ni imali nade da izbjegnemo Božji sud. Time je Bog dokazao svoju ljubav prema nama. To ga čini vrijednim povjerenja.

Koliko ćemo više sada, kad smo njegovom krvlju opravdani, kroz njega biti spaseni od gnjeva. (Rimljanima 5:9)

Ovaj i sledeći stih govore vrlo slične stvari. Pavle često ponavlja riječi i ideje u svojim pismima kako bi naglasio koliko su važne. On počinje tako što kaže da smo sada opravdani Hristovom krvlju. Biti „opravdan“ u Božjim očima znači biti „proglašen pravednim“ ili biti ispravan pred Bogom. Ovo je važno, budući da su raniji stihovi jasno pokazali da mi zapravo nismo „pravedni“ ljudi. Na osnovu naših postupaka i stavova, mi nismo „dobri“. Da bismo se pomirili sa Bogom, treba nam biti oprosteno i trebamo biti „proglašeni“ pravednima; to je ono što znači biti opravdan.

Način na koji smo opravdani je Hristovom krvlju, Njegovom posredničkom smrću za naš grijeh. U stvari, Pavle je pokazao da ne postoji drugi način da postanemo ispravni s Bogom osim Hristovom smrću za nas. Pošto je to istina, Pavle piše da je još istinitije da ćemo biti spaseni kroz Hrista od Božjeg gnjeva.

Pavle jednostavno tvrdi da je druga ideja očigledna, kada se prihvati prva. Pišući danas, Pavle bi možda rekao: „Pošto je A istinito, onda je B stvarno, realno i istinito.“ Obje ideje su povezane i obje su istinite.

Drugim riječima, oni koji su opravdani u Božjim očima, kroz vjeru

u ono što je Hrist učinio, biće spaseni od Božjeg gnjeva.

10. stih vrlo blisko prati obrazac prethodnog stiha, ali sadrži i ključne promjene. Stih 9 naglašava pravni položaj onih koji se uzdaju u Hrista: Opravdani smo i nećemo doživjeti Božji sud. Drugim riječima, proglašeni smo „nekrivima“ i nećemo biti osuđeni.

Ovaj stih se pomjera i fokusira se na naš lični odnos s Bogom. Oni koji se uzdaju u Hrista pomireni su sa Bogom Hristovom smrću, iako smo bili Božji neprijatelji, zbog svog grijeha. Drugim riječima, Hristova smrt za naš grijeh omogućila nam je da uđemo u stvarni i lični odnos, nešto što nije moguće bez Hrista. Prije nego što smo došli do ove tačke, Bog nas je smatrao neprijateljima zbog našeg buntovnog grijeha. Sada nas On smatra svojom voljenom djecom.

Pošto smo se Hristovom smrću pomirili s Bogom, piše Pavle, koliko je istinitije da ćemo biti spaseni – izbačeni od vječne smrti – Hristovim životom.

11. stih sažima odlomak koji je započeo u prvom stihu ovog poglavlja. Pavle dodaje da, pošto je sve što je rekao do ovoga što je dovelo do toga istina, možemo se radovati Bogu kroz našeg Gospoda Isusa Hrista.

Pomirenje opisuje šta se dešava između dvije osobe koje su ranije bile razdvojene sporom, kada je taj spor riješen i oni su u mogućnosti da ponovo budu zajedno. Bog je taj koji je imao spor sa nama, zbog našeg grijeha. Hristova smrt i uskrsenje zadovoljili su Božje zahtjeve da stvari među nama isprave i, samo kroz našu vjeru, spor je okončan. „Mi“, u ovom kontekstu znači oni koji su prihvatili Hrista kroz spasonosnu vjeru, pomireni smo.

Obratite pažnju da je ova izjava u prošlom vremenu. Transakcija je završena. Oni koji su se uzdali u Hrista sada su primili pomirenje sa Bogom. Imamo mir s Njim (Rimljanima 5:1). Sada stojimo u Njegovoj milosti (Rimljanima 5:2).

Dva Adama

Zato, kao što je kroz jednog čovjeka u svijet ušao grijeh i preko grijeha smrt, i tako se smrt proširila na sve ljude jer su svi sagriješili... (Rimljanima 5:12)

Pavle započinje novi odjeljak u ovom stihu u kojem će uporediti

Adamovo djelo, kao predstavnika grešnog čovječanstva, s Hristovim djelom u ime grešnog čovječanstva. Ovo dalje objašnjava ideje o ljudskom grijehu, Hristovoj žrtvi i našem spasenju, a sve je to već predstavljeno u ovom pismu.

Pavle počinje sa Adamom, iako se ne spominje poimenice u nekoliko stihova. Pavle kaže da je grijeh došao na svijet preko jednog čovjeka. Ovaj jedan čovjek je Adam, prvi čovjek kojeg je sam Bog stvorio (Postanje 1:27). Bog je udahnuo život Adamu i smjestio ga u Edenski vrt uz samo jedno ograničenje: Ne jedi sa drveta spoznajе dobra i zla (Postanje 2:15-17). Adam, zajedno sa svojom ženom, Evom, učinio je upravo ono što im je rečeno da ne smiju, i grijeh je ušao u svijet.

Ovdje je vrijedno napomenuti da se izraz „svijet“ u ovom kontekstu posebno odnosi na čovječanstvo. Pavlova rasprava ovdje je u potpunosti fokusirana na odnos između ljudskih bića i Boga. Tumači se razlikuju oko toga da li ovaj stih podržava ili ne da se u ovoj izjavi implicira svaka smrt – uključujući i smrt životinja.

Ono što je jasno iz Pavlovog argumenta ovdje je da je smrt slijedila grijeh, kao što je Bog rekao da će biti. Prvo, Bog je zaklao životinju kako bi obezbijedio odjeću za Adama i Evu koji su iznenada postali svjesni njihove golotinje svojim grijehom (Postanje 3:21). Više od toga, Adam i Eva su izgnani od Boga i iz vrta i počeli su fizički umirati. Postali su smrtna bića sa ograničenim životnim vijekom. Još gore, Adam i Eva su svoj grijeh prenijeli na svoje potomstvo. Svaka osoba koja je ikada rođena na svijetu rođena je sa grešnom sklonošću i predodređena da umre. Grijeh uvijek vodi u smrt, kao što će Pavle jasno objasniti u sledećim stihovima. Ovo je bio tragičan i naizgled neizbježan rezultat Adamovog prvog grijeha u vrtu.

Čini se da Pavle odmah odbacuje glavnu poentu ovog odjeljka. On će to ponoviti u 15. stihu. Međutim, u 13. stihu on odgovara na pitanje koje se možda pojavilo za neke od njegovih čitalaca. Kako je mogao postojati grijeh prije nego što je postojao pisani Zakon?

Pavle je sugerisao u Rimljanima 4:15 da bez zakona nema grijeha, nema „prestupa“. U tom kontekstu, Pavle nije ukazao da nije bilo stvarnog grijeha, već samo da se ne može doslovno „prekršiti“ zakon osim ako mu pravno nismo podložni. Ovdje Pavle ponovo pojašnjava tu

poentu: Nije da grijeh nije postojao prije Mojsijevog zakona. Naravno, ljudska bića su uvijek griješila još od Edena. Umjesto toga, Pavle kaže da određeni grijeh nije bio uračunat određenim ljudima pred zakonom. To nije bio prekršaj u smislu kršenja pisanih riječi zakona; bilo je to jednostavno grešno čovječanstvo koje je izražavalo svoju grešnu prirodu: sebično, štetno, varljivo i nemoralno.

Argument je ovdje, kao u Rimljanima 4:15, u potpunosti perspektivan. Čovječanstvo ne prepoznaje grijeh kada nam Bog ne daje nešto poput zakona: u našim umovima ti grijesi se ne „broje“. Oni su još uvijek grijesi, jer još uvijek treba da znamo bolje (Rimljanima 1:18-20). Prisustvo zakona ne pretvara pravednost u grijeh – ono pretvara navodno neznanje u izvjesno znanje o našem vlastitom nedjelu.

Pavle je pokazao da je grešna priroda u kojoj je rođeno svako ljudsko biće rezultirala odvajanjem od Boga i neizbježnom smrću.

Adamov grijeh se razlikovao od grijeha svih drugih koji su živjeli nakon njega do Mojsijevog vremena i Zakona. Kao što je Pavle napisao u prethodnom 13. stihu, grijeh se ne računa onima koji ne krše Božji zakon (ili eksplicitne propise). Od Adamovog vremena do Mojsijevog vremena, Bog nije dao mnogo direktnih uputa čovječanstvu. Na taj način ti ljudi nisu bili „kršioci zakona“. Ipak, grijeh je postojao. Svaka osoba rođena u ljudskoj prirodi, rođena je sa grešnom prirodom. Ljudi su lagali, krali, ubijali, činili preljubu, radili ono što nije u redu. Iako nisu sagriješili direktno kršeći Božji pisani Zakon, ipak su trpjeli posledice Adamovog grijeha, grijeha u kojem su rođeni, i ličnih grijeha. Svi su umirali. Pavle to poetski kaže: Smrt je vladala. Grijeh je ušao kroz Adama. Pojam „svijet“ podrazumijeva ne samo ljudski rod, već i „inficiranje“ grijehom kompletne planete. Grijeh je za posledicu donio smrt koja je postala pratilac i egzekutor ljudi i svega živog na zemlji. Smrt je postala sveopšta.

Adamov grijeh je bio jedinstven, u tom smislu, pošto je prekršio direktni Božji uput voljnim pogrešnim izborom. Sada, čudno, Pavle opisuje Adama kao „tip“ onoga koji je trebao doći, što znači Isusa. On ne misli da su Adam i Isus dijelili kvalitete slične Hristu.

Dakle, kroz pad u grijeh, Adam je ostavio smrt u nasleđe cijelom čovječanstvu zbog stanja prestupa Zakona života. Adam je time prihvatio

satanistički koncept odvajanja od Tvorca koji implicira da posjedujemo život sami i po sebi i da možemo sami kreirati svoj život, nezavisno od Božje svrhe za nas. Adamov pali život se dalje reprodukovao u onome u čemu su Adam i Eva bili: u grijehu. Tako je cijelo čovječanstvo sagriješilo u Adamu. Smrt je postala pravilo bez izuzetka, bez obzira na životnu dob i (ne)počinjene lične grijeha. Grijeh se u Bibliji definiše kao promašaj cilja. Adam je padom u grijeh promašio svrhu zbog koje je stvoren, zastranio, odvojio se od Boga u neposlušnosti i prestupu, i to njegovo zastranjenje se dalje reprodukovalo u potomstvu, lišenom Božje slave.

Pojmovi „u Adamu“ i „u Hristu“ imaju kolektivno značenje. Adam je slika ili tip Hrista, kao Oca čovječanstva u djelima stvaranja i iskupljenja od grijeha, ali samo u kontrastu (vidi 1. Korinćanima 15:22). Mojsije je oličenje Zakona u pisanom obliku, što ne znači da Zakon prethodno nije bio poznat čovjeku (vidi Postanje 26:5), ili da smrt nije nastavila vladati nakon Mojsija. Pavlova poenta je da iako Zakon nije postojao u eksplicitnom obliku do Mojsija, ljudi su umirali zbog grijeha u Adamu, bez obzira na svoje lične grijeha i nivo poznavanja Zakona (vidi 1. Korinćanima 15:56; uporedi sa Rimljanima 7. glava).

U 15. stihu Pavle kaže da besplatni dar, Isusov izbor, nije kao Adamov prestup. Šta je besplatni poklon? To je postupak koji je Hrist poduzeo kada je posrednički umro za nas. Besplatni dar donosi spasenje od smrti, spasenje od gnjeva Božijeg, na sudu grijehu.

Adamov postupak donio je smrt mnogim ljudima. Isusov postupak donio je Božju milost mnogim ljudima. Ovaj besplatni dar Božje milosti svima donosi priliku za život, za spasenje. Svi koji se uzdaju u Hrista će primiti ovaj dar, umjesto da se suoče sa smrću zbog Adamovog unošenja grijeha u svijet.

Adam je otac čitavog čovječanstva. Ova činjenica je naučno dokaziva. Cijeli ljudski rod je faktički jedna velika porodica. Riječ Adam se koristi više od 500 puta u originalu starosavezničkih spisa i u velikoj većini slučajeva ima kolektivno značenje. Znajući ovo, u svijesti starih ljudi uvijek je bio izražen taj duh kolektivism, nasuprot današnjem individualizmu.

Uporedo s tom spoznajom ide znanje o našem porijeklu, o Bogu Ocu i Sinu kroz kojeg je sve stvoreno. Na ovim faktima apostol Pavle

bazira svoje izlaganje u Rimljanima poslanici 5:12-21, kao i u dijelu 1. Korinćanima 15. glava, gdje kroz paralelu o dva Adama dokazuje realnost uskrsenja. Umnom sklopu savremenog čovjeka ovo se može činiti čudno, jer želi provući sve kroz prizmu ljudskog racionalizma, dok Pavle nijednog trenutka ne sumnja u činjenice koje kratko obrazlaže, jer njegove čitaoce nije trebalo posebno ubjeđivati u očigledne istine.

Pavle ovdje ne raspravlja o našim ličnim grijesima, jer se oni podrazumijevaju. Njegova namjera je da iskoristi Adama kao tip Hrista, da postavi paralelu. Pavlova poenta je da se mi sami nikako ne možemo spasiti bez intervencije drugog Adama tj. Hrista, bez obzira na lične grijehe, spoznaju pisanog Zakona i druge okolnosti. Dakle, bez obzira na lično stanje i okolnosti, mi svi dijelimo Adamovu krivicu i njene posljedice, krivi smo pred Bogom, izgubljeni smo u Adamu i sami po sebi, ali spaseni smo i obnovljeni u Hristu, bez ikakve zasluge sa naše strane. To je jevanđelje i to je zaista dobra vijest!

Prestupnika Božjeg Zakona života čeka smrt, biološka smrt kojoj je podložno sve živo, i druga konačna ili vječna smrt, ukoliko odbije Dar spasenja. Samo zbog jevanđelja, zbog Plana spasenja, Adam je imao pravo na produženi život, čiji završetak je prva smrt. U protivnom, Zakon bi tražio drugu smrt za njega odmah.

Čovječanstvo se solidariše u Adamu po rođenju, to je ono što prirodno nasljeđujemo i što ne možemo da biramo. U Hristu se solidarišemo vjerom, a neophodnost za efektivno solidarisanje sa Hristom je novorođenje u Hristu. Samo u Hristu mi se možemo naći pod zaklonom spasosne blagodati, i možemo biti opravdani od svega od čega se nikako sami ne bismo mogli osloboditi: od grijeha, od smrti, od ropstva Sotoni, i od prokletstva i kazne Zakona.

Novi savez solidariše čovječanstvo u Adamu. To znači da Isus Hrist kao drugi Adam nije samo jedinka među drugim ljudima. On je opšti Čovjek, ili Sin čovječji, koji termin je na sebi često primjenjivao. Ali Hristov originalni identitet je Sin Božji. Bez tog identiteta, on ne bi mogao biti ništa drugo do pojedinac, pripadnik ljudskog roda kao svi ostali. Kao takav ne bi imao nikakve kvalifikacije da zastupa čovječanstvo. Sin Božji polaže božansko pravo na ljudski rod, kao naš Otac na višem nivou od Adama, kroz kojega je i za kojega je sve stvoreno po volji Boga

Oca. Ali da bi spasenje moglo biti djelotvorno, da bi Hrist zaista mogao da posreduje u našu korist, on se morao spustiti na nivo stvorenja kojima je spasenje potrebno. To se moglo realizovati na samo jedan način: njegovim utjelovljenjem, baš kao što je najavljeno Adamu, patrijarsima i prorocima. Isus je prenio svoj identitet, ali u svemu drugom je postao čovjek, na nivou čovječanstva kojemu je potrebno iskupljenje. Jedini način na koji Hristova pravednost može biti naša nije putem prenošenja već zato što sudjelujemo u Hristovoj poslušnosti tj. uključeni smo u nju, a jedini način na koji se to može desiti je tako što je Hristova ljudska priroda morala postati zajednička priroda palog roda kojemu je bilo potrebno iskupljenje (Rimljanima 5:15-16).

Isus Hrist je došao na drugačiji način nego Adam. On je došao u Duhu koji daje život.

„Tako je i napisano: Prvi čovjek, Adam, postao je živa duša, posljednji Adam u duhu koji daje život.“ (1. Kor. 15:45) Ovo se odnosi na Hristovo začće Duhom i njegov život u Duhu koji jedini može dati život.

„Prvi čovjek je od zemlje i zemaljski, a drugi čovjek je Gospod sa nebesa.“ (1. Korinćanima 15:47; vidi: 1. Mojsijeva 2:7; 3:19; uporedi sa Isaija 9:6; Jovan 3:31)

Zapazite Pavlov paralelizam: „Kakav je zemaljski, takvi su i drugi koji su zemaljski, a kakav je onaj koji je nebeski, takvi su i drugi koji su nebeski. I kao što nosimo obličje onoga koji je zemaljski, nosićemo i obličje onoga koji je nebeski.“ (1. Korinćanima 15:48-49)

Drugim riječima, zemaljski su osuđeni da budu svi kao opšti, prvi čovjek od kojeg su dalje reprodukovani, tj. pali Adam. S druge strane, Hrist nam omogućava da postanemo kao on, da nosimo obličje njegovog uskrslog i proslavljenog tijela, jer je on svojim rođenjem, životom, posredničkom žrtvom, smrću, uskrsenjem i zastupništvom u nebeskoj Svetinji, omogućio to kao buduću realnost svima koji prime dar spase-nja! Sada to sve primamo vjerom. Apostol Pavle u 1. Korinćanima 15. glava dokazuje uskrsenje i upravo zato je ova argumentacija od ključne važnosti. Za naše spasenje i naše uskrsenje postoji realna osnova, i to nije nikakva fikcija ni vjerska uobrazilja. Da bi se to ostvarilo, Hrist je morao steći sva legalna prava, najprije za njegovo uskrsenje, u kom smislu je on prvina ili prvjenac ljudskog roda. Time je on stekao pravo nad

ljudskim rodом, ili bolje rečeno povratio sva ona prava koja je Adam izgubio i predao Sotoni. „Zato je Hristos umro i oživio, da bude Gospodar i mrtvima i živima.“ (Rimljanima 14:9) „Ne boj se. Ja sam Prvi i Poslednji, i živ sam. Bio sam mrtav, i evo živim u vjekovima vjekova, i imam ključeve od smrti i hada.“ (Otkrivenje 1:19)

Sada možemo da se vratimo ostalim aspektima Pavlove diskusije o dva Adama u Rimljanima 5. glava. Zašto on u 13. stihu kaže „do Zakona“? Jer se obraća čitaocima kojima je Zakon poznat kao legalni kodeks, dat u pisanom obliku preko Mojsija. Pavle želi da dokaže da bi svi svakako umirali, bilo to prije davanja Zakona u eksplicitnom obliku ili poslije, zato što je cijelo čovječanstvo sagriješilo u Adamu, bez obzira na lične grijehe i ličnu odgovornost pred Zakonom. Da su ljudi itekako bili odgovorni pred Bogom za svoje grijehe, najveće svjedočanstvo je Potop. Prepotopni svijet nije imao Zakon u eksplicitnom obliku, i ti ljudi su teško zloupotrebljavali Božji dar opšte blagodati i drsko kvarili Božje obličje u odavanju grijesima, ali Bog ih je opominjao svojim Duhom dokle je god to bilo moguće (vidi: Postanje 6:3; uporedi sa 1. Petrova 3:19-20). Ali to nije cilj Pavlove argumentacije. Prestup u pravnom smislu te riječi se dešava kad imamo poznanje zakonskih propisa u legalnom obliku. U tom smislu, dok nije bilo Zakona kao pravnog kodeksa, ljudi jesu griješili ali se taj grijeh nije tretirao kao Adamov prestup koji je tačno znao koji prekršaj pravi (14. stih). Pavle je bio ekspert za Zakon i zato je mogao da daje ovakva obrazloženja.

Pavle dalje naglašava (15-17. stih) da je naš položaj u Hristu dar. Naravno naš položaj u Adamu nije dar, to je nešto što prirodno nasljeđujemo. Ali dar je neophodno primiti. Dar se takođe može i odbiti. Kako se prima dar spasenja u Hristu? Vjerom. „Koji njega vjeruje ne sudi mu se, a koji ne vjeruje već je osuđen, jer nije vjerovao u ime jedinorodnog Sina Božjeg.“ (Jovan 3:18)

Legalno, cijelo čovječanstvo je u Hristu. Hrist je obezbijedio spasenje za sve. „Jer Bog nije poslao svog Sina u svijet da on osudi svijet, nego da se svijet spase kroz njega.“ (Jovan 3:17) Da bi nas spasio, Bog je uzeo tebe, uzeo je mene, uzeo je cijeli ljudski rod, i stavio nas u Hrista. „Ali Bog, koji je bogat milosrđem, zbog svoje velike ljubavi kojom nas je volio, još dok smo bili mrtvi u grijesima – oživio nas je zajedno sa

Hristom – blagodaću ste spaseni – i uskrsnuo nas s njim i postavio nas s njim na nebesima u Hristu Isusu.“ (Efescima 2:4-6) Bog svima omogućava dar života, ali spasenje postaje djelotvorno samo za one koji ga prihvate, za koje je položaj u uskrsnom Hristu obezbijeđen.

To je dobra vijest – jevanđelje!

Dakle, cilj Pavlovog poređenja je da dokaže da je ono što je učinio Adam obuhvatilo cijelo čovječanstvo, i da je ono što je učinio i čini Hrist takođe obuhvatilo cijelo čovječanstvo. Ali postoji razlika u onome kako su to učinili. Ovdje moramo uočiti i izbjeći jednu laku zamku jeftinog jevanđelja milosti, da nas je Hrist zapravo vratio iz položaja u koji nas je doveo Adam, da nas je okrenuo za 180 stepeni u pravcu života, da je riješio „griješ“ razdvojenosti (koje nije grijeh već stanje nastalo zbog grijeha), i da samo to treba da prihvatimo i spaseni smo, da Zakon više ne igra nikakvu ulogu u našem životu.

Mi moramo razumjeti pravni osnov Božjeg Plana spasenja. Bog i Hrist ne mogu djelovati na nijedan način koji bi eventualno kršio Božji Zakon. Adamov grijeh jeste donio osudu na cijelo čovječanstvo, ali ne zato što Bog prenosi Adamovu krivicu na nas. „Neka očevi ne budu pogubljeni zbog djece, i djeca neka ne budu pogubljena zbog očeva. Neka svako bude pogubljen zbog sopstvenog grijeha.“ (Ponovljeni zakon 24:16; uporedi sa 2. Kraljevima 14:6; Ezekijel 18:1-20) Svi umiru jer su svi sagriješili u Adamu. Bog nas je stvorio u Adamu, a od svojih roditelja samo smo biološki reprodukovani, i oni od svojih i tako dalje do Adama i Eve. Tako smo mi množina Adamovog života.

Isto tako, sjedinjavanjem Hristovog identiteta sa opštom ljudskom prirodom čovječanstva kojemu je bilo potrebno iskupljenje, Hrist se kvalifikovao da bude drugi, poslednji Adam. Njegova poslušnost može nam se legalno pripisati, svakom ljudskom biću. To se može legalno izvršiti zato što je čitavo čovječanstvo bilo poslušno u Hristu. Mi smo sudjelovali u njegovoj poslušnosti. Bili smo uključeni u njegovoj poslušnosti zakonu i njegovoj poslušnosti na smrt. Dakle, nije pojedinac umro za sve, niti bi to Zakon dozvolio, nego su svi umrli u jednom opštem Čovjeku. „Jedan čovjek je umro za sve, pa su tako svi umrli.“ (2. Korinćanima 5:14) Hrist je došao da obuhvati cijelo čovječanstvo, i već smo rekli kako je to moguće. Bez ispravnog shvatanja ovog predmeta,

nema šanse da razumijemo opravdanje vjerom, ni jevanđelje.

Mi smo prirodno u Adamu, ali nismo prirodno u Hristu, jer ono što Hrist nudi čovječanstvu je dar. Sa Hristovim darom uključena je spasenosna blagodat (15-17. stih). To znači da nije samo Adamov prestup problem koji Hrist rješava. On je morao ponijeti i naše grijehе, zbog čega je njegov dar izobilje blagodati. Hrist je donio i opravdanje na život: „Zato, dakle, kao što je sagrešenjem jednog na sve ljude došla osuda, tako i pravdom jednog dođe na sve ljude opravdanje života.“ (18. stih) Jedan čovjek je legalno osudio sve ljude. Jedan Čovjek je legalno iskupio sve ljude.

Zahvaljujući Hristu mi možemo u njemu stajati pravedni, opravdani pred Božjim Zakonom. „Jer Hristos je ispunjenje Zakona, za pravednost svakom koji ga vjeruje.“ (Rimljanima 10:4)

Zakon nas u Hristu ne može osuditi na smrt, jer je on pobijedio smrt! U njemu imamo dar života (17. stih). Hrist nas uzdiže na njegov nivo i zato se kaže da ćemo vladati u životu, jer smo sunaslednici sa njim (vidi: Rimljanima 8:17)! Hrist dijeli sa nama svoj život i svoje nasleđe (vidi: Efescima 2:6; Otkrivenje 22:5)!

U nastavku diskusije o dva Adama, Pavle dodaje još neke misli: „Jer kao što su neposlušnošću jednog čovjeka mnogi postali grešnici, tako će i poslušnošću jednoga mnogi postati pravedni.“ (19. stih) Mi sami po sebi ne možemo promijeniti prvo stanje, po Adamu, ali možemo prihvatiti drugo stanje, pravednost po Hristu. Ova Pavlova konstatacija je važna i za potvrđivanje jedne očigledne istine koju mnogi ne priznaju, jer i ne razumiju problem grijehа: da se ne rađamo nevini, rađamo se sa sklonošću ka grijehu (vidi: Efescima 2:3). I bebama i odraslima je potreban Spasitelj. Ovakvi kakvi jesmo mi nikad sami po sebi ne možemo imati ili proizvesti pravednost koja bi nas kvalifikovala za Božje kraljevstvo. „Svi smo mi postali kao nečisti, i sva je našа pravda kao prljava haljina; svi kao lišće uvenuso, i naše izopačenosti odnijese nas kao vjetar.“ (Isaija 64:6)

Gramatika u ovom stihu je vrlo važna: u Adamu smo u svršenom vremenu grešnici, dok ćemo u Hristu u budućem vremenu postati pravedni. To znači da sada Hristovu pravednost primamo vjerom, a da će to postati budućа realnost tek o Hristovom drugom dolasku i našem

konačnom oslobođenju. Imajući ovo na umu, lakše nam je da shvatimo zašto Pavle u svojim poslanicima naziva vjernike „svetim“ u Hristu, i-ako oni i dalje imaju probleme sa grijehom. Mi smo još u „tijelu“ i to nikad ne smijemo zaboraviti, ali, s druge strane, ne smijemo ni pasti u vjeri.

„A Zakon je došao kasnije kako bi se prestup još jasnije pokazao. Ali gdje se pokazao grijeh, blagodat se pokazala u još većoj mjeri. Da bi, kao što grijeh vlada u smrti, tako i blagodat vladala pravednošću za život vječni kroz Isusa Hrista, Gospoda našega.“ (20. i 21. stih)

Božja namjera je bila da se pokaže grijeh, da se zaista vidi koliko je grešan. Tada se blagodat Božja pokazuje u još većoj mjeri! Zakon nas nije načinio grešnim, niti je Zakon grijeh, ali Zakon eksponira sve naše grijeh, i one najdublje. Riječ Božja je dvosjekli mač.

Kraljevstvo grijeha rezultira smrću grešnika, a blagodat vlada pravednošću kroz Hrista za vječni život. „On nas je spasao i pozvao nas svetim pozivom, ne zbog naših djela, već zbog svoje namjere i blagodati, koja nam je prije mjerljivih vremena data u Hristu Isusu, a objavljena je sada kad se pojavio naš Spasitelj, Hristos Isus, koji je ukinuo smrt, a obasjao život i neraspadljivost posredstvom dobre vijesti.“ (2. Timoteju 1:9-10) Tako Božje kraljevstvo može da začne u nama.

Koju je smrt Hrist ukinuo? Izvjesno ne prvu, jer prva smrt nije plata za grijeh. Plata za grijeh je druga, vječna smrt. Prva smrt nije realni problem. Prva smrt je problem samo za one koji su odbili Dar života u Hristu, jer slijedi drugo uskrsenje i poziv na sud Božji da sami odgovaraju za svoje grijeh, i svoja djela, počinjene u zloupotrebi Božje opšte blagodati. Ti grijesi ostaju, jer nisu pokriveni zaklonom milosti spasonosne Božje blagodati u Hristu, te stoga ni tretirani u Hristovoj posredničkoj službi pomirenja u nebeskoj Svetinji. Prvo uskrsenje koje se dešava prilikom Hristovog drugog dolaska je garancija da druga smrt nema ništa sa primaocima spasenja (vidi: Otkrivenje 20:6; uporedi sa Jovan 5:29).

Hrist jeste legalno obezbijedio spasenje za cijelo čovječanstvo, ali Bog nema legalno ni drugo neko pravo da nas natjera da primimo Dar spasenja. On ne može kršiti načelo slobodne volje. Zato se najveći i neoprostivi grijeh u Bibliji naziva hula na Duha svetoga, kada ljudi namjerno, smišljeno, voljno i uporno ignorišu i odbacuju Božje djelo. Tada prestaje bilo kakva mogućnost da takvi budu spaseni. Hula na Božje

djelo stoji kao opcija i posle primanja jevanđelja, što je važno da znamo preventivno radi, jer postoje „jevanđelisti“ koji uče jednom spasen, zauvijek spasen (vidi Jevrejima 2:2-3; 10:26-31).

Mi jesmo u tijelu koje nasljeđujemo od Adama, ali ne možemo biti istovremeno u Adamu i u Hristu, u smislu opravdanja vjerom. Ne možemo kazati: U redu, prihvatam spasenje u Hristu, ali želim uživati u grijehu, jer je on svakako pokrio sve moje grijehе. Jevanđelje zahtijeva da počnemo sa smrću U HRISTU (vidi: Rimljanima 6. glava), a završavamo sa životom. Mi moramo služiti gospodaru kojega smo odabrali: grijehu na smrt ili pravednosti na život; ne možemo imati oboje. Čin krštenja sam po sebi ne znači ništa ako ovo nismo shvatili. „Jer ja kroz zakon zakonu umrijev, da Bogu živim. Sa Hristom se razapeh. Ne živim više ja, nego Hristos živi u meni. Jer život koji sada živim u tijelu, živim vjerom Sina Božjeg, koji me je volio i predao sebe za mene.“ (Galatima 2:19-20) Već smo rekli da nas Hrist oslobađa od ropstva grijehu. Iz ove Pavlove izjave vidimo da nas oslobađa i prokletstva kazne Zakona, jer u Hristu mi legalno umiremo i Zakonu tj. osudi Zakona (vidi: Rimljanima 7:1-6). Zakon nas ne može osuditi jer smo već umrli u Hristu. „A oni koji pripadaju Hristu Isusu razapelili su tijelo zajedno sa strastima i požudama tijela. Ako živimo po Duhu, dozvolimo Duhu da nas vodi!“ (Galatima 5:24-25) Ako odbijemo smrt u Hristu, Zakon je neumoljiv, nećemo mu umaći. Otuda možemo da shvatimo „potrebu“ mnogih hrišćana da se ratosiljaju Zakona. Mi moramo svakodnevno primjenjivati istu formulu: Ne ja, već Hrist. To je borba vjere, borba izbora.

Jevanđelje mijenja naš život, ali ne bez naše saradnje. Ne postoji autopilot. „Mislite na ono što je na nebu, a ne na ono što je na zemlji. Jer ste umrli, i vaš je život sakriven s Hristom u Bogu. Kada se pokaže Hristos, naš život, tada ćete se i vi s njim pokazati u slavi.“ (Kološanima 3:2-4) Pavle u nastavku 3. glave do Kološanima 4:6 objašnjava konkretno kako se obavlja ovaj proces pripreme za nebesko građanstvo.

Hristovo jevanđelje nije legalizam, a nije ni liberalizam. Nije ni antinomizam (poništanje Zakona). Istina je da nas Bog oslobađa od svega čemu smo robovali u Adamu, ali sloboda nikad ne znači nezavisnost od Boga i Zakona života. Naprotiv, sloboda je upravo u tome: usaglašavanju sa Bogom i zakonima života!

Naša tjelesna priroda i posle obraćenja voli grijeh, to nije prestalo. Oslobođenje od konsekvenci Zakona i od prokletstva Zakona nije isto što i poslanički ili diplomatski imunitet. Stajanje pod Božjom blagodaću ne daje nam takvu slobodu. To se sasvim jasno vidi i kroz prikaz jevanđelja u žrtvenoj službi u zemaljskom svetištu i vezanim praznicima, posebno Danu očišćenja. Zato svako ko vas uči da čitate samo Novi savez, a starosavezne spise shvatite „informativno“, uči vas na zlo, jer ima potrebu da manipulira radi neke obmane. Mi moramo upotrijebiti i pravilno primijeniti svoju slobodu, i Pavle o tome detaljno govori.

Zakon je definicija pravednosti i on se ne može ukinuti. Zakon i blagodat nisu međusobno suprotstavljeni. Kako nas onda Bog oslobađa ispod Zakona (Galatima 4:4-5) i stavlja pod blagodat (Rimljanima 6:14)? Pavle naravno nije protiv Zakona, ali imajući u vidu dvije činjenice, da smo svi pod Zakonom i svi smo pod grijehom, grijeh dobija silu da nas ubije od Zakona (1. Korinćanima 15:56). Kombinacija grijeha i Zakona ima za rezultat smrt. U Hristu, mi smo u zaklonu blagodati i Zakon nas ne može dotaći, ne može nas ubiti. Zakon je i dalje tu ali mi smo pod „kišobranom“ milosti. To je Pavlova misao i biblijska nauka o opravdanju. I sad ovdje imamo tragikomičnu situaciju, da opravdani grešnik pokušava zloupotrijebiti svoju slobodu tako što će ispod „kišobrana“ opet poseći za grijehom, izgovarajući se da mu Zakon ne može ništa ili da više ne važi (vidi: Galatima 5:13-14; uporedi sa Jevrejima 8:10). Blagodat je besplatna za grešnika, ali Hrist je taj koji strada. Bog je poslao Sina pod Zakon (Galatima 4:4). Hrist je zauzeo naše mjesto pod Zakonom. On je savršeno ispunio Zakon, ne ukinuo Zakon. Samo u tom smislu u Hristu mi imamo sigurnost. Tačno je da je u Zakonu bilo integrisano i tipsko prikazivanje Plana spasenja, i taj dio Zakona jeste ukinut.

Davo može da nas izvede iz zaklona blagodati na četiri načina: 1) da nas vrati Zakonu kao sredstvu spasenja (legalizam protiv kojeg se Pavle sve vrijeme svog hrišćanskog življenja borio); 2) da nas vrati „čarima“ ovog svijeta (vidi primjer u 2. Timoteju 4:10); 3) progonstvom i silinom obmane demonske sile (Matej 13:4, 20, 21; 24:4, 5, 9-13); 4) zloupotrebom blagodati u odbacivanju Zakona, kada je čovjek prepušten stihiji vlastite vjerske uobrazilje.

6. Jevanđelje nije dozvola za grijeh

Pavle počinje ovo poglavlje postavljajući pitanje o implikacijama izjava koje su završile 5. poglavlje. Tamo je napisao da se tamo gdje se grijeh povećavao, Božja milost se „izobilno povećala“. To jest, kako se grijeh povećavao, tako je Božja milost bila u izobilju da pokrije grijeh svih onih koji su vjerovali u Hristovu posredničku žrtvu. Mi bukvalno ne možemo svojom grešnošću nadmašiti Božiju milost.

Međutim, šta to znači za one koji su se pomirili sa Bogom kroz vjeru u Hrista? Šta bi hrišćani trebali učiniti s grijehom sada kada smo u vjeri? Kao što Pavle ovdje pita, da li treba da nastavimo da griješimo da bi Božja milost mogla da raste? Čini se da je ovo bila uobičajena kritika Pavlovog učenja, jer je često pobija u svojim spisima (Rimljanima 3:8; 2. Korinćanima 5:17; Galatima 5:19-24). To je česta optužba protiv hrišćanstva, čak i danas, sugerišući da je jevanđelje zapravo samo dozvola za grijeh.

On ovdje odgovara sa: „Nipošto!“ Ovo je ista upotreba grčke fraze *mē genoito* koju Pavle često koristi kao odgovor na postavljanje smiješnih pitanja kao nastavnog alata. Ukratko, hrišćani ne bi trebali nastaviti griješiti da bi povećali Božju milost. Zapravo, hrišćani uopšte ne bi trebali griješiti namjerno. Na drugom mjestu u Svetom pismu dato nam je više detalja o tome zašto život upornog, namjernog grijeha zapravo nije u skladu s onima koji su zaista obraćeni (Galatima 5:19-24; 1. Jovanova 3:6-9).

Pavle na ovo pitanje odgovara drugim pitanjem: Kako ljudi koji su umrli grijehu i dalje mogu da žive u njemu? Ovo pokreće potpuno novi aspekt Pavlove evanđeoske poruke. Kao što će pokazati u narednim stihovima, za sve ljude koji dolaze Bogu u vjeri, vjerujući u Hristovu posredničku smrt za svoj grijeh, kaže se da su u određenom smislu „umrli s Hristom“. Tačnije, za nas se kaže da smo umrli grijehu u tom trenutku.

Pavle će proširiti ovu misao, ali ideja je sledeća: Oni koji nisu u Hristu žive pod vlašću grijeha. Oni ne mogu izbjeći grijeh. To je jedina

opcija na meniju. Međutim, Hristova smrt na krstu za naš grijeh, prekinula je vlast grijeha nad našim životima. Sada imamo silu, u Hristu, da prestanemo da grijehimo. Ali nismo izgubili želju za grijehom.

Međutim, šta to znači da smo umrli grijehu? Dio tog odgovora nalazi se u pitanju 3. stiha. Svi mi koji smo kršteni u Hrista Isusa bili smo kršteni u njegovu smrt.

Čini se da ovdje krštenje ima šire implikacije od samog čina. Iz konteksta poglavlja, pod njim se podrazumijeva i neka vrsta krštenja koja se događa kada Duh sveti dođe u osobu u trenutku kada ona postane hrišćanin. U tom „krštenju duhom“, novi vjernik je duhovno kršten u Hristovo tijelo (1. Korinćanima 12:13). Ulazimo u Hristov identitet, na neki način, postajući tako blisko povezani s njim da nam Bog daje priznanje za Hristovu pravednost i prihvata Hristovo iskupljenje za naš grijeh. To krštenje stavlja nas, cijelog sebe, u Hrista. Krštenje u vodi je vanjski znak tog duhovnog krštenja. Za one koji praktikuju krštenje vjernika, to je javna izjava svijetu oko nas da pripadamo Hristu i da pripadamo svim ostalima koji pripadaju njemu (Djela 10:44-48). Odnos se, dakle, uspostavlja u vertikalnoj i u horizontalnoj ravni i obje su ključne za naš vjerski život.

Usput, važno je zapaziti da teologija koju Pavle iznosi na početku 6. glave snažno potvrđuje da se krštenje obavlja u ime Isusa Hrista, baš kako su to radili rani hrišćani.

Dakle, Pavle ovdje kaže da kada se osoba pouzda u Hrista za spasenje, ta osoba je krštena u Duhu svetom u Hristovu smrt. Umiremo sa njim. Ova smrt nekako razbija vlast grijeha nad nama i oslobađa nas od naše potrebe da se pokoravamo svojim grešnim željama. Međutim, ti porivi ne nestaju u potpunosti.

Pavle u 4. stihu dodaje da smo i mi bili sahranjeni s Hristom u smrt. Pavle želi reći da se prava duhovna transakcija dogodila kada smo se obratili. Na duhovnom nivou, iskusili smo smrt i sahranu sa Hristom. Tada nas je Bog slavno podigao iz te duhovne smrti kao što je podigao Hrista iz fizičke smrti. Otac je sve ovo uradio da bismo mogli da uđemo, da po prvi put doživimo duhovni život.

Ovo je ogromna i misteriozna ideja, ali je u srcu onoga što znači biti istinski hrišćanin. Oni koji dolaze Bogu kroz vjeru u Hrista ne

ispunjavaju puke formalnosti. Prava, duhovna transformacija se dešava u nama. Ne ostajemo isti kao prije. Oživljavamo po prvi put (Efescima 2:5), a Bog želi da učestvujemo u ovom novom životu na smislen način. Ovo nije samo duboko, već pomaže da se objasni zašto je život upornog i namjernog grijeha nespojiv s ispovijedanjem vjere u Hrista (Galatima 5:19-24; 1. Jovanova 3:6-9).

Pavle podrazumijeva da shvatamo da živimo novim životom, duhovno, u Hristu. Ipak, to nije sve. 5. stih kaže da, budući da smo se sjedinili s Hristom u ovakvoj duhovnoj smrti, takođe ćemo biti sjedinjeni s njim u fizičkom uskrsenju kakvo je on doživio. Drugim riječima, takođe ćemo se vratiti u život nakon što fizički umremo umjesto da ostanemo u grobu (2. Korinćanima 4:14).

U 6. stihu Pavle dodaje novi sloj razumijevanja šta nam se tačno dogodilo kada smo duhovno umrli sa Hristom. Piše da smo doživjeli i raspeće. Naše „staro ja“, ono koje je postojalo u grijehu i samopouzdanju prije nego što smo bili u Hristu, duhovno je razapeto na isti način na koji je Hrist fizički razapet na krstu. Kao odgovor na našu vjeru, Bog je tajanstveno, snažno usmrtio naše staro ja koje je bilo pod vlašću i moći grijeha.

Kada je staro ja bilo razapeto, „grešno tijelo“ je onemogućeno ili poništeno, ukinuto (*katargeō* na grčkom). Pavle zamišlja grijeh kao naše tijelo, kao entitet koji nas je kontrolisao prije nego što smo bili u Hristu. Sada kada je tijelo grijeha uklonjeno u duhovnom raspeću našeg starog ja, grijeh više nije zadužen za nas. Bili smo robovi grijeha, a sada smo oslobođeni njegove moći i autoriteta u našim životima.

Znači li to da više ne želimo činiti grešne stvari? Pavle će pokazati da ostaje „želja“ za grijehom. Zahtjev za grijehom je, međutim, nestao. Ne moramo više biti primorani na grijeh, jer nas je Hrist spasio od tog robovlasnika. Sada se možemo samo dobrovoljno prijaviti da griješimo. Ovo je u skladu s drugim odlomcima Novog saveza, koji opisuju život obraćene osobe kao nesavršen (1. Jovanova 1:9-10), ali koji nije obilježen sveobuhvatnim, namjernim grijesima (Galatima 5:19-24; 1. Jovanova 3:6-9).

Velika ideja je sledeća: oni koji nisu u Hristu žive pod kontrolom grijeha. Oni griješe, služe sebi na sve načine koji su protiv Božijih

smjernica za nas. Međutim, kada neko dođe Bogu po vjeri u Hrista, ta osoba zapravo doživljava smrt stare prirode. Konkretno, njihovo „staro ja“ je duhovno razapeto, kao što je Hrist fizički razapet. Robovski pokretač grijeha je ukinut u tom raspeću. Ta osoba je doslovno oslobođena moći grijeha da joj kontroliše život.

Dakle, Pavle piše u ovom stihu da je onaj koji je umro na ovaj način, duhovno razapet sa Hristom, oslobođen sile grijeha. Grijeh više nije zadužen za naše živote. Ne može nas više prisiljavati da to radimo na naš umjesto na Božji način. Sada, ako grijешimo, jednostavno se prepuštamo iskušenjima i starim navikama.

Hrist je i naš Spasitelj i naš uzor. Ova bliska identifikacija s Hristom omogućuje da nam Bog daje priznanje za njegovu pravednost i uzima njegovu smrt kao otkup za naš grijeh.

U tom smislu, umrli smo sa Hristom na duhovnom nivou i uskrsli u novi duhovni život. Po prvi put smo duhovno živi (Efescima 2:5). Pavle sada piše da ćemo zato što smo umrli sa Hristom na taj način i živjeti sa njim. Nejasno je misli li Pavle na život u Hristu sada kao duhovno uskrsli ljudi ili život s Hristom za vječnost kao fizički uskrsli ljudi. Međutim, oba pogleda su istinita, i oba bi mogla biti naznačena ovim stihom. Bog namjerava da živimo ovim novim duhovnim životom koji nam je dao sa Hristom. I definitivno se radujemo danu kada ćemo biti fizički vraćeni u život da provedemo vječnost s Hristom.

Hristova smrt je bila jednokratna pojava. Nikad se više ne može ponoviti. Bog je pobijedio smrt kada je Hrist ostavio iza groba, i ona ga nikada više ne može povući nazad. Pavle je u prethodnom poglavlju napisao da je Adamov prestup uveo grijeh i smrt u svijet. Istina, smrt je vladala nad svima koji su došli od Adama. Imala je dominaciju, ili vlast, nad čovječanstvom. Svaka osoba joj se na kraju morala pokoriti.

Hrist se takođe pokorio smrti na krstu, ali kada je uskrsnuo, smrt više nije imala nikakvu moć nad njim. Uskršenje je oslobodilo Hrista od vlasti smrti. Na isti način, mi koji smo „mrtvi“ grijehu kroz vjeru u Hrista više nismo primorani da se pokoravamo grijehu. Nadalje, ovo odvajanje od moći grijeha je trajno sve dok smo povezani sa Bogom kroz Hrista; smrt nikada više ne može zavladati životom vjernika. To ne znači da smo nesposobni za grijeh (1. Jovanova 1:9-10), već to znači da nikada

nismo obavezani grijehu (1. Korinćanima 10:13), a oni koji su obraćeni neće živjeti u neprestanom grijehu (Galatima 5:19-24; 1. Jovanova 3:6-9).

Pavle pokazuje, na Hristovom primjeru, šta će se dogoditi za nas. Hrist je umro grijehu. Naravno, On nije umro sopstvenom grijehu, jer Hrist nikada nije zgriješio (Jevrejima 4:15). Umro je da iskupi grijehe svih onih koji vjeruju u njega. Umro je jednom za svagda (Jevrejima 9:26). Bilo je to jednokratno iskupljenje za grijehe drugih, uključujući prošle, sadašnje i buduće grijehe. Hrist ne treba da se vraća na krst svaki put kada neko ponovo sagriješi. Završio je posao umiranja za grijehe čovječanstva. Gotovo je.

Sada kada je Hrist uskrsao, on ponovo živi Bogu. Drugim riječima, Hristova stalna svrha je da živi, da nastavi da živi na Božju slavu zauvijek. Naši novi životi u Hristu, sa Hristom, dakle, idu u istom pravcu.

Isus je zauvijek postao slobodan od smrti. Budući da su, duhovno gledano, umrli, pokopani i potom uskrsnuti u novi duhovni život i oni koji se uzdaju u Hrista za svoje spasenje, mi smo na istom putu kao i Isus. Sada smo tako blisko identifikovani s Hristom, Hrist je doslovno „naš život“ (Kološanima 3:4).

Pavle sada piše da moramo promijeniti način na koji razmišljamo o sebi. Ne smijemo više o sebi razmišljati kao o samopouzdanim, nezavisnim operaterima koji služe sebi. Umjesto toga, kao ljudi u Hristu, moramo o sebi misliti da smo mrtvi grijehu i živi Bogu u Hristu.

Šta to znači da smo mrtvi za grijeh? Pavle je to objasnio u stihu 6. Naše staro ja bilo je razapeto sa Hristom i „tijelo grijeha“ koje nas je držalo kao robove je onemogućeno. Oslobođeni smo moći grijeha. U tom smislu, mi smo mrtvi za grijeh. Ne može nas natjerati da činimo loše (1. Korinćanima 10:13), iako nismo izgubili želju za grijehom (1. Jovanova 1:9-10). Zato se moramo stalno podsjećati da smo mrtvi za grijeh, kao što će Pavle pokazati u nastavku.

U 12. stihu nam je rečeno da ne dozvolimo grijehu da vlada ili dominira u našim sadašnjim, smrtnim tijelima. Ne smijemo dozvoliti da nas grijeh natjera da mu se pokoravamo.

Ovo se nekim čitaocima čini zbunjajućim. Nije li Pavle rekao da smo mrtvi grijehu (Rimljanima 6:1)? Zar nam nije rekao da je „grešno

tijelo“ onemogućeno (Rimljanima 6:6) i da smo oslobođeni grijeha umiranjem sa Hristom kada smo se pouzdali u Njega (Rimljanima 6:7)? Dakle, kako bi grijeh mogao vladati u nama ili nas natjerati da se pokoravamo njegovim strastima? Jednostavan odgovor je sledeći: oslobođeni smo vlasti grijeha nad nama, ali nismo izgubili želju za grijehom. Ukratko, grijeh nas još uvijek privlači. Lako nam je zaboraviti, ili čak ne vjerovati, da nikada više ne moramo činiti ništa grešno (1. Korinćanima 10:13). Mi nismo robovi grijeha. Možemo samo volontirati.

Pavle nam nalaže da taj razgovor vodimo sami sa sobom na stalnoj osnovi. On nam govori da se upustimo u tu bitku sa svojim željama. Ne dozvoli da ti grijeh govori šta da radiš, piše on. Za obraćenog hrišćanskog vjernika, grešne želje više nisu glavne. Hrišćani ne bi trebali prepuštiti kontrolu tim porivima.

Pavle u 13. stihu dodaje da ne smijemo davati naše udove, bilo koji dio našeg tijela, da ga grijeh koristi za činjenje nepravednih stvari.

Primijetite nešto u tom nalogu: on insistira na tome da imamo kontrolu nad onim što radimo sa vlastitim tijelima. Hristova smrt i snaga Božjeg duha nam daju tu kontrolu. Oni koji su obraćeni griješiće samo ako tako odluče.

Umjesto toga, piše Pavle, moramo dati svoja tijela Bogu da bismo ih koristili za pravednost. U stvari, trebali bismo to raditi namjerno kao ljudi koji su prevedeni iz smrti u život. Kako to da uradimo? Počinjemo tako što se neprestano podsjećamo da smo stvarno i istinski dovedeni iz smrti u život. To smo mi sada, i to je život koji nam je suđeno da vodimo.

Sve vrijeme naglasak je na našem duhovnom biću koje zapravo potčinjava udove tijela. Mi smo sada povezani sa Bogom vjerom i u duhu. Oni koji nemaju Hrista, koji stoje u vlastitoj sili odvojeno od Boga, „prirodno“ čine grijeh. Kao što smo mi nekada bili, oni su robovi grijeha. Pošto nas je Hrist spasio, mi to više nismo. Grijeh nije naš gazda.

Sada Pavle dodaje iznenađujuću misao. Nismo pod vlašću grijeha jer nismo pod zakonom. Na neki način, to što smo pod zakonom otkrilo je koliko smo nemoćni protiv svojih želja da griješimo. Umjesto toga, piše Pavle, mi smo pod milošću. Ne nalazimo se više na „brisanom prostoru“, pod sigurnom kaznom zakona. Umjesto toga, mi smo pod „kišobranom“ spasonosne blagodati. Zbog Božje milosti, više nismo primorani

na grijeh.

Pavle u 15. stihu pita da li treba da griješimo, ili da odlučimo da nastavimo griješiti iz tog razloga? Drugim riječima, da li činjenica da više nismo primorani na grijeh znači da smo na neki način slobodni da se prepustimo grijehu bez da se borimo sa svojim željama da to učinimo? Čini se da je to bila kritika upućena Pavlu više puta (Rimljanima 3:8; 2. Korinćanima 5:17; Galatima 5:19-24), i ona koju zabludjeli ljudi često upućuju hrišćanstvu danas. Pavle daje svoj uobičajeni odgovor na smiješna pitanja: „Nipošto!“, što je ekvivalent „naravno da ne“ ili „ne daj Bože!“

Zar ne znate da ako se nekome dajete u ropstvo i obavezujete na poslušnost, robovi ste onoga koga slušate – bilo grijeha, koji vodi u smrt, bilo poslušnosti, koja vodi u pravednost? (16. stih)

Pavle pokazuje da postajemo robovi onoga koga i dalje slušamo. Grijeh vodi u smrt. Poslušnost vodi ka pravednosti. Mi biramo koga ćemo poslušati i postajemo rob tog. Čini se da Pavle pokazuje da smo u stalnoj borbi da služimo pravom gospodaru. Naši izbori su važni jer mi ili doprinosimo smrti ili pravednosti.

Sveto pismo predstavlja obraćenje kao trenutak koji nas spašava od kazne grijeha (Rimljanima 3:21-25) i ropske moći grijeha (Rimljanima 6:7-11). Međutim, to nas još uvijek ne čini bezgrešnim (1. Jovanova 1:9-10). Oni koji izražavaju spasonosnu vjeru u Hrista neće živjeti u namjernom grijehu, iako će sve dok su ovoj palom tijelu biti podložni iskušenjima i greškama u ovozemaljskom životu (1. Korinćanima 10:13).

Pavle u 17. stihu mijenja ton i priznaje da su njegovi hrišćanski čitaoci u Rimu postali poslušni od srca, što znači da su se iskreno posvetili poslušnosti. Poslušnosti čemu? Postali su poslušni standardu – ili obrascu – formi poučavanja. Ova fraza koristi grčki izraz *tupon*, koji se koristi za oznaku napravljenu čekićem ili površinu koja se koristi za utiskivanje slike. Ovo je skup doktrina koje su ovim rimskim hrišćanima bile povjerene, ili „predate“.

Ono što Pavle opisuje je sledeće: rimski hrišćani su u jednom trenutku došli do vjere u Hrista. Postali su hrišćani. U tom trenutku grijeh je izgubio svoju pravu moć nad njima. Prestali su biti robovi grijeha. Bog – i, u određenom smislu, oni koji su ove nove vjernike doveli Hristu

– predali su ih učenju o Božjoj istini od strane njihovih vođa. Novi hrišćani su postali poslušni tom učenju umjesto da žive kao robovi grijeha.

Ovo je obrazac zajednice, Božji plan za hrišćane od samog početka. Djela 2:42 opisuju najranije hrišćane kao odane učenju apostola. Čak i danas, oni koji se uzdaju u Hrista treba da se posvete poslušnosti učenju Božje Riječi.

Tako rimski hrišćani daju svoja tijela i umove Bogu da bi bili korišteni za ostvarenje Njegovih pravednih namjera. Modernom umu zvuči čudno da bi Pavle ovu obavezu da ga Bog koristi u ispravne svrhe opisao kao „ropstvo“. Pa ipak, Pavle je započeo ovo pismo opisujući sebe kao „Hristovog roba“, koristeći grčku riječ *dulos*. Njegova terminologija u ovom stihu koristi isti korijen riječi. Ipak, čini se da Pavle u nastavku kaže da čak ni ova verzija „ropstva“ nije najbolji koncept za opisivanje ove posvećenosti služenju Božjoj pravednosti.

On piše da koristi ovaj „ljudski izraz“ zbog ograničenja u našoj sposobnosti da u potpunosti razumijemo šta znači biti pod autoritetom pravednosti.

„Ropstvo“ je nabijen termin u modernom društvu, ali je u antičkom svijetu imao sasvim drugačije značenje. „Ropstvo pokretne imovine“ koje tretira ljudska bića kao životinje ili bukvalno vlasništvo nije bilo norma u to doba. Ipak, bilo je nekih koji su bili porobljeni u takvoj vrsti ropstva, pa možda Pavle želi biti siguran da niko od njegovih čitalaca ne zamišlja naš odnos s Bogom u smislu tog strašnog ili ponižavajućeg iskustva. Umjesto toga, on priznaje da njegova metafora nije baš savršena, iako će je nastaviti koristiti.

Dok precizira ideju, Pavle će jasno staviti do znanja da su hrišćani apsolutno pod punom vlašću Boga da bi se koristili za Njegove svrhe. Međutim, Bog ostaje Otac pun ljubavi i ne prisiljava nas da djelujemo protiv svoje volje. On je uvijek Gospodar i uvijek poziva vjernike da mu se pokoravaju.

Pavle jasno daje do znanja da Bog želi da odaberemo poslušnost Njemu. Zašto bi nam inače trebalo reći da to uradimo? On govori onima u Hristu da predaju svoje udove – tijela, umove, volju, itd. – kao robove u službi pravednosti. On nam kaže da to činimo na isti način na koji smo se nekada predavali kao robovi nečistote i bezakonja.

Pavle opisuje one koji nisu u Hristu kao pod prisilom da služe grijehu. Moraju se pokoriti svojim grešnim željama. To je njihov posao. Rezultat tog rada? Sve više bezakonja. Odnosno, oni uspijevaju stvoriti više grijeha u svojim životima i u svijetu.

One u Hristu, s druge strane, Bog koristi da služe pravednosti. Ono što proizlazi iz toga, piše Pavle, je posvećenje ili svetost. Novi savez često koristi riječ „posvećenje“ da opiše proces postajanja svetim, postajanja poput Hrista. Bog koristi naše služenje pravednosti da doprinese tom procesu.

Ovo ne ostavlja prostora za treću opciju. Ljudska bića ne mogu biti moralno nezavisna ili neutralna. Ne postoje moralni izbori osim služenja grijehu ili služenja pravednosti. Ovo je u skladu s ostatkom Svetog pisma, koje opisuje samo dvije kategorije čovječanstva: grešnike koji su spašeni milošću samo kroz vjeru (Efescima 2:8; Otkrivenje 22:1-5) i grešnike koji odbacuju Boga i primaju sud drugom smrću za vječnost (Jovan 12:48; Otkrivenje 20:11-15).

Sada Pavle razmatra prednosti bilo koje opcije. Kao i u drugim djelovima ove poslanice, on govori iz perspektive obraćenog vjernika – njegovo „mi“ podrazumijeva one koji su hrišćani, a ne sve ljude. Ovdje Pavle piše da smo, kada smo bili robovi grijeha, prije nego što smo se pouzdali u Hrista i postali hrišćani, bili slobodni u pogledu pravednosti. Pošto nismo imali identitet u Hristu, nismo imali mandat ili poziv da činimo ono što je ispravno. To je u određenom smislu bila „sloboda“, piše Pavle. On će pokazati da takva autonomija ima veliku cijenu.

Pavle odmah u sledećem 21. stihu pokazuje da to uvijek vodi u sramotu i smrt umjesto radosnog života kakav smo možda zamislili. Pavle izaziva svoje čitaoce da opišu šta su zapravo dobili živeći oslobođeni pravednosti. Kakav je to rod dalo? Kakvi su rezultati proizašli iz toga?

Trajni rezultat života oslobođenog kontrole pravednosti je sramota. Svi mi koji smo se jednom upustili u oslobađanje od pravednosti prije nego što smo se pouzdali u Hrista mogli smo osjetiti sramotu zbog posledica koje su proizašle iz služenja našim grešnim željama. Ovo je dobra vrsta „sramote“, ispravna procjena bola uzrokovanog našim grešnim izborima.

Još trajnija za one koji nastavljaju da žive slobodni od pravednosti

je smrt. Sav grijeh na kraju vodi smrti i odvajanju od Boga. Smrt je krajnji „plod“ života oslobođenog kontrole pravednosti.

Ali hrišćani su sada postali „Božje sluge“. Pavle je ranije opisao ovo isto stanje kao „robovi pravednosti“ (Rimljanima 6:18). Pavle je započeo ovo pismo opisujući sebe kao roba ili slugu Hrista Isusa, koristeći riječ svog vremena za osobu koja je slobodno ušla u odnos gospodar/rob s drugom. Iako nije savršena analogija – kao što je i sam Pavle primijetio (Rimljanima 6:19) – korisno je naglasiti ovo.

Pavle sada piše da smo, pouzdajući se u Hrista za naše spasenje, ušli u isti odnos sa Bogom. Naš identitet je toliko usko povezan sa Hristom da se mijenjamo u ljude koji su obavezni da čine ono što je ispravno. Ovo smo mi sada. Ovo su dobre vijesti. Zašto? Zato što je „plod“ – prirodna posljedica – služenja pravednosti posvećenje i vječni život. Ovo je suprotno sramoti i smrti koji proizlaze iz služenja grijehu.

Posvećenje, koje se ponekad prevodi kao „svetost“, je proces promjene u našem unutrašnjem ja kako bismo postali sve više slični Hristu. To se dešava kroz odnos koji sada imamo sa Bogom i Hristom. Nismo u potpunosti tamo (1. Jovanova 1:9-10), ali zato što sada pripadamo Bogu, na putu smo. On nas mijenja (1. Jovanova 3:2).

Na kraju, rezultat ovog puta kojim smo u Hristu biće vječni život. Zauvijek ćemo učestvovati u Božjoj slavi (Rimljanima 5:2).

Jer plata za grijeh je smrt, a Božji dar je vječni život kroz Hrista Isusa, našeg Gospoda. (23. stih)

Pavle sažima ovaj dio svog pisma, i cijelo jevanđelje, u ovom jednom poznatom stihu. On upoređuje dvije vrste života koje opisuje. Oni bez Hrista su robovi grijeha. Njihovo djelo grešnosti zarađuje platu koja je smrt. Bez obzira koliko osoba misli da je „dobra“, njen rad nikada ne može biti dovoljno dobar (Isaija 64:6), i na kraju, oni su sami krivi što su zgriješili protiv Boga (Rimljanima 1:18-20; 3:10, 23).

Međutim, postoji još jedan način. Pavle je opisao mogućnost da možemo postati sluge pravednosti kroz Hrista. Ovo nije nešto što možemo učiniti sami. Napisao je u Rimljanima 3:23 da su svi sagriješili i lišeni Božje slave. Ne, vječni život se može samo dati; ljudska bića ga ne mogu zaslužiti (Efescima 2:8-9).

Pavle opisuje vječni život kao Božji besplatni dar u Hristu Isusu

našem Gospodu. Kada se pouzdamo u Hrista, Bog nam daje priznanje za Hristov savršeni, bezgrešni život i prihvata iskupljenje u Hristovom posredništvu za naš grijeh. Rezultat, vječni život s Njim, dijeljenje u Njegovoj slavi, dat nam je kao dar.

Čini se da Pavle pita: „Koji život ti želiš?“

7. Izbavljeni ispod grijeha i ispod zakona

Zar ne znate, braćo – jer govorim onima koji poznaju Zakon – da je Zakon gospodar čovjeku dok je čovjek živ? Tako je udata žena zakonom vezana za muža dok je on živ, a ako joj muž umre, oslobođena je muževljevog zakona. Dakle, dok joj je muž živ, biće nazvana preljubnicom ako pripadne drugom čovjeku. Ali ako joj muž umre, slobodna je od njegovog zakona, i nije preljubnica ako pripadne drugom čovjeku. Tako ste i vi, braćo moja, posredstvom Hristovog tijela umrli Zakonu, kako biste pripali drugome, onome koji je ustao iz mrtvih, da bismo donosili plod koji je Bogu na slavu. (Rimljanima 7:1-4)

Pavle je napisao u Rimljanima 6:14, prije nego što je nakratko promijenio fokus, da hrišćani nisu pod zakonom već pod milošću. Sada on proširuje tu ideju sa očitom izjavom da zakon ostaje obavezujući dok je osoba živa. Ipak, prvo, on insistira da se obraća ljudima koji poznaju zakon, očigledno misleći na Mojsijev zakon. U ukupnom kontekstu ove poslanice, Pavle se bavio sistemom bogoslužjenja uspostavljenim na Sinaju; to je često ono što on misli pod riječju „zakon“. Jevreji su imali poteškoća da shvate činjenicu da ovaj sistem, koji im je dat od Boga, treba da se završi sa dolaskom Mesije. To je ono s čime se Pavle bavio – jevrejski vjernici još uvijek nisu spremni da napuste ono što je bilo tako važan dio njihovih života.

Pavle je imao težak zadatak da objasni pitanje spasenja Jevrejima koji su bili privrženi Mojsijevom zakonu i tradiciji kao fanatični legalisti. Oni su poistovjećivali držanje slova Zakona i nacionalnu pripadnost sa spasenjem. Pavle, međutim, dokazuje da je to nemoguće.

On sada koristi ilustraciju sa brakom da bi to bolje približio.

Dakle, Pavle konstatuje da zakon vlada čovjekom sve dok živi. Ta vladavina, jurisdikcija, odnosila bi se na podložnost svakom zakonu. Pitanje je, naravno, „o kom zakonu on govori?“ Pavle je imao na umu čitav Zakon jer Jevreji nisu pravili tu razliku između ceremonijalnog i moralnog kao mi. Kako znamo? Čitamo 7. stih: „Dakle, šta ćemo reći? Da li je Zakon grijeh? Nipošto! Ali nikada ne bih shvatio šta je grijeh da nije

bilo Zakona. I ne bih shvatio šta je požuda da Zakon nije rekao: ‘Ne poželi!’“

Pavle dokazuje da moramo biti izbavljeni „ispod“ Zakona. Šta to znači? Pavle daje ilustraciju za udatu ženu koja je po zakonu vezana za svog muža sve dok je on živ. Drugim riječima, kada se žena uda za muškarca, zaglavi se s njim do kraja života, dok on ne umre. To je ono što Pavle govori. Zašto? Jer Biblija uči da kada se dvoje ljudi vjenčaju, oni su u braku dok ih „smrt ne rastavi“. Ali riječ „vezana“ znači više od jednostavnog: „Ona je zalijepljena za njega.“ To takođe znači da je ona pod njim, po zakonu. Kojem zakonu? Primarni zakon za takav odnos dat je prilikom stvaranja i uspostavljanja braka između muškarca i žene (Postanje 2:18, 22-24). Problemi su nastali sa ulaskom grijeha (Postanje 3:16). Tada je bračni odnos pokvaren i uglavnom su muškarci gospodari ženama na način koji odražava satanistički umni sklop. Dominantne žene takođe žele kontrolu u braku, i to je posebno došlo do izražaja kroz feminizam i demokratiju. Ali Pavle kaže da je udata žena po zakonu vezana za svog muža sve dok je on živ.

Ona je, međutim, upoznala drugog divnog čovjeka i željela bi se udati za njega. Šta je problem sa prvim brakom? Postoje tri problema sa prvim brakom.

Prije svega, njen muž nije simpatičan. Kad pogriješi, on joj kaže: „Kazniću te zbog ovoga!“ To je sve što on može da uradi; nema saosjećanja.

Drugo, neće ni prstom maknuti da joj pomogne. On kaže: „Moj posao nije da pomažem, moj posao je da ti dajem instrukcije.“

Treći problem je što sve što on može da uradi jeste da joj naredi da ga poslušaj, a kada ona ne poslušaj, on je osudi.

Tako je uvijek pod krivicom, stalno živi u strahu, bez mira, trudi se da ugodij svom mužu, a sada je pronašla drugog muškarca. Ali ona se ne može udati za njega samo zato što je dobar momak. Ona misli: „Voljela bih da moj muž umre.“ I to je problem, to je najgori problem, on neće umrijeti.

Zašto? Jer prvi muž je zakon. Da budemo vrlo jasni: zakon je dobar, svet je, dobro je ono što traži. Ali postoje određene stvari koje zakon ne može učiniti. Prije svega, ne može da saosjećaj sa vama. Zašto? Jer zakon

nije osoba, to su pravila.

Drugo, zakon nije u stanju ni da vam pomogne. „Budući da je Zakon bio nemoćan, jer je zbog tijela bio slab...“ (Rimljanima 8:3) Šta je to što zakon ne može učiniti? Zakon ne može proizvesti pravednost u grešnoj osobi. Može zahtijevati pravednost, ali je nikada ne proizvodi. Ne može vam ni pomoći. Sve što zakon može učiniti je da vam kaže, kao što stoji Galatima 3:10: „Jer koji su god od djela zakona pod prokletstvom su, jer je napisano: ‘Proklet da je svako ko ne ostane u svemu što je napisano u svitku Zakona da ga vrši.’“ Dakle, zakon kaže: „Proklet je onaj ko me ne poslušati i ne učini sve što kažem.“ Zato živjeti pod zakonom znači živjeti pod strahom, živjeti pod nesigurnošću, živjeti bez mira, bez sigurnosti.

„Drugi čovjek“ je Isus Hrist. U čemu se on razlikuje?

1. On može saosjećati sa vama (Jevrejima 4:5).

2. On može učiniti više od saosjećanja s vama, može vam pomoći (Jevrejima 2:18).

3. On ne osuđuje: „Stoga sada nikakve osude nema za one koji su u Hristu Isusu.“ (Rimljanima 8:1)

„Jer plata za grijeh je smrt, a Božji dar je vječni život kroz Hrista Isusa, našeg Gospoda.“ (Rimljanima 6:23) Ko isplaćuje platu za grijeh? Zakon, jer čitamo u 1. Korinćanima 15:56: „Žalac smrti je grijeh, a sila grijeha je Zakon.“ Zakon kaže grešniku: „Moraš umrijeti.“ Milost ne kaže grešniku: „Moraš umrijeti.“ Milost kaže grešniku: „Imam dar za tebe. To je vječni život.“ To je Božji dar (Jovan 3:16). Dakle, vječni život nije zaslužen, on je dar grešnicima.

Ali problem sa „prvim mužem“ i dalje je tu, jer on neće umrijeti (Matej 5:18). Mnogi pokušavaju dokazati da je zakon ukinut, ali zakon ne može umrijeti. Dva su nerješiva problema sa prvim mužem:

1. Ne možete natjerati prvog muža da počini preljubu jer biste tada imali biblijske osnove za razvod. Ali prvi muž je dobar, on je svet. On nikad neće prekršiti savez.

2. Žena bi željela da on umre (Rimljanima 7:3), ali on odbija da umre. Sa ljudske tačke gledišta nema rješenja. Ali Hrist ima rješenje!

„Tako ste i vi, braćo moja, posredstvom Hristovog tijela umrli Zakonu, kako biste pripali drugome, onome koji je ustao iz mrtvih, da

bismo donosili plod koji je Bogu na slavu.“ (4. stih)

Žena želi da muž umre, ali u primjeni ne umire muž (zakon), nego mi, žena!

Prisjetimo se komentara Rimljanima 6:

1. Hristova smrt je bila korporativna (opšta) smrt.
2. Kada smo kršteni, kršteni smo u Hristovu smrt.

Dvije stvari se dešavaju kada umremo sa Hristom:

1. Izbavljeni smo ispod grijeha (Rimljanima 6), i
2. Izbavljeni smo ispod zakona (Rimljanima 7).

Ogromna je razlika između konstatacije da nas jevanđelje izbavlja ispod grijeha i ispod Zakona u odnosu na tvrdnju da jevanđelje ukida Zakon ili na neki način čini grijeh beznačajnim u našim životima.

Zakon i dalje postoji, ali mi više nismo u „braku“ sa zakonom. U „braku“ sa Hristom mi možemo donijeti plod. Bez Hrista smo bespomoćni. To je Isusova poruka u Jovanu 15:1-5!

Jer kad smo živjeli po tijelu, grešne strasti pokrenute kroz Zakon djelovale su u našim udovima da smrti donesu plod. (Rimljanima 7:5)

Šta je Pavle mislio pod riječima „kada smo živjeli po tijelu“ ili kako se to može parafrazirati „kada nas je kontrolisala grešna priroda“? To znači „prije nego što smo umrli“, u našem nepreobraćenom stanju, dok smo još bili pod zakonom, u braku sa zakonom, zavisni o sebi, jer nam zakon neće pomoći. Jedina vrsta ploda koji donosimo pod zakonom je grijeh, koji završava smrću.

Rimljanima 7:6: „A sada smo oslobođeni Zakona, jer smo umrli onome što nas je sputavalo, da bismo služili u novini Duha, a ne u starini slova.“ Ali sada [sada kada smo prihvatili Hrista i postali njegova nevjesta], umiranjem za ono što nas je nekada vezalo, oslobođeni smo zakona tako da služimo na novi način u Duhu, a ne na stari način pisanog legalističkog koda.

Šta Pavle kaže u 6. stihu? Obratite pažnju, novi brak ne znači besposleno sjediti, to znači služiti.

Šta on misli pod „novinom Duha, a ne na stari način pisanog koda“? Po zakonu smo služili zakonu, ali iz jednog razloga, iz straha: straha od kazne, straha od zatiranja, straha od prokletstva. Dakle, svaki put kada smo se držali zakona, radili smo to iz straha. Zašto? Jer ako ne poštujemo

zakon, šta bi on uradio? Kaznio nas! Tragedija je kada imamo hrišćane koji služe Bogu iz straha.

Ali šta je „novina Duha“? To znači da služimo Bogu iz ljubavi, iz zahvalnosti. Pavle to sažima u Galatima 5:6: „Jer u Hristu Isusu ništa ne vrijedi ni obrezanje ni neobrezanje, nego vjera koja kroz ljubav djeluje.“

Ako niste izbavljeni ispod zakona, a sebe nazivate hrišćaninom, krivi ste za preljubu, jer ova ilustracija kaže, ako se žena uda za drugog muškarca dok je još uvijek u braku s prvim muškarcem, ona čini preljubu.

Da li su zakon i Hrist neprijatelji? Ne. Da li su zakon i grešna priroda neprijatelji? Da. Tu je problem. Problem nije zakon; zakon je svet, dobar je, duhovan, pravedan. Problem je u tome što sam ja u prvom braku grešnica koja nije u skladu sa svojim mužem – zakonom – i stoga taj brak nikada ne može da funkcioniše. Sve što radim je da živim u strahu, nesigurnosti.

Ali kada prihvatim Hrista i budem oslobođena od zakona, i kada sam udata za Hrista, on ne samo da mi daje mir, ne samo da mi daje sigurnost, i ne samo da mi daje nadu, već i donosi plodove. To je u skladu sa zakonom. Ono što nisam uspjela da držim u prvom braku sada je u skladu sa onim što držim. Jer čitamo u Galatima 5:22-23: „A rod Duha je: ljubav, radost, mir, trpljenje, ljubaznost, dobrotu, vjera, blagost, samosavladvanje. Na to nema zakona.“ Što jednostavno znači da takve stvari nisu protivzakonite.

Dakle, ono što nismo uspjeli da držimo u prvom braku, radimo u drugom braku, bez straha, sa radošću i mirom. Drugi brak je divan.

Sukobi i borba

Ne postoje odlomci u Pavlovim spisima koji su privukli više pažnje ili izazvali veće razlike u tumačenjima nego Rimljanima 7:7-25. Odlomak govori o dubokoj borbi, sukobu koji leži duboko u ljudskom stanju i sadrži neke od najpatetičnijih uzvika u svim Pavlovim pismima. Koja je priroda sukoba? Gdje dolazi do ovog sukoba? Treba li to tumačiti a-utobiografski ili teološki? I kada dolazi do ovog sukoba? Je li to borba prije ili poslije obraćenja? Da li spasenje to rješava ili ubrzava? Tumači su krenuli mnogim putevima u ovaj gustiš problema.

U Rimljanima 1-8 Pavle iznosi plan spasenja. U 1:17 – 3:20 on tvrdi da božanska osuda počiva na svim ljudskim bićima – na neznabošcima, koji griješe ne poznavajući zakon, i na Jevrejima, koji griješe uprkos poznavanju zakona. U 3:21-31 apostol iznosi svoju središnju tezu da Bog nudi spasenje kao dar, sasvim odvojeno od ljudskih djela, posebno djela zakona. U 4. poglavlju Pavle pruža biblijsku podršku za ovu tezu, a u poglavljima 5 do 8 odgovara na neka važna pitanja koja postavlja njegova teza. On govori o smrti i životu u 5. poglavlju; grijehu i svetosti u 6:1 – 7:6.

Ovo postavlja teren za Pavlovu centralnu brigu u Rimljanima 7:7-25. Iz svega što je do sada rečeno, jasno se daje do znanja da su grijeh i zakon usko povezani. Ovo otvara ozbiljna pitanja. Ima li nečeg grešnog u zakonu? Jesu li grijeh i zakon praktični ekvivalenti? Pavle postavlja ovo pitanje: „Dakle, šta ćemo reći? Da li je Zakon grijeh?“ I ovaj zaključak on odmah odbacuje. „Nipošto!“ Kao što ovaj usklik ukazuje, svrha onoga što slijedi pojašnjava odnos između grijeha i zakona. Pavle želi spriječiti bilo koga da iz njegovih napomena u 7:1-6 zaključuje da je „zakon grijeh“.

Između suštinske prirode zakona i njegove stvarne funkcije u ljudskom životu postoji oštra disjunkcija. Kao formalni izraz Božje volje, zakon je svet, pravedan i dobar (st. 12); sam po sebi, obećava život (st. 10). Međutim, budući da funkcionira u konkretnom ljudskom životu, zakon vodi u smrt (st. 10), a razlog za ovo neslaganje je grijeh. Kao izraz Božje volje, funkcije zakona su da zabrani i osudi grijeh, a kada zakon uđe u domen ljudskih poslova, gdje grijeh vlada, grijeh preuzima ove funkcije zakona i koristi ih da osigura i dovrši svoju dominaciju nad ljudskim bićima. Koristeći božanski nalog za pobjedu nad ljudskim bićima, grijeh čini zakon, koji je sam po sebi svet i dobar, oruđem smrti. Grijeh je mnogo više od moralnog neuspjeha pojedinca; to je aktivna i porobljavajuća sila.

U Rimljanima 7 Pavle prepliće teme zakona, grijeha i smrti, tumačeći svaku u odnosu na druge dvije. Iako je inherentno dobar, zakon rezultira smrću na osnovu prisvajanja grijehom (st. 10). To ne znači da zakon donosi smrt; grijeh donosi smrt kroz zakon. Budući da grijeh i smrt izvode svoju moć nad čovječanstvom iz drugoga, njihov odnos je

„recipročno saučesništvo“. Smrt dolazi do čovječanstva kroz grijeh; obrnuto, grijeh vlada smrću, što je njegov normalan kraj.

Smrt, kao i grijeh, za svoje postojanje zavisi od zakona. Zakon se povezuje sa smrću na osnovu njegovog uvođenja u carstvo *sarksa*, grčke riječi za „tijelo“. U suštini, sarks je prirodna sfera ljudske aktivnosti, sfera u kojoj ljudi sebe razumiju u terminima vidljivog i izražajnog. Problem je u tome što grijeh sada dominira sferom normalne ljudske aktivnosti i kao rezultat toga postaje domen smrti. Dakle, zakon, koji treba da vodi u život, postaje sluga ili oruđe smrti.

Sve ovo postavlja pozornicu za najkontroverzniji dio odlomka, prikaz osobe koja pronalazi užasan jaz između namjere i postignuća. Ovaj sukob krajnje zbunjuje – „Ja ne razumijem šta radim“ (st. 15) i duboko uznemirava – „Jadan sam ti ja čovjek! Ko će me izbaviti od tijela smrti ove?“ (st. 24). Ali gdje se odvija ovaj sukob? Koga opisuje i sa kojeg stanovišta? Preovlađujući odgovori na ovo pitanje spadaju u dvije velike kategorije: autobiografsko-psihološki i spasonosno-istorijski.

Oni koji zauzimaju prvi pristup smatraju Rimljanima 7:7-25 direktnom psihološkom analizom iskustva spasenja od grijeha. Tačnije, oni tumače ovaj odlomak kao opis Pavlove vlastite unutrašnje borbe, utemeljene na bolnoj introspekciji. Oni uzimaju za zdravu vrijednost Pavlovu upotrebu zamjenice u prvom licu jednine i vjeruju da je paterični krik užasa iz 24. stiha mogao izgovoriti samo onaj ko je lično iskustio ovu borbu.

Oni koji se slažu da Pavle opisuje svoje iskustvo u ovim stihovima, međutim, ne slažu se oko toga da li se ta borba odigrala prije ili posle apostolovog obraćenja, a različiti odgovori na ovo pitanje imaju dugu istoriju.

Mi stojimo na premisi da Pavle govori o obraćenom vjerniku, a i evo i nekoliko razloga za to:

1. Poglavlja 5, 6, 7 i 8 Poslanice Rimljanima bave se hrišćanima, a ne prethodnim neobraćenim čovjekom.

2. Počevši od 14. stiha, Pavle prelazi iz prošlog vremena, koje je koristio u stihovima od 7. do 13., na sadašnje trajno vrijeme, što znači da se ne odnosi na prošlo iskustvo već na sadašnje pitanje.

3. U Rimljanima 7:22 on daje ovu izjavu: „Po svom unutrašnjem

čovjeku zaista uživam u Božjem zakonu.“ Njegova fraza „unutrašnji čovjek“ ili „unutrašnje biće“ je fraza koju će Pavle koristiti samo za vjernika (2. Korinćanima 4:16).

4. Postoje izjave koje Pavle daje u svojim poslanicama (napisao je skoro polovinu Novog saveza) gdje se dotiče svog iskustva prije obraćenja (Galatima 1:14). U Filipljanima 3:6 on kaže da je što se tiče legalističke pravednosti bio besprekoran. Ne pominje se borba. Samo kao hrišćanin on govori o borbi. On to čini u Rimljanima 8:3, čini to u Galatima 5:17 – borba između tijela i Duha.

Ali ključno je zapažanje da Rimljanima 7:14-25 nije kraj hrišćanskog iskustva. Pravo iskustvo hrišćanina bi trebalo biti Rimljanima 8, „život po Duhu“. Ali, da bi nas pripremio za taj život kroz Duha, on mora učiniti nešto što je izuzetno važno, a to je: uništiti u vjerniku svako povjerenje koje možete imati, ili za koje se možete držati, u svoju prirodnu sposobnost. Jer jevanđeoska formula, bilo u smislu uračunate ili pripisane pravednosti, uvijek je ista: „Ne ja, nego Hrist.“ A najteži dio je „ne ja“. Ovo naravno treba sve shvatiti u kontekstu spasenja, a ne ići u krajnosti i tvrditi da je čovjek „100% grešnik“ ili da ne može proizvesti bilo kakvo dobro.

Prema autobiografsko psihološkom tumačenju, stihovi 7-13 opisuju faze Pavlove rastuće svijesti o grijehu, a stihovi 9-11 osvjetljavaju ovo buđenje alegorijskim tumačenjem Adamovog pada. Dakle, postojale su dvije faze u Pavlovom iskustvu prije obraćenja: period relativno srećnog neznanja, nakon kojeg je uslijedio oštar sukob između zakona i njegovih grešnih strasti koje su se probudile na aktivnost. Prva faza predstavlja srećno djetinjstvo, prije bilo kakve svijesti o grijehu. Međutim, sa osvitom moralne svijesti, dječak koji je odrastao pronašao je u sebi želje koje su bile u direktnom sukobu s Božjim zakonom. Bio je uronjen u moralnu zbunjenost zbog radikalnog nesklada između njegovih težnji da se pridržava zakona i njegove nesposobnosti da to učini (st. 15). Ideja da je ova borba sa iskušenjem unutrašnja, subjektivna, nalazi podršku u činjenici da je jedan uput koji se ovdje spominje (st. 7) jedini u Dekalogu koja se može ispuniti samo unutrašnjim stavom uma.

Neki vjeruju da Rimljanima 7:7-25 odražava rabinsku doktrinu o dva impulsa, prema kojoj svaka osoba doživljava sukob između zlog i

dobrog impulsa. Baš kao što Pavle dijeli svoj život na period relativne nevinosti kada je grijeh ležao uspavan i period kada je propis došao i kada je grijeh oživio, rabini su raspravljali o različitim fazama ljudskog razvoja. Zli nagon ulazi pri rođenju i vlada sam trinaest godina tokom kojih pojedinac nije bio moralno odgovoran. Sa 13 godina dolazi dobar impuls i nakon toga borba između njih dvoje ne prestaje.

Prema autobiografskom tumačenju, stihovi 21-25 opisuju tragičnu podjelu unutar Pavlove ličnosti, posebno rascjep između njegove volje i djela, što ga dovodi do dubine očaja. Ono što vjerovatno objašnjava intenzitet ove unutrašnje borbe je Pavlova izvanredna posvećenost fari-sejskoj etici legalizma, koja ga je nagnala da traži težnje koje nikada nije mogao postići, naime, besprekornu poslušnost zakonu. Kada nije uspio da postigne ovaj cilj, počeo je sumnjati u valjanost svog nastojanja i do-vođio je u pitanje zakon kao izvor pravednosti. Stoga je Pavlovo razo-čaranje legalizmom kao fariseja poslužilo kao direktna priprema za nje-gov susret s jevandjeljem, koje je pružilo „novo i bolje rješenje“ za nje-gov problem prije obraćenja i popunilo „prazno mjesto“ stvoreno ne-uspjehom njegovih pokušaja da drži se zakona.

U autobiografsko-psihološkom tumačenju, Pavlova iskustva prije i poslije preobraćenja objedinjuje zajedničko razočaranje legalizmom. Je-vandjelje je pružilo rješenje za njegov farisejski problem. Pavlov ne-uspjeh prije obraćenja da postigne pravednost držanjem zakona psiho-loški ga je pripremio za jevandjelje. Zakon je, dakle, važio kao „spaso-nosna i neophodna disciplina“, a jevandjelje je „dopunjavalo“ rad zakona.

Ali ne svi koji tumače poslanicu Rimljanima 7 psihološki upućuju na hrišćansko iskustvo prije obraćenja. Mnogi to vide kao opis Pavlovog iskustva nakon što je prihvatio Hrista i paradigmu borbe s kojom se svi hrišćani susreću dok nastoje živjeti život poput Hrista i otkrivaju da su daleko od savršenstva. Onima na hrišćanskom putu je potrebna spaso-nosna milost, i to sve više shvataju kako vrijeme prolazi. Tako Rimlja-nima 7 ne opisuje prirodnog čovjeka kako ga vidi vjernik, već dijete Božje koje vjeruje kako je Božjom milošću naučilo da vidi samoga sebe.

Egzistencijalna tjeskoba iz 7:14-24 zvuči kao iskustvo koje je Pavle previše dobro poznao. Nadalje, zaključak odjeljka koji direktno slijedi nakon uzvika pobjede – „Ja, dakle, umom robujem Božjem zakonu, a

tijelom zakonu grijeha“ – bio bi potpuno zbunjujući ako bi opisivao prošlo stanje. I konačno, ideja da se podijeljeno „ja“ nastavlja u i kroz proces spasenja lijepo se uklapa u napetost „već-ne još“ karakterističnu za Pavlovu eshatološku šemu.

Koliko god izgleda privlačno u našem introspektivnom dobu, psihološko tumačenje Rimljanima 7 postavlja ozbiljna pitanja, bez obzira da li ga primjenjujemo na Pavlovo iskustvo prije ili poslije obraćenja. Umjesto naše moralne svijesti koja se razvija, Pavlova eksplicitna briga je tok spasenja i situacija ljudskih bića s obzirom na to.

Veći problem leži u činjenici da je autobiografski pogled u suprotnosti s Pavlovom vlastitom procjenom njegovog iskustva prije obraćenja. Prema Filipljanima 3:6, Pavle, farisej, sebe je smatrao „bezgrešnim“ u pogledu pravednosti prema zakonu. Po njegovoj vlastitoj procjeni, Pavlovi pokušaji da se pridržava zakona bili su potpuno uspješni, i on je iz njih izvukao samo ponos i zadovoljstvo. U tom smislu, Pavlov legalizam je bio uspjeh, a ne neuspjeh.

Nadalje, ideja da je Pavle kao farisej doživio zakon kao podsticaj na grijeh, u suprotnosti je s rabinskim gledištem, prema kojem je proučavanje Tore upravo ono što zadržava uticaj grijeha. I konačno, ne postoje dokazi da je Pavle svoje obraćenje ikad smatrao psihološkom prekretnicom. Umjesto toga, njegov interes za to leži isključivo u teološkom uvidu koji je donio.

Oni čiji je pristup Rimljanima 7 teološki, a ne psihološki, posmatraju ovaj odlomak u kontekstu istorije spasenja. Oni primjećuju da Rimljanima poslanica često govori o tri velika stadijuma istorije: prije davanja zakona, između davanja zakona i Hristovog dolaska i posle Hristovog dolaska. I oni tumače Rimljanima 7:7-25 kao analizu čovječanstva tokom drugog od ovih perioda, odnosno u doba zakona.

U ovom pogledu, upotreba „ja“ u ovom odlomku ne može se nužno smatrati autobiografskom referencom. Pavle na drugim mjestima koristi „ja“ kada je jasno da on nije prvenstveno mislio na sebe (1. Kor. 13; Rim. 13). Slično, Rimljanima 7 se ne odnosi na bilo koju osobu posebno, već na čovječanstvo uopšteno. Pavle opisuje beskrajnu borbu između dobrih namjera i stvarnih postupaka. Svoje namjere opisuje kao želju da čini dobro, da slijedi Mojsijev zakon, da bude poslušan Bogu. To je

„pravi on“. Grijeh u njemu, međutim, pobjeđuje nad njegovim najboljim sklonostima. Pavlova upotreba riječi „zlo“ je upečatljiva. Svoju sklonost grijeshu pred svojim dobrim namjerama ne opisuje kao lošu naviku ili poremećaj ličnosti. On opisuje grijeh kao svoju želju da čini zlo, suprotno od dobra.

Istorijsko tumačenje spasenja uzima „propis“ iz stiha 9 kao referencu na Dekalog i povlači važne paralele između Rimljanima 7 i 5. Oba poglavlja se bave „istorijom koja oblikuje ljudsku prirodu“. Rimljanima 7, međutim, sužava zbir čovječanstva – „svih ljudi“ uključenih u korelaciju Adam-Hrist u Rimljanima 5 – na iskustva jednog „ja“. Ovako shvaćena, dva odlomka, Rimljanima 5:12-21 i Rimljanima 7:7-25, međusobno se ispravljaju. Potonji sprječava da se Adam-Hrist ne shvati kao puka spekulacija, a prvi sprječava da se Rimljanima 7 pogrešno ne shvati kao puka analiza unutrašnjeg života. U ovom gledištu, izjava: „ja sam bio živ dok nije bilo Zakona“ (st. 9) odnosi se na situaciju čovječanstva uopšte prije Mojsijevog vremena (Rim. 5:12-14), kada je grijeh bio mrtav (st. 8). Ali kada je zakon preko Mojsija, ušao u ljudsku istoriju (Rim. 5:20), po svojoj prirodi svet i dobar (st. 12), ono što je samo po sebi obećavalo život je zapravo rezultiralo smrću (st. 10).

Rimljanima 7:7-25 ne samo da nam daje sliku objektivne situacije čovjeka pod zakonom, već opisuje ovu situaciju kako se čini oku onoga koji je oslobođen ispod zakona od Hrista. Drugim riječima, to je postkonverzivna analiza situacije prije konverzije (obraćenja).

Subjektivna tumačenja Rimljanima 7 propuštaju čitavu poentu odlomka. Pavlova glavna briga je da pokaže situaciju grešnog čovječanstva kao krajnje očajnu. Jedna od stvari koja ga čini tako očajnim je činjenica da ljudska bića pod zakonom patetično ne znaju za svoju nevolju. Grijeh je toliko uništio njihovu perspektivu da misle da mogu steći pravednost držeći se zakona. Ne samo da su njihovi napori osuđeni na propast, ne samo da niko ne može postići pravednost djelima zakona, već je i sama namjera da to učine grijeh. Legalizam, pokušaj da se zadobije pravednost pridržavanjem zakona, nije samo dobra ideja koja se ispostavi da je nepraktična, već je greška u principu. U stvari, sama njegova premissa je grešna.

U ovom čitanju, početni dio 15. stiha – „ne razumijem“ – odražava

grešnikov neuspjeh da shvati sopstvenu situaciju. Ono što grešnik „ne zna“ je da je sam njegov pokušaj da postigne pravednost kroz zakon grešan. A budući da se ovaj uvid pojavljuje samo u očima hrišćanske vjere, ne može se odnositi na unutarnju podjelu koju je Pavle doživio dok je uzaludno pokušavao služiti zakonu kao farisej.

Za Pavla, dakle, najpatetičnija žrtva grijeha ne bi bila osoba koja trpi posljedice očiglednih prestupa – niti potencijalni svetac koji se bori, koji stalno pokušava i ne uspijeva da živi u skladu sa idealima zakona. Umjesto toga, to je dobra osoba, moralna osoba, koja vjeruje da njena legalistička dobrotu, dobrotu postignuta naporima da se održi zakon, zapravo poboljšava njegov ili njen položaj pred Bogom. Ta osoba je najpatetičnija od grešnika. To je jada osoba o kojoj Pavle govori.

Na kraju krajeva, uvid da naš učinak uvijek nije u skladu s našim težnjama dostupan je svakoj refleksivnoj osobi.

Umjesto toga, „šok vrijednost“ ovog odlomka leži u činjenici da je u suprotnosti sa svim konvencionalnim mudrostima Pavlovog i našeg vremena. To nije uvid dostupan ljudskim bićima uopšteno, i – ovo je Pavlova poenta ovdje – on je posebno zamagljen ljudskim bićima pod zakonom. Pavlova radikalna tvrdnja kaže da su ljudska bića grešna, ne samo u tome što krše zakon, već upravo u svojim pokušajima da ga drže. Put zakona je pogrešan, ne zato što zbog prestupa ne vodi ka cilju, već zato što je njegov pravac pogrešan, jer to je put koji bi trebao voditi ka „vlastitoj pravednosti“ (Rimljanima 10:3). Nisu samo počinjena zla djela ono što čovjeka čini prekovnim u Božjim očima, već čovjekova namjera da postane pravedan pred Bogom držeći se zakona.

Kada vidimo ovaj odlomak kao opis „grieha“ iz perspektive „spasenja“, sve dolazi na svoje mjesto.

Pošto osoba pod zakonom ne vidi svoju pravu situaciju, „htjenja“ opisana u stihovima 15-20 ne mogu se odnositi na svjesna djela volje. To nije subjektivno ili svjesno kretanje volje, već, trans-subjektivna sklonost ljudskog postojanja kao takvog. A pošto je „dovođenje“ iz stiha 15 trans-subjektivno, ono se ne odnosi na empirijsko djelo prestupa, već na rezultat činjenja. Za one koji su pod zakonom, svako djelo, bilo loše ili dobro po konvencionalnim standardima, ima isti ishod: vodi u smrt.

Rascjep u čovječanstvu opisan u stihovima 21-25 je takođe trans-

subjektivan, a ne rascjep između viših i nižih elemenata u našoj konstytuciji ili između unutrašnjih i vanjskih dimenzija našeg postojanja. Ova podjela ne pretpostavlja naturalistički dualizam prema kojem se naše neučinkovito djelovanje pripisuje nižem elementu, kao što je „tijelo“, dok se naša volja pripisuje višem elementu, kao što je „um“ ili „unutrašnji čovjek“. Umjesto toga, odnosi se na činjenicu da sve što namjeravamo ili želimo da dovedemo do života vodi samo u smrt. Sve što ljudska bića poduzimaju pod zakonom – bilo relativno dobro ili loše – od početka je usmjereno protiv sebe. Umjesto da vodi u život, vodi samo u smrt.

Istorijsko tumačenje spasenja ima nekoliko prednosti u odnosu na autobiografsko psihološki pristup. Prvo, ozbiljno shvata Pavlovu procjenu njegovog sopstvenog iskustva prije konverzije. Filipljanima 3:6 nam daje Pavlov izvještaj prije obraćenja o njegovom životu kao fari-seju, i iz ove perspektive, sve je bilo u redu. Njegovi pokušaji da održi zakon bili su u potpunosti uspješni. Rimljanima 7 daje nam Pavlov pogled na isto iskustvo sa stanovišta hrišćanske vjere. Iz ove perspektive njegova prethodna samoprocjena bila je užasna iluzija. Mislio je da do-bija život, a u stvarnosti je bio na putu smrti.

Spasonosno-istorijska perspektiva stoga daje doslednu i duboko negativnu ocjenu legalizma. Za subjektivistička tumačenja, legalizam je samo praktična nemogućnost, a može čak imati i pozitivnu pedagošku vrijednost. Može pripremiti ljude za jevanđelje pokazujući im koliko je teško držati se zakona. Za spasonosno-istorijsko tumačenje, međutim, legalizam nije ni pozitivan ni neutralan, već potpuno negativan. Neizmjenjivo suprotstavljeno spasenju kao Božjem daru nama u Hristu, ono je stoga suštinski i nepopravljivo grešno. Protumačeno kao naglašena kritika legalizma, Rimljanima 7 se savršeno uklapa u Pavlovu teološku poziciju u cjelini.

Ipak, neki primjećuju da učinak zakona koji proizvodi grijeh u Rimljanima 7 odnosi se, ne na pokušaj da se uspostavi vlastita pravednost pred Bogom, već na grešnu želju i djela prestupa. Svrha Rimljanima 7:7-25 je razlikovati zakon od grijeha i razjasniti njihov odnos. Prava anti-teza nije između jevanđelja i zakona, već između milosti i grijeha. Zakon je dobar po prirodi, ali grijeh koristi zakon i na kraju nas ubija.

Dakle, kakva je nevolja grešnika u Rimljanima 7? Postoji li ubjedljiv

argument za jedno ili drugo tumačenje među značajnom raznolikošću koju smo uočili? Možda ne. Ali frustracija sa egzegetskog stanovišta može biti ohrabrujuća sa ličnog. Poput istine cijele velike književnosti, značenje Pavlovih pisama nikada se ne može u potpunosti utvrditi ili savršeno utvrditi. Najvažnije, postoji jedna stvar u koju možemo biti sigurni, a to je rješenje problema. Kao što Pavle jasno kaže, Isus Hrist je naša jedina nada.

8. Istina kao što je u Hristu i duhovni život

Rimljanima 8 je jedno od najmoćnijih i najpopularnijih poglavlja u cijeloj Bibliji. U njemu Pavle s velikim detaljima opisuje šta znači živjeti kao hrišćanin, i sada i za vječnost. Poglavlje takođe počinje jednom od najutješnijih izjava u cijeloj Bibliji.

Prethodno poglavlje je završilo tako što je Pavle frustrirano vikao zbog svoje (ljudske, opšte) jadnosti i pitao ko će ga izbaviti iz ovog „tijela smrti“. Odgovorio je tako što je zahvalio „Bogu kroz Isusa Hrista, Gospoda našeg“ (Rimljanima 7:25). Sada on izjavljuje zašto je jevanđelje tako dobra vijest za sve koji vjeruju.

Stoga sada nikakve osude nema za one koji su u Hristu Isusu, koji ne hode po tijelu, već po Duhu. (Rimljanima 8:1)

Grčke riječi prevedene kao „stoga sada nikakve osude nema“ vrlo su naglašene. Prvo, vezuju ovu izjavu za tvrdnju iznijetu u Rimljanima 7:25. Drugo, definitivno navode trajni, sadašnji i potpuni nedostatak „osude“, od grčke riječi koja znači „kazna“ ili „osuda“. Kristalno jasnim jezikom, Biblija ukazuje da nema nikakve osude za one od nas koji smo u Hristu Isusu.

Ukratko, ako smo „u Hristu Isusu“, nećemo biti osuđeni za grijeh. Uslov ove izjave je, međutim, ključan: spasenje je za one koji svoju vjeru polažu u Hrista (Rimljanima 3:23-26). Ne postoji drugi način (Djela 4:12), a oni koji odbace ovo spasenje neće biti izbavljeni od osude (Jovan 3:18). To je objektivna istina. Ali postoji uslov i u subjektivnom aspektu, s naše strane. Osuda nije primjenljiva ako hodimo po Duhu, a ne po tijelu.

Kako ovo može biti? Pavle je već izgradio slučaj u poglavljima 3-5 ovog pisma Rimljanima. Kada položimo svoju vjeru u Hrista, Bog nas tako blisko poistovjećuje sa svojim Sinom da nam daje zasluge za Isusov bezgrešan, pravedan život, i prihvata Isusovu smrt kao otkupninu za naš grijeh koji zaslužuje smrt. Pavle je to ovako izrazio u 2. Korinćanima 5:21: „Onoga koji nije znao grijeha, učini grijehom nas radi, da mi postanemo pravda Božja u njemu.“

Dakle, ako se nalazimo pod okriljem Isusove pravednosti, kako bismo ikada mogli biti osuđeni? Bog nikada ne bi osudio Isusa, tako da nikada neće osuditi one koje Bog vidi kao da su u Hristu. I kako dolazimo do toga da budemo „u Hristu“? Samo vjerom (Rimljanima 5:1; Efescima 2:8-9).

Primarni razlog Hristovog prvog dolaska je misija spasenja palog čovjeka iz grijeha (Matej 1:21; Jovan 1:29; Luka 19:10; Galatima 4:4-5; Jevrejima 2:14-17). Zatim oni koji povjeruju u njega mogu da ga koriste kao primjer (1. Petrova 2:21; Filipljanima 2:5-8).

Kada to utvrdimo, dolazimo do sledećeg pitanja: „Kako nas je njegova ljudskost spasila?“ Utvrdili smo činjenicu da je postao čovjek da bude Otkupitelj svijeta. Pitanje je: „Kako nas je ta ljudskost spasila?“ Prvo osnovno učenje je da je Hrist to učinio posrednički. Drugo je zamjenski.

Oni koji podučavaju zamjensku poziciju uče da je Hrist morao uzeti Adamovu bezgrešnu prirodu prije pada. Riječ *zamjenik* znači „osoba koja funkcioniše umjesto drugog.“ Ovo je njihov argument. Oni kažu: „Grieh je dvostruki problem. Grieh je ono što jesam, i grieh je ono što radim. Ja sam grešnik po prirodi.“ Ali grieh je takođe performans i Hrist je morao da me spasi i od onoga što jesam i od mojih neuspjeha. Kako je on to uradio? „Vrlo je jednostavno“, kažu. „On je uzeo Adamovu bezgrešnu prirodu da zamijeni grešnu prirodu čovjeka, da bude umjesto nje. Dakle, njegova bezgrešna priroda spasava nas od naše grešne prirode. A njegovo bezgrešno djelovanje, koje je njegovo djelo i umiranje, spasava nas od našeg grešnog performansa, što nam zajedno daje potpuno spasenje.“

Zvuči dobro i uvjerljivo! Ali postoji jedan veliki problem. U stvari, postoje dva problema, ali jedan veliki: to čini jevanđelje neetičkim. Kada primijenite ovu definiciju zamjene, neko ko funkcioniše umjesto nekog drugog, pravno se suočavate s etičkim problemom. Zato što je temeljni princip svih zakona, Božjih ili ljudskih, da ne možete dozvoliti da nevinna osoba pati umjesto krivca. Nijedan zakon to neće dozvoliti.

„Neka očevi ne budu pogubljeni zbog djece, i djeca neka ne budu pogubljena zbog očeva. Neka svako bude pogubljen zbog sopstvenog grijeha.“ (Ponovljeni zakon 24:16; vidi takođe 2. Kraljevima 14:6 i

Ezekiel 18:5-20).

Postoji i drugi problem. Ako Hrist nije morao da postane „ja“ da bi se poistovjetio sa mnom, da bi bio moj Spasitelj, onda očigledno ne moram da se identifikujem sa njim da bih bio spašen. Sve što trebam učiniti je prosto prihvatiti, jednostavno vjerovati (a riječ „vjerovati“ se podrazumijeva kao mentalni pristanak na istinu), jednostavno reći „da“ i Nebo je moje. Ali prava vjera, kao što smo već vidjeli, zahtijeva identifikaciju sa Hristom. Njegova smrt je naša smrt. Njegov život je naš život. Njegova sahrana je naša sahrana. Ako smo se ovako sjedinili s njim u njegovoj smrti, sigurno ćemo se sjediniti s njim i u njegovom uskrsenju.

Rezultat je, ako se ne identifikujete sa Hristom, na kraju ćete dobiti ono što se zove jeftina milost. „On je sve to uradio. Spašen sam. Slava Gospodu. Mogu da radim šta hoću.“ Istinsko spasenje, pravo jevanđelje, pravo opravdanje vjerom to neće dozvoliti.

Šta je suština Hristove misije? Hrist nas nije mogao spasiti dok se prvo nije kvalifikovao da bude naš Spasitelj. Kako se on kvalifikovao? Imao je predkvalifikaciju kao Sin Božji. Sa te pozicije on je uzeo ljudsku prirodu kojoj je bilo potrebno iskupljenje, čovječanstvo koje je stajalo osuđeno.

Dakle, kada je Hrist preuzeo našu korporativnu ljudskost kojoj je bilo potrebno otkupljenje, on se kvalifikovao da bude drugi Adam, Spasitelj svijeta. Zatim, svojim činjenjem i svojom smrću, on ne samo da je obezbedio spasenje, on je zapravo promijenio istoriju čovječanstva u sebi. To je poruka Rimljanima 8:1-3. Imamo novu istoriju u Hristu, novi identitet, novu poziciju. Tu stojimo savršeni u Hristu, stojimo pomireni, stojimo pravno opravdani. To nije bila samo odredba, to je bio pravi spas za sve ljude. To je dobra vijest jevanđelja.

Jer zakon Duha koji daje život u Hristu Isusu oslobodio me je zakona grijeha i smrti. (Rimljanima 8:2)

Zašto nema osude od Boga za one u Hristu Isusu? Zakon – ili princip – Duha života oslobodio nas je u Hristu Isusu od zakona – ili principa – grijeha i smrti. Riječ koja se dvaput koristi kao „zakon“ u ovom stihu ne odnosi se na Mojsijev zakon, o čemu je Pavle toliko pisao u Rimljanima. Umjesto toga, opisuje ideju univerzalne istine.

Prva istina ili princip je Duh života. Drugim riječima, Božji Duh

uvijek daje ili donosi život. Bez vjere u Hrista, nećemo biti opravdani od Boga (Rimljanima 5:1), a ako nismo opravdani nećemo primiti Duha koji donosi život. Pozitivno rečeno, pošto imamo vjeru u Hrista, Bog nam je dao svog Duha koji donosi život. To nas je oslobodilo zakona ili principa grijeha i smrti.

Taj drugi zakon je upravo to da grijeh uvijek, uvijek vodi u smrt. To je razlog zašto smo svi bili osuđeni na vječnu smrt i odvojenost od Boga na prvom mjestu (Rimljanima 3:23; 6:23). Jedini način da pobjegnemo od zakona grijeha i smrti je pristup zakonu Duha života kroz vjeru u Hrista.

Budući da je Zakon bio nemoćan, jer je zbog tijela bio slab, Bog je, poslavši svog Sina u obličju grešnog tijela, za grijeh osudio grijeh u tijelu, da bi se pravedni zahtjevi Zakona ispunili na nama koji ne hodimo po tijelu, nego po Duhu. (Rimljanima 8:3-4)

Mi sami ne možemo pobjeći od svoje grešnosti i učiniti se prihvatljivima Bogu. Hrist je morao posredovati da nas spasi, i to je učinio. Učinio je ono što zakon – zaista, naša nesposobnost da se držimo zakona – nije mogla učiniti.

Šta je Bog učinio? Poslao je Isusa, svog Sina, na zemlju u ljudskom tijelu kao i sva druga ljudska tijela. Pod grešnim tijelom (Rimljanima 8:3), Pavle je jasno mislio na grešno tijelo, to jest na palu ljudsku prirodu. Drugim riječima, ako je Hrist došao da spase palog čovjeka, postaje besmisleno da je uzeo nepalu ljudsku prirodu u bilo kom smislu, pa i umno.

Ali Hrist nije dozvolio grešnoj prirodi da ga kontroliše ili da se izrazi u njemu, on nije bio grešnik. On je postao grijeh, postao je tijelom, ali sam nije bio grešan. Mi nikada ne smijemo da uvučemo Hristovu volju, Hristov um u grijeh. To bi ga učinilo grešnikom. Da, uzeo je našu prirodu, borio se sa našom prirodom, ali je pobijedio tu prirodu i pogubio tu prirodu na krstu, i to je ono što stih 3 kaže. Na krstu je uzeo tu prirodu i pogubio je ili je dozvolio dželatima da je pogube kako bismo bili oslobođeni zakona grijeha i smrti. Sada, koji je naš zaključak? Koji je blagoslov ove divne istine? Blagoslov je dvostruk.

1. Mi smo grešnici, ne samo zbog naših grijeha, već zbog onoga što jesmo. Ja sam grešnik po prirodi, plus sam grešnik po učinku. Isus me

je spasio i od jednog i drugog, ne zamjenski. On je uzeo moju prirodu i on je tu prirodu pogubio na krstu, tako da sam spašen od svog grijeha. Ali u toj smrti, umrli su i svi moji grijesi koje je ta priroda proizvela.

2. Pravedni zahtjevi zakona koje sami nismo mogli držati mogu biti ispunjeni u nama koji ne hodimo po tijelu (jer ako hodite u tijelu imaćete frustraciju Rimljanima 7), već hodimo po Duhu. Ovaj isti Duh koji je pobijedio princip grijeha u Hristu i izvršio zakon grijeha u Hristu, ovaj isti Duh sveti koji je proizveo pravednost u Hristovoj ljudskosti koja je identična našoj, taj isti Duh je sada dostupan svima koji su nanovo rođeni hrišćani, povezani sa Bogom. I dok hodimo u Duhu, pravedni zahtjevi, ne neki od pravednih zahtjeva, već pravedni zahtjevi zakona mogu biti ispunjeni u nama, ne da bi nas opravdali, već kao dokaz da je jevanđelje sila Božja za spasenje. Dakle, ljudskost Hristova nama je sve.

Jer oni koji žive po tijelu razmišljaju o onome što je svojstveno tijelu, a oni koji žive po Duhu o onome što je svojstveno Duhu. (Rimljanima 8:5)

Hrišćani trebaju živjeti po Duhu, a ne po „tijelu“. Šta to znači? Koja je razlika između hodanja po Duhu i hodanja po tijelu kao što smo radili prije nego što smo bili hrišćani?

Pavle prvo opisuje ovu razliku kao ono o čemu razmišljamo. Druhim riječima, čime se naši umovi najintenzivnije bave? Oni koji nisu hrišćani, koji žive po tijelu, misle samo i uvijek o stvarima od tijela. Ovo ima osnovnog smisla, ali šta to znači? Tijelo, kako Pavle ovdje koristi izraz, odnosi se na želje i potrebe koje pokreće fizičko tijelo i umni pristup ovog palog svijeta. Oni koji hodaju po tijelu moraju se fokusirati samo na zadovoljavanje onih nužno sebičnih želja i potreba, iz dana u dan, godinu i godinu.

Oni koji žive po Duhu, hrišćani, razmišljaju o stvarima Duha. Duh je sveti Duh, Božji Duh, koji dolazi živjeti u i sa hrišćanima kada se pouzdaju u Hrista. To nas čini povezanima sa Bogom. Duh Božji u nama, što nije iznenađujuće, proizvodi promjenu umnog sklopa. Pošto smo sada živi snagom Duha, počinjemo razmišljati i o božanskim stvarima – stvarima koje sežu dalje od zadovoljenja naših osnovnih ljudskih želja i potreba u ovom trenutku.

Znači li to da hrišćani nikada ne razmišljaju o „tjelesnim“ stvarima

ili da mi nikada ne grijeshimo? Ne. Umjesto toga, to znači da su naši umovi postavljeni, usmjereni negdje drugdje. Usredsređenost na tijelo, na naše grešne, sebične želje, nije ono što jesmo, čak i kada smo tako privučeni. Naš kurs, naš osnovni životni cilj, je drugačiji – vječni život sa Bogom.

Postavljanje našeg uma na jedno ili drugo vodi u dva različita smjera. Usredsređenost na naše grešne, sebične želje vodi u smrt. To je zakon grijeha i smrti iz 2. stiha. Grijeh uvijek vodi u smrt. Fokusiranje na duhovno vodi životu i miru. To je zakon Duha života, takođe iz 2. stiha.

Zapazite ovo: zakon Duha života je ono što nas oslobađa od zakona grijeha i smrti. Međutim, Pavle ovdje pokazuje da Bog ne namjerava da se tu zaustavi. Nismo samo promijenili status iz „smrti“ u „život“. Promijenili smo puteve sa „puta u smrt“ u „put života“. Ideja je da nastavimo ovim putem. To rade hrišćani. Oni drže svoje umove usredsređene na stvari Duha jer to je put kojim mi idemo. To smo mi sada. Za sobom smo ostavili put smrti.

Dakle, postoje tri faze u novom hrišćanskom životu:

1. Prva faza je opravdanje.
2. Druga faza je posvećenje.
3. Poslednja, treća faza je proslavljanje.

Posvećenje nije doprinos spasenju. Naše spasenje je samo u Hristovom posredovanju. Ali posvećenje je izuzetno važno jer je plod, to je dokaz opravdanja vjerom. To je odgovor sa naše strane u saveznom odnosu sa Bogom. Posvećenje je proces doživljavanja Hristovog karaktera, a ne pravde. U posvećenju se u našoj prirodi ne dešava nikakva promjena. Naša priroda će ostati grešna sve do drugog Hristovog dolaska i konačne promjene – primanja proslavljenog tijela. Tada će borba biti završena, ne prije.

Pavle želi drugi dolazak jer je umoran od ovog grešnog tijela. „A naše je građanstvo na nebesima, odakle željno očekujemo spasitelja, Gospoda Isusa Hrista, koji će naše poniženo tijelo preoblikovati da bude poput njegovog slavnog tijela, silom kojom može sve da pokori sebi.“ (Filipljanima 3:20-21)

Dakle, imamo dva života, po čemu se razlikujemo od nevjernika. Nevjernik ima samo jedan život, prirodni život. Sa tim životom on može

učiniti samo dvije stvari: može činiti grijeh i može činiti samopravednost. Ali u Božjim očima ni jedno ni drugo nije prihvatljivo.

Tijelo rađa tijelo. Ne možete ga promijeniti! To je ono što je strašno u legalizmu. Legalizam je pravednost koju proizvodi tijelo. I može da izgleda vrlo lijepo spolja, vrlo sveto spolja, ali iznutra je puno truleži. Legalizam „po tijelu“ proizvodi licemjerje. Zato treba da shvatimo da se samo u Hristu, i dok hodimo u Duhu, a ne po tijelu, Hristov život reprodukuje u nama. Mora postojati ta povezanost sa Bogom, čak i ako je ne „osjećamo“. Vjera je ta spona koja nas povezuje, ali vjera u svojoj objektivnoj dimenziji, ne kao naš subjektivni umišljaj.

Na subjektivnom nivou, moguće je od vjere napraviti duhovnu narkomaniju. I to je ono što se dešava sa hrišćanima koji, opet vođeni svojim sebičnim motivima, žele vidljivu potvrdu spasenja ili nalaženja na „pravom mjestu“ (u „pravoj crkvi“ ili zajednici) kroz manifestaciju natprirodnih duhovnih darova. Na taj način oni postaju otvoreni za demonske falsifikate, što će se neminovno vidjeti i u njihovoj lažiranoj teologiji punoj rupa, selektivnosti i nedoslednosti.

Mi se moramo paziti od obje krajnosti. Suština je u ovome: Ljudi koji su pod kontrolom prirodnog života će dopustiti da njihovim umovima dominira tijelo. Zapamtite, vaše tijelo, moje tijelo, naša priroda je nepromjenjiva do drugog Hristovog dolaska. Nikada nemojte pomisliti da će se vaša priroda poboljšati kako budete starili kao hrišćanin. Vaša priroda će ostati tijelo do vašeg umiranja. Ono što se mijenja je vaš karakter. Razlog zašto se to mijenja je zato što promjena koja se dogodila u hrišćaninu nije u njegovoj prirodi već u umu – u duhovnoj ravni.

Grčka riječ „metanoja“, koju prevodimo kao „pokajanje“, znači promjenu mišljenja. Pavle kaže: „Neka vaš um sada kontroliše Duh, a ne više tijelo.“ Kako da to uradimo? Kako usmjeravamo svoj um na stvari Duha? Evo jednog vrlo praktičnog savjeta u Filipljanima 4:8: „Na kraju, braćo, što je god istinito, što je god plemenito, što je god pravedno, što je god čisto, što god podstiče na ljubav, što je god pohvalno, što je god čestito i što je god hvale vrijedno, o tome razmišljajte.“

Jer ishod upravljanja po tijelu je smrt, a ishod upravljanja po duhu život i mir. (Rimljanima 8:6)

Biti tjelesno nastrojen vodi u smrt.

Zato je upravljanje po tijelu neprijateljstvo Bogu, jer se ne pokorava Božjem Zakonu, niti zapravo može. (Rimljanima 8:7)

Pavle ide dalje u ovom stihu. Um usmjeren samo na tijelo na ovaj način je protivan Bogu. On mora služiti sebi iznad svega, uključujući Boga. Ovo je način razmišljanja „svijeta“, koji kaže: „Pokoriti se Božjem zakonu? Ali šta ako me to sprječava da dobijem ono što želim?“ Ne, piše Pavle, um usmjeren samo na služenje sebi ne može se pokoriti Božjem zakonu. Ta osoba nije sposobna da se pokori Bogu, ma koliko bila „religiozna“. Tjelesan um je nezavisnost od Boga, najveće prokletstvo koje je snašlo ljudski rod usled prihvatanja koncepta satanizma od Edena. Takav umni sklop je u suprotnosti sa Božjim poretkom života koji definiše Božji Zakon. Na kraju krajeva, živjeti za sebe, po definiciji, znači ne živjeti za drugoga, uključujući Boga.

Važno je biti jasan. Pavlovo učenje ovdje ne dopušta mogućnost da hrišćanin ponekad može živjeti u Duhu, a ponekad u tijelu. Hrišćani žive u Duhu. Čak i kada nas grijeh skrene ili navede da posrnemo (1. Jovanova 1:9-10), to nije zato što smo to što jesmo. To nije put kojim idemo – grijeh je odstupanje od onoga što jesmo u Hristu (1. Jovanova 3:4-6).

Stoga, dakle, oni koji su u tijelu ne mogu ugoditi Bogu. (Rimljanima 8:8)

Oni koje kontroliše grešna priroda ne mogu ugoditi Bogu. Možete ugoditi čovjeku, možete ugoditi sebi, možete ugoditi braći, možete ugoditi pastoru, ali ne možete ugoditi Bogu, jer Bog ne gleda na vaša djela, On gleda u vaše srce. I samo srce koje je preobraženo, koje se pokajalo, može biti ugodno Bogu.

Bez vjere, nemoguće je ugoditi Bogu (Jevrejima 11:6). Božja svetost ne dozvoljava onima koji odbacuju Njega i Njegovog Sina (Jovan 3:18) da budu dio ovog spasenja (Jovan 14:6), jer to je istrajavanje u sebičnosti, nezavisnosti od Boga, čiji ishod je smrt.

Ali vi niste u tijelu, nego u Duhu, ako Božji Duh zaista prebiva u vama. Ali ako neko nema Hristov Duh, taj nije njegov. (Rimljanima 8:9)

Ako neko nema Duha Hristovog, ne pripada Hristu. Zapazite da su u ovom stihu Duh Božji i Duh Hristov sinonimi. To je dijeljeni Duh, koji, kao je precizno navedeno u Jevanđelju po Jovanu, proističe od Boga Oca kroz Sina do nas. Po logici stvari, ako se nismo pokajali i

obratali, ne možemo imati Duha Božjeg ili Hristovog u sebi, ne postoji ta duhovna povezanost.

A ako je Hristos u vama, tijelo vam je doduše mrtvo zbog grijeha, ali Duh vam donosi život zbog pravednosti. (Rimljanima 8:10)

Pavle piše dvije stvari koje su istinite za one u kojima Hrist živi duhom. S jedne strane, tijelo je mrtvo zbog grijeha. To znači da naše ljudsko, fizičko, privremeno tijelo umire i da će na kraju umrijeti kao rezultat grijeha u nama i u svijetu. Naša tijela još nisu obnovljena – iako će biti (1. Jovanova 3:2; 1. Solunjanima 4:16).

S druge strane, Duh je život – ili daje život – zbog pravednosti. Ovu frazu je malo teže prevesti. Neki biblijski učitelji ovdje grčku riječ za Duh, *pneuma*, razumiju kao referencu na naše ljudske duhove. U tom slučaju, ovaj stih bi glasilo da su naši duhovi živi. Drugi ovdje još jednom prevode *pneuma* kao Božji Duh, što znači da nam taj Duh daje život. U originalnom grčkom nije bilo interpunkcije, niti malih slova – što znači da ne postoji brz i lak način da se sazna namjera pisca. Kontekst je ključan.

Naravno tačno je ovo drugo. Bez Hrista, bez svetog Duha, mi smo duhovno mrtvi. U nama nema duhovnog života. Činjenica da u nama postoji duhovni život je zbog pravednosti. To ne znači da je to zato što smo mi pravedni. To znači da nam je pripisano priznanje za Hristovu pravednost (Rimljanima 5:21).

A ako Duh onoga koji je Isusa podigao iz mrtvih prebiva u vama, onaj koji je Hrista Isusa podigao iz mrtvih oživjeće i vaša smrtna tijela svojim Duhom koji prebiva u vama. (Rimljanima 8:11)

Ovo je logičan slijed stvari. Pavle uvjerava svoje hrišćanske čitaoce da će njihova fizička tijela biti uskrsnuta, kao što je bilo Hristovo (1. Solunjanima 4:16). Konkretnije, on kaže da „ako“ je Božji Duh u vama, isti Bog koji je uskrsnuo Hrista iz mrtvih će takođe dati život našim smrtnim tijelima (1. Jovanova 3:2).

Pavle je jasan: uskrsenje je djelo Božje koje se obavlja kroz svetog Duha. To je i razlog zašto je neophodna ta duhovna povezanost koja se ostvaruje kroz Hrista. To je ponovno povezivanje sa Bogom koji je Izvor života.

Drugim riječima, Pavle kaže da u nama postoje dvije sile: jedna je

sila tijela, zakon grijeha i smrti; drugi je zakon Duha i života. Ko je od ove dvojice jači, veći? Koja je moć zakona grijeha i smrti? Koja je najveća moć tijela? To je grob. Grijeh ubija. Ako možete pobijediti smrt, možete pobijediti grijeh. Nijedno ljudsko biće samo po sebi nikada nije osvojilo grob. Ali postoji jedan Čovjek koji je pobijedio grob a to je Isus Hrist. Ta pobjeda omogućava pobjedu svima koji su ponovo povezani sa Bogom.

Dakle, braćo, dužnici smo, ali ne tijelu, da živimo po tijelu. (Rimljanima 8:12)

Stoga sada imamo obavezu – ali ne prema grešnoj prirodi, da živimo u skladu s njom. Imamo obavezu, ali ta obaveza nije prema tijelu. Zašto ne? Jer hrišćanin je osoba koja je predala tijelo na krst. Tamo pripada. Nema pravo da nas kontroliše. Ne dugujemo ništa tom starom načinu života.

Jer ako po tijelu živite, umriječete, ali ako Duhom tjelesne postupke morite, živjećete. (Rimljanima 8:13)

Drugim riječima, novi život koji smo primili prilikom svog obraćenja sada treba da dominira nad nama, usmjerava nas, kontroliše nas.

Sve ove divne privilegije su plod opravdanja. Posvećenje je važno iz najmanje četiri razloga:

1. čuvanje duhovne sponse sa Bogom i prisustva Duha Božjeg u nama;
2. kontinuitet stajanja pod spasonosnom blagodaću;
3. izgradnja hristolikog karaktera;
4. svjedočanstvo svijetu (1. Korinćanima 4:9b).

Mi i nakon obraćenja možemo iskoristiti svoju slobodnu volju da živimo „po tijelu“, što bi značilo da smo se ponovo vratili na staro i opredijelili za smrt. U 1. Jovanovoj 2:16, apostol pominje tri glavna usmjerenja življenja po tijelu ili na svjetovan način: požuda tijela, požuda očiju (pohlepa materijalizma) i ponos života (svjetovne ambicije, žudnja za pompom, hvalisanjem i slavom, arogancija).

Jer svi koje vodi Duh Božji sinovi su Božji. (Rimljanima 8:14)

Duh Božji pomaže u tri važna područja:

1. U Rimljanima 8:14-17, Duh nam pomaže da se ponašamo, da djelujemo, da živimo kao djeca Božja.

2. U stihovima 18-25, Pavle nam govori da nam Duh pomaže da izdržimo nevolje i patnje dok čekamo slavno pojavljivanje našeg Gospoda Isusa Hrista, što je proslavljanje.
3. U stihovima 26-30, Pavle nam govori da nam Duh pomaže i pokazuje nam kako da se molimo, da svoje molitve učinimo smislenim, i u hrišćanskom rastu.

Oni koje vodi Duh Božji ponašaju se kao djeca Božja. Bog želi da se ponašamo kao Njegova djeca. Zašto? Jer mi smo Njegova djeca, primljeni smo u Božju porodicu kroz Hrista. Mi se ne ponašamo kao Njegova djeca da bismo postali Njegova djeca, mi smo već Njegova djeca i On kaže: „Zato, molim vas, ponašajte se kao ono što jeste.“ A to možemo samo ako smo vođeni Duhom Božjim, ako zaista postoji ta duhovna životodavna veza (vidi: Matej 5:14, 16, 43-45).

Jer niste primili duh ropstva da se opet bojite, nego ste primili Duh posinjenja, koji nas podstiče da vičemo: „Aba, Oče!“ (Rimljanima 8:15)

Pavle uvjerava da nas Bog ne vidi kao svoje robove ili čak samo dobre slugе. Nije nas oslobodio od ropstva grijehu samo da bi nas dodao u svoj tim. On nas je spasio od grijehа da nas učini svojom djecom.

Bog nam nije dao duh ropstva, dajući nam Duha svetoga. Zlostavlјani robovi često žive u strahu od svojih gospodara, a to nije odnos koji Bog želi od nas. Ne, insistira Pavle, Bog nam je dao Duha usvojenja kao Njegove djece. Drugim riječima, Bog je promijenio status onih koji mu dolaze vjerom u Hrista na sinove i kćeri.

Ni ovo nije udaljen ili zategnut odnos roditelj/dijete. Ovaj Duh usvojenja omogućava nam da vapimo Bogu kao što mala djeca dozivaju oca punog ljubavi. Riječ Aba je grčka adaptacija aramejske riječi za oca. To je odnos koji Bog želi sa nama, i omogućio ga je kroz Duha.

U 16. stihu komunikacija ide drugim putem. Bog kroz svog Duha saopštava našem duhu da smo mi Njegova djeca. Njegov Duh „svjedoči“, stalno nam govori da pripadamo Božjoj porodici sada kada smo u Hristu. On nam potvrđuje ono što je istina na nekom dubokom i neizrečenom nivou.

Naravno djeca su nasljednici Božji i sunasljednici sa Hristom (17. stih). Čini se da Pavle ovdje uključuje uslov. On piše da smo sa Hristom nasljednici „ako“ patimo sa Hristom da bismo se sa Hristom proslavili.

Riječ koja je ovdje prevedena „ako“ (eiper) može se lako pročitati kao „ako, kao što je činjenica“ ili „od“. Baš kao i na našem jeziku, termin ne implicira uvijek nešto nesigurno; može povezati dvije povezane ideje. Drugim riječima, mi smo nasljednici sa Hristom jer patimo – ili ćemo patiti – sa njim.

Šta onda znači patiti sa Hristom? To može uključivati ideju da hrišćani mogu očekivati da će biti progonjeni zbog našeg bliskog identiteta s Hristom (Jovan 15:20). Može se odnositi na ono što je Pavle ranije napisao da polaganje naše vjere u Isusa znači biti tako blisko povezani s njim da i sami umiremo grijehu na duhovnom nivou (Rimljanima 6:5-8). Ili je možda ova patnja koju je Isus doživio u svakodnevnom životu u svijetu opustošenom grijehom, nešto što svaka osoba proživljava. Pavle će opisati ovo univerzalno „stenjanje“ tvorevine u stihovima 22-23. Oni u Hristu, međutim, pate s njim na putu da budu s njim proslavljeni kada se ovaj život završi. Za hrišćane, patnja u ovom životu nikada nije besmislena (Rimljanima 5:3-5).

Zato smatram da patnje sadašnjeg vremena nisu ništa u poređenju sa slavom koja će se otkriti u nama. (Rimljanima 8:18)

Ovo počinje snažan odlomak u kojem Pavle govori o životu hrišćanina kroz patnju koja dolazi s ovim životom na zemlji. Na osnovu punog konteksta odlomka, postoje svi razlozi da se razumije da Pavle uključuje svakodnevnu patnju koja dolazi sa životom na ovoj grijehom oštećenoj planeti. Njemu je jasno da to doživljavaju sva stvorenja (Rimljanima 8:20), ali da se samo oni koji su u Hristu raduju da će nakon toga sudjelovati u slavi Božjeg kraljevstva.

Pavlova perspektiva je da naše sadašnje patnje nisu ni vrijedne pažnje u poređenju sa slavom koja će se otkriti u nama. Neki čitaoci bi mogli biti u iskušenju da čuju Pavla kako ignoriše ogromnu bol, fizičku i emocionalnu, koju donosi ljudsko postojanje. Ali ne. Umjesto toga, Pavle uzdiže mnogo veću slavu koja dolazi. Pavle je vrlo duboko razumio bol. Druga Korinćanima 11:23-29 sadrži mali uzorak njegovih iskustava: glad, žeđ, opasnost, zatvor, mučenje i progon. Pa ipak, kaže da se sva ta patnja ne može porediti sa slavom koja će se u nekom budućem vremenu otkriti spašenim vjernicima kao Božjim nasljednicima s Hristom. Zaista, ta beskrajna slava mora biti neshvatljivo divna, zadovoljavajuća i smislena.

Bez Hrista, nikada ne bismo mogli da učestvujemo u Božjoj slavi zbog našeg grijeha (Rimljanima 3:23). U Hristu, kao Božji potpuno usvojeni nasljednici, mi ćemo u punoći iskusiti Njegovu slavu zauvijek (Rimljanima 6:23). Ovaj stih ne umanjuje bol koji doživljavamo – on ga jednostavno stavlja u vječnu perspektivu.

Ali hrišćani nisu jedini koji čeznu za trenutkom kada će patnja biti zamijenjena slavom. Zapravo, i „kreacija“ željno žudi za tim. Tačnije, tvorevina čeka na otkrivanje sinova Božjih.

Ova izjava je zapanjujuća na dva načina. Prvo, Pavle opisuje tvorevinu kao doživljavanje svijesti da nešto bolje dolazi. Čini se da pod „tvorevinom“ Pavle misli na sve što je Bog stvorio, od biljaka i životinja, preko drugih ljudi do vazduha, vode i neba. I svi mi, svi, čekamo trenutak kada će se konačno sve ispraviti.

Druga zapanjujuća ideja je da je trenutak koji Pavle ima na umu kada Božja djeca budu „otkrivena“. Naravno, Pavle je jasno rekao da su oni u Hristu već djeca Božja. Vjerom prihvatamo ovo o sebi i jedni o drugima, iako i dalje izgledamo na površini kao i svi ostali. Međutim, dolazi trenutak kada će oni u Hristu biti proslavljeni i kada će postati nemoguće poreći da smo Božja djeca. Božja pravednost i naša vjera u Njega biće potvrđeni svijetu. Pavle opisuje buduće vrijeme kada će Bog sve ispraviti. Pavle piše da se cijela priroda željno raduje tom danu.

Ovo nas uči mnogo o prvobitnom grijehu. Preko čovjeka, kao odgovornog za ovu planetu (Postanje 1:26-28), grijeh je ušao u svijet i posledično uticao na kompletnu tvorevinu (Postanje 3:17-19). Kad se problem grijeha konačno riješi na nivou odgovornosti stvorenih moralnih bića, tada i čitava tvorevina može biti vraćena u prvobitno stanje.

Kreacija, što znači sve što je Bog stvorio, pati. Podliježe nečemu što je opisano pomoću grčke riječi *mataiotēti*. Ovaj izraz implicira nešto iskrivljeno, perverzno, bolesno, slabo ili ništavno. Ova uzaludnost – ili „frustracija“ – došla je davno, kada je grijeh ušao u svijet. Bog nije stvorio svijet na ovaj način, a sama kreacija nije ovo izabrala. Drveće i potoci, životinje i nebo nisu birali postojanje frustracije. Umjesto toga, Bog je podvrgao tvorevinu frustraciji kao odgovor na Adamov grijeh u Edenskom vrtu. Bog nije stvorio tvorevinu da pati. Ovo iskrivljeno, teško postojanje nastalo je kada je Bog prokleo tvorevinu kao odgovor na

ljudski grijeh.

Tako tvorevina čeka, čezne da se Božja djeca otkriju u slavi. Tada će sve početi da se ispravlja (1. Jovanova 3:2). Bog nije podvrgao kreaciju propadanju, frustraciji, sitničavosti ili osveti. Umjesto toga, On je djelovao u iščekivanju, preokretanju ovog prokletstava. On nikada nije namjeravao da Njegova tvorevina zauvijek doživi ovu beskorisnost i smrt i pokvarenost. Pavle kaže da će sama materija dobiti istu slobodu koju će dobiti oni u Hristu kada budu proslavljeni. Sva patnja će prestati. Sve će biti ispravno (Otkrivenje 21:1-5; 22:3a).

Pavle u 22. stihu jasno daje do znanja da još nismo tamo. Cio svijet je i dalje pod zlom (1. Jovanova 5:19). U ovom sadašnjem trenutku, sva tvorevina nastavlja da stenje zajedno u porođajnim bolovima. Jasno, ovo stenjanje koje dolazi od tvorevine dok pati u ropstvu propadanja traje od kada je grijeh ušao u svijet. I dalje se dešava. Ovo stenjanje je poput porođajnih bolova. Drugim riječima, bol je stvaran, živopisan i intenzivan, ali vodi do trenutka „rađanja“ kada će sve biti ispravljeno i bol će biti zaboravljena (uporedi sa Jovan 16:21-22).

Još jednom vidimo da ovaj odlomak Rimljanima ne zanemaruje niti odbacuje ljudsku patnju. Bol je stvaran i ljudska bića doživljavaju patnju u ovom životu. Poenta ovdje nije da je bol prijatan – naprotiv. Ono što nas može izvući kroz bol je saznanje šta nas čeka na drugoj strani. Ovo je kao da porodilja treba da rodi bebu. Nijedna žena ne želi sam bol, ali je spremna da ga trpi zbog radosnog rezultata koji donosi.

Stih 23. vraća fokus na vjernike. Pavle o hrišćanima govori kao o onima koji su takođe u sveopštoj patnji ali koji imaju „prvine Duha“. Imati „prvine“ u ovom kontekstu znači da imamo nešto malo od „uzorka“ Duha, u poređenju s onim što ćemo imati kad se dogodi konačno iskupljenje naših tijela.

Dakle, šta mi kao usvojena djeca Božja čekamo? Čekamo da naša tijela budu otkupljena nakon što fizički umremo, a zatim uskrsnemo kao što je Hrist bio. Ili kako je neko rekao: Naše usvajanje je završeno; mi samo čekamo da naš otac dođe i pokupi nas da možemo biti s njim.

Stoga je za nas vjera veoma važna. Mi još ne uživamo realnosti blagodatni spasenja. Naše trenutno stanje je, međutim, stanje u kojem čeznemo za tim danom. Za sada, moramo patiti kroz realnost života i sa

posledicama grijeha s ove strane vječnosti. Naša nada je sigurna, ali po definiciji još nije stigla.

Pavle nas, hrišćane, opisuje kao ljude koji sa strpljenjem čekaju nadu koju ne vidimo svojim očima. Možda ne osjećamo uvijek čežnju tako intenzivno, ili uvijek tako strpljivo. Ipak, biti hrišćanin u ovom životu znači sa strpljenjem čekati najbolju moguću stvarnost koju neko može zamisliti. Možemo vjerovati našem Ocu da će to ostvariti u pravo vrijeme.

Tako nam i Duh pomaže u našim slabostima. Jer ne znamo za šta da molimo kad treba da se molimo, ali se Duh zauzima za nas sa uzdisanjem neiskazanim. A onaj koji istražuje srca zna kakva je sklonost Duha koji se po Božjoj volji zauzima za svete. (Rimljanima 8:26-27)

Duh Božji koji nam Otac daje kroz Hrista je neka vrsta depozita za budućnost. Preko Duha, Bog nas opskrbljuje na mnogo različitih načina na ovoj strani vječnosti. Generalno, Duh nam pomaže u našim slabostima. Pavle ovdje priznaje da, čak i kao hrišćani, ostajemo slabi sami po sebi. Fizički, mi ostajemo stvorenja u krhkim tijelima s ponekad zbujujućim emocijama. Duhovno, možemo postati slabi u svojoj vjeri i/ili u otporu prema grešnim željama. Međutim, kao što će Pavle početi da pojašnjava, Božji Duh u nama čini svu razliku. On nam neprestano pomaže u našim slabostima, pa čak i kroz naše slabosti.

Konkretnije, Pavle piše da smo toliko slabi da ponekad ne znamo za šta da se molimo! Dobili smo pristup, u molitvi, našem Ocu Bogu. Osjećamo potrebu, čežnju za Njim, ali šta tražimo? Duh stvara vezu između nas i Boga i pruža sadržaj naše komunikacije.

Pavle objašnjava kako Bog prima te molitve. Pavle koristi opis Boga koji je i lijep i možda zastrašujući. Ovdje on Boga Oca naziva „onim koji istražuje srca“ (Jevrejima 4:12-13). Otac zna sklonost svog Duha koji posreduje i zauzima se za svete.

Duh tada oblikuje naše neizrečeno uzdisanje prema Bogu u molitve koje su u skladu s Božjom voljom. Bog, uvijek u načinu traženja, prima te molitve direktno iz naših srca. Na taj način, čak i u našem čekanju da budemo s Bogom lično, mi smo u potencijalno stalnoj komunikaciji s Njim. To otkriva način na koji Bog prima i sluša brojne molitve.

To ne znači da se ne trebamo moliti Bogu riječima. Još uvijek treba

da se potrudimo da razmislimo o tome šta ćemo reći Bogu prije nego što to kažemo. Namjerna molitva je neophodna za one koji su u Hristu. To, međutim, znači da ne trebamo biti pretjerano zabrinuti da se „molimo pogrešno“. Budući da se Duh za nas zalaže unutar Božje volje, slobodni smo razgovarati s Bogom kao što mala djeca razgovaraju sa svojim očevima. Ne trebamo poseban jezik ili sisteme da bismo bili sigurni da On prima ono što govorimo. On razumije, mnogo bolje od nas. Uporedi sa Jovan 15:26; 16:7, 13; Rimljanima 8:9; 1. Timoteju 2:5; 1. Korinćanima 8:6; Efescima 4:5; 2. Korinćanima 3:17.

A znamo da sve zajedno na dobro ide onima koji vole Boga, onima koji su pozvani po njegovoj namjeri. (Rimljanima 8:28)

Drugim riječima, nije sve što nam se dešava od Boga. Ali Bog će iskoristiti sve što se dogodi, loše i dobro, On će to iskoristiti za naše dobro. Jer to je sve što Bog ima na umu.

Uprkos nevjerovatno utješnoj poruci, neki hrišćani su godinama imali nezgodan odnos sa ovim stihom. To je dobrim dijelom zbog toga koliko je lako ovaj stih izvaditi iz konteksta Rimljanima 8. Oduzimanje konteksta ovih riječi uništava suštinu onoga što Sveto pismo govori. Takođe je moguće ispravno protumačiti stih, a ipak ga zloupotrijebiti za odbacivanje istinskog bola i patnje druge osobe.

Pavle opisuje život hrišćana s ove strane neba kao život uzdisanja dok čekamo da pobjegnemo od patnje ovog života i da budemo s našim Ocem lično (Rimljanima 8:18-23). Čekamo u sigurnoj nadi dana kada će naša tijela uskrsnuti i kada ćemo sudjelovati u Božjoj slavi (Rimljanima 8:24-25).

Šta je sa svim teškim stvarima koje se dešavaju dok čekamo? Čini se da Pavle nudi obećanje ovog stiha kao utjehu za nas.

Međutim, najvažnije je da je ovo obećanje ograničeno na „one koji vole Boga“ i „one koji su pozvani prema Njegovoj namjeri“. Ukratko, to je obećanje za hrišćane: za vjernike, koji su se pouzdali u Isusa Hrista (Jovan 3:16-18; 14:6; Rimljanima 3:26). Bez obzira na naša osjećanja u datom danu, voljeti Boga je dio onoga što znači živjeti u Hristu. To smo mi. Svako od nas je takođe pozvan da ispuni Božje namjere.

Drugim riječima, ovaj stih se ne može s pravom primijeniti na nehrišćane. Oni koji odbacuju Boga ne izražavaju svoju ljubav prema

Bogu dolazeći k njemu kroz vjeru u Isusa. Za one koji umru bez Hrista, stvari neće ići na bolje; oni su odbacili priliku da iskoriste ovo obećanje (Jovan 3:36).

Šta je obećanje? Da će za one koji su odgovorili na Božji poziv zaista sve raditi zajedno na dobro. „Sve“ treba shvatiti kao svaku okolnost koju neko može doživjeti, čak i bol ili patnju. To se mora shvatiti u svjetlu Boga koji djeluje u svijetu. On je taj koji uzrokuje da sve stvari rade zajedno ili, možda, djeluje u svim okolnostima i kroz sve okolnosti prema određenom cilju – „dobru.“

Božje konačno dobro za nas je da nas proslavi u vječnosti. Osim toga, Bog djeluje u nama i kroz nas prema konačnom dobru koje služi Njegovoj svrsi za univerzum.

Utjeha stiha je da ništa u ovom životu čekanja i patnje nije protraćeno. Sve je to značajno za one u Hristu, čak i ako to ne umanjuje naš bol u ovom trenutku.

Jer one koje je unaprijed znao, njih je i predodredio da se saobraze po obličju njegovog Sina, da on bude prvorođeni među mnogom braćom. A one koje je unaprijed odredio, njih i poziva; one koje pozva, njih i opravdava; a one koje je opravdao, njih i proslavlja. (Rimljanima 8:29-30)

Ovaj odlomak počinje da uvodi jednu od najkontroverznijih i najspornijih ideja u cijeloj teologiji: ideju predodređenja.

Pavle počinje tako što kaže da naš poziv da služimo Božjoj namjeri seže od „prije“. On piše da je Bog „unaprijed znao“ one koji su sada Isusova braća i sestre, jer su po vjeri u Isusa postali djeca Božja. Riječ „predznao“ znači da je Bog, na neki način ili smisao, poznavao svakog hrišćanina prije nego što smo ga mi poznavali.

Na osnovu ovog smisla u kojem nas je „predznao“, Bog je unaprijed odredio one koji su spašeni da budu saobličeni po Isusovoj slici. Pavle to još jasnije kaže u Efescima 1:4: „Jer je unaprijed odredio da nas kroz Isusa Hrista usvoji kao sinove, po ugodnosti volje svoje.“

Veliki dio kontroverzi oko ovog odlomka bavi se time da li Bog dopušta ili ne ljudsku slobodnu volju da bude dio ovog izbora, ili su Božje akcije potpuno jednostrane.

Međutim, suština ovog stiha nije predestinacija, već sigurnost.

Možemo znati, kao oni koji su sada u Hristu, da je Božja namjera za nas uvijek bila da postanemo slični Hristu. Bog je zakazao naš ulazak u Njegovu porodicu mnogo prije nego što smo se uopšte rodili. Šta je Bog u stvari „predodredio“? On je predodredio **profil spasenih**. Hrist je prototip spasenih. Ovdje Pavle koristi Hrista ne kao Spasitelja. On je naš Spasitelj, on je naš Otkupitelj, ali ovdje ga koristi kao prototip, što znači da sve što je Bog postigao u Hristu je za naše iskustvo. On želi da reprodukuje u nama ono što je već postigao u Isusu Hristu. Drugim riječima, On želi da odražavamo Njegovog Sina, Isusa Hrista. To je ono što je On predodredio za svakog vjernika. Zato je „predodređenje“ pomenuto u vezi sa reprodukcijom Hristovog karaktera. Osim toga, ako je Bog znao za nas prije nego što smo se rodili, i uredio za naše spasenje, On sigurno zna za naše kušnje i patnje sada, i ono što je pred nama. To bi nam trebalo pružiti veliku utjehu dok čekamo da zauvijek budemo sa svojim Ocem.

Dakle, činjenica da Bog unaprijed zna ko će prihvatiti dar spasenja ne podrazumijeva Njegovu arbitrarnu odluku da će određeni ljudi biti spaseni, a drugi ne. Spasenje je ponuđeno svima i od našeg odgovora zavisi naš status.

Pavle dodaje da oni koji su pozvani od Boga i prihvatili taj poziv, oni su sada opravdani, a zatim slijedi njihovo proslavljanje. Djelo opravdanja, djelo posvećenja, djelo proslavljanja nije naš posao, to je djelo Božje. Kroz Duha, Bog će ispuniti ono što je već postigao u Isusu Hristu. Naš posao je vjera. Naš posao je da hodimo u Duhu. Naš posao je da kažemo: „Ne ja, nego Hrist.“

Sigurnost pod okriljem Božje ljubavi

Šta ćemo, dakle, na to reći? Ako je Bog za nas, ko može biti protiv nas? (Rimljanima 8:31)

Pavle ne kaže da neće biti nikog protiv nas. Iz Svetog pisma znamo da je đavo, na primjer, protiv nas. On je nazvan u Otkrivenju 12:10 „tužitelj naše braće“.

I svijet će se, kada u nama vidi Hrista, okrenuti protiv nas, progoniće nas. Znamo da će cijeli svijet, koji se predao Sotoni, biti sredstvo s kojim ćemo se morati suočiti pred drugi Hristov dolazak.

Dakle, Pavle ne kaže da nema nikog protiv nas. Ali ono što on kaže je sledeće: „Ako je Bog na tvojoj strani, da li je važno da li je neko protiv tebe?“ Koja je šansa da neko može osujetiti Božju namjeru?

Moguće je da vjernik ostane neuvjeren da je Bog za nas. To je vjerovatnije kada se suočavamo s teškim stvarima u životu, ili vlastitom grešnošću, ili jednostavno nedostatkom osjećaja povezanosti s Bogom. Da bi se borili protiv ovog obeshrabrenja, Pavle pruža konačan dokaz: Bog nije poštedio sopstvenog Sina! Bog Otac je žrtvovao svog bezgrešnog, pravednog Sina, Isusa, da otkupi naš grijeh. On ga je predao za sve nas zbog Njegove velike ljubavi prema nama (Rimljanima 5:8; Jovan 3:16). Ako je Bog to učinio za nas, kako bismo ikada mogli pomisliti da On nije za nas? Više od toga, ako On ne bi uskratio svog Sina, kako nam ne bi dao sve, zajedno sa svojim Sinom?

Pavle koristi riječ „milostivo“ da opiše Božje davanje. Uvijek i uvijek, ono što nam Bog daje nije u vezi sa onim što smo mi dali Bogu. Ne radi se o našem grijehu ili nedostatku grijeha. Bog koji je za nas, koji nas voli, daje nam sva dobra koja se zasnivaju na Njegovoj dobroti, a ne na našoj. To su zaista pokloni.

Sada Pavle pita ko bi mogao da podnese tužbu protiv nas. On počinje koristiti pravni jezik; vokabular sudnice ili suđenja. Čini se da zamišlja nekoga ko pokušava da manipuliše Bogom da nas protjera, iznošenjem optužbe pred Boga za naš grijeh. Ali ko bi mogao efikasno da uradi tako nešto? Sveto pismo pruža neposrednu mogućnost: Sotona je opisan u Otkrivenju 12:10 kao tužitelj koji stoji pred Bogom noću i danju i optužuje „našu braću i sestre“. On bi nas vrlo lako mogao optužiti za grijeh kako bi uvjerio Boga u našu nedostojnost da budemo u Njegovoj porodici.

Ipak, možda najveće optužbe dolaze iz našeg srca. Svijest o našem grijehu nas izruguje, nagovještavajući da Bog nikada ne bi mogao oprostiti takve stvari, nikada ne bi mogao voljeti onoga ko ih čini.

Pavle je jasan da sve takve optužbe neće uspjeti. Zašto? Bog je taj koji nas opravdava. Bog, Stvoritelj i Vladar čitavog univerzuma. On nas proglašava pravednima zbog naše vjere u Hrista, dajući nam priznanje za Isusovu pravednost i prihvatajući Isusovu smrt kao otkup za naš grijeh. Njegova odluka stoji jer je zasnovana na Hristovoj sopstvenoj žrtvi

i pravednosti, a ne na našoj sposobnosti da sami činimo ono što je ispravno.

Ko će ih osuditi? Hristos koji umre, pa i uskrsnu, koji je s desne strane Bogu i zastupa nas? (34. stih)

Šta Pavle govori? Hrist je umro. Znete li zašto je umro? Da za nas nema osude. Kako može Hrist, koji nas je, uz beskrajnu cijenu za sebe, oslobodio od osude – kako nas može osuditi? Tačno je da Zakon može da nas osudi (Galatima 3:10). Međutim, Hrist nas je otkupio od prokletstva Zakona (Galatima 3:13)!

Ali to nije sve. Pavle kaže da ne samo da nema osude od Hrista, nego ovaj isti Hrist, koji nas je svojom smrću oslobodio od osude, koji je sada uskrsnuo iz mrtvih, sjedi s desne strane Bogu i zauzima se za nas. On se i dalje zauzima za nas, jer Plan spasenja nije završen sa krstom. Hrist nastavlja svoje posredničko antitipsko djelo u nebeskoj Svetinji. Biti u Hristu znači biti na pobjedničkoj strani.

Pavle dalje piše da nikada ne smijemo tumačiti tamu zemaljskog života kao dokaz nedostatka Božje ljubavi prema nama. Ništa što se događa ne može spriječiti Hrista da nas voli, i ništa što nam se dogodi ne može značiti da nas Hrist više ne voli. Pavle pravi listu nekih od najgorih stvari koje se mogu dogoditi u ovom životu, uključujući iskušenja, teškoće, progon zbog naše vjere u Boga, glad, nedostatak odjeće ili skloništa, fizičke prijetnje ili smrt od nasilja. Ništa od ovoga nas ne može odvojiti od Hristove ljubavi. Ništa od ovoga ne znači da nas Hrist ne voli. Upravo suprotno je istina. On nas voli dovoljno da nas provede kroz ove stvari (Jovan 16:33).

Pavle bi to znao bolje od bilo koga. On je sam iskusio većinu, ako ne i sve, od tih poteškoća (2. Korinćanima 11:23-29) i ostao je uvjeren u Hristovu ljubav prema njemu.

Citirajući ovo iz Psalama, Pavle pokazuje da se Božji narod generacijama suočavao s progonima i teškoćama.

Pavle želi da hrišćani u Rimu imaju ispravnu perspektivu o okolnostima svog svakodnevnog života. Bez obzira da li su doživjeli teške ili dobre trenutke, ne mijenja se da li ih Bog voli ili ne. Pavle je jasno stavio do znanja da je Božja ljubav postojana i da će Bog ispuniti svoju namjeru za njih: On će uspjeti da ih dovede do slave. Sada se čini da želi da budu

spremni za nevolje na ovoj strani vječnosti. Ne treba da se čude kada dođe do toga. U stvari, oni bi trebali biti spremni da budu ubijeni, zaklani kao ovce, za ime Hristovo, ako je to potrebno (Jovan 6:1-2; 16:33).

U svim tim stvarima – teškoćama, nevoljama, gladi, izloženosti, prijeljama ili nasilju – mi smo „više od pobjednika kroz [Hrista] koji nas je volio“. Ovaj opis dolazi od grčke riječi *hipernikōmen*, koja nosi ideju izuzetne, nadmašne pobjede, u stalnom stanju: neprestano povećanog trijumfa. Znači li to da nam se nijedna od ovih nevolja nikada neće dogoditi ili da ih možemo eliminisati u ovom životu? Ne, očigledno ne, na osnovu konteksta ovog odlomka. Štaviše, važno je napomenuti da su se mnoge od njih dogodile samom Pavlu.

Umjesto toga, vjernici u Hrista pobjeđuju te strašne stvari u smislu da je Hrist već izvojevao najvažniju pobjedu za nas. Ta pobjeda, naše mjesto u Božjoj porodici, naš udio u nasleđu Njegove slave, ne može nam se oduzeti ni na koji način. Mi pobjeđujemo u smislu da nijedna od ovih stvari ne može nadvladati ono što je Božja ljubav stekla za nas.

Napokon Pavle pokriva bukvalno sve što bi neko mogao da smisli da izazove Božju ljubav prema Njegovim izabranima. Pavle počinje smrću, koja nas kao vjernike u Hrista može samo brže dovesti u Božju slavu (2. Korinćanima 5:8). On nastavlja da uključuje život, anđele i vladare. Ovaj posljednji koncept potiče od grčke riječi *arhai*, koja se obično koristi za političkog vođu ili sudiju, a često se primjenjuje na određene vrste demona. Drugim riječima, apsolutno ništa, bilo prirodno na ovoj zemlji, bilo natprirodno, nikada ne bi moglo uzrokovati da nas Bog prestane voljeti.

Pavle nastavlja svoju listu sadašnjosti i budućnosti. Ništa što bi se moglo dogoditi sada ili sutra ili za hiljadu godina od sada ne može promijeniti Božju posvećenost da nas voli u Hristu. Zatim navodi „sile“, misleći ili na natprirodne sile poput Sotone i njegovih demona ili na zemaljske vlade poput Rima.

Kako se ispostavilo, sam Pavle je na kraju ubijen, koliko znamo, od strane „sile“ rimske vlade. Međutim, oni ga nisu pokorili. Niti ga nisu odvojili od Božje ljubavi prema njemu, u Hristu.

On dalje navodi visinu i dubinu, što znači sve što bi moglo doći odozgo ili odozdo. Konačno, on ubacuje sveobuhvatno spominjanje bilo

čega drugog u cjelokupnoj tvorevini. Pavle je apsolutista po pitanju ovoga. Ništa nikada neće moći da odvoji one od nas koji smo u Hristu od ljubavi Božje u Hristu Isusu Gospodu našem.

Sve ovo je realnost jer se Bog nikada ne mijenja u karakternom smislu. Hrist se ne mijenja.

9. Pavlova briga za Izrael

Pavle se iznenada okreće od prethodne teme i počinje da se fokusira na narod Izraela. Upravo je završio sa tvrdnjom da će zbog Isusove smrti i uskrsenja svi koji dođu Bogu po vjeri u Hrista biti voljeni od Boga zauvijek.

Možda je to navelo Pavla da razmišlja o svom narodu Izraelu. Neki Jevreji su došli do vjere u Hrista, ali zvanični vjerski establišment i velika većina je odbacila Isusa kao Mesiju. Pavle ovdje pokazuje koliko mu to duboko slama srce.

On počinje tako što strastveno insistira da iskreno misli ono što će reći. Možda je bio zabrinut da mu neki čitaoci neće povjerovati. Uostalom, nije li on bio u ozbiljnom sukobu sa jevrejskim vjerskim vođama? Zar ga nisu pokušali ubiti? Radili su upravo to više puta kako bi pokušali spriječiti Pavla da propovijeda dobru vijest o Isusu. Ipak, Pavle izjavljuje da njegova savjest jamči za njega u Duhu svetom da je istina ono što će reći. Srce mu je slomljeno zbog svoje jevrejske braće i sestara. U stvari, Pavle piše da ima veliku tugu i neprestanu muku. On je duboko i neprestano tužan zbog svog naroda, Jevreja.

Pavlu je toliko slomljeno srce zbog odbacivanja Hrista od strane Jevreja da daje ono što zvuči kao ishitrena izjava. Svakako je hrabar. Mogao je da poželi da i on sam bude proklet i odsječen od Hrista zbog svoje jevrejske braće po rođenju. Čini se da Pavle zapravo ne traži od Boga da se to dogodi. Umjesto toga, čini se da Pavle kaže da bi poželio tako nešto da je dozvoljeno. Toliko snažno osjeća da bi zamijenio svoje vječno mjesto u Božjoj porodici kroz vjeru u Hrista kako bi njegovi izraelski rođaci vjerovali u Isusa. Pavle ne misli samo na svoju užu porodicu, iako možda misli i na neke od njih. On govori o Božjem izabranom narodu Izraelu.

Pavle počinje nabrajati mnoge stvari koje je Bog dao Izraelcima, opisujući zašto su oni tako posebni kao narod. On prvo spominje usvajanje Izraela kao Božje djece. Čini se da je ovo drugačije usvajanje od onoga što je Pavle opisao za hrišćane u Rimljanima 8. Izrael je usvojen

u nacionalnom smislu. Bog ih je opisao kao svog prvorođenog sina u Izlasku 4:22.

Pripadnost Izraelu bila je i „slava“, što vjerovatno znači da je Bog dao prednost Izraelu otkrivajući im svoju slavu, posebno u vrijeme Mojsija (Izlazak 16:10; 24:17). Zatim, Pavle navodi saveze. Ovo bi uključivalo sporazume Božjeg saveza sa Abramom (Postanje 15:18) i Davidom (2. Samuelova 7:12-16). Zatim Pavle navodi davanje Mojsijevog zakona (Ponovljeni zakon 5:1-22), o čemu je opširno pisao u Rimljanima.

Pavle dalje navodi „božansku službu“, što znači da je Bog odredio Izraelu zadatak bogoslužjenja u hramu i kroz sistem žrtvovanja i praznika. Ovaj stih završava izjavom da obećanja pripadaju i Izraelu. Ova obećanja uključuju sve stvari koje su obećane Izraelu kroz Stari savez, uključujući i dolazak Mesije.

Pavle dodaje još dvije privilegije koje je Izrael uživao. Prvi su patrijarsi, što znači očevi osnivači Abram, Isak i Jakov. Bog je dao mnoga velika obećanja patrijarsima i svim njihovim potomcima.

Konačna privilegija koju Pavle navodi je da je kroz lozu patrijarha došao sam Isus, obećani Mesija. Nedostajao im je Mesija, iako su mnogi pojedinačni Jevreji došli do vjere u Hrista kroz učenje Pavla i drugih apostola. Pavle po završetku ovog spiska, u tipičnom jevrejskom maniru, blagosilja Boga koji je nad svima i blagosloven zauvijek. U prevodima Novog saveza koje kontrolišu trinitarske crkve, rečenica je tako iskonstruisana da se stekne utisak da Pavle govori da je Isus zapravo Bog. Naravno to bi bilo u potpunoj kontradikciji sa Pavlovim učenjima, strogom jevrejskom monoteizmu i vjerovanjima ranih hrišćana.

Pavle insistira da je Bog odao počast Izraelcima tako što je poslao svog Sina na zemlju kao Jevrejina, potomka Abrama i Davida. Međutim, Pavle ne opisuje samog Hrista kao jedan od darova datih jevrejskom narodu, budući da su ga odbacili.

Ko je pravi Izrael?

Pavle sada počinje da se bavi ogromnim pitanjem, koje će dominirati u sledeća tri poglavlja poslanice Rimljanima. Ako je Bog dao Izraelu sve te saveze, obećanja i privilegije, šta se dešava sa Njegovim odnosom sa Izraelom sada kada su odbacili Njegovog Sina?

Pavlov prvi odgovor je da brani Božji karakter. Njegova Riječ nije iznevjerila. On će i dalje održati svoja obećanja Izraelu. Bog ne opoziva svoju riječ. Pavle počinje da pravi razliku između fizičkih potomaka Izraela i onoga što bismo mogli nazvati „pravi Izrael“. On kaže nešto slično onome što je napisao na početku ovog pisma u Rimljanima 2:28-29: „Jer pravi Judejac nije onaj koji je to spolja niti je pravo obrezanje ono koje je spolja, na tijelu, nego je pravi Judejac onaj ko je to iznutra i njegovo obrezanje je obrezanje srca po Duhu, a ne po slovu...“

Ovdje Pavle to jednostavnije kaže govoreći da ne pripadaju svi koji potiču iz Izraela, etnički, „pravom Izraelu“.

Pavle zatim počinje da daje primjere iz istorije Izraela da razjasni svoju tezu. Za početak, nisu se svi Abramovi potomci računali kao „Abramova djeca“. Neki od njih nisu bili uključeni u Božja obećanja Abramovim potomcima. I Abramov sin Ismailo, rođen prije Isaka (Postanje 16), i njegovi sinovi s Heturom, rođeni dugo nakon Isaka (Postanje 25:1-4) bili su isključeni iz Izraela. Isak je zapravo bio njegov „jedinorođeni“, jedini pravi, zakoniti sin, i uz to obećani sin od Boga (vidi: Jevrejima 11:17).

Pavle citira iz Postanja 21:12 gdje je Bog rekao Abramom da će preko Isaka njegovo potomstvo dobiti ime. Isus je dao slične primjedbe svojim kritičarima, kao što je zabilježeno u jevanđelju po Jovanu (Jovan 8:36-39).

Dakle, iako je obećanje sigurno dato Abramovom potomstvu, ono nije obećano apsolutno svim njegovim potomcima. Pavle prelazi na ponentu svoje ilustracije: nije dovoljno samo se roditi „od tijela“ u Izraelu. Djeca obećanja su ta koja se smatraju potomcima. Oni su ti koji su istinski Izrael i naslijediće Božja obećanja Abramom, Isaku i Jakovu. Pavle će graditi na osnovu ovog argumenta kako bi opisao razliku između ove dvije grupe.

Puka biologija nije ključ; ono što je na kraju bitno je da li osoba ima ispravan odnos sa Bogom ili ne. Pavle će koristiti ovu liniju misli da objasni zašto ne-Jevreji, a ne samo Jevreji, mogu biti dio Božjeg plana spasenja.

On ukazuje na jedno od obećanja koje je Bog dao Abramom. Nakon mnogo godina obećanja da će Abram i Sara imati sina, Bog sada obećava

da će Sara roditi za godinu dana (Postanje 17:21; 18:10, 14). Samo je to dijete, Isak, bilo dijete obećanja. Ostala Abramova djeca, rođena prije i poslije Isaka, nisu rođena kao rezultat Božjeg obećanja.

Pavle u nastavku ukazuje na Isakove sinove kako bi pokazao da je Bog čak odabrao jednog blizanca, a ne drugog da primi obećanja saveza. Nije svaki od Abramovih potomaka bio dio Božjeg obećanja. Još uvijek je postojao element Božjeg suvereniteta i izbora u odlučivanju koga će blagosloviti. Pavle naglašava ovu tačku kako bi pokazao da spasonosni odnos s Bogom nikada nije tako jednostavan kao samo rođenje od „pravih“ roditelja.

Isakova supruga Rebeka začela je dvoje djece od jednog muškarca, što znači da je nosila blizance. Samo će jedan izvršiti obećanje dato preko Abrama. Prije nego što su se uopšte rodili, Bog je napravio izbor u vezi sa dva dječaka da služe Njegovoj vlastitoj svrsi. To jest, Bog je izabrao jednog od njih dvoje, kroz koga će se nastaviti njegova linija obećanja Njegovom izabranom narodu.

Pavle želi da shvatimo da Božji izbor nije bio zasnovan na ponašanju, dobrom ili lošem, budući da su dječaci još uvijek bili nerođeni. Ponaavlja da to nije bilo zbog njihovih radova. I kao što će 12. stih pokazati, Bog nije napravio izbor na osnovu njihovog reda rođenja.

Pavle je koristio riječ *izabrani* u prethodnom poglavlju (Rimljanima 8:33) da se odnosi na sve nas u Hristu koje je Bog izabrao da budemo uključeni u Njegovu porodicu kroz vjeru u Hrista. Sada on koristi riječ *izbor* da opiše Božje djelovanje u odabiru jednog Isakovog sina u odnosu na drugog da ga uključi u svoja obećanja saveza.

Pavle citira ono što je Bog rekao Rebeki prije nego što su blizanci rođeni (Postanje 25:23): „Stariji će služiti mlađemu.“ To znači da Božji izbor da Jakovu dâ savezna obećanja takođe nije bio u vezi sa redoslijedom rođenja. Bog je jednostavno izabrao da služi Njegovim namjerama prije nego što su ljudski faktori stupili na snagu.

Pavle gradi prema argumentu da Bog odlučuje ko će primiti njegova obećanja, a ko neće. Njegov izbor, kao što je spomenuto u prethodnom stihu, nešto je podložno samo Božijem suverenitetu. Pavle će koristiti ovaj koncept da objasni da Bog ne samo ima pravo birati koga će spasiti, već da ima pravo i mogućnost da spasi one koji nisu etnički

dio Izraela: neznabošce.

Citat iz Malahije 1:2-3 u 13. stihu sadrži zapanjujuću izjavu. Citat s Božjih usana izgleda suprotan našem uobičajenom razumijevanju Njega. Lako razumijemo da bi On volio nerođeno dijete, ali zašto je i kako mogao da mrzi Isava, a kamoli prije rođenja? To nije Bog kojeg mislimo da poznajemo. Moramo imati na umu da se kulture razlikuju po načinu na koji govore, što uključuje više od samo određenih riječi koje koriste. Različita društva takođe koriste različite oblike govora. U to doba, izraz ljubav-mržnja trebao je pokazati kontrast, a ne implicirati da se na jednu stranu gleda na neki uvredljiv način.

Pomaže pogledati još jedan primjer riječi „mržnja“ u Novom savezu. Isus je ovo rekao onima koji su se odlučivali hoće li ga slijediti ili ne: „Ako neko dođe k meni, a ne mrzi svog oca i majku, ženu i djecu, braću i sestre, pa i dušu svoju, ne može biti moj učenik.“ (Luka 14:26) Jasno je da Isus ne želi da nosimo gorka, ljuta osjećanja prema svojim očevima, majkama, ženama i djeci. Na kraju krajeva, Sveto pismo nam nalaže da poštujemo svoje roditelje, volimo svoje žene i da mudro odgajamo svoju djecu. U ovom slučaju, riječ „mržnja“ se odnosi na poređenje. Isus je želio učenike koji su mu bili tako duboko posvećeni da je njihova ljubav prema članovima porodice izgledala kao mržnja u poređenju sa odanošću njemu.

Ista ideja je na djelu u Božjoj upotrebi ovih suprotnih riječi u Malahiji i koje je Pavle ovdje citirao. Božji čin ljubavi prema Jakovu, kada je odlučio da mu da obećanja saveza, bio je daleko iznad Njegovih postupaka prema Isavu, kada je izjavio da će Isav služiti Jakovu. Tu postoji jak kontrast: jednom se očito daje preferirani tretman, a drugom ne. Naravno Bog je unaprijed znao kakav će karakter imati i jedan i drugi. Koliko su Isava zanimala Božja obećanja, svjedoči činjenica da je prodao pravo prvenstva za činiju čorbe. Koristeći dramatični jezik koji pojačava kontrast, može se reći da je jedan bio „voljen“, a drugi „omražen“.

Veći problem za Pavlov argument je da je Bog donio ovu odluku zasnovanu samo na činjenici da Bog ima pravo odlučivati. Je li to pošteno? Pavle će se time pozabaviti u nastavku.

„Šta ćemo, dakle, reći?“ To je fraza koju Pavle često koristi kako bi

uputio prigovor koji bi njegovi čitaoci mogli imati kao odgovor na ono što je upravo napisao. Zatim će zamišljeni prigovor sročiti u obliku pitanja, kao što to čini ovdje. Kao što je njegov običaj u Poslanici Rimljanima, Pavle nastavlja odbacivanjem ideje sa grčkom frazom *mē genoito*, prevedenom kao „nipošto“.

U ovom slučaju pitanje je o Božjoj pravičnosti ili pravdi. Pavle je upravo opisao kako je Bog odabrao kome će biti data Njegova savezna obećanja Izraelu – a kome neće biti data. U slučaju Rebekinih blizanaca, Bog je donio ovu odluku prije nego što su se uopšte rodili. Božja presuda ni na koji način nije bila zasnovana ni na Jakovljevim ni na Isavovim postupcima, ni na redosljedu rođenja ili roditeljima. To je bilo u potpunosti pitanje Njegovog predznanja i suvereniteta.

Sada Pavle postavlja pitanje u usta svojih čitalaca: „Da li je to nepravda s Božje strane?“ Nikako! Ali ovo prirodno navodi da se zapitamo kako je onda pravedno? Pavle će se time pozabaviti u sledećim stihovima.

U 15. stihu Pavle citira Božje riječi Mojsiju iz Izlaska 33:19. Bog je pružao sigurnost da će biti s Mojsijem dok vodi djecu Izraela. U stvari, Bog se pripremao da se otkrije Mojsiju tako što je prolazio i dozvoljavao Mojsiju da vidi djelić Njegove slave. Pristao je da pokaže Mojsiju fizičku manifestaciju Njegovog obličja (Izlazak 33:21-23).

U tom kontekstu, Bog je rekao da će pokazati milost i samilost prema onome koga odabere. Pravo da odlučuje ko prima blagodati od Boga bila je odluka prepuštena samo jednom biću: samom Bogu. Pavle nudi ovaj citat da pokaže da Bog zadržava pravo da izabere za sebe, kome će dati svoju naklonost. Bog nema nikakvu obavezu da se osloni na druge kriterijume ili neki „viši“ standard da bi napravio takav izbor.

Drugi način da se to izrazi može biti da Bog zadržava pravo da daje svoju milost kome hoće. On nije dužan ništa učiniti ni za koga, tako da to što Bog bira neke za milost, a ne druge, ne može biti nepravedno u negativnom smislu koji ta riječ najčešće znači. U stvari, „najpoštenije“ bi bilo uskratiti milost svim ljudima; milosrđe je dobronamjeran oblik „nepravednog“ postupanja.

Možda to nije baš uvjerljiv argument protiv ideje da je Bog „nepravedan“ u izboru jednog u odnosu na drugog. Međutim, ovo već eliminiše

sugestiju da je Bog „nepravedan“. I, kao što ovaj odlomak pokazuje, Pavle još nije završio sa svojim argumentima.

Pavle jasno daje do znanja da primanje Božje milosti, ili ne, nema nikakve veze sa ljudskom voljom ili radom. Bog nije nepravedan, birajući samo neke za milost. Nijedna osoba nikada ne može zaslužiti Njegovu milost, tako da niko nema više prava da je zaslužuje od bilo koga drugog. Bog apsolutno, pozitivno nikome ne duguje svoju milost. Po definiciji, „milost“ je nešto što se daje onima koji je ne zaslužuju ili je nisu zaslužili. Ako je zasluženno ili zarađeno, to nije pitanje milosti ili milosrđa, ideja koju Pavle često koristi u ovom pismu (Rimljanima 4:2-5; 11:6).

Kao sledeći primjer Pavle spominje izbavljenje Izraela iz Egipta od faraona, sa citatom iz Izlaska 9:16. Ovo dolazi iz Božjih riječi Mojsiju o tome šta treba reći faraonu prije nego što pošalje još jednu pošast. Bog je želio da faraon zna da je uzdigao faraona – ili Egipat – u sili i istaknutosti kako bi Bog mogao pokazati svoju vlastitu, mnogo veću, moć u bacanju Egipta na koljena. Razlog koji je Bog naveo za ovo je bio da se Njegovo vlastito ime objavi po cijeloj zemlji.

Drugim riječima, Bog je podigao faraona i oborio faraona zarad Njegove vlastite slave. Ovo treba shvatiti u kontekstu Pavlovih predstojećih napomena o grnčaru koji ima pravo da oblikuje glinu za svoje potrebe (Rimljanima 9:20).

Pavle ponovo kaže da će se Bog smilovati svakome kome želi. Sada, međutim, Pavle dodaje novu izjavu: Bog će i otvrdnuti koga god želi. Ovo je takođe referenca na faraona. Ovaj vladar je napravio jasan izbor da odbaci Božju volju (Izlazak 7:13; 8:15). Izlazak 10:1 citira kako je Bog rekao Mojsiju da je otvrdnuo faraonovo srce kako bi spriječio faraona da pusti Izraelce. To je bilo kako bi Bog mogao nastaviti da se pokazuje kroz znakove pošasti. Bog čini istu stvar faraonovom srcu još najmanje četiri puta nakon ovoga.

Faraon je, dakle, onaj koga je Bog smatrao odgovornim što je rekao ne Mojsijevom zahtjevu od Boga da pusti Izraelce. Konkretno, njegovo odbijanje prvobitnog zahtjeva stvorilo je ostale nevolje Egipta. Nakon toga, Bog je jasno intervenisao kako bi faraon nastavio s tvrdokornim srcem prema Izraelu.

Ovo ni u kom slučaju ne znači da je Bog predodredio faraona za osvetu, već da pokaže svoju silu kako bi se Božje spasenje razglasilo po svijetu. Da se faraon pokorio Bogu u vjeri – jer izbor po slobodnoj volji uvijek postoji – ta namjera bi bila još potpunije ispunjena (vidi: Danilo 4:34-37).

Pavle zamišlja svoje čitaoce kako iznose još jedan prigovor na Božju pravednost. Je li to „pošteno“ od Boga? Kako Bog može naći grešku na faraonu ako je Bog taj koji je uzrokovao tvrdo srce? Uostalom, kako bi se faraon, ili bilo ko drugi, mogao oduprijeti Božjoj volji? Zar Bog ne tretira faraona kao marionetu, kažnjavajući ga za postupke koje on zapravo ne može izbjeći?

To je razumno pitanje, iz ljudske perspektive. Da je bilo koja osoba mogla faraonu učiniti kao što je Bog učinio, univerzalno bismo se složili: nije „pošteno“ smatrati nekoga odgovornim za odluku na koju ih je neka druga osoba neodoljivo prisilila da donese. Šta mi mislimo o o- vome, kada je Bog u pitanju? Mogli bismo raspravljati o tome da li je Bog stvarno prisilio faraona da kaže ne ili je samo izbalansirao farao- nove emocije. Mogli bismo istaći – valjano – da je faraon više puta otvrdnuo svoje srce (Izlazak 7:13; 8:15) prije nego što je Bog dopustio da to otvrdnuće bude trajno.

U hebrejskom načinu razmišljanja, u krajnjoj liniji sve dolazi od Boga, iako se često radi o Božjem dopuštenju da stvari idu negativnim tokom ili da ljudi prave pogrešne izbore. U duhovnoj realnosti vodi se borba za lojalnost ljudskih umova Bogu ili Sotoni. Sotona je preko fara- ona nastojao da osujeti Božji plan za Izrael (Izlazak 8:7).

Međutim, zbog Pavlovog trenutnog stanovišta, ništa od toga nije važno. Pavle će odgovoriti na pitanja iz ovog stiha insistirajući na tome da se ljudski pojmovi ne odnose na Boga. On može učiniti kako želi. On je Bog. Ne samo da je Njegova perspektiva potpunija od naše (Isaija 55:8-9), On je u poziciji Stvoritelja; mi nismo.

Pavle vraća pitanje čovječanstvu: ko smo mi, kao smrtna ljudska bića, da odgovaramo Bogu? Bog je taj koji je ukalupio Adama od praha zemaljskog (Postanje 2:7) i koji nas sve sastavlja u utrobi naše majke (Psalam 139:13). Može li onaj koji je oblikovan uzvratiti Onome koji ga je oblikovao i zahtijevati da je on trebao biti napravljen na neki drugi

način?

Pretpostavljeni odgovor je, naravno, ne. Stvorene stvari se ne obraćaju svom tvorcu. Ni ljudska bića nemaju pravo moralizirati svog Stvoritelja o Njegovim izborima. Koliko god to iritiralo naš vlastiti osjećaj ponosa, moramo početi sa spoznajom da Bog nema nikakvu obavezu prema nama. On nam ništa ne duguje. To je, u stvari, jedan od razloga zašto je jevanđelje tako nevjerovatno. Ljubav i milosrđe koje nam Bog pokazuje, osiguravajući naše spasenje, nešto je apsolutno i potpuno nezasluzeno i nezarađeno.

Slijedeći tu ideju, Pavle pita da li grnčar ima pravo da pravi od gline šta god želi. Da li mu je dozvoljeno da od iste grude napravi jedan lonac za „časne“ stvari, kao što je držanje cvijeća ili dragocjenosti, a drugi lonac za „nečasne“ stvari, poput toaleta ili kante za otpatke? Naravno, grnčar ima apsolutno pravo da radi sa glinom šta god želi. I Bog ima apsolutno pravo da radi sa čovjekom šta god želi.

Pavlov slučaj da Bog može činiti kako želi ispravlja naše uobičajeno razmišljanje o Bogu i nama. Tvorac može odlučiti šta će napraviti i šta će učiniti s tim. Ono što je napravljeno nema nikakvog uticaja na to, moralno ili na neki drugi način, ma koliko se glasno žalili.

Pavlov odgovor je oštar, ali je apsolutno van argumentacije. Ta kombinacija istine i poniznosti je razlog zašto nam je teško prihvatiti njegovu tezu. Pavle će malo modifikovati ovu tačku u stihovima koji slijede, naglašavajući Božju ljubav i milosrđe prema nekima, ali ne prema svima. Njegova veća poenta će biti da iako je Bog pun ljubavi, ljubazan i pravedan, On ne duguje ništa nijednom ljudskom biću. Sve što nam On daje je dar milosti.

Ovo je, u stvari, ključna tačka u uvažavanju jevanđelja. Ako bi Bog nekim ljudima ili bilo kom narodu dugovao svoju milost, onda bi to uklonilo element milosti (Rimljanima 4:2-5; 11:6). Razlog zašto Sveto pismo govori o Božjoj ljubavi na tako nevjerovatne načine (Jovan 3:16) je taj što je ta ljubav nezasluzena. Ovo su dvije neodvojive strane istog novčića: Bog ima suvereno pravo da čini sve što želi sa svojom tvorevinom, a ipak odlučuje da pokaže nekima od nas duboko milosrđe kroz spasenje.

22. stih je tematski još teži. Pavle postavlja pitanje o Božjim

postupcima prema posudama pripremljenim za uništenje. Šta ako Bog želi da pokaže svoj gnjev i moć prema njima, ali je umjesto toga strpljivo podnio ove posude?

Čini se da Pavle pod tim „posudama“ misli na sve one koji neće primiti Božju milost. To su oni koji će umjesto toga biti zauvijek odvojeni od Njega. Ove posude – ovi ljudi – su objekti Božjeg gnjeva. Ovo je jedno područje u kojem teologija i doktrina počinju da zauzimaju različite poglede na Pavlovo značenje. Da li Bog strpljivo podnosi ove osobe dok ne dođe vrijeme da budu uništene? Ili, da li Bog strpljivo izdržava da odvoji vrijeme da se neki pokaju i otkriju kao „posude milosrđa“ opisane u sledećem stihu? Učitelji Biblije se ne slažu na osnovu prevoda i doktrinarnih uvjerenja.

Zanimljivo je primijetiti da, u Efescima 2, Pavle govori o sebi kao da je ranije bio dijete gnjeva: „Po svojoj prirodi bili smo djeca gnjeva, kao i ostali. Ali Bog, koji je bogat milosrđem, zbog svoje velike ljubavi kojom nas je volio, još dok smo bili mrtvi u grijesima – oživio nas je zajedno sa Hristom.“ (Efescima 2:3-5) Neki to uzimaju, zajedno sa stihovima kao što je 2. Petrova 3:9, kao dokaz za ideju da je Božje „strpljenje“ usmjereno na milosrdno davanje nekima od ovih nespašenih osoba više vremena za pokajanje.

U oba slučaja, čini se da Pavle ističe dvije veće stvari. Prvo, Bog je Tvorac i on ima pravo natjerati ljude da služe Njegovim vlastitim ciljevima. Drugo, Bog s velikim strpljenjem podnosi čak i one ljude koji su predodređeni za uništenje.

Pavle završava rekavši da su posude milosrđa unaprijed pripremljene za slavu. Ova poslednja misao odgovara onome što je Pavle napisao u prethodnom poglavlju o svima onima koji su u Hristu (Rimljanima 8:31-39). Bog je predodredio, pozvao, opravdao i proslaviće sve koji mu priđu vjerom u Hrista.

Međutim, čini se da je Pavlova glavna ideja sledeća: Božji odnos prema „posudama gnjeva“ na neki način služi Njegovoj svrsi da otkrije svoju slavu „posudama stvorenim za milosrđe“. On će iskoristiti uništenje nečasnih posuda da ostvari svoju namjeru milosrđa za one u Hristu.

Ako ostavimo teološku razliku na stranu, od ovoga možemo oduzeti određene univerzalne tačke. Neke posude – neki ljudi – su predodređeni

za uništenje i pretrpeće Božji gnjev, koji svi ljudi zaslužuju zbog grijeha (Rimljanima 3:10; 3:23). Drugim posudama – drugim osobama – biće ukazano milosrđe, iako i oni zaslužuju gnjev, zbog Božjeg milosrdnog djela kroz Hrista. Bez obzira na to kako se napravi izbor ili kako bi detalji mogli funkcionisati, Bog će pozvati ljude na vjeru u Hrista – On je izabrao ili predodredio profil kakve ljude želi. On će sve druge smatrati odgovornim za nepouzdanje u Hrista. Ne samo da je ovo pravedno, već je i milostivo, i u potpunosti u okviru Njegovih prava kao Stvoritelja. On je Bog.

Pavle poentira da smo „mi“ te posude milosrđa. U ovom kontekstu, to označava sve one koje je Bog pozvao, u Hristu, i od jevrejskog naroda i od neznabožaca. Šta to znači da smo „pozvani?“ To znači da smo mi jedni od ovih koje je Bog pripremio za milost. To znači da naši nacionalni identiteti nemaju težinu za takav izbor.

Pavle citira odlomak Osija 2:23 koji je prvobitno napisan o Božjoj posvećenosti da okupi svoj narod. Pod nadahnućem Duha svetoga, Pavle primjenjuje Osijin tekst na neznabošce, kao i na Jevreje. Čini se da je Petar nešto labavije učinio sličnu stvar u 1. Petrovoj 2:10.

U Pavlovom kontekstu, one koji nekada nisu bili Božji narod i koje nije „volio“, On je sada proglasio svojim narodom. On ih naziva „voljenima“. Na ovaj način, Bog je iskoristio svoje pravo da pokaže milost prema kome će pokazati milost, uključujući i neznabošce.

On dodaje i citat iz Osije 1:10 u istom kontekstu. Božje je pravo da spasi one „pozvane“ od neznabožaca, kao i od jevrejskog naroda. Izrael je oduvijek bio poznat kao Božji narod. Sada će i neznabošci, kroz vjeru u Hrista, biti nazvani sinovima Boga živoga (Rimljanima 8:16-17).

Pavle u nastavku citira Isaiju 10:22-23, u vezi sa jevrejskim narodom.

Prvo, Bog je održao svoje obećanje Abramom. Izraelovi sinovi postali su kao pijesak morskog (Postanje 22:17). Međutim, to obećanje nije obavezalo Boga da zauvijek spasi svakog sina i kćer Izraela. U stvari, Isaija piše da će samo ostatak biti spašen.

Stih 27 i sledeći stihovi nas vraćaju tamo gdje je Pavle započeo ovo poglavlje. Bog čini i nastaviće držati svoja obećanja svom izabranom narodu Izraelu. Međutim, On neće pokazati istu milost prema svakom

Abramovom potomku, kao što su mnogi Jevreji pretpostavljali. Oni moraju doći k Njemu kroz vjeru u Hrista da bi bili spašeni od svog grijeha, a ostatak Izraelaca će učiniti upravo to.

Zašto nam je potrebna milost od Boga koja je dostupna samo u Hristu? Na to je odgovoreno u citatu iz Isaije: sud dolazi. Gospod će izvršiti svoju pravednu kaznu na zemlji za grijehе čovječanstva. Doći će brzo i bez odlaganja, u smislu Božjeg vremena. Drugim riječima, kada dođe trenutak za sud, Bog neće oklijevati.

Ovo je zapanjujuća stvar za neke koji su odrasli kao Jevreji i pod zakonom. Kao što je Pavle pokazao u Rimljanima 2. glava, mnogi Jevreji njegovog doba vjerovali su da se neće suočiti s Božjim sudom samo zato što su rođeni Jevreji. Pavle, međutim, jasno daje do znanja da će svi koji nisu u Hristu – uključujući i one koji nisu pozvani iz jevrejske nacije da budu ostatak jevrejskog naroda – primiti Božji gnjev.

U 29. stihu Pavle naglašava ovu ideju da će ostatak biti spašen, ističući činjenicu da Bog nije i neće potpuno uništiti Izrael bez obzira na to koliko je bio bezvjeran, citirajući Isaiju 1:9. Sodom i Gomoru Bog je osudio tako strogo da su potpuno uklonjeni sa zemlje (Postanje 19:24-25). Međutim, sa Izraelom, Gospod nad vojskama bi uvijek poštedio neke iz sledeće generacije da nastave kao Izrael, bez obzira na to koliko stroga je bila Božja presuda.

Pavle iznosi značajnu tvrdnju da će Bog nastaviti da štedi ostatak, sada pozivajući neke od jevrejskog naroda među ostalima kroz vjeru u Hrista.

Međutim, do ove tačke u 9. poglavlju, Pavle ovaj argument nije u-sidrio na samog Isusa. On to počinje da radi u 30. stihu.

Prvo Pavle postavlja svoje standardno pitanje nakon dubokog i teškog stava: Šta ćemo onda reći? To je drugi način da se kaže: „Koji su implikacije ovoga?“ Jevrejin koji ovo čita ili čuje mogao bi pitati Pavla: „Hoćeš li reći da su neznabošci koji nisu ni pokušali da postanu pravedni pred Bogom, ionako primili pravednost od Boga zbog svoje vjere?“ Pavle će postaviti drugi dio svog pitanja u 31. stihu, ali odgovor na ovo je nedvosmisleno „da“.

Nejevrejski paganski narodi, uglavnom, nikada nisu pokušali da žive pod Mojsijevim zakonom. Možda su generacijama sudjelovali u

raznim vjerskim praksama, ali nisu pokušali pokazati vlastitu pravednost Bogu slijedeći zakon. Taj zakon im ionako nikada nije eksplicitno dat.

Ipak, izjava pravednosti je upravo „pečat“ koji je Bog dao nezna-bošcima koji mu dolaze vjerom u Hrista. U svojoj milosti, Bog im je dao zasluge za Isusovu pravednost i prihvatio Isusovu smrt kao plaćanje za njihov grijeh. To znači da je spasenje ne-Jevreja potpuno isto kao spa-senje Jevreja: milošću kroz vjeru.

Ni Izrael, koji je težio za Božjom pravednošću pokušavajući da živi pod zakonom generacijama, nije uspio da se pridržava zakona da bi ih Bog proglasio pravednim.

Taj status se ne može postići držanjem zakona. Zašto?

Jer jevrejski narod nije tražio da bude pravedan vjerom. Htjeli su da ih Bog proglasi pravednima na osnovu njihovih djela, njihove sposobnosti da drže zakon. Kao što je Pavle pokazao u poslanici Rimljanima, niko ne može držati zakon (Rimljanima 3:10; 3:23), tako da niko ne može pokazati svoju pravednost Bogu na taj način.

U potrazi za opravdanjem vlastitim djelima, vlastitim ponašanjem, Pavle piše da se većina Izraelaca „saplela o kamen spoticanja“.

Ideja o „kameni spoticanja“, kao što je ovdje spomenuto, je čudna stvar. Ko bi namjerno postavio kamen na koji bi se ljudi spotaknuli? Pavlovi citati iz Isaije u ovom stihu pokazuju da je kamen postao kamen spoticanja jer je odbačen, a ne primljen vjerom.

Prvo Pavle citira Isaiju 8:14, gdje prorok opisuje Gospoda kao sti-jenu sablazni i kamen spoticanja cijelom Izraelu. Pavle insistira da ovo nije nova ideja – da bi se jevrejski narod borio da prihvati ideju da se pravednost može naći samo kroz vjeru u Hrista.

Zatim, Pavle citira Isaiju 28:16, gdje je taj kamen, Hrist, opisan kao siguran temelj, dragocjeni kamen temeljac Božjeg djela na zemlji. Dio koji Pavle direktno citira je da onaj ko vjeruje u njega neće biti posramljen. Sličan jezik koristi i Psalam 118:22-23. Doslovnije rečeno, takvi ljudi neće biti prikazani kao glupi jer vjeruju u Hrista. Ovo je, simbolično, kamen o koji su se Izraelci spotaknuli, piše Pavle, jer su odbili da vjeruju u Hrista, želeći umjesto toga da dokažu svoju pravednost sopstvenim djelima.

Dakle, Jevreji su podbacili u dvije velike tačke, a njihov neuspjeh za nas ima veoma važan značaj. Ne bismo trebali ponoviti sličnu grešku.

1. Nisu razumjeli šta je Bog mislio ili šta čini pravi Izrael. Mislili su da sve dok su potomci, fizički potomci Izraelova tri oca, Abrama, Isaka i Jakova, da su kvalifikovani da budu Božji izabranici, ili Božji narod saveza.

Činjenica da su Jevreji imali Abrama, Isaka i Jakova za svoje očeve nije ih kvalifikovala za nebo. Napravili su ovu grešku: nisu razumjeli šta je Bog mislio pod Izraelom. Da biste bili dio Izraela morate imati duhovne kvalitete ova tri oca. Abram predstavlja vjeru. Isak je dijete obećanja kao što su novorođeni u Hristu djeca obećanja. To podrazumijeva i promjenu statusa (Jovan 5:24) i promjenu „građanstva“ (Filipljanima 3:20-21). Jakov (čije ime znači „varalica“ ili „spletkaroš“) je simbol istrajnosti i pobjede (Postanje 32:24-30) – njegovo ime je promijenjeno u „Izrael“, što znači „onaj koji se dosledno bori s Bogom,“ ili „onaj kome pobjedu daje Bog,“ „pobjednik sa Bogom“.

2. Druga greška, koja je, naravno, bila rezultat prve greške, je što nisu prepoznali Božji način spasenja grešnog čovjeka. Obećanje koje je Bog dao je da će jednog od tih potomaka ta tri čovjeka Bog poslati da bude Otkupitelj svijeta i da je spasenje samo vjerom u Njegovu pravednost, a ne našim vlastitim držanjem zakona. Nisu uspjeli. Rezultat je da je Bog morao uzeti ključeve kraljevstva i dati ih hrišćanskoj zajednici.

10. Propust Jevreja

Pavle daje novi ton kada počinje 10. poglavlje. On se direktno obraća svojoj braći i sestrama: hrišćanima u Rimu kojima piše ovo pismo. On ih naziva braćom i sestrama jer su svi hrišćani. Pavle govori o Izraelcima. Pored hrišćanina i rimskog građanina, Pavle je i Jevrej. On piše da je želja njegovog srca i njegova molitva da se jevrejski narod spasi.

Neki Jevreji su došli do vjere u Hrista kroz propovijedanje Pavla i drugih apostola. Ipak, čitava nacija je odbacila Mesiju, uključujući i jevrejsko vjersko vođstvo. Nažalost, to je još uvijek slučaj u modernoj eri. Nadalje, jevrejski narod Pavlovog vremena ne samo da je odbacio Hrista, već je pokušao da učutka Pavla i druge koji su propovijedali o njemu. Međutim, to ne mijenja Pavlovu želju da vidi te iste ljude kako dolaze Hristu.

Jevreji su zaista poznati po njihovoj njihovoj revnosti ili entuzijazmu. Oni vole Boga i nastoje da ga poštuju i slušaju ga. Jevrejski narod Pavlovog vremena bio je posebno strastven u svom obožavanju Boga. Sam Pavle je pokazao tu vrstu žara – na tragičan način – prije svog obraćenja na hrišćanstvo, kao progonitelj zajednice (Filipljanima 3:4-7).

Pavle je, međutim, tužan što izraelska revnost nije vođena pravim razumijevanjem toga ko je Bog ili šta On želi od njih. Pavle iz iskustva poznaje tradicije koje imaju jevrejske vjerske vođe i njihovo iscrpno poznavanje Svetog pisma. Međutim, znati sve to, a ne prepoznati suštinu i svrhu svoje vjere je tragičan promašaj cilja. Vjera bez ispravnog razumijevanja se lako pretvara u fanatizam.

Budući da su Jevreji smatrali da je spasenje bilo nasleđem i djelima zakona koji je Bog dao Jevrejima preko Mojsija, nisu vidjeli da je Hrist ispunjenje obećanja. Stoga su odbacili jevanđelje i izopačili su obećanje spasenja djelima i nasleđem.

Jevreji su tvrdoglavo odbacivali Mesiju tako da je na kraju njegove službe Isus morao reći riječi kao što je zabilježeno u Mateju 23:37-38: „Jerusalime, Jerusalime, ti koji ubijaš proroke i kamenuješ one koji su ti

poslani! Koliko puta sam htio da skupim tvoju djecu kao što kvočka skuplja svoje piliće pod krila, ali niste htjeli. Eto, ostavlja vam se vaša kuća pusta.“

Ovo je tragedija Izraela, doslovnog Izraela.

Pošto nisu poznavali pravednost koja dolazi od Boga i nastojali su uspostaviti svoju, nisu se pokorili Božjoj pravednosti. Pavle tačno zna o čemu govori. Pogledajmo Filipljanima 3:3: „Jer mi imamo pravo obrežanje, mi koji služimo Bogu u duhu i hvalimo se Hristom Isusom, a ne uzdamo se u tijelo.“ Od 4-6. stiha on navodi da se mogao i sam pouzdati u sopstvena dostignuća više od drugih. Pavle je prije obraćenja imao izuzetnu revnost za Zakon ali bez znanja. To je uvijek opasno.

Zapazite da se riječ „pravednost“ pojavljuje dva puta u 3. stihu. Ovdje Pavle ističe dva sistema spasenja. Možemo reći, „ispravan ili pogrešan put“, ali još preciznije je „Božja metoda spasenja i ljudska metoda spasenja.“ Budimo potpuno jasni da se to dvoje ne može miješati zajedno. Ne mogu biti zajedno u braku. To je jedno ili drugo. Pogledajmo Galatima 5:4: „Odvojiste se od Hrista, vi koji pokušavate da se opravdate po Zakonu, izašli ste iz okrilja njegove blagodati.“

Pavle ovdje govori o metodi spasenja. On ovdje ne govori o zakonu kao standardu hrišćanskog života. Do toga ćemo stići kada dođemo do Rimljanima 13 gdje će Pavle reći da pravi hrišćanin ispunjava zakon jer u njemu postoji ljubav a ljubav je ispunjenje zakona. Ali on ovdje raspravlja o zakonu kao metodu ili sistemu spasenja. I on kaže u Galatima 5:4 da, ako prihvatite Hrista, zakonska metoda nestaje. Ako prihvatite metodu zakona, onda ste otpali od milosti i Hrist je postao beznačajan.

U Filipljanima 3:7-9, Pavle nam u ovom pismu kaže da je, kada je otkrio Hrista, shvatio da njegova sopstvena pravednost ne samo da ga nije mogla spasiti, već je bila poput prljavih haljina. To je bilo odbijanje. Bio je voljan odreći se svega toga da bi mogao dobiti Hrista i biti pronađen u njemu, imajući njegovu pravednost koja je kroz vjeru, a ne kroz djela zakona.

Jevreji nisu prihvatili Božji put spasenja. Oni ne razumiju da je Bogu potrebna apsolutno savršena pravednost da bi ikoga primio po svojim zaslugama. Oni ne shvataju da nijedno ljudsko biće nije u stanju da postigne taj nivo pravednosti (Rimljanima 3:23).

Njihov nedostatak razumijevanja o tome kako djeluje Božja pravednost natjerao ih je da pokušaju da postave vlastiti standard o tome šta znači biti pravedan u Božjim očima. Pavle ovo opisuje kao ponosan pokušaj da se odluči čime bi Bog trebao biti zadovoljan umjesto da se podvrgne Njegovoj izjavi o tome šta znači biti pravedan pred Njim.

Zar Jevreji nisu poznavali jevanđelje? Kada dođemo do kraja 10. poglavlja, otkrićete da su poznavali jevanđelje. Njihovo neznanje je bilo namjerno i uporno. Nije da nisu znali. Znali su, ali su namjerno odbijali da priznaju, da se potčine Božjoj pravednosti koja nas spašava.

U Rimljanima 10:4, Pavle daje veoma tešku izjavu: „Jer Hristos je ispunjenje Zakona, za pravednost svakom koji ga vjeruje.“

Zašto je ovaj stih težak? Zbog riječi „ispunjenje“. Grčka riječ *telos* ima dva značenja. To može značiti *ispunjenje* ili može značiti *prekid*. Na šta je Pavle mislio? Da li je mislio da je Hrist ispunio zakon za pravednost onima koji vjeruju, ili je mislio da je ukinuo zakon radi pravednosti?

Istraživači Biblije su se borili s tim i postoji prvo gledište u jednom kampu, a drugo u drugom kampu i postoje neki vrlo kompetentni učenjaci koji zauzimaju oba tabora.

Pogledajmo oba značenja. Prvo riječ „ispunjenje“. Hrist nije kao ljudska bića. On je pravedan. Bog je pravedan. On je savršen i stoga nas Bog ne može spasiti zaobilazeći zakon. On ne može reći: „Volim vas ljudska bića i pošto sam suveren, oprostiću vam.“ On to ne može. On nije samo Bog ljubavi, već je i pravedan, On je svet, On je pravedan Bog. Dakle, da bi nas spasio, Hrist se prije svega morao kvalifikovati da bude naš Spasitelj.

Kako se on kvalifikovao? Izvorno, on je Sin Božji. S te pozicije se pridružio nama. On je postao jedno sa nama i to se dogodilo prilikom utjelovljenja. Učinivši to, kvalifikovavši se sada da bude drugi Adam, on je morao učiniti dvije stvari da nas spasi kako bi zadovoljio zakon. On je savršeno poslušao zakon jer Božji zakon kaže: „Ako me savršeno slušaš, možeš živjeti. Inače ne možeš živjeti.“ U Hristu imamo savršenu poslušnost zakonu, ali ta poslušnost ne može poništiti našu neposlušnost.

Hrist nije došao da spase pravednike. On je došao da spase grešnike. On se nije povezao sa bezgrešnim ljudima. On se povezao sa palim

čovječanstvom da bi nas mogao otkupiti. Zatim je uzeo to čovječanstvo na krst i on ga je predao i, uz beskrajnu cijenu za njega, zato što se spojio s nama, predao je taj krst kao otkup za grijeh: napuštanje Boga. Svojim činjenjem i smrću on je savršeno ispunio zakon tako da je postao naša pravednost. Ispunio je zakon da je svako ko vjeruje u Hrista ispunjenje zakona za pravednost svima koji vjeruju. To je dobra vijest.

Pavle, dakle, pokazuje da zakon nije trebao da stoji sam zauvijek. Uvijek je ukazivao na Isusa Hrista. Šta Pavle obično misli pod pojmom „zakon“? Nisu imali riječ na grčkom za „legalizam“ u Pavlovo vrijeme, pa je Pavle često koristio riječ „zakon“ da označi „legalizam“. Legalizam je kada pokušavamo da se spasimo sopstvenim djelima. Hrist je tome priveo kraj. Zašto? „Zato, dakle, kao što je sagrešenjem jednog na sve ljude došla osuda, tako i pravdom jednog dođe na sve ljude opravdanje života.“ (Rimljanima 5:18)

Ako su svi ljudi bili pomireni sa Bogom, bili opravdani Hristovim činjenjem i smrću, tada je legalizam prekinut. Tako je Hrist, s jedne strane, ispunio zakon za pravednost za nas i prekinuo je djela zakona, što je legalizam, kao sredstvo spasenja.

Jer Mojsije piše o pravednosti koja je od Zakona da će čovjek koji čini tako živjeti po tome. (5. stih)

Ono što Pavle ovdje radi je suprotstavljanje pravednosti vjerom s pravednošću po držanju zakona. I on kaže: „Ovo je razlika: ako želite da budete spašeni po zakonu, ne možete biti spašeni po zakonu kroz vjeru, već kroz djelovanje.“ Drugim riječima, ne možete otići do zakona i reći: „Zakone, čuo sam te. Vjerujem u svih deset uputa i u sve što je propisano u Tori.“ Zakon vam neće uzvratiti: „Pošto vjeruješ tako, možeš otići u raj.“ Zakon to neće učiniti jer to nije platforma na kojoj zakon funkcioniše. Zakon kaže: „Ako vjeruješ u mene, to mi ništa ne znači. Moje pravilo je: Ako me poslušaj, ako radiš ono što ti kažem, onda možeš živjeti.“ Dakle, ne možete imati pravednost vjerom kroz zakon jer zakon zahtijeva izvršenje. Pavle ovdje citira, naravno, iz Levitske knjige 18:5: „Držite moje odredbe i moje zakone, jer one znače život onome ko ih drži.“

Ako želite da budete spašeni kroz zakon, potrebne su dvije stvari:

1. Morate poštovati zakon.

2. Morate ga savršeno poštovati 24 sata dnevno, sedam dana u sedmici, do kraja života.

Ako padneš na jednu tačku, zakon će te osuditi (Galatima 3:10; Jakov 2:10).

Pavle u nastavku 10. glave suprotstavlja ovo sa pravednošću koja dolazi kroz vjeru.

Prvo, Pavle citira uvodne riječi Ponovljenog zakona 9:4-6: „Ne govori u svom srcu.“ Iako on ne citira ostatak odlomka, Pavlovi jevrejski čitaoci bi vjerovatno razumjeli kontekst. Bog je više puta govorio Izraelu da se ne zavarava: oni ne preuzimaju obećanu zemlju zbog svoje vlastite pravednosti. Bog ih je nazvao tvrdoglavim narodom. Umjesto toga, uspjeli bi zauzeti zemlju jer je služila Božjoj namjeri da sudi zlim narodima u regionu.

Pavlova poruka Jevrejima njegovog vremena je jasna. Oni su tražili da postignu sopstvenu pravednost, što je uzaludan pokušaj za grešna ljudska bića. To je pogrešan stav i pogrešan način pristupa našem odnosu prema Bogu.

Zatim, Pavle počinje da citira Ponovljeni zakon 30:12. On primjenjuje ono što Bog kaže Izraelu, o primanju i poslušnosti Njegovim nalogima, na njihovu potrebu sada da povjere svoju vjeru u Hrista. U Ponovljenom zakonu 30:11-14, Bog je rekao da nauk koji je dao Izraelu nije pretežak za njih. Ne treba da pitaju „ko će izaći na nebo“ da bi saznali ovu informaciju. Oni već imaju nauk u svojim ustima i srcima (Ponovljeni zakon 30:14).

Sada Pavle primjenjuje ovu ideju na Hrista. Izrael ne treba da misli da je vjera u Hrista preteška za njih. Ne bi trebali očekivati da će neka nova osoba otići na nebo da pronađe Mesiju. Pavle u svom kontekstu piše da bi ovo bio uzaludan pokušaj da se Hrist spusti kada je već sišao i hodao među njima (Rimljanima 10:8).

Druga Pavlova analogija je da niko ne mora da se spusti u bezdan da podigne Mesiju, kao iz mrtvih. Hrist im je već došao u obliku Isusa i hodao među njima. Sišao je na zemlju, umro na krstu, sišao u ponor, a zatim se popeo nazad na zemlju prije nego što je uzašao na nebo.

Drugim riječima, Hrist je već bio blizu Pavlovim jevrejskim čitaocima. Oni ne bi trebali nastaviti tražiti Mesiju da siđe dolje ili izađe gore.

Umjesto toga, trebali bi razumjeti da je on bio blizu njih i da su Riječ Božja i vjera upravo pred njima spremni da im se vjeruje. Ova „riječ vjere“ je referenca na jevanđelje: poruku o Božjem namjeravanom planu za naše spasenje.

Vjera u Hrista je još uvijek pored naroda Izraela, spremna da joj se vjeruje u njihovim srcima i govori ustima. Ne moraju da čekaju. Oni mogu vjerovati upravo sada i biti proglašeni pravednima od strane Boga, mogu im se pripisati zasluge za Isusov pravedni život i oprostiti njihov grijeh posredstvom Isusove smrti na krstu.

Jer ako svojim ustima priznaješ Isusa Gospoda, i ako u svom srcu vjeruješ da ga je Bog podigao iz mrtvih, bićeš spasen. (9. stih)

Sada Pavle pojašnjava šta je ova riječ vjere; on eksplicitno opisuje šta bi jevrejski narod njegovog vremena trebao dočekati u svojim ustima i srcima. On piše da umjesto da traže da postanu pravedni slijedeći zakon, trebaju priznati svojim ustima da je Isus Gospod. On je Mesija. Takođe, trebaju vjerovati u svojim srcima da je Bog podigao Isusa iz mrtvih. Ako učine te stvari, biće spašeni.

Ne treba nužno uzeti ova dva uslova kao Pavlovu konačnu izjavu o planu spasenja ili o tome kako postati hrišćanin. Bio je jasan da je vjera u Hrista ključ da nas Bog proglasi pravednima. Ova dva uslova – vjera u Hristovo uskrsenje iz mrtvih i verbalno priznanje njegovog mjesta kao Gospoda svih – izgleda da služe kao javno priznanje naše vjere u Hrista. Svako ko se uzda u Hrista za svoje spasenje sigurno će se složiti da je Hrist Gospod i da je uskrsnuo iz mrtvih.

Jer se srcem vjeruje za pravednost, a ustima se priznaje za spasenje. (10. stih)

Srcem čovjek vjeruje i opravdan je, oslobođen. Pavlova izjava je jasna: vjera u Hrista koja vodi spasenju je lična i unutrašnja (Jeremija 31:31-34). Usta, dakle, postaju sredstvo kojim neko izražava svoju vjeru u Hrista. Samo obraćeni vjernici mogu iskreno reći svojim ustima šta se dogodilo u njihovim srcima: oni su svoju vjeru položili u Isusa. Ispovijedanje je odlazak i pričanje drugima o onome što ste primili kroz Isusa Hrista. Ispovijedanje je svjedočenje Hrista. Ali nije dovoljno vjerovati u Isusa. Mora doći iz srca. Nije dovoljno reći: „Vjerujem u Isusa. Priznajem ga.“ Mora postojati odgovor srca, jer čitamo u Rimljanima 10:11:

„Jer Pismo kaže: Niko ko vjeruje u njega neće se postidjeti.“

Pod *njim* Pavle misli da je Hrist dragocjeni kamen temeljac koji je Bog položio na Cion. Svi koji vjeruju u ovaj kamen temeljac, ovaj siguran temelj, biće afirmisani. Temelj će izdržati. Naći će se kako stoje na stijeni.

Još jednom citirajući ovaj stih, Pavle podržava ključnu ideju iz 4. stiha koja je započela ovaj tok misli: „Hrist je svršetak zakona za pravednost svakome ko vjeruje“. Vjerovanje je neophodan sastojak da bi nas Bog proglasio pravednim i primio u svoju porodicu. Zapravo, kao što će Pavle objasniti u sledećim stihovima, ne postoje drugi kriteriji osim vjerovanja, uključujući i to da li je osoba rođena fizički u Izraelu ili ne.

Pavle pojašnjava da pod „svima“ on zaista misli na sve. Za Izraelce, svijet je uvijek bio podijeljen na dvije kategorije: Jevreje i neznabošce. One koji su „unutra“ sa Bogom, i one koji su „napolju“. Pavle je izrazio svoju duboku tugu što se toliko Izraelaca i dalje drži ove lažne ideje (Rimljanima 9:1), primjenjujući je na načine koje Bog nikada nije namjeravao.

Sada on još jednom snažno piše da ne postoji apsolutno nikakva razlika između Jevreja i neznabožaca – koristeći ovdje termin „Grk“ – kada je riječ o tome da ih Bog proglasi pravednima kroz vjeru u Hrista. Na kraju krajeva, isti Gospodar je Gospod svih ljudi. On vlada svim ljudima, i Jevrejima i neznabošcima. U stvari, Gospod daje svoje bogatstvo svima koji ga prizivaju. Pavle je napisao nešto slično u Rimljanima 3:29-30.

U Pavlovoj izjavi implicirana je ideja da Gospod sluša, da će primiti svakoga ko ga zazove u vjeri, bez obzira na njihovu naciju ili okolnosti njihovog rođenja. On ne zadržava spasenje samo za one koji su dio određenog nasleđa.

Ideja „prizivanja imena Gospodnjeg“ u ovom kontekstu znači one koji se u vjeri obraćaju Hristu tražeći spasenje. Iako nije doslovno opis „molitve grešnika“, Pavle ukazuje na one koji izražavaju osjećaj koji „molitva grešnika“ sadrži. Ovo je čin polaganja vjere u Hrista. Ovo se bitno razlikuje od onih koje je Isus opisao u Mateju 7:21-23, kao one koji koriste njegovo ime, ali nemaju stvarnu vjeru u njega.

Pavle pravi i drugu vezu, pokazujući da je Hrist Gospod iz Starog saveza. Svi koji ga prizovu u vjeri, i Jevreji i neznabošci, biće spašeni od Božjeg gnjeva protiv grijeha i zauvijek će učestvovati u Božjoj slavi.

U 14. stihu Pavle započinje seriju pitanja koja imaju za cilj šta je potrebno da bi se neko doveo do tačke da prizove Isusovo ime da bi bio spašen. Čini se da ima na umu ljude svoje nacije, Izraela.

Prvo, Pavle pita kako iko može prizvati Hrista ako ne vjeruje u njega. Ponovo, Pavle insistira da je vjera u Hrista ono što pokreće spasenje i navodi nekoga da ga pozove. Ali kako neko može povjerovati u Hrista ako nikada nije čuo za njega, ako ne zna ko je on? Ovo dovodi do Pavlovog sledećeg pitanja: Kako će neko čuti za Hrista ako im neko ne propovijeda o Hristu?

Postavljajući ovaj niz pitanja, Pavle djelimično pokazuje koliko je njegov rad u propovijedanju o Isusu zaista neophodan.

On nastavlja sa sledećim logičnim pitanjem: Kako će neko propovijedati Isusovo jevanđelje ako ga neko ne pošalje da to učini? Pavlovo pitanje pokazuje da propovijedanje nije prvi korak u lancu koji vodi do vjere u Hrista i prizivanja njegovog imena. Umjesto toga, slanje je prvi korak.

Ko vrši slanje? U slučaju Pavla i drugih apostola koji su propovijedali jevanđelje širom svijeta, poslao ih je sam Hrist. Isus ih je zadužio da propovijedaju dobru vijest svijetu (Matej 28:18-20; Djela 9:15). A Hrista je poslao Bog Otac – najviša instanca (Jovan 13:20; 20:21)!

Pavle zatim citira Isaiju 52:7 kako bi potvrdio da je ovo slanje propovjednika sa ovom posebnom dobrom viješću o Isusu prorečeno davno: „Kako su divne na gorama noge onoga koji donosi dobru vijest!“

Hrist je poslao propovjednike. Apostoli su propovijedali. Jevrejski narod je čuo. Problem je, insistira Pavle, u tome što jevrejski narod nije vjerovao. Konkretnije, Pavle piše da oni nisu „poslušali“ jevanđelje.

Za Pavla, nevjerovanje u Hrista predstavlja više od obične nespособnosti da se prihvati istina jevanđelja. Pavle to naziva neposlušnošću, tvrdoglavim odbijanjem primanja Mesije i vjerovanja u Isusa. Ovo je u skladu s opštim učenjem Biblije, a to je da je volja osobe da vjeruje – ili ne – uvijek uticajnija od znanja ili argumenata (Jovan 5:39-40; 7:17).

Ovaj put, Pavle citira Isaiju 53:1 kako bi podržao svoj slučaj svojim

jevrejskim čitaocima. U tom stihu, prorok pita Gospoda: „Ko je povjervao u ono što je čuo od nas?“ Pavle pokazuje da Izraelova sklonost neposlušnosti, posebno odbijanjem da vjeruje, seže sve do vremena proroka.

Oni koji ne vjeruju to čine jer, na nekom nivou, ne žele vjerovati.

U 17. stihu, međutim, Pavle piše da kada se vjerovanje dogodi, to je kroz slušanje onoga što Gospod kaže „preko Hristove riječi“. Čini se da Pavle misli na svoj prethodni lanac koraka koji se moraju dogoditi da bi osobu doveli do tačke prizivanja Gospoda. Hrist šalje svoje predstavnike da propovijedaju jevanđelje. Oni koji to čuju imaju priliku da vjeruju. Oni koji vjeruju prizivaju Hrista. I svi koji prizovu Hristovo ime biće spašeni (Rimljanima 10:13).

Pavle pita u 18. stihu da li je razlog zašto nisu vjerovali taj što nisu čuli za Isusa. Zar nisu čuli jevanđelje? Pavle kaže ne, to nije to. Jevrejski narod, ljudi uopšteno, zaista su čuli dobre vijesti o Isusu. Pavle pozajmljuje jezik Psalma 19:4 kako bi potvrdio da se glas, riječi, učitelja jevanđelja proširio po svoj zemlji, do krajeva svijeta.

Psalam 19 ne opisuje otkrivenje Hristovog jevanđelja, već otkrivenje Božje slave i stvaralačke moći u prirodi. Pavle je započeo ovo pismo ponavljajući Psalam 19 u izjavi da je Bog učinio sebe poznatim čovječanstvu onim što je stvorio (Rimljanima 1:19-20). Ovdje, međutim, Pavle insistira na tome da Bog samoga Hrista obznanjuje svijetu kroz propovijedanje jevanđelja.

Da li Pavle misli da je do ovog trenutka u istoriji doslovno svaka osoba na zemlji čula radosnu vijest o Isusu? To očigledno nije njegova namjera. Čini se da on misli, uopšteno, da je jevanđelje u činu pronosjenja poznatom svijetu. Ovo nije nejasna poruka, tako da nema razloga da Izrael može tvrditi da je ne zna. Pavle vjerovatno takođe misli da je narod Izraela, konkretno, čuo Isusovo jevanđelje od samog Hrista. Takođe, njegovi sledbenici su propovijedali poruku u Jerusalimu i širom Izraela više od 20 godina u vrijeme kada je ovo pismo napisano.

U 19. stihu Pavle pita da li je Izrael možda čuo jevanđelje, ali ga nije razumio. Možda su pogrešno shvatili istinu da Bog prihvata sve koji mu dolaze vjerom u Isusa. Pavle odbacuje i ovu ideju. On citira drugu polovinu Ponovljenog zakona 32:21. Prva polovina tog stiha opisuje

Božje riječi o Izraelu još u Mojsijevo dane: „Izazivali su moju ljubomoru onim što nije bog, naljutili su me ništavnim idolima.“ Drugim riječima, Bog simbolično kaže da je Izraelovo obožavanje nepostojećih bogova uzrokovalo da postane ljut i ljubomorani.

On izjavljuje kakav će biti Njegov odgovor u drugoj polovini stiha, koju Pavle ovdje citira: Bog će učiniti Izrael ljubomornim i ljutim kroz Njegove odnose sa bezumnim narodima koji nisu nacija. Pavle ukazuje na ovaj odlomak iz Ponovljenog zakona kao dokaz da je Izrael od svojih najranijih dana shvatio da će Bog na kraju prihvatiti nejevrejske narode. U stvari, Pavle insistira, to je upravo ono što je Bog učinio u spasavanju neznabožaca koji se uzdaju u Hrista.

Pavle dalje citira Isaiju. Isaijina hrabra izjava takođe citira Božje riječi. Pavle ih daje van konteksta Isaije 65:1 i primjenjuje ih kao analogiju kako je Bog spasio neznabošce. Našli su ga oni koji ga nisu tražili. On se pokazao onima koji nisu pitali.

Ovo se vraća na Pavlovo pitanje na kraju prethodnog poglavlja: „Dakle, šta ćemo reći? Da su neznabošci, koji nisu stremili za pravednošću, dostigli pravednost, pravednost koja je od vjere. A Izrael, koji je slijedio Zakon pravednosti, nije dostigao Zakon pravednosti.“ (Rimljanima 9:30-31)

Bog je vjernike proglasio pravednima samo na osnovu njihove vjere u Hrista. On je to učinio iako oni nikada nisu pokušali da postanu pravedni kroz svoja dobra djela ili slijedeći zakon. U isto vrijeme, Bog je odbacio pokušaj Izraela da sam postane pravedan bez vjere u Hrista (Rimljanima 3:20).

Rimljanima 10 završava potresnim stihom iz Isaije 65:2. Bog sebe opisuje kako strpljivo pruža svoje ruke da poželi dobrodošlicu svom narodu Izraelu kada se okrene i vrati mu se. Bog opisuje Izrael kao neposlušan i drski (kontraški) narod.

Njihova neposlušnost u ovom trenutku istorije nije bila kao neposlušnost opisana u Isaiji 65. Ta neposlušnost je uključivala direktno kršenje Božjih naredbi u zakonu. Međutim, neposlušnost koju Pavle sada opisuje je odbijanje poslušnosti Isusovom jevanđelju (Rimljanima 10:16).

Vjera u Hrista je više od prilike da nas Bog proglasi pravednim. To

je Njegov nalog. Izrael je rekao ne. Ovo je, zapravo, osnovni uzrok svake nevjere: namjerni izbor da ne poslušamo, odbacimo ili ignorišemo ono što nam je Bog rekao (Rimljanima 1:18-20; Jovan 5:39-40; Jovan 7:17).

Ipak, kao što ovaj stih kaže, Bog čeka. Pavlova molitva za Izrael bila je da se njegov narod obrati, pokaje i povjeruje (Rimljanima 10:1).

11. *Biće spasen sav Izrael*

Kao što Pavle često radi u poslanici Rimljanima, on na svoju izjavu odgovara pitanjem. U ovom slučaju, Pavle je upravo napisao da se Bog ponudio nejevrejskim nacijama kroz vjeru u Isusa, dok je Izrael odbacio jevanđelje vjere u Hrista.

Sada Pavle pita da li to znači da je Bog konačno i potpuno odbacio svoj prethodno izabrani narod Izrael. To je pitanje koje očekuje negativan odgovor, a Pavle daje poznati odgovor: „Nipošto!“

Pavle ukazuje na sebe kao na prvi dokaz da Bog nije odbacio Izrael. Na kraju krajeva, Pavle je Izraelac i Abramov potomak. Konkretnije, Pavle piše da pripada Benjaminovom plemenu. Pavle je možda postao jedan od najglasnijih promotora hrišćanstva svog vremena, ali je i dalje ostao pri svom statusu Izraelca. On insistira da se Božji odnos sa Izraelom nastavlja.

On ukazuje na dvije važne činjenice:

1. Odbacivanje Izraela nije potpuno (11:1-10).
2. Odbacivanje Izraela nije konačno. Nije totalno i nije konačno.

Dakle, po isteku proročkog vremena probe za jevrejski narod, 70 sedmica iz Danila 9:24-27, Jevreji su odbacivanjem Mesije izgubili status Božjeg izabranog naroda, a kao nosilac jevanđelja se podigla hrišćanska zajednica. Ukratko, proročkih 70 sedmica je „odsječeno“ ili odvojeno od najdužeg proročkog perioda od 2300 dana tj. doslovnih godina (Danilo 8:14). 70 sedmica tj. 490 godina obuhvataju: i) 7 sedmica za obnovu Jerusalima (stih 25); ii) 62 sedmice do Mesije (stihovi 25 i 26); iii) 1 sedmicu do završetka razdoblja. Počevši od 457. godine prije n.e. (vidi: Ezra 7:7,12,13), 7+62 sedmice dovode tačno do 27. godine n.e. kada Hrist počinje javnu službu. U polovini te poslednje proročke sedmice (stih 27), Mesija se žrtvuje (31. godine n.e.), dok je 34. godine, na isteku poslednje proročke sedmice, kamenovan Stefan (vidi Djela 7:58 – 8:4), kada je isteklo vrijeme probe za jevrejsku naciju (stih 24) i jevanđelje se počelo nositi neznabošcima odnosno cijelom svijetu.

Drugim riječima, ono što Pavle kaže u ovom prvom dijelu Rimljanima

11 je da odbacivanje Jevreja nije potpuno. Biće mnogo Jevreja pojedina, kao što je bilo u prošlosti, do kraja vremena koji će prihvatiti Isusa Hrista kao svog Spasitelja.

U 2. stihu Pavle navodi da Bog nije odbacio svoje narod koji je unaprijed poznao. To nije predodređenje. Riječ koju je Pavle koristio dolazi od dvije grčke riječi *pro* i *ginosko*. *Pro* znači „prije“, a *ginosko* znači „znati“. Dakle, ono što Pavle kaže jeste da Bog nije odbacio one koje je prethodno poznao koji bi prihvatili Njegovog Sina Isusa Hrista kao svog Spasitelja. Nikada nije odbio nijednog Jevrejina koji je prihvatio Njegovu ponudu spasenja, bilo u prošlosti ili sada.

Kao ilustraciju koja to potvrđuje, Pavle navodi Ilijin primjer. Pavle citira 1. Kraljevima 19:10, 14: „Gospode, pobili su tvoje proroke, raskopali su tvoje oltare. Samo sam ja ostao, a i moju dušu traže.“

Ilijina žalba je bila protiv Božjeg naroda Izraela. Ubili su druge Božje proroke. Uništili su oltare koji su služili za prinošenje legitimnih ponuda Bogu. Ilija je vjerovao da je on jedini koji je ostao vjeran Gospodu, a htjeli su i njega da ubiju. Ilija je bio uvjeren da govori o svim ostalim Izraelcima. Svi ostali su se okrenuli od Boga i obožavali Bala.

Bog je pokazao Iliji da to nije istina. Božji odgovor Iliji se nalazi u 1. Kraljevima 19:18. Bog kaže da je za sebe zadržao 7.000 ljudi koji se nisu poklonili Balu. Oni su ostali vjerni Bogu. Ilija ipak nije bio sam. Pavle će pokazati da isto važi i za Izrael u njegovo vrijeme. Iako je većina Izraela propustila Božju pravednost odbacivši vjeru u Hrista, ostatak Izraelaca je vjeran Bogu i kroz Hrista.

Ovaj ostatak izabran je Božjom milošću. Ovim Pavle želi reći da oni nisu zaslužili svoje mjesto u ovom vjernom ostatku Izraelaca. Baš kao što su nejevrejski hrišćani izabrani Božjom milošću, ovi Izraelci su dobili spasenje kao dar. Tačnije, prihvatili su ponudu spasenja u Hristu.

Šta Biblija podrazumijeva pod riječju „ostatak“? Riječ „ostatak“ korištena u ovom kontekstu, kao i u knjizi Otkrivenja, odnosi se na one koji su vjerni Bogu i Njegovoj istini usred otpadništva. Izrael se kao nacija odmetnuo u Ilijino vrijeme, ali bilo je sedam hiljada Jevreja koji se nisu predali obožavanju Bala. Nazivaju se ostatkom, a nazivaju se i „izborom blagodatni“. Riječ „izabrani“ znači biti izabran. Koliko ih je Bog izabrao da budu spašeni u Hristu? Sve ljude. Ne samo sve Jevreje

nego sve ljude. Ali Bog neće nametati taj izbor. Bog ne kaže da ćete biti spašeni zato što vas je izabrao i zato što je On suveren. On je odabrao sve ljude da budu spašeni, ali ako odbijete izbor, Njegov izbor za vas, što je jedini način da budete spašeni – On će vam dati ono što ste odabrali, a to je smrt. Jer ako odbacite Hrista, izabrali ste smrt. Da li je to zaista tako?

Ako je po blagodati, onda nije od djela, jer blagodat već ne bi bila blagodat; ako li je od djela nije više blagodat, jer djelo već ne bi bilo djelo. (6. stih)

Dakle, Bog je izabrao sve ljude da budu spašeni blagodaću. Milost znači primanje nezasluzenog dara. Uvijek se daje i nikad se ne plaća. Ideja da nečiji rad može na neki način doprinijeti primanju Božje milosti je ideja koja je sama sebi kontradiktorna. Da je to moguće, milost ne bi bila milost, piše Pavle.

Oni koji ostaju kao ostatak vjernog Izraela razumiju da nisu spašeni svojim djelima. Oni su došli Bogu vjerom u Hrista.

Iako ovaj stih treba da dokaže stav o Bogu i Izraelu, on takođe povlači jasnu liniju u smislu teologije. Ne postoji siva zona između spasenja zasnovanog na djelima i spasenja zasnovanog na milosti. Metoda spasenja djelima – pridržavanje zakona, podvrgavanje ritualima, obavljanje sakramenata ili dobrih djela – je odbacivanje milosti. Ovo je istina kojoj se često opire, ali to je jasno učenje Svetog pisma. Ako djela, u bilo kojem smislu, doprinose spasenju, onda to spasenje više nije „po milosti“. Pavlova poenta, ovdje, je da, budući da je spasenje, u stvari, po milosti, djela ne mogu da ga osiguraju. Pavle ovdje ne govori o plodovima spasenja, što uključuje mnoga djela. On ne govori o djelima ili vjeri. On govori o djelima kao sredstvu, metodi spasenja. U poglavljima 12, 13, 14 i 15, Pavle će diskutovati o plodovima spasenja koje proizvodi mnoga djela. Ali ona su dokaz, nikad sredstvo. Ovdje Jevreji nisu odabrali djela samo kao dokaz da su djeca Božja, već kao sredstvo spasenja, što je obožavanje Bala. Sve paganske religije su zasnovane na spasenju djelima.

Šta dakle reći? Izrael nije dobio ono što usrdno traži, ali izabrani su to dobili. A ostalima je srce otvrdlo... (7. stih)

Šta je Izrael tražio? Tražili su spasenje. Zašto ga nisu dobili? Tražili

su pogrešnim metodom, djelima zakona, i nisu uspjeli. Neznabošci su to tražili vjerom i uspjeli su. Dakle, Pavle ovdje kaže: „Izrael nije dobio ono što traži osim izabranih, oni koji su prihvatili spasenje po milosti, zadobili su ga.“ Ostali Jevreji su otvrdnuli. Ovo je u skladu s onim što je Pavle već napisao o onima kojima Bog dopušta da stoje u svom grijehu nevjere. On se pozabavio pitanjem da li je to pravedno ili ne u 9. poglavlju.

Zatim citira različite odlomke Starog saveza da Bog nije bio iznenađen. Prvi citat je Isaija 29:10: „Bog im je dao duh dubokog sna, oči da ne vide i uši da ne čuju.“ Ovo je jedna od teških izjava. U Bibliji postoji nekoliko izjava koje su teške. Ako ovu izjavu uzmemo zdravo za gotovo, ona ostavlja utisak da je Bog taj koji im je dao duh omamljenosti. On je bio taj koji im je zatvorio oči i uši. Zvuči tako. Postoje i drugi tekstovi, „Bog je otvrdnuo faraonovo srce.“ Čak postoji i tekst u Starom savezu gdje je Bog rekao: „Ja sam stvorio zlo.“ Naravno, površno gledajući, mogli bismo kazati: „Vidiš, Bog je kriv.“ Ovo moramo razumjeti u bliskoistočnom konceptu. Postoje dvije stvari koje moramo imati na umu. Broj jedan, Bog je suveren. To znači da se ništa ne dešava bez Božije dozvole.

Ima mnogo strašnih stvari koje su se desile na ovom svijetu. Zar to Bog nije mogao zaustaviti? Sotona iskušava Adama. Zar Bog nije mogao spriječiti Sotonu da dođe na ovaj svijet i iskušava naše praroditelje? Da. Mogao je da zaustavi sve te stvari. On to nije uradio. I tako On preuzima krivicu jer je suveren. On samo preuzima krivicu, ali na sudu će svako priznati Božju pravednost jer Bog će otkriti univerzumu zašto se suzdržavao. Biblija kaže na sudu svi će se pognuti, uključujući i Sotonu, i priznati da je Bog u pravu.

Dakle, Bog nije taj koji je unio duh omamljenosti u oči, umove i srca Jevreja. On to govori jer je On to dozvolio. Zašto? Jer Bog nikoga ne prisiljava da prihvati Njegovo spasenje. Zatim Pavle citira Davida koji govori istu stvar (9. i 10. stih). Drugim riječima, Jevreji su svi – bez izuzetka – izabrani da budu spašeni. Ali razlog zašto su mnogi izgubljeni je zato što su otvrdnuli svoja srca.

Pavle citira iz Davidovog psalma 69, psalma koji se često opisuje kao da govori o samom Hristu. U tom smislu, dakle, ovdje citirani

stihovi mogu ukazivati na Hristove neprijatelje. Na taj način, Pavle sugerishe da bi se Psalam 69:22-23 mogao primijeniti na one Jevreje koji su odbacili vjeru u Hrista.

Pavle zatim koristi Davidove riječi kako bi sugerisao da će ovi jevrejski nevjernici biti zarobljeni i sapleteni i kažnjeni svojim vlastitim „stolom“ kada misle da su u miru. Biće prevareni u samozadovoljstvu, iako su u smrtnoj opasnosti. Čini se da Pavle dodaje ideju o kamenu spoticanja u citat, povezujući ga sa Isaijom 8:14, koju je takođe citirao u Rimljanima 9:33.

Oni će biti otvrdnuti za istinu da je Isus Mesija i, na taj način, odbiti da vjeruju u Hrista i da budu spašeni Božjom milošću. „Pognuta leđa“ u prenosnom smislu znače podvrgnutost sramoti i patnji „zauvijek“.

Zato pitam: Da li su se spotakli tako da su pali? Nipošto! Nego zbog njihovog pogrešnog koraka dolazi spasenje ljudima iz drugih naroda, da se izazove ljubomora Izraelovog naroda. (11. stih)

Ovim stihom otpočinje novi odjeljak u Pavlovoj argumentaciji.

Pavle pita je li ih Bog naveo da se spotaknu o Hrista, kamen spoticanja (Rimljanima 9:32-33) kako bi ih natjerao da padnu. Drugim riječima, Pavle pita da li je Bog izazvao da se Izrael spotakne kako bi mogli trajno pasti – da nikada više ne ustanu. Da li je to bilo ono što je Bog želio za Izrael? Pavle na vlastito pitanje još jednom odgovara uzbudljivim „Nipošto!“

Umjesto toga, Bog ima dvije svrhe da se Izrael spotakne o Hrista odbijajući vjerovati u njega. Prvo, Izraelov prestup, ili grijeh, omogućio je spasenje neznabošcima. Taj grijeh je bio odbijanje, na nacionalnom nivou, da se pokore jevanđelju vjere u Isusa (Rimljanima 10:16). Kada je Izrael odbacio Hrista, Bog je iskoristio to odbacivanje da svoju ponudu spasenja po milosti kroz vjeru u Hrista učini dostupnom svim ljudima.

Božja druga svrha je, međutim, bila da učini Izrael ljubomornim. Pavle je uveo ovu ideju u Rimljanima 10:19. Bog planira da iskoristi ovo – ljubomoru na bliski odnos s Bogom koji uživaju ne-Jevreji – da isprovocira mnoge Jevreje da na kraju dođu k Njemu, takođe kroz vjeru u Hrista.

Šta Bog radi? On preuzima njihov neuspjeh i pretvara ga u dobro. Kako? Na dva načina:

1. Pošto su Jevreji odbacili jevanđelje, to je divna prilika da se odnese paganima. Dakle, On je ovo iskoristio kao sredstvo za okretanje službe učenika koja je bila ograničena samo na Jevreje. On kaže, „Sada, odnesite to ne-Jevrejima.“

2. Odnoseći ga neznabošcima, On se nada da će Jevreji postati ljubomorni. Nešto su propustili i reći će: „Bolje da odemo i prihvatimo“. Zadivljujuće je kako će Bog pokušati bilo koji metod da nas spasi. On nas spašava samo u Hristu, ali će pokušati bilo koji metod da nas navede da prihvatimo Njegovo spasenje.

Ako je Izraelov grijeh donio svijetu bogatstvo sudjelovanja u Božjoj slavi i ako je nevjerovanje Izraela donijelo to bogatstvo svim neznabošcima, koliko će onda punoća Izraela u Hristu značiti za sve nas? Drugim riječima, ako Izraelov grijeh može rezultirati takvom vrstom slave, onda zamislite koliko će slave rezultirati kada Izrael prihvati Hrista!

U 13. stihu Pavle se direktno obraća paganima, započinjući misao koju će dovršiti u sledećem stihu. Pavle opisuje svoj identitet i svrhu da bude apostol neznabožaca. Sam Hrist je dao ovu ulogu Pavlu u Djelima 9:15. Pavle piše da veliča svoju službu kako bi pronio dobru vijest o vjeri u Isusa svim neznabošcima. On naporno radi na tome. On je hrabar i strateški i pojačava poruku Božje milosti za neznabošce kroz vjeru u Hrista. On na tome naporno radi – ovu službu, djelimično, kako bi pomogao da se spasu neki od njegovih sunarodnika Jevreja. Kako bi to funkcionisalo? Njegov cilj je da izazove Jevreje da postanu ljubomorni na poseban odnos koji pagani sada imaju sa Bogom kroz vjeru u Hrista. Pavle želi da i njegovi sunarodnici Jevreji to vide i požele. Neki će na taj način doći do vjere u Hrista, vjeruje Pavle.

U 15. stihu postavlja slično pitanje. Ako je Izraelovo odbacivanje, od strane Boga i tokom određenog perioda, dovelo do pomirenja s Bogom za ostatak svijeta, kakva će biti korist za ostatak svijeta kada Bog prihvati Izraelce kroz vjeru u Hrista? Pavle piše da će to značiti život iz mrtvih.

Ako su prvine tijesta svete, sveto je i cijelo tijesto. I ako je korijen svet, svete su i grane. (16. stih)

Čini se da Pavle sada kaže da je ova sudbina u samoj prirodi Izraela.

Izraelov identitet je da bude narod Božji uprkos ovom privremenom stanju otuđenosti zbog Izraelovog odbacivanja Isusa kao Mesije.

Pavle nudi dvije ilustracije kako bi to istakao. Prvo, malo tijesta umiješanog u veću grudu tijesta može odrediti kakva će biti cijela smjesa. Pavle spominje izraelsku praksu da prvo tijesto napravljeno od žetve svake godine nudi Gospodu kao veknu hljeba (Brojevi 15:20-21). Taj komad tijesta koji je ponuđen kao „prvina“ Gospodu je odvojen. Bio je svet. Njegova svetost je dala svetost svemu ostalom napravljenom od te grude tijesta.

Druga ilustracija je ona koju će Pavle nadograditi u sledećim stihovima. Priroda grana je određena „korijenom“ iz kojeg raste. Osnovna grčka riječ koja se ovdje koristi je *riza*, koja se odnosi na središnji dio biljke, sa površine i dopire ispod tla. Ako je ovaj korijen svet, Pavle implicira, i grane će biti svete.

Čini se da je Pavlova veća poenta da su prvi plod Izraela bili vjerni Izraelci iz prošlosti. Bog je te prve Izraelce izdvojio kao svoj narod. On ih je učinio svetima na neki način. U istom smislu, Pavle kaže, njihova svetost će odrediti konačnu prirodu kompletnog Božjeg Izraela. Zato se ona na kraju mora vratiti pravom odnosu s Bogom, koji sada dolazi kroz vjeru u Hrista.

Prirodne grane masline su Jevreji jer spasenje dolazi preko Jevreja. Sam Isus je preuzeo ljudski rod kao Jevrejin. Ali te grane koje predstavljaju Jevreje su u dva tabora: vjernici, koji su ostatak, i nevjernici, koji su nevjerni. Šta Bog radi sa nevjernicima, jer vjernici nisu problem? Oni su dio Izraela. Drvo je Izrael. Uzima grane koje predstavljaju nevjerni i lomi ih. I šta On radi? On kalem grane divlje masline, koje predstavljaju nas ne-Jevreje. Tako smo spojeni s Izraelom i uživamo u blagodati iz korijena koji je Isus Hrist. Zašto je Bog odlomio grane?

Nemoj da se uznosiš nad granama. A ako se uznosiš nad njima, sjeti se: Ne nosiš ti korijen, nego korijen tebe. Na to ćeš reći: „Grane su odlomljene da ja budem nakalemljen.“ (18. i 19. stih)

Je li Bog rekao: „Pa, nemam mjesta za svakoga, i ako odvedem sve Jevreje na nebo, neće biti mjesta za neznabošce, pa daj da se riješim nekih Jevreja da bih mogao uzeti neke od neznabožaca“? Ne, to nije razlog, kaže Pavle. Zašto? Jer na nebu ima mjesta za sve, Jevreje i ne-

Jevreje. Zašto je onda odlomio grane? Pogledajte Rimljanima 11:20: Ali oni su odlomljeni zbog nevjerovanja...

Nevjera je namjerno, hotimično odbacivanje jevanđelja. Nevjera je jedini grijeh koji Bog neće oprostiti. Svaki grijeh protiv zakona je oprostiv, ali grijeh protiv milosti Bog ne može oprostiti jer Njegova ljubav neće koristiti prinudu.

Dakle, Pavle kaže: „Zbog nevjerovanja su odlomljeni, a vi nezna-bošci stojite u vjeri. Ne budite oholi ili ponosni, nego zapamtite, ono što se dogodilo nevjernim Jevrejima može se dogoditi i vama.“

To je lekcija za nas. Možemo ponoviti istu grešku i postati ponosni i samopravedni i da gledamo na sebe kao da smo mi jedini pravi hrišćani, a drugi nisu. Drugo iskušenje u koje možemo pasti je samozadovoljstvo. Čini se da Pavlovi zamišljeni diskutanti govore: „Zar mi nismo superi-orni u odnosu na odlomljene grane?“ Tada se trebamo sjetiti osnovne istine da ne nosimo mi korijen, već korijen nas.

Jer ako Bog nije poštedio prirodne grane, neće poštedjeti ni vas. Razmotrite stoga Božju dobrotu i strogoću... Ta činjenica trebala bi uzrokovati da nejevrejski hrišćanin bude još ponizniji u pogledu svog mjesta na tom simboličnom drvetu. Jedina razlika između odlomljenih i novodatih grana je vjera u Hrista. Pavle upozorava nejevrejske hrišćane da se čvrsto drže korijena nastavljajući svoju vjeru u Hrista. Umjesto ponosa na svoj položaj, ovi nejevrejski vjernici treba da poštuju posledice odstupanja od same vjere koja ih je dovela do drveta (Jevre-jima 2:1). Umjesto lažnog povjerenja u sebe zbog svog položaja, neje-vrejski vjernici treba da se boje Boga koji im je dao to mjesto i oduzeo ga nevjernom jevrejskom narodu svog doba.

Bez te vjere, imaju jednaku vjerovatnoću da će ih Bog „orezati“ sa svog drveta kao što je to učinio jevrejskom narodu koji je odbio vjerovati u Isusa. Bog je milostiv, ali je takođe pravedan. Ako nastavite u Njego-voj dobroti, nema problema. Ako ste do kraja vjerni istini u Hristu, nema problema jer pripadate Izraelu. U protivnom, moguće je izgubiti svoj status i spasenje, to je jasna poruka ovih stihova.

A i oni će, ako ne ostanu u svom nevjerovanju, biti nakalemljeni, jer ih Bog može opet nakalemiti. (23. stih)

Pavle sada piše da se ove odbačene grane mogu nakalemiti nazad

na drvo ako ne nastave da odbacuju Hrista u svojoj nevjeri. Pavle je jasno: Bog ima moć da to učini. On može svom narodu Izraelu dati pravo mjesto na maslini kada i **ako** se pouzdaju u Hrista. Ova sposobnost da se ponovo nakalemi, nakon što je „odsječena“ je još jedan dokaz da od našeg ličnog izbora – prihvatanja ili neprihvatanja Božjeg dara spasenja – zavisi naš status.

Ako bi se današnji Jevreji okrenuli i rekli: „Bože, pogriješili smo; razapeli smo Mesiju“, šta će Bog učiniti? Da li bi rekao: „Prekasno je“? Ne, On će uzeti Jevreje i nakalemiti ih nazad na maslinovo drvo. Ponuda spasenja je otvorena za sve, bez obzira na nacionalnost. Ali spasenje se prihvata lično, ne može se to postići nacionalnim konsenzusom.

Jer ako si ti odsječen od masline koja je po prirodi divlja i protivno prirodi nakalemljen na pitomu maslinu, koliko će lakše ovi koji su prirodne grane biti nakalemljeni na sopstvenu maslinu! (24. stih)

Čini se da Pavle želi da nejevrejski hrišćani postignu dva cilja. Prvo, shvatiti da je ovo ponovno kalemljenje moguće. Drugo, da se sami tome raduju. Na kraju krajeva, Bog ih je mogao odsjeći od drveta divlje masline – neduhovne religije svijeta – i nakalemiti ih u svoje vlastito kultivisano drvo kroz vjeru u Hrista. Stoga, Bog može nakalemiti natrag na svoje drvo grane koje su tamo izrasle.

Kalemljenje grana divlje masline na kultivisana stabla nije prirodan način podizanja stabala maslina. Simbolično govoreći, nije bilo „prirodno“ da Bog to učini kako bi ponudio spasenje neznabošcima, iako je to upravo ono što je On učinio. Pavlova poenta je da istakne način na koji nejevrejski hrišćanin treba da gleda na potencijalno spasenje jevrejskog naroda. Šta bi moglo biti prirodnije nego da Bog poželi dobrodošlicu jevrejskom narodu natrag u svoju porodicu, kada počnu vjerovati u Hrista za svoje spasenje?

Jer ne želim, braćo, da budete u neznanju u pogledu ove tajne, kako ne biste sami sebe smatrali mudrima: slepoća Izraelu pade u dio dokle se ne popuni neznabožaca koliko treba. (25. stih)

Zašto je Bog sve ovo uradio? Kao što je Pavle jasno rekao, trebalo je da se napravi prostor za nejevrejske ljude u svijetu da uđu u odnos s Bogom kroz vjeru u Hrista. Međutim, Pavle sada uvodi tezu da stanje nevjerstva Jevreja može da traje dok se ne popuni neznabožaca koliko

treba. Ovo je teška izjava za razumijevanje. I vrlo lako se može zloupotrijebiti, posebno od onih hrišćana koji vjeruju da Bog ima odvojen program za neznabošce i poseban za Jevreje. Prema toj doktrini, Bog će ispuniti namjeru za Jevreje kada završi sa „neznabošcima“.

Da li je to ono o čemu Pavle govori? Ono što on ovdje govori je da su Jevreji kao nacija odbacili Mesiju. To je bilo davne 31. godine naše ere i 34. godine kada je Stefan kamenovan. To je bio poslednji udarac. Šta je Bog učinio? Uzeo je jevanđelje i dao ga neznabošcima. Koliko dugo će ga On davati neznabošcima? Sve dok svaki neznabožac ne dobije priliku da prihvati ili odbaci jevanđelje. Koliko će to trajati? U Luki 21. glava, kao i u Mateju 24. glava, nalazimo Hrista koji daje proročanstva poslednjih dana. On daje vrlo zanimljivu izjavu i počinje u Luki 21:20-24. Ovo je u kontekstu Hristovog govora Jevrejima: „Ostavlja vam se vaša kuća pusta.“ Ovdje Isus objašnjava svojim učenicima stvarnost toga. Isus najavljuje razorenje hrama i propast jevrejske nacije. To je ono što se dogodilo 70. godine nove ere. Jevreji su rasijani po svijetu.

Ali u smislu Pavlovog pisanja, nije glavni problem povratak Jevreja u Jerusalim. Glavno pitanje je da Bog neće zatvoriti vrijeme milosti za svijet i neznabožaca i Jevreja sve dok ovo jevanđelje ne bude propovijedano svakoj naciji, rodu, jeziku i plemenu. Dokle će to trajati?

„A ova dobra vijest o Kraljevstvu propovijedaće se po cijelom svijetu kao svjedočanstvo svim narodima, i tada će doći kraj.“ (Matej 24:14)

Šta je Isus rekao Jevrejima o ponovnom susretu sa njima?

„Kažem vam: nećete me više vidjeti sve dok ne budete rekli: ‘Blagosloven onaj koji dolazi u ime Gospodnje.’“ (Matej 23:39) Ovo se odnosi na drugi Hristov dolazak.

Očito, ne postoji zasebni program spasenja za Jevreje u Božjem planu.

Potpuno je apsurdno vjerovati da bi Bog zatvorio vrijeme milosti za „neznabošce“ da bi se zatim bavio isključivo Jevrejima. Bog ne može i neće na silu ili po svaku cijenu obraćati nijedan narod i nijednog pojedinca. To bi, između ostalog, značilo da nema više mogućnosti spasenja za bilo kojeg ne-Jevrejina. Drugo, ko su danas „pravi Jevreji“? Svih dvanaest plemena je faktički izgubljeno i veoma mali procenat današnjih Izraelaca, tačnije judaista, ima svoju mušku genealogiju koja dokazuje njihovo porijeklo. Čak i da imaju, to u kontekstu spasenja ne znači ništa,

kao što je Pavle ranije objasnio. Treće, po dispencionalističkom¹ scenariju, Jevreji, koji još uvijek čekaju Mesijin dolazak, namjeravaju da grade treći hram i ožive obredni sistem. Da li će Bog „zaboraviti“ na spasenje samo u Hristu zbog Jevreja i vratiti plan spasenja unazad? Da li će opozvati Novi savez i izjavu „nema više [hramske] žrtve za grijeh“

¹ Dispencionalizam je u osnovi futuristički sistem tumačenja Biblije. Prema tom učenju, Bog je namjerno podijelio biblijsku istoriju na sedam određenih perioda za koje je dodijelio karakteristične administrativne principe. Biblijska riječ „dodjela“ (dispencijacija) znači „upravljanje ili rukovanje poslovima, način bavljenja“. Sva ta doba označena su ciklusima u kojima Bog navodno otkriva svoju istinu čovječanstvu na nov način. Prema dispencionistima, baš kao što je Izrael doslovno iskusio prokletstva pomenuta u Starom savezu, Izrael će doslovno primiti blagoslove navedene u Starom savezu. Za dispencionaliste, Izrael je etnička nacija koja se sastoji od Jevreja (Izraelaca), počevši od Abrama do danas. Crkva se sastoji od svih spašenih pojedinaca u sadašnjoj dispencijaciji, tj. od rođenja crkve do (tajnog) uznesenja vjernika. Prema dispencionalizmu, Izrael i Crkva nisu skroz međusobno isključivi već postoje određena preklapanja. Oni takođe vjeruju da će pred kraj Vremena nevolje Izrael kao nacija prihvatiti Isusa Hrista kao svog mesiju upravo pred njegov drugi dolazak. Naravno iz vjerovanja da Božji savez sa Jevrejima kao nacijom nikad nije prekinut proističe i podrška tradicionalnom judaizmu u držanju i upražnjavanju starosaveznih praznika i rituala. Tu se uklapa i očekivanje izgradnje trećeg hrama u Jerusalimu i ponovnog uspostavljanja sistema žrtvi i prinosa. Vjerovanja dispencionalista o sudbini Jevreja i ponovnom uspostavljanju jevrejskog kraljevstva stavilo ih je na istureni položaj hrišćanskog cionizma. Oni vide savremenu državu Izrael kao rezultat primanja ispunjenja starosaveznih obećanja. Dispencionalisti u skladu sa svojim bukvalnim shvatanjem biblijskih proročkih tekstova takođe vjeruju da će dva svjedoka iz Otkrivenja biti doslovne ličnosti, da su 144.000 doslovni Jevreji, itd.

Dispencionalizam u osnovi uči o Božjoj nedoslednosti. Ako ne postoji sistem za dosledne referentne tačke osobe, tada je na kraju ta osoba neprepoznatljiva, jer se referentne tačke stalno mijenjaju. Za nas je životno važno da dosledne referentne tačke u odnosu na: 1. Božju ličnost, 2. Božji Zakon, i 3. Jevanđelje budu pokorene Bibliji i njenom otkrivenom Planu spasenja. Doslednost Zakona i doslednost Jevanđelja zavisi od doslednosti Božje ličnosti. Znajući da je Božji zakon prepis Božjeg karaktera, onda isti proces kojim je Zakon segmentiran omogućuje segmentaciju ličnosti samog Boga. Svako učenje te vrste je direktno antibiblijsko i jere-tičko, uz cijeli niz pratećih zabluda kakve ima dispencionalizam. Idejni tvorci preterističkih i futurističkih tumačenja biblijskih proročanstva su katolički odnosno jezuitski teolozi, koji su na taj način unijeli suprotstavljena učenja u pokušaju da skinu hipoteku protestantske reformacije sa papstva.

(Jevrejima 10:18) ili ukinuti drugo da bi opet uspostavio prvo (Jevrejima 10:9; 7:18)? Četvrto, ovakav scenario ne samo da bi potvrdio lažni koncept predodređenja, već bi značio i Božju pristranost – nepravednost. Bog ima isti poziv i isti dar za sve. Nema favorizovanih i nema posebno privilegovanih (Djela 10:34-35; Ponovljeni zakon 10:17; 2. Dnevnika 19:7; Rimljanima 2:11; Galatima 2:6; Efescima 6:9; 1. Petrova 1:17). Bog nikada ne mijenja svoje mišljenje o našem spasenju. Mi smo ti koji se mogu predomisliti. On se nikada neće promijeniti.

I tako će sav Izrael biti spašen. (26. stih)

O značenju ovog stiha žestoko su raspravljali biblijski učitelji i naučnici kroz istoriju. Šta Pavle tačno misli kada kaže da će sav Izrael biti spašen?

Na osnovu svega što je Pavle iznio u ovoj poslanici, posebno o tome ko čini pravi Izrael, samo pogled da pod „svim Izraelom“ Pavle misli na sve koji su u Hristu, i na Jevreje i na neznabošce koji dolaze Bogu po vjeri kao Abramova djeca (Rimljanima 4:16) je održiv.

Ako pogledamo sažeti kontekst Božjeg naroda – Izraela – kako je dat u Otkrivenju 12. glava (gdje se koristi i ilustracija „žene“), zaključujemo da će biti spašeni svi, od Adama do posljednjeg pokajanog vjernika na zemlji, i da Božji vjerni ostatak ima zajednički istorijski kontinuitet.

Pavle zatim citira Isaiju 59:20-21 i Isaiju 27:9 da bi podržao ovu ideju. Pomenuti Izbavitelj će odvratiti bezbožnost od Jakova, što znači Izraela (Postanje 32:28). Isaija piše da će ovaj „Iskupitelj“ doći onim Izraelcima koji se okrenu od prestupa (Isaija 59:20).

Pavle koristi fraze iz Isaije 59:21 i 27:9 da citira Boga kako objavljuje ili obnavlja svoj savez s Izraelom u to vrijeme kada uklanja njihov grijeh. U kontekstu Rimljanima 11, grijeh Izraelaca može biti uklonjen ako poslušaju jevanđelje i vjeruju u Hrista za svoje spasenje.

Pavle se obraća nejevrejskim hrišćanima. On ih je upozorio da ne budu arogantni prema jevrejskom narodu koji je odbacio Hrista (Rimljanima 11:18).

Pavle se slaže da je Izrael postao neprijatelj jevanđelja spasenja kroz vjeru u Isusa Hrista. Pavle bi trebao znati. Pretrpio je veliki progon od strane jevrejskih vjerskih vođa zbog propovijedanja jevanđelja. Njegove riječi ovdje pojašnjavaju da antijevrejska osjećanja nisu samo

strana biblijskom prikazu Jevreja, već su i kontradiktorna Božjem karakteru.

Pavle opisuje jevrejski narod kao „voljene“ zbog svojih praočeva. Ovo se odnosi na tadašnji „izbor“ Izraela.

Jer Bog neće zažaliti zbog svojih darova i poziva. (29. stih)

Obećanja su bili Božji darovi. Bog je pozvao patrijarhe da ga slijede i sklopio je savez s njima koji je uključivao i njihove potomke. Naravno Bog ne može promijeniti uslove niti metodu spasenja. Način na koji su ljudi pozvani u savez nije bio isti tokom istorije, ali uslovi jesu. Pod Starim savezom jevanđelje je bilo ilustrovano kroz sistem žrtava, obreda i praznika.

Pavle u 30. stihu opet ponavlja temu ovog poglavlja, da su neznabošci nekada bili neposlušni Bogu, ali oni koji su vjerovali u Hrista dobili su milost od Boga. Ta milost je postala dostupna iz specifičnog razloga: Izrael nije poslušao jevanđelje, nisu vjerovali u Hrista. Bog je odlučio primijeniti svoju milost na neznabošce, dijelom, kako bi ohrabrio Izrael da se vrati Bogu (Rimljanima 11:11-14). Ne-Jevreji nisu ništa bolji od Jevreja, jer su oba naroda pokazala neposlušnost Bogu.

Pavle nastavlja podsticati nejevrejske hrišćane da poštuju Izraelce. Svi koji su spašeni su spašeni iz istog razloga: Božje milostive i nezastužene milosti (Rimljanima 3:10; 3:23).

Dakle, izraelski narod bi trebao biti podstaknut blagodaću koju su primili neznabožački hrišćani da bi se i sami odvratili od svoje tvrdoglavosti i poželjeli to isto za sebe.

Jer Bog je sve ljude zatvorio u nevjerstvo, da svima ukaže milosrđe. (32. stih)

Riječ „svi“ treba shvatiti u odnosu na dvije grupe ljudi o kojima je Pavle raspravljao kroz ovo poglavlje: Jevreje i neznabošce. Bog je obje grupe – „sve“ – predao njihovoj neposlušnosti na neko vrijeme kako bi ljudi iz obje grupe mogli primiti milost od Njega u pravo vrijeme kroz vjeru u Hrista.

Drugim riječima, svi ljudi, bez obzira na njihovu religiju, su u grijehu nevjerstva (neposlušnosti Bogu) dok se ne obrate i prime spasenosnu blagodat od Boga na dar.

O dubino bogatstva, mudrosti i znanja Božjeg! Kako su neistraživi

njegovi sudovi i nedokučivi njegovi putevi! (33. stih)

Na kraju ove duge diskusije Pavle izražava svoju duboku reakciju i na Božje puteve i na Njegovo milosrđe prema grešnim ljudskim bićima.

On počinje tako što se čudi dubini tri Božje karakteristike. On je zapanjujuće bogat. Ranije u Poslanici Rimljanima, Pavle je pisao o bogatstvu Božje dobrote i strpljenja (Rimljanima 2:4), bogatstvu Njegove slave (Rimljanima 9:23) i Njegovom bogatstvu milosrđa za svijet (Rimljanima 11:12). U svakom slučaju, Božje bogatstvo je opisano kao milostivo podijeljeno i beskrajno.

Zatim, Pavle je zadivljen dubinom Božje mudrosti, vjerovatno u izrazu Njegove ljubavi i moći u činjenju milosrđa dostupnim svim ljudima kroz vjeru u Hrista. Nakon toga slijedi Božje duboko znanje, možda upućivanje na Njegovo „predznanje“ o svima koji će mu doći kroz vjeru u Hrista (Rimljanima 8:29; 11:2).

Kako su neistraživi ili nedokučivi Božji sudovi, pita se Pavle. Drugim riječima, ljudskim bićima jednostavno nedostaje kapacitet da shvate kako Bog odlučuje šta radi. Za Božje puteve se kaže da su nedokučivi, poput šifre koju ne možemo razbiti.

Jedan razlog zašto Bog zadržava pravo da čini ono što želi kada je u pitanju iskazivanje milosti ili ne prema ljudskim bićima je taj što nemamo sposobnost da razumijemo Njegove izbore. Njegove misli, Njegovi putevi, Njegove odluke su izvan nas. Preostaje nam da mu se jednostavno prepustimo i da ga obožavamo.

Pavle dodaje još neka pitanja. Prvo, ko je poznao Gospodnji um?² Odgovor je toliko očigledan da se Pavle ne trudi odgovoriti. Niko nikada nije upoznao Božji um. Kao bića koja je On stvorio, nedostaje nam bilo kakva sposobnost da u potpunosti shvatimo Njegove misli (Isaija 55:8-9). Pretpostavljati da bismo mogli znati bilo šta o Božjim procesima razmišljanja izvan onoga što je On otkrio u svojoj Riječi je budalasta arogancija. Prepoznavanje Njegovog uma kao nespoznatljivog za nas je razlog za obožavanje.

² Pavle citira Isaiju 40:13, gdje stoji „Gospodnji duh“ (hebrejski: ruah). Ovo poistovjećivanje Gospodnjeg duha i uma je nešto što bismo očekivali ako imamo ispravno razumijevanje pojma „duha“.

Drugo pitanje je slično prvom. Ko je bio Božji savjetnik? Kome je Bog otišao za savjet ili podršku? Koga je On tražio za ideje o stvaranju ili brizi o svojim stvorenjima? Bog ne treba da mu pomazemo da razmisli o stvarima, bez obzira na to koliko smo ponekad željni da uradimo upravo to. Kada počnemo da razumijevamo razliku između njegovog ogromnog uma i našeg vlastitog, jedini odgovor koji ima smisla je obožavati ga i prihvatiti Njegove odluke kao ispravne i istinite.

Treće pitanje je možda izvučeno iz Jova 41:11: Ko je dao dar Bogu koji Bog treba da vrati? Drugim riječima, ko bi ikada mogao dati Bogu nešto dovoljno vrijedno da bi im Bog bio dužan? Pavle podvlači tešku istinu da niti mi ni bilo ko drugi ne može „zadužiti“ Boga. On će postojati u potpunosti za vječnost bez obzira na to što mi radimo ili ne radimo kao odgovor na Njega. On nam ništa ne duguje.

To nije nužno utješna misao. Ovo, međutim, umiruje: Bog koji nam ništa ne duguje dao nam je sve dobro (Jakov 1:17). Još bolje, Bog koji nam ništa ne duguje dao nam je sve kroz svog Sina Hrista Isusa. U kontekstu Rimljanima 11, On nam je pokazao zbunjujuće milosrđe umjesto kazne koju zaslužujemo za svoj grijeh.

Pavle nedvosmisleno izjavljuje da univerzum pripada Bogu i da mi jednostavno živimo u njemu i da smo dio njega. On se nadovezuje na pitanje koje je postavio u prethodnom stihu: Ko je Bogu dao nešto dovoljno vrijedno da mu Bog nešto duguje? Odgovor je niko. Bog nam ništa ne duguje. U 36. stihu, Pavle objašnjava zašto. Sve što je u svemiru došlo je od Boga na početku. On je Stvoritelj i izvor svega što je dobro. Kako bismo mu ikada mogli dati nešto što On već nema?

Drugo, sve je kroz Boga. To znači da ne samo da je Bog izvor svega, On ih drži zajedno. On održava sve što jeste. Aktivan je i prisutan u radu na održavanju svemira. Sve stvari koje postoje nastavljaju se kroz Njega.

Treće, sve stvari su za Njega. Drugim riječima, sve što postoji stvoreno je za Božje svrhe. Sve odražava slavu Njemu. Ne postoji ništa što ne služi Njegovom velikom planu i svrsi za sve stvari.

Pavle završava svoju himnu izjavom velikog obožavanja: Bogu slava u svu vječnost. Ovo je i izjava činjenice i molitva za njeno ispunjenje. On završava ovaj dio svog pisma formalnim „amin“, što znači „neka bude tako“.

12. Hrišćanski život

Pavle je završio dio koji se bavi naukom o spasenju i što znači doći Bogu kroz vjeru u Hrista. Sada počinje da opisuje kako treba da živimo mi koji smo u Hristu. Kako treba da odgovorimo na veliku Božiju milost prema nama?

Ovaj dio, od 12. do 16. glave, bavi se hrišćanskom etikom ili hrišćanskim životom. Da bismo zaista razumjeli ovaj dio, cijenili ga, pa čak i doživjeli, važno je da ovaj dio proučimo u kontekstu cijele teme Rimljana. U suprotnom možemo pogriješiti.

Hrišćanska etika za Pavla je praktična primjena, ostvarenje pravednosti vjerom. To je plod jevanđelja. Centralna tema poslanice Rimljanima izražena je u Rimljanima 1:17, i to je pravednost vjerom. Kako Pavle objašnjava ovu temu? U prvih nekoliko poglavlja, prvom odjeljku poslanice Rimljanima, od 1:18 do 3:20, Pavle dokazuje iz svih mogućih uglova da je čovjek duhovno bankrotirao, dakle, ne može da se spase svojom vjernošću ili legalizmom. Zašto? Jer svi su pod grijehom. Nema dobrih. Nema onih koji mogu tvoriti pravednost. Čovjek stoji kriv pred Bogom. Zatim, nakon što je to učinio, nakon što je proveo dosta vremena u ovome, Pavle se okreće samom jevanđelju: pravednost ili opravdanje je kroz Božji dar, Isusa Hrista. Pavle uvodi jevanđelje u Rimljanima 3:21 kao „pravednost Božju“ stečenu za nas u svetoj istoriji našeg Gospoda Isusa Hrista, Njegovog djela i Njegovog umiranja. Čovjek se opravdava vjerom u Božju pripravu, izvan vlastite vjernosti ili učinka (Rimljanima 3:21). Zatim, u 8. poglavlju, Pavle se bavi načinom na koji ova pravednost postaje naša kroz vjeru i doživljava se u životu vjernika. On kaže da je ta pravednost naša po vjeri i da se odražava u nama i doživljava u nama kroz snagu Duha svetoga koji prebiva u svakom vjerniku. Ali, u poglavljima 9-11, on svoju pažnju usmjerava na Jevreje. Zašto? Pavle pokazuje da su Jevreji promašili poentu. Oni su pokušavali da postignu pravednost djelima zakona.

Pavle se poziva na svoju duhovnu braću i sestre: svoju braću i sestre u Hristu. Iako je on apostol kojeg je sam Isus poslao da prenese

jevandjelje svijetu, Pavle je takođe „jedan od nas“. On je grešno ljudsko biće spašeno Božjom milošću kroz vjeru u Isusa.

Pavle nas podstiče da priznamo da nam je Bog pokazao ogromno milosrđe, detaljno opisano ranije u ovom pismu. Himna u prethodna četiri stiha jasno je pokazala da nam Bog ništa ne duguje. Međutim, umjesto smrti, On nam je dao život i svrhu u Hristu. On je oprostio naše grijehe i podijelio s nama bogatstvo svoje slave. Ništa od toga nismo zaslužili. Kako da odgovorimo?

Pavle, aludirajući na žrtve i prinose Bogu pod Starim savezom, poziva hrišćane da umjesto toga trebalo da prinesu sebe, svoja tijela, Njemu kao živu žrtvu. Drugim riječima, jedini racionalni odgovor na Božje milosrđe koje nam daje vječni život je da mu damo svoje živote kao žrtvu, da ih koristimo u Njegove svrhe upravo sada. I da to činimo koristeći razum. To je poziv na samoodricanje (Luka 9:23). Kološanima 2:6 ukratko sumira kurs hrišćanskog života: „Dakle, kao što ste prihvatili Hrista Isusa, Gospoda, tako živite u njemu.“ Šta je temelj hrišćanskog života? Vraćanje na formulu „ne ja, nego Hrist.“

Životinjske žrtve prema starosaveznom sistemu žrtvovanja morale su biti odvojene od stada u tu svrhu i pažljivo odabrane kako bi se osiguralo da su prihvatljive – zdrave i neozlijeđene. Kao žive žrtve, Bog nas je već izdvojio za svoje ciljeve i proglasio nas prihvatljivima jer nas vidi u našem položaju u Hristu. Mi više ne pripadamo svijetu i svjetskom sistemu vrijednosti. I ne moramo čekati da budemo bolji ljudi prije nego što svoja tijela i živote ponudimo Bogu. Kao ljude u Hristu, On će primiti žrtvu našeg svakodnevnog života upravo sada.

Ovaj život bogoslužjenja je, dakle, adekvatan odgovor na milost koju nam je Bog već dao. Drugačije rečeno, Bog nam je dao zakon da možemo biti upućeni Hristu i, kada dođemo Hristu, On nas okreće i vraća nas zakonu kao standardu hrišćanskog života. Ovo je važno, jer ako se prepustimo sebi za određivanje hrišćanskog života, završićemo sa jeftinom milošću i glupostima.

Ne možemo istovremeno pripadati ovom svjetskom kraljevstvu i nebeskom kraljevstvu. To su dva suprotna kraljevstva. Šta on misli pod „svijetom“? 1. Jovanova 2:16 spominje tri pokretačke sile koje kontrolišu svjetovnu osobu. Po instinktu, svi mi jurimo za tim stvarima u

potraži za srećom i smislom.

1. „Žudnje grešnog čovjeka“ ili „požuda tijela“. Ono što osjeća, to hoće.

2. „Požuda očiju.“ Ono što vidi, hoće. To je pohlepa materijalizma.

3. „Hvalisanje onim što ima i radi“, ponekad se naziva „ponosom života“. Ovo se događa i pod plaštom religioznosti. Na primjer, Pavle kaže u Galatima 6:12 da oni koji tjeraju hrišćane da se obrežu zapravo žele napraviti dobar utisak spolja i izbjegavaju krt Hristov. Oni koji su legalisti slijede pravila jer žele sebi dati slavu. To je bio i glavni problem fariseja u Hristovo vrijeme. Stoga Pavle zaključuje u Galatima 6:14: „A ja ne želim da se ičim hvalim, osim u krstu našeg Gospoda Isusa Hrista, kroz koji se svijet razape meni, i ja svijetu.“ Krst je metafora za samopožrtvovanje.

I ne dajte da vas i dalje oblikuje ovo doba, nego se preobrazite obnavljanjem svog uma, da utvrdite šta je Božja volja – šta je dobro, ugodno i savršeno. (Rimljanima 12:2)

Pavle nam govori da napustimo jurnjavu za zadovoljstvom, posjedom i statusom – da prestanemo živjeti kao svi drugi. On kaže u uvodu 12. glave: „Ne prilagođavajte se svijetu, nego se preobrazite obnavljanjem uma.“ Vaš stav treba da bude isti kao i stav Hrista Isusa (Filiplijanima 2:5).

Jer po blagodati koja mi je ukazana kažem svakome među vama da ne misli o sebi više nego što treba da misli, nego da misli o sebi razumno, svako po mjeri vjere koju mu je Bog udijelio. (3. stih)

Hrišćanski pogled podrazumijeva i sagledavanje sebe onakvima kakvi zaista jesmo. Po prirodi, ljudska bića naduvavaju percepciju o sebi. Mi smo uvijek u centru vlastitog uma, uvijek mjerimo sve što vidimo i čujemo u odnosu na standard naše vlastite perspektive.

Pavle piše da je jedan od načina na koji se naši umovi moraju preobraziti u razvijanju sposobnosti da realno vidimo sebe. Moramo razviti trezven sud ili objektivno oko. Moramo biti iskreni prema sebi u čemu smo dobri, a u čemu nismo.

Pavle ne kaže da svi moramo naučiti da mislimo o sebi kao o strašnim i bezvrijednim. Umjesto toga, on želi da se odmaknemo od svog subjektivnog ogledala u kojem sebe vidimo kao velike, moćne i važne.

Potrebna je vjera da bismo sebe objektivno vidjeli na ovaj način, piše Pavle. Zašto vjera? On će dalje pokazati da sebe moramo vidjeti istinito kako bismo mogli vjerovati Bogu da će preko nas učiniti ono za što nas je darovao. Drugim riječima, Bog ima posla za svakoga od nas da provedemo svoj život služeći Njegovom djelu. Prenaduvan pogled na sebe samo će stati na put istinski moćnim stvarima koje Bog namjerava učiniti kroz nas.

To je promjena u načinu na koji razmišljamo, da bismo obnovili svoj um kako bismo mogli početi razumijevati Božju volju za naše živote. Kada imate Hristov um, Bog će vam otkriti šta je dobra i prihvatljiva služba koju očekuje od vas. On ne očekuje isto od svih. Različiti ljudi imaju različitu mjeru vjere. U ovom slučaju pojam „vjera“ se odnosi na duhovni dar.

Jer kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, ali nemaju svi udovi istu ulogu, tako smo i mi, iako nas je mnogo, jedno tijelo u Hristu, a kao pojedinci smo udovi jedni drugima. (stihovi 4-5)

Hrišćanski život zahtijeva transformaciju našeg uma i perspektive kako bismo mogli vidjeti i razumjeti šta Bog želi i staviti se na raspolaganje Njegovom planu za nas.

Pavle počinje ulaziti u to koji bi naši specifični poslovi u ovom požrtvovanom načinu života mogli biti. Božja svrha za hrišćane je da provedemo svoje živote služeći Bogu i služeći jedni drugima na određene načine. Njegova analogija ovdje se široko primjenjuje na svaku lokalnu grupu, ali uključuje i zajednicu hrišćana uopšteno.

Pavle koristi poznatu analogiju ljudskog tijela, nešto što je detaljnije razradio u 1. Korinćanima 12:12-31. Tijela su jedinstvena cjelina, koja sadrži jednu osobu. Ali to ujedinjeno tijelo se sastoji od mnogo različitih djelova koji služe potpuno različitim funkcijama od glave do pete. Pavle će pokazati da je zajednica, znači svi hrišćani, slična po tome što smo mi tijelo Hristovo.

Mi, kao zajednička grupa hrišćana, takođe smo neka vrsta tijela. Mi smo Hristovo tijelo na zemlji. Mi smo mnoštvo različitih djelova na mnogo različitih mjesta sa veoma različitim osobinama i poslovima, ali zajedno smo, po analogiji, jedno ujedinjeno „biće“, jedinstvena cjelina sa onim što bi trebalo da bude svrha ujedinjenja.

Pavle piše još nešto o nama kao o dijelu Hristovog tijela. Niko od nas ne postoji izvan tijela. Nijedan hrišćanin nije nevezan hrišćanin. Svi smo mi udovi jedni drugih, povezani jedni s drugima u svrhu međusobnog služenja. To je ono što Bog namjerava učiniti s nama na ovoj strani vječnosti.

Pošto smo svi u Hristu, po definiciji, mi smo Hristovo tijelo na zemlji. U svijetu trebamo funkcionisati kao jedinstvena cjelina. To, međutim, ne znači da Bog želi da svako od nas bude potpuno isti. Mi nismo roboti. Služimo potpuno različitim funkcijama kao što svi različiti djelovi ljudskog tijela služe različitim funkcijama. Naš posao je da služimo svojoj funkciji, u službi jedni drugima, u Božjoj sili. Pavle opisuje naše različite funkcije u tijelu riječju „darovi“. To obično nazivamo „duhovnim darovima“. Ovi darovi se daju svakom vjerniku kroz Duha svetoga da ih koristi u našoj specifičnoj službi. „A Duh se ispoljava u svakome za korisnu svrhu.“ (1. Korinćanima 12:7) Svaki od ovih darova možemo opisati kao posebnu sposobnost obavljanja ili ispunjavanja određene funkcije koja je zaista potrebna našim kolegama suhrišćanima i svijetu.

Od svih „udova“ tijela očekuje se funkcionalnost. Ako jedan ud ne funkcionise ili otkáže, ne strada samo taj ud – pati cijelo tijelo.

Postoje duhovni darovi koje treba shvatiti kao različite od talenata ili sposobnosti, kao što će lista darova koju Pavle daje pokazati. Tri druge liste duhovnih darova nalaze se u Novom savezu (1. Korinćanima 12:8-10, 28-30; 1. Petrova 4:11; Efescima 4:11).

Pavle piše da Bog namjerava da ne samo imamo ove darove milosti, već da ih stvarno koristimo. On počinje tako što kaže da oni sa darom proroštva treba da ga koriste u skladu sa svojom vjerom. Drugim riječima, objavljivanje Božjeg proroštva je radnja koja zahtijeva vjeru (i dokaze) da je poruka data od Boga.

Vjerovanja se razlikuju o nekim od navedenih duhovnih darova, posebno onima natprirodnog karaktera. Proroštvo je jedno od njih, koje se ponekad naziva i „darom znakova“. Neki vjeruju da je dar primanja i dostavljanja poruka od Boga bio namijenjen samo za doba prije nego što je Biblija dovršena i postala dostupna zajednicama – dakle, za period ranog hrišćanstva koje je trebalo takvu podršku od Boga da bi zaživjelo i opstalo. Drugi smatraju da se proročanstva i drugi znakovni darovi i

danas daju pojedincima. Iako nema razloga za vjerovanje da bi Bog apsolutno ukinuo natprirodne duhovne darove, kao što je proroštvo, ovo je duhovno veoma opasno područje zbog lažnih proroka koji mogu izgledati autentično, ukoliko nismo dovoljno oprezni i temeljno utvrđeni u istini. U svakom slučaju, pozvani smo da „provjeravamo duhove“ (1. Jovanova 4:1).

Svako od nas ima različite darove da ih koristi u različite svrhe, ali naša univerzalna obaveza je da koristimo te darove prema Božjoj volji.

Pavle navodi još dva dara u 7. stihu. Prvi je dar služenja. Ovaj dar služenja, koji se ponekad naziva i „pomaganje“, je sposobnost da se uskoči i zadovolje praktične potrebe pojedinaca ili zajednice u cjelini. Ljudi sa darom služenja često ne shvataju da je to, zaista, dar. Pretpostavljaju da se svako može fokusirati na ono oko čega je drugoj osobi potrebna pomoć i da joj pruži tu pomoć u pravo vrijeme i na pravi način. Ipak su u krivu. Tijelo Hristovo ne bi moglo funkcionisati ako oni s darom služenja zanemare svoju ulogu u zajednici.

Drugi spomenuti dar je podučavanje, i to onaj za koji većina nas misli da je primarna uloga u zajednici. To je kombinacija prirodne i natprirodne sposobnosti, u Duhu, da razjasnimo različitoj grupi slušalaca šta znači Božja Riječ. Rana zajednica se u velikoj mjeri oslanjala na učitelje darovane Duhom kako bi pomogli vjernicima da shvate istinu, baš kao i mi danas.

Dar podsticanja ili ohrabrivanja je sposobnost koju daje Duh da izgradite nekoga izazivajući ga da bude bolji. Ovaj odlomak uključuje snažno savjetovanje samog Pavla. Zajednici su potrebni podsticaji da nas sve održi na pravom putu i da idemo naprijed.

Doprinos, koji se ponekad naziva i dar davanja, ima veze sa novcem. To je sposobnost da se sagleda finansijska potreba i da se uskoči kako bi se ta potreba zadovoljila. Kao što Pavle ovdje piše, za to je potrebna velikodušnost. Velikodušno davanje ne zahtijeva da neko bude bogat. Često su hrišćani vrlo ograničenih sredstava najizdašniji jer ih vodi sveti Duh da ispolje ovaj dar.

Pavle navodi vođstvo kao dar odvojen od podučavanja, iako često očekujemo da ista osoba ima oba dara. Ovo nije uvijek slučaj. Ponekad se naziva darom administracije, ovo je sposobnost, u Duhu, da prepoznate

i pozovete druge da slijede u najboljem smjeru za grupu. Pavle poziva one s ovim darom da ga koriste sa žarom ili entuzijazmom. Duhovno nadarene vođe pomažu da se postavi nivo energije za cijelu grupu.

Na kraju, Pavle navodi dar milosrđa. Ovo je moćan dar kada se upražnjava u svetom Duhu. To uključuje sposobnost odražavanja milosti koju nam je Bog pokazao na ličnom nivou. Neko sa darom milosrđa ne izražava drugima da su njihovi pogrešni izbori u redu, već da im može biti oprosteno, da budu prihvaćeni u Hristu. Drugi pogled na ovaj dar je da uključuje služenje manje srećnima. U oba slučaja, Pavle podstiče da se ovaj dar koristi sa istinskom vedrinom.

Sa 9. stihom Pavle započinje dio nalik na listu brzih uputa o tome kako hrišćani trebaju voditi svoj svakodnevni život. Svi znamo da treba da volimo jedni druge, ali Pavlovo uputstvo je da naša ljubav mora biti istinska ili iskrena. Drugim riječima, hrišćani nisu pozvani da lažiraju stav ljubavi jednih prema drugima, već da pronadu načine da smisleno izraze Božju ljubav, kao produžetak Božje ljubavi prema nama i naše prema Njemu.

Zatim, Pavle koristi snažnu riječ koja se često prevodi kao „mržnja“ ili „gnušanje“. Ovo je grčki izraz *apostugeō*, koji implicira nesklonost ili odbojnost prema nečemu. Izreke 6:16-19 opisuju sedam stvari koje Bog mrzi, koristeći ekvivalentni hebrejski izraz. Nijedna od ovih omraženih stvari nisu ljudi; sve su one grijeh. Hrišćani su takođe pozvani da nauče da mrze ono što je zlo, što znači grijeh. Ovo se posebno odnosi na grijeh koji nanosi štetu nevinim. Ovo je jedan od načina na koji se trebamo transformisati da razmišljamo iz Božje perspektive (Rimljanima 12:2). Mržnja na zlo, posebno grijeha koji nas intrigiraju, ne dolazi uvijek prirodno.

Konačno, Pavle nas upućuje da se čvrsto držimo, ili da se držimo onoga što je dobro. Opet, ponekad može biti teško znati šta je zaista dobro. Moramo naučiti da vidimo svijet kroz Božju perspektivu, da duboko uložimo svoje vrijeme i energiju u osiguravanje i čuvanje onoga što je zaista „dobro“.

U 10. stihu, Pavle piše o ljubavi kao nekoj vrsti odanosti bratu i sestri. Moramo se voljeti bratskom ljubavlju. Grčka riječ koja se ovdje koristi inspirisala je ime grada u Sjedinjenim Državama: Filadelfija, koji

su nazvali gradom bratske ljubavi.

Oni u Hristu su zaista braća i sestre. Bog nas usvaja kao svoju djecu, primajući nas u svoju porodicu. Ta porodica uključuje sve koji poznaju Boga kao Oca. Braća i sestre se, naravno, ne slažu uvijek. U većini porodica, međutim, dijele lojalnost i osjećaj pripadnosti koji prevazilazi većinu normalnih prijateljstava.

Pavlov drugi uput u ovom stihu nas podstiče da se takmičimo, u izvjesnom smislu. Rečeno nam je da nadmašimo jedni druge u iskazivanju međusobnog poštovanja. Kada bi svako od nas postupio po tome, svaka osoba u Hristovom tijelu uvijek bi se osjećala duboko počašćenom od strane drugih i nikada ne bi bila zadovoljna što jedni druge dovoljno poštujemo. Bili bismo motivisani da nastavimo da se pitamo: „Kako da pokažem više časti nego što je on meni ukazao?“

Pavle dalje piše da ne budemo lijeni u poslu i svom entuzijazmu. Ova dva uputa mogu biti povezani. Pavle nas podstiče da budemo energični u našim pokušajima da odamo čast jedni drugima. Može biti da nas podstiče da živimo sa žarom ili entuzijazmom, uopšteno, da ostanemo usredotočeni, namjerni i pozitivni u pogledu naše hrišćanske svrhe.

On podiže ideju entuzijazma za još jednu stepenicu dodajući da moramo biti gorljivi u duhu; moramo zadržati svoj duhovni žar. Grčka riječ ovdje je *zeontes*, povezana s korijenskom riječi za „život“, a fraza bi se doslovno mogla prevesti da moramo ključati u svom duhu. To bi moglo značiti ili da moramo održavati vlastiti duh revnim ili da bi nas Božji Duh trebao zapaliti u nama. U svakom slučaju, ovo je jasan Pavlov poziv da ne dopustimo sebi da postanemo ispunjeni dosadom ili mlaki dok slijedimo svoju svrhu kao vjernici.

Postoji odgovarajući cilj za ovu energiju i entuzijazam: služenje u dužnoj mjeri. To je poslednji uput u stihu. Povezujući to zajedno, Pavle nas podstiče da budemo „posve uključeni“, i duhovno i emocionalno, kada je u pitanju služenje Gospodu i međusobno služenje.

U 12. stihu hrišćani su pozvani da se raduju u nadi. Često se opiremo uputama o tome šta treba da osjećamo: da treba da promijenimo svoje stavove da bismo bili radosni. Ideja je, međutim, više o tome da se izjasnimo kao da imamo razloga za radost. Ne moramo glumiti sreću, već da imamo pravu perspektivu o našoj situaciji. Trebali bismo se

složiti s Bogom da je naša nada vrijedna radovanja. Kakva nada? Pavle misli na nadu u otkupljenje naših tijela i ujedinjenje s našim Ocem nakon što je naše usvojenje završeno (Rimljanima 8:23-24).

Sledeći uput je da budemo strpljivi u nevolji. Ovo postaje mnogo lakše ako zadržimo druga dva uputa. Oni koji svoju budućnost vide vrijednom slavija i koji se neprestano mole Ocu, mnogo će lakše biti strpljivi tokom teškoća. Pavle ne umanjuje istinsku bol tih iskustava. Život može biti neprijatan, a nisu svi trenuci srećni. Ipak, Pavle je istakao da životne borbe na zemlji nisu vrijedne poređenja sa budućom slavom (Rimljanima 8:18). Dakle, čekamo sa strpljenjem (Rimljanima 8:25). Ovo se takođe povezuje sa Pavlovim mislima u Rimljanima, 8. poglavlje. Rečeno nam je da budemo postojani u molitvi, ili da se neprestano molimo. U bilo koje vrijeme patnje, dok čekamo ono čemu se nadamo, trebamo se moliti. Molitva donosi vezu s našim Ocem kroz Duha svetoga (Rimljanima 8:26-27). Duh nam pomaže u odgovoru čak i na naše najnespretnije pokušaje da komuniciramo s Bogom.

Dva uputa u 13. stihu opisuju praktične načine na koje možemo pomoći drugima.

Prvo, Pavle piše da moramo doprinijeti potrebama drugih vjernika. Praksa hrišćanske zajednice u svojim najranijim danima bila je da bogatiji hrišćani prodaju svoje stvari kako bi zadovoljili fizičke potrebe hrišćana koji nisu bili tako dobrostojeći. Ne samo da su ovi činovi prinošenja žrtve pokazali iskreno služenje Bogu, već su pokazali i drugim vjernicima i svijetu da su ti hrišćani praktikovali ono o čemu su govorili. To je bila revolucionarna promjena paradigme.

Na isti način rečeno nam je da jedni drugima iskazujemo gostoprimstvo. Svijet može biti hladno, usamljeno i opasno mjesto. Jedna od karakteristika hrišćanske zajednice je da je namijenjena vjernicima ponuditi sigurne i ugodne prostore kroz gostoprimstvo drugih vjernika. Putovanje od grada do grada u Pavlovo vrijeme je uvijek predstavljalo rizik. Hrišćani koje su drugi istinski vjernici dočekali dok su prolazili kroz novi grad ili stigli u novi grad bili su zaštićeni od lopova, vremenskih prilika i nasilja. Pozvani smo da pružamo istu uslugu jedni drugima, u kontekstu naših individualnih kultura.

Uput u 14. stihu, međutim, može se primijeniti i na to kako hrišćani

komuniciraju sa nevjernicima. Pavle ponavlja direktno Isusovo učenje: Blagosiljajte one koji vas progone i ne proklinjite ih (Matej 5:44). Možeće je da Pavle govori o progonu radi Hrista, ali isti princip važi za svaku situaciju u kojoj se prema nama loše postupa.

Normalan ljudski instinkt je, naravno, da se radi suprotno. Osjećamo prirodnu želju da proklinjemo one koji su nas povrijedili i da po svaku cijenu izbjegavamo činiti dobro za njih. Umjesto toga, hrišćani koji slijede Pavlovo učenje ovdje će se isticati u gotovo svakoj kulturi. Oni će takođe oponašati i Isusove riječi i njegov primjer, jer je ovaj princip sezao čak do te mjere da se moli za dobrobit svojih neprijatelja (Luka 23:34).

Iako je istina da ovo čini snažnu izjavu nevjernicima, hrišćani to takođe mogu praktikovati jedni s drugima. Ponekad drugi hrišćani ne slijede Pavlova učenja. Možemo postati povrijeđeni jedni drugima na velike i male načine. Ništa ne uzvraća iskrenu ljubav prema bratu ili sestri koji su nas povrijedili kao činjenje dobra za njih i odbijanje da im se uzvratí udarac.

Ništa ne prenosi iskrenu ljubav i brigu za drugu osobu snažnije od prepoznavanja i pridruživanja njihovim usponima i padovima. Pokazujemo ljubav saosjećajući s njihovim vremenima slavlja i dopuštajući sebi da se osjećamo slomljeno s njima u njihovim bolovima u srcu.

Sam Isus je to snažno modelirao u Jovanu 11:33-35. Bio je duboko dirnut i plakao je sa Marijom i ostalima nakon što je Lazar umro. Isus je znao da će Bog uskrsnuti Lazara iz mrtvih, ali ga to nije spriječilo da se pridruži tuzi onih koji doživljavaju gubitak.

Obraćenim vjernicima Bog je ukazao veliku milost (Rimljanima 3:23-24), a Hrist je proživio naša iskušenja i patnje (Jevrejima 4:15-16). Kao što hrišćani, kojima je ukazano veliko milosrđe, treba da budu milostivi prema drugima (Rimljanima 11:30-31; Efescima 4:32), tako i oni trebaju odražavati Božju empatiju kroz samilost prema drugima.

Pavle poziva na međusobni sklad u 16. stihu. On ne upućuje hrišćane da svi budu potpuno isti u svakom ponašanju i mišljenju. Ono gdje bismo trebali svi da budemo ujedinjeni su fundamentalne objektivne istine. U 14. poglavlju Pavle će raspravljati o činjenici da će hrišćani neizbježno imati različita mišljenja u nekim sporednim

subjektivnim stvarima i pogledima. Stoga on govori vjernicima da se prilagode jedni drugima na način koji stvara sklad i red. Za to je potreban nivo međusobnog pokoravanja: spremnost da se donose različite odluke koje će nam omogućiti da se svi zajedno slažemo.

Za život u harmoniji potrebna je poniznost svih uključenih. Stoga nije iznenađujuće da je Pavlovo sledeće uputstvo da ne budemo oholi, arogantni i zadrți. On jasno objašnjava šta misli pod tim: budite ponizni. Drugim riječima, nemojte misliti o sebi kao da ste previše dobri da biste se uopšte družili s bilo kim drugim.

Jedan od razloga zašto je hrišćanstvo privuklo toliko sledbenika u svojim ranim danima bio je taj što su žene i robovi i ljudi niskog društvenog položaja bili dobrodošli da dođu do vjere u Hrista. Rezultat je bio da su se ljudi koji se nikada ne bi udružili nigdje drugdje u rimskoj kulturi našli u međusobnom odnosu u zajednici. Pavle sugerise onima na višim nivoima društva da izostave svako klasno rivalstvo iz zajednice.

Njegov poslednji uput u ovom stihu je da hrišćani nikada ne smiju da budu mudri u svojim očima. Ovo nije isto što i reći da nikada nismo mudri. Ideja je da vlastito mišljenje ne prihvatimo kao konačnu riječ. Pokoravamo se Božjoj riječi, kao i doprinosima i idejama drugih.

U 17. stihu, Pavle dolazi do onoga što je teška stvar za mnoge ljude, uključujući i hrišćane. Međutim, to je apsolutno primjer koji nam je Isus dao. Pavle izjavljuje da se moramo oduprijeti svom prirodnom ljudskom instinktu za osvetom i odbiti da vratimo zlo kada nam je učinjeno zlo. To bi bilo tačno bez obzira da li je osoba koja nas povrijedi vjernik ili ne.

Umjesto toga, Pavle nam govori da budemo pažljivi kada nam se učini zlo. Čini se da predlaže da taj trenutak vidimo kao priliku da pokažemo da smo, u Hristu, časni ljudi. Na kraju krajeva, ne možemo pokazati Hristovu ljubav i oprostjenje sve dok ne dobijemo priliku da oprostimo. Kada to učinimo, dajemo snažnu izjavu da biramo da živimo u službi Bogu umjesto sebi.

Kao vjernici, trebamo živjeti u miru sa svim ljudima. To bi uključivalo našu braću i sestre u Hristu, kao i nevjernike. Ili, izraženo na drugi način: „Nikada ne dozvolite sebi da budete razlog nemirnog odnosa s drugom osobom.“

Međutim, ovo nije izjava potpunog pacifizma ili potpune apatije.

Pavle daje dva jasna uslova: „ako je moguće“ i „koliko zavisi od vas“. Ovaj uput prepoznaje da je sukob ponekad neizbježan. Neki ljudi jednostavno nisu zainteresovani da sklope mir sa nama. Postoji nešto kao što je prikladno vrijeme i mjesto za neslaganje, osporavanje ili čak svađu. Nije svaka akcija koja čini druge srećnima nešto dobro, ili nešto što bi Bog želio da učinimo.

Šta je potrebno za život na ovaj način? Kao prvo, naravno, moramo biti spremni da priznamo svoje greške, da se izvinimo, da ispravimo stvari i oprostimo. Tu dolazi do izražaja ideja „koliko zavisi od vas“. Naš vlastiti ego, ponos, želje i predrasude nikada ne bi trebali biti smetnja da živimo u miru s drugima. Prvo i najvažnije, to znači da ne treba da činimo „pogrešne“ stvari prema drugim ljudima.

Međutim, nisu svi sukobi povezani sa nepravednim postupanjem. Ponekad je to jednostavno pitanje dvije strane koje se ne slažu oko nekog pitanja bez apsolutnog odgovora. U tim slučajevima, održavanje mira može zahtijevati od nas da budemo voljni da popustimo, da budemo ganuti u vezi s pitanjem do kojeg nam je stalo.

Međutim, Biblija je jasna da po pitanju temeljnog uvjerenja moramo zauzeti nepokolebljiv stav (Jevrejima 10:23). Kada je „mir“ moguć samo ugrožavanjem istine, ili Božjih uputa (Djela 5:28-29), tada mir jednostavno nije moguć, a izbor više ne zavisi o nama. Taj stav može rezultirati našom vlastitom patnjom ili progonom. Pavle je pokazao da je uvijek važnije da dobro predstavljamo Hrista nego da dođemo do ishoda za koji smatramo da je povoljan (Filipljanima 4:11-13).

Pavle je upravo napisao da hrišćani ne smiju uzvraćati zlom za zlo (Rimljanima 12:17). Sada on proširuje tu ideju kako bi bila još jasnija. Onima koji slijede Hrista rečeno je da se nikada ne svete, da se nikada ne „obračunavaju“. Bilo da smo povrijeđeni od suvjernika ili od nevjernika, osveta jednostavno nije legitimna opcija za nas.

Za promjenu, Pavle nam daje razlog za ovo, i to je pomalo iznenađujuće. Nakon svih ostalih uputa da se žrtvujemo za dobro drugih, mogli bismo očekivati nešto slično. Umjesto toga, Pavle piše da bismo trebali odbiti da se osvetimo jer je Bog u tome mnogo bolji od nas. U određenom smislu, Pavle implicira da naša vlastita osveta može ne samo oslabiti Božju priliku da nas osveti u svom velikom gnjevu protiv onih koji

nam nanose štetu, već i umanjiti šanse da se ta osoba obrati.

Pavle citira Ponovljeni zakon 32:35 kako bi pokazao da je Bog oduvijek objavljivao svoju namjeru da se osveti onima koji čine nepravdu drugima. Želja za pravdom za sebe i one do kojih nam je stalo nije pogrešna. Pavle jednostavno želi da vjerujemo u Božje vrijeme i moć da donese pravdu kako On smatra prikladnim.

Kako da odgovorimo na ovu ideju? S jedne strane, mogli bismo biti zabrinuti da će Bog pokazati milost onima koji nam nanose štetu umjesto da im dâ ono što zaslužuju. Na kraju krajeva, On nam je pokazao veliku milost. Nije li to ono što Bog radi? Istina je da Bog izvršava pravdu za svaki grijeh, uključujući i naš. Za one u Hristu, Božji gnjev se izlio na Isusa na krstu. Neko je patio za te grijeh: Hrist. Doživio je ono što smo mi zaslužili. Oni koji odbiju primiti Isusovu smrt umjesto svog grijeha, sami će snositi posledice za taj grijeh.

Imajući na umu konačnu kaznu za grijeh, možda ćemo oklijevati da poželimo Božju osvetu našim progoniteljima. Možda ne. U oba slučaja, Bog nam kaže: „Vjeruj mi da ću se pobrinuti za osvetu i pravdu za sve koji ti naude, umjesto da to sam tražiš.“

Pavle u 20. stihu otkriva da pasivno izbjegavanje nije put onih koji slijede Hrista. Umjesto toga, pozvani smo na aktivan, pozitivan i velikodušan angažman s onima koji nam štete. Umjesto da jednostavno ignorišemo naše neprijatelje, trebamo nastojati činiti dobro za njih.

Ovo ne treba shvatiti kao nalog da ostanemo u situaciji u kojoj nas neko aktivno fizički povređuje. Povlačenje od nasilja ili izbjegavanje fizičkog nasilnika ovdje se uopšte ne obeshrabruje. Ako možemo da preduzmemo korake da izbjegnemo buduće povrede, to je ispravna i mudra stvar. Bog nam ne govori da pozdravljamo bilo kakvu vrstu zlostavljanja.

Iako nam nije rečeno da „prigrlimo“ zlostavljanje, ovo je i dalje teško učenje. Citirajući Solomonove riječi iz Izreka 25:21-22, Pavlov opis kako odgovoriti na zlikovce djeluje kao nemilosrdnost, duhovno gledano. Pozvani smo da „zgrnemo užareno ugljenvlje“ na naše neprijatelje tako što ćemo biti nemilosrdno ljubazni u sagledavanju i zadovoljavanju njihovih osnovnih potreba. Dok mi radimo, dešavaju se dvije stvari. Prvo, odražavamo Božiju milost prema nama koji smo nekada bili Njegovi neprijatelji (Rimljanima 5:10). Drugo, pokazujemo i

jednima i drugima da ne zaslužujemo da nas loše tretiraju i da smo jači od onih koji nam štete.

Opis „gomilanja zapaljenog uglja“ je referenca na Izreke 25:21-22. U Egiptu je postojao običaj da se na glavi nosi tava sa zapaljenim ugljem u znak pokajanja. Dobrota i oprost prema onima koji nas zlostavljaju, u idealnom slučaju, učiniće ih posramljenim i, nadamo se, dovesti do pokajanja. Najjači, najmoćniji odgovor na progon i mržnju je da volite svoje neprijatelje.

Oni koji odluče činiti dobro svojim neprijateljima stvaraju priliku koju Pavle opisuje u 21. stihu.

U suštini, on govori da budemo jaki u svom uvjerenju da živimo na ovaj način. Ne treba da nas nadvlada zlo, nego da pobijedimo zlo dobrim. Čini se da Pavle ima na umu ideju da nas zlo pobjeđuje kada se pridružimo i uzvratimo mu, kada potonemo na nivo zla. To samo dovodi do više grijeha, više bola i beskonačnog ciklusa osвете i mržnje.

Drugim riječima, zlo pobjeđuje kada prvo živimo za sebe, svoja prava i svoje dobro, umjesto za dobro drugih.

Međutim, ako smo snažni u Hristu, imamo sjajnu priliku da pobijedimo zlo nastavljajući činiti dobro poput Hrista. Hristov životni primjer je osnova ove ideje. Zlo neće biti uništeno iz svijeta sa ove strane vječnosti. Ta konačna pobjeda nad zlom zakazana je za budućnost, i u Božjim je rukama (Otkrivenje 20:11-15). Ipak, zlo se može nadvladati svaki put kada hrišćani ustanu i uzvrate dobro onima koji im čine zlo. Zlo se bori da stane protiv hrabre i požrtvovne ljubavi.

Pavle će nastaviti ovu misao u 13. poglavlju dok prelazi na odnos između hrišćana i zemaljske vlasti.

13. Pokornost građanskim vlastima i Božji zakon kao standard hrišćanskog življenja

Neka se svaka duša pokorava višim autoritetima; jer nema vlasti da nije ispod Boga, i pod Bogom su postavljene. (Rimljanima 13:1, NRP)

U Rimljanima 12, Pavle je opisao kako voditi samopožrtvovani hrišćanski život. Sada se Pavle okreće pitanju kako bi hrišćani trebali komunicirati sa sadašnjim građanskim vladama. On opisuje biblijsku doktrinu o potčinjavanju ljudskim autoritetima, čemu i Petar poučava (1. Petrova 2:13-17).

Pavle poziva da budemo potčinjeni državnim organima, ali ne kaže da ih moramo poslušati u svim slučajevima. Pavle (Djela 17:7; 2. Korinćanima 11:24-25) i drugi apostoli odbili su da poslušaju naredbe da prestanu da propovijedaju jevanđelje (Djela 5:27-29). Oni su se, međutim, pokorili onima koji su imali vlast u svim stvarima koje nisu bile u suprotnosti s Božjom voljom.

Zašto da se pokorimo? Pavle je jasan: vlasti su pod Bogom postavljene. Drugim riječima, preko građanskih vlasti postavljena su ograničenja i zlo se obuzdava. Da ne postoje takva ograničenja, imali bismo potpunu anarhiju. U skladu sa Božjom voljom je da građanske vlasti ograniče zle postupke grešnog čovjeka.

Treba napomenuti da je u Rimljanima 13:1 vrlo važan pravilan prevod. Ovaj stih je obično preveden na način koji ostavlja utisak kako je svaka vlast od Boga postavljena, bez obzira da li je totalitarna ili demokratska. To bi, naravno, uključivalo dobre vođe, zle vođe i sve između njih. Pavlova pouka ovdje, dakle, nije o slijepom nacionalizmu ili apsolutnoj poslušnosti ljudima.

Umjesto toga, to je priznanje da je ljudska vlada – uopšteno – legitiman autoritet i da hrišćani ne mogu koristiti svoju vjeru kao izgovor za građansko bezakonje. Pavle zapravo kaže da se viši autoriteti nalaze ispod Boga i da je to način na koji društveni poredak funkcionise, a ne nužno da je svaka vlast od Boga naimenovana. Velika je razlika između

te dvije premise.

Zašto bi crkvama odgovarao iskrivljen prevod? Da li je riječ o licemjerju, s obzirom na činjenicu da crkve blisko saraduju s vlastima? Crkva je lukrativna³ organizacija i sa te pozicije ona je uvijek uz vlast, bilo da je ona totalitarna ili demokratska. Kao takva (lukrativna), crkva ne proizvodi vrijednosti, ona egzistira na privrženosti ljudi vjeroispovijesti koja se najčešće izjednačava sa nacionalnom pripadnošću. U tom smislu, crkva koristi građansku vladu, a vlast opet koristi crkvu koja stvara bazu lojalnih poslušnika državi.

Da bismo jasnije shvatili o čemu Pavle govori, moramo razmotriti cijeli kontekst:

„Zato, ko se suprotstavlja vlasti, protivi se Božjem uređenju, a oni koji mu se protive navući će osudu na sebe.“ (13:2)

Svako ko se opire vlastima, ko se ponaša kao anarhista, opire se Božjem uređenju. Uopšteno govoreći, ljudska vladavina je jedan od načina na koji Bog obuzdava uticaj zla u svijetu (2. Solunjanima 2:7). Otpor tom sistemu će rezultirati osudom i kaznom. Nije jasno da li Pavle misli na građanske sankcije i sud ili na sud od Boga. I jedno i drugo je moguće.

Pavle je ostavio malo prostora hrišćanima da sami sebi kažu da su slobodni da se odupru ljudskim autoritetima jer je njihova prva lojalnost bila kraljevstvu nebeskom. Oni koji su odani Hristu su posebno upućeni da budu podložni ljudskoj vlasti. Uopšteno, dakle, građanska neposlušnost je dozvoljena samo kada se od hrišćanina traži da griješi, ne poslušša Boga ili se ponaša na neki bezbožan način.

Jer onih koji vladaju ne treba se bojati kad se čini dobro, nego kad se čini zlo. Dakle, ako ne želiš da se bojiš vlasti, čini dobro, pa ćeš dobiti pohvalu od nje. (3. stih)

Bogom dana uloga državnih vlasti je da održavaju red. To je tačno bez obzira da li su ti autoriteti dobri ljudi ili ne. Hrišćani ne mogu prihvatiti anarhiju – odbacivanje svih oblika vladavine – ili ne poslušati

³ Od latinske riječi „lucrum“ koja ima značenje dobit, korist. Prema tome, pojam lukrativan označava nekoga ko je probitačan, rentabilan, koji gleda na zaradu, korist.

autoritet samo zato što se ne slažu.

Pavle opisuje način na koji se živi bez straha od nekoga na vlasti: čini dobro. Vlasti nisu prijatna onima koji rade ono što je ispravno. U stvari, za vlast je to poželjno. Ovo učenje je svakako ispravno u mjeri u kojoj su oni na vlasti poštene i djeluju iz osjećaja integriteta. Naravno, naš instinkt je da se prisjetimo trenutaka u historiji u kojima su oni na vlasti definitivno bili užas za ljude koji su činili dobro, ili barem nisu činili ništa loše, uključujući i samog Pavla! Činjenica da je Pavle, lično, iskusio bezbožnu vlast, trebalo bi da nas zaustavi prije nego što odbacimo njegovu nauku kao nerealnu.

Pavlova poenta ovdje je jednostavno opšti slučaj. Njega ne zanima da se bavi izuzecima. Pavlova prva briga je da hrišćani budu poznati u svojim zajednicama kao ljudi koji su potčinjeni autoritetu; oni koji rade ono što je dobro. Vjernici ne bi trebali imati reputaciju prekršitelja zakona koji žive u bespotrebnom sukobu i pobuni protiv vlasti.

Sam Isus je ispravno razgraničio domen pokoravanja Bogu i pokornost vlastima, čak iako su to bile okupatorske vlasti (Luka 20:20-25). Ipak, Isusa su ubili oni koji su imali vlast. Šta nam to govori? Ako nećemo mi protiv zakona, to ne znači da neće zakon protiv nas, zavisno od stepena bezbožnosti i moralne izopačenosti nosilaca vlasti. U takvim slučajevima, mi ostajemo pokorni vrhovnom Autoritetu, priznavali ga zemaljski vlastodršci ili ne. Ovo je ključna suptilnost u Pavlovom učenju: „potčiniti se“ ne znači nužno „poslušati“. Nijedan od apostola nije ubijen zbog kršenja zakona samo radi prkošenja autoritetu; bili su „pokorni“ vladi kada su odbijali da slijede bezbožne zakone.

Mi nismo licemjери sve do trenutka kad počnemo praviti kompromise sa zemaljskim vlastima na štetu Božjeg autoriteta. Mi nismo licemjери sve dok ukoravamo i razobličavamo grijeh i laž, makar s koje pozicije dolazili. To je linija razdvajanja koja, istina, nije uvijek jasno vidljiva.

Jer ona je Božji sluga za tvoje dobro. Ali ako činiš zlo, boj se, jer ne nosi mač bez razloga. Ona je Božji sluga, osvetnik koji iskaljuje njegov gnjev nad onim koji čini zlo. (4. stih)

Pavle opisuje ljude na pozicijama državne vlasti kao Božje sluge za naše dobro. Naravno, ne bi se svi na tim pozicijama složili sa tom

izjavom. Oni sebe možda ne vide kao Božje slugе. Ali Boga nije briga. On su tamo gdje jesu za svrhu koja je uopšteno dobra. Pavle dodaje da Bog koristi muškarce i žene na pozicijama državne vlasti da izvrši svoj gnjev na prestupnicima. Svjesno ili ne, oni koji imaju vlast su osvetnici za Boga, koje je On koristio da kazni zločince (vidi: Levitski zakonik 24:18-20). Ako mi kao hrišćani odlučimo činiti ono što je pogrešno, grešna djela koja krše zakon, trebali bismo se boriti i onih na vlasti.

Pavle ne bira ovaj odlomak da se pozabavi potrebom da se krše ljudski zakoni kada se suprotstavljaju direktnim Božjim uputima nama (Djela 5:27-29). Umjesto toga, Pavle jasno daje do znanja da, u normalnom toku života, ljudski autoriteti koje je ustanovio Bog sprovode Božju volju kažnjavajući ljude koji čine ono što nije u redu. Hrišćani bi se, u tom smislu, trebali pokoriti onima koji imaju vlast, čineći dobro u svim slučajevima i poštujući sve zakone koji nisu kršenje hrišćanske savjesti.

Zato morate biti poslušni, ne samo zbog gnjeva nego i zbog svoje savjesti. (5. stih)

Ovaj stih govori o našoj krajnjoj motivaciji kao hrišćana da se pokorimo ljudskim autoritetima u našim životima, uključujući i one u vladi. Pavle je u prethodna dva stiha napisao da Bog koristi one koji imaju vlast da izrazi svoj gnjev protiv ljudi koji čine zlo – kriminalne aktivnosti koje povređuju druge ljude: krađa, ubistvo, itd. Ovo je jedan od načina na koji svi vođe, čak i bezbožnici, služe Božjoj volji: obuzdavanjem nekih vrsta zala na zemlji. Naravno i hrišćani bi se trebali boriti državnih vlasti ako čine takve pogrešne stvari.

Međutim, takav strah od onih na vlasti nije jedini razlog da se poštuje zakon. To treba da uradimo zbog savjesti. Pod tim Pavle misli da treba da budemo potčinjeni ljudskim autoritetima jer znamo, kao hrišćani, da je to ispravna stvar. To je Božja volja za naše živote. U opštem smislu, to je dio hrišćanskog osjećaja poniznosti. Mi nismo konačan autoritet, pa treba da budemo podložni onima koji su nad nama na vlasti.

Podrazumijeva se da postoje izuzeci od ideje da je vlada snaga dobra. Pavle je i sam bio bolno svjestan toga. Dobar dio svog života proveo je u rimskim zatvorima. Učinio je to bez pokušaja da naudi ili svrgne svoje otmičare – to je pokornost. Međutim, Pavle nije bio

„poslušan“ bezbožnim djelovima rimskog zakona. Odbio je da prestane da propovijeda o Isusu, čak i kada su mu oni na vlasti to rekli. Shvatio je da je odgovoran da prvo poslušá Boga ako dođe do izbora između toga i pokoravanja ljudskim zakonima (Djela 5:27-29).

Istina, to je izuzetak a ne pravilo. U slučaju gotovo svakog zakona i ljudskog autoriteta, pokornost je Božja volja za Njegovu djecu tokom našeg kratkog vremena na ovoj strani vječnosti. Pokornost i poslušnost su obično ista stvar – ali nisu uvijek ista.

U 6. stihu, Pavle dolazi do specifičnog primjera potčinjavanja ljudskoj vlasti: plaćanja poreza. Hrišćani su poreski obveznici, piše Pavle, jer ti porezi podržavaju posao koji Bog namjerava da obavi preko ljudskih autoriteta. Čak i kada se ti muškarcí ili žene suprotstave Božjim istinama, njihova osnovna uloga kao čuvara reda i dalje je dio Božje volje.

Ovo je bio kontroverzan stav čak i među jevrejskim vođama iz Isusovog i Pavlovog vremena. Kritičari su pokušali saplesti Isusa pitajući ga da li je zakonito plaćati porez rimskom vladaru Cezaru. Isus je, ističući da je Cezarova slika na novcu, jasno rekao da porez treba platiti (Matej 22:15-22). Na sličan način, neki u današnje vrijeme sugeríšu da hrišćani ne bi trebali plaćati porez ako vlada finansira zle prakse. Isus i Pavle se ne slažu. Obojica su plaćali porez istoj vladi koja ih je na kraju ubila i progonila i druge hrišćane. Ni jedan ni drugi nisu podržali opciju neplaćanja poreza po savjesti.

Pavlova veća poenta je da moramo vjerovati Bogu da će se pobrinuti za nas kao svoju djecu. U slučaju ovog odlomka, to uključuje odredbe preko državnih organa. Bog je u potpunosti sposoban da ih koristi za naše dobro, bez obzira ko su ili koje su njihove namjere.

Pavle zaključuje ovaj dio širom izjavom o davanju onoga što se duguje u svakom smislu te riječi. Ukratko, Pavle opisuje hrišćane kao ljude koji plaćaju ono što su dužni u svim slučajevima. Ovo uključuje poreze, kao što je opisano u prethodnom stihu, prihod – što znači novac – kao i poštovanje i čast. Hrišćani treba da žive živote, uopšteno govoreći, zakonite poslušnosti.

U kontekstu ovog odjeljka, dodavanje riječi poštovanje i čast o nome što vjernici duguju vladi može učiniti Pavlovo učenje još težim.

Petrova pisma idu još dalje kada on nalaže da moramo poštovati cara (1. Petrova 2:13-17). Važno je uočiti razliku između odavanja poštovanja i časti naspram visokog mišljenja o nekome ili izražavanja pohvale za nekoga. Pavle ne nalaže hrišćanima da imaju pozitivno mišljenje o svakom autoritetu. Niti sugerije vjernicima da ih zastupaju ili brane kada griješe. Umjesto toga, Pavle eliminiše mogućnost da govorimo i djelujemo na načine koji su lišeni poštovanja i sramotni.

Kao što druga Sveta pisma jasno pokazuju, to takođe ne znači da vjernici moraju biti bespogovorno poslušni. Počevši od Isusa i Pavla i drugih apostola, hrišćanstvo ima dugu istoriju građanske neposlušnosti onima na vlasti. Najpoznatije je da su Petar i drugi apostoli nastavili da propovijedaju jevandjelje kada im je naređeno da to ne čine (Djela 5:29).

Svi proučavaoci Biblije znaju za jednu osnovnu istinu: nakon pobune i pada u grijeh, na zemlji nije volja Božja. To znači da mi živimo na neprijateljskoj teritoriji. „Cio svijet leži u zlu.“ (1. Jovanova 5:19) Na kvalitet zemaljskih vlasti svakako utiče Božja opšta blagodot koja daje pravednu šansu svim ljudima da se opredijele za dobro i spasenje. I ateisti koji rade po svojoj savjesti takođe ispunjavaju Božju namjeru. Božja milost suzbija plimu zla na svijetu i ograničava zlo (vidi: Danilo 2:21; Otkrivenje 7:1).

To što određena vladajuća struktura ima Božje dopuštenje da vlada ne znači da je ona po automatizmu od Boga ili po Božjoj volji. Ako se, dakle, vlast služi obmanom, nepravdom, nasiljem, manipulacijom i drugim sredstvima koja su svojstvena satanizmu, ona kao takva ima svoj ograničeni rok Božjeg dopuštenja.

Međutim, Biblija ide još dalje i otkriva nam duhovnu pozadinu vlasti koja počiva na sili suprotstavljennoj Božjoj volji. Takve sile mogu da imaju svoje pretenzije u dvije ravni: duhovnoj (religijskoj) i svjetovnoj vlasti. Biblija čak navodi specifičan slučaj uzurpacije objedinjene religijske i sekularne moći u jednom entitetu, prepoznatom kao antihrist.

Najveći razlog zašto se istina zadržava u nepravедnosti (Rimljanima 1:18) je težnja za sebičnom manipulacijom putem nametanja zablude. To znači da ne možemo prepoznati kao dobronamjernu vlast koja krši najveće ljudsko načelo – slobodu savjesti, bez obzira na vještinu i navodne potrebe kojima se izgovara. Ovo načelo je minimum koji

se očekuje da svaka vlast garantuje svakom čovjeku.

Biblijsko proroštvo prepoznaje svjetske sile kao „zvijeri“, jer je njihova vlast zasnovana na satanističkom konceptu koji baštini svoje zbirno nasleđe počevši od prve centralizacije moći u vrijeme Nimroda i gradnje Vavilonske kule (Postanje 10:8-12; 11:1-9) i dalje preko Egipta, drugog Vavilona, Medo-Persije, Grčke, Rima do papskog Rima koji je objedinio duhovnu i svjetovnu vlast, te podijeljene Evrope i Sjedinjenih Američkih Država.

Zapazimo šta Božja Riječ kaže o porijeklu moći hibridne zemaljske sile, opisane u Otkrivenju 13:2: „Aždaja je dala zvijeri njenu moć i njen prijesto i veliku vlast.“ Aždaja se identifikuje kao Đavo ili Sotona, odnosno Lucifer, anđeo, prvi pobunjenik protiv Boga (Otkrivenje 12:3, 4, 7-9). Očigledno je da Sotona želi da potčini cijeli svijet i da se u ostvarenju tog cilja služi ekspoziurama moći sačinjenim od pohlepkih i beskrupuloznih ljudi, udruženih sa njim u pobuni, koji razvijaju različite mehanizme kontrole stanovništva. Kao što vidimo, duhovna natprirodna sila je stvarni izvor moći, harizme i uticaja bogohulne zemaljske sile čija vlast počiva na manipulaciji. Najveći stepen bogohuljenja je tvrdnja takve sile da zapravo radi za Boga i Božjim autoritetom. Pristajanje uz ovakvu silu je zapravo klanjanje Sotoni (Otkrivenje 13:4). Ovo naravno dokazuje da nije „svaka vlast od Boga postavljena“, i da to nije ni Pavlova tvrdnja u Rimljanima 13:1 i dalje.

Za obraćenog čovjeka vlast nije problem sve dok ne ugrožava Božja načela ili njihovo upražnjavanje na zemlji. Obraćena osoba je pasivna prema vlasti, ali istovremeno aktivna u širenju istine i najvećih načela moralnosti, vrsnoće i vrlina čovjeka. Pravi hrišćanin nije anarhista, ali iako nije zainteresovan za vlast i politiku, on je istovremeno najlojalniji mogući građanin koji gaji najzdraviji oblik patriotizma i društvene odgovornosti.

Postoji, dakle, vidljiva dimenzija odnosa hrišćanina prema vlasti u svakodnevnim obavezama prema zemaljskim vlastima, kako smo čitali u 13. glavi Rimljanima poslanice, a postoji takođe i spoznaja više duhovne dimenzije, gdje obraćena osoba prepoznaje stvarni karakter i namjere određenih sila kroz otkrivenu Božju Riječ i istoriju (vrlo je važno imati potvrdu i saglasje i jednog i drugog izvora). Ta spoznaja takođe

uključuje svijest o sazrijevanju pobune protiv Boga i sve suptilnijih metoda obmane satanizma koji se nameću svijetu.

Ljubav je ispunjenje Zakona

Ne budite nikome ništa dužni, osim da volite jedni druge. Jer ko voli bližnjeg, ispunio je Zakon. (Rimljanima 13:7)

Šta znači da nikome ni za šta ne dugujemo? To se može shvatiti kao zahtjev da uvijek platimo ono što dugujemo na vrijeme u skladu sa bilo kojim ugovorom koji smo sklopili sa zajmodavcem. Ili, drugačije rečeno, da ne živimo živote konstantne zavisnosti, pozajmljivanja ili nepouzdanosti.

Iskreno, međutim, Pavle se ovdje prvenstveno ne bavi novcem, kao što će pokazati sledeći stihovi. On želi govoriti o našoj obavezi kao Isusovih sledbenika da volimo druge ljude, uključujući naše bližnje. Čini se da kaže da je voljeti druge dug koji nikada nećemo otplatiti. Nikada nećemo završiti sa „plaćanjem“ ljubavi jedno drugom.

Kako nastavak plaćanja našeg duga za ljubav prema drugima ispunjava zakon? Pavle odražava ono što je Isus rekao da su dva najveća nauka, da volimo Boga i svoje bližnje (Marko 12:29-31).

*Jer uputstva iz Zakona: „Ne učini preljubu,“ „Ne poćini zloćin u-
bistva,“ „Ne ukradi,“ „Ne svjedoći lažno,“ „Ne poželj,“ i ako ima još
koji uput, sažeta su u ovim rijećima: „Voli svog bližnjeg kao samog
sebe.“ (9. stih)*

Ovo je vrlo znaćajan odlomak kada je u pitanju hrišćanski život. Kao primjer cijelog zakona, Pavle navodi ćetiri od deset uputa Dekaloga i dodaje da ima još nepomenutih. Ima u vidu sve upute sadržane u zakonu, posebno one o ljudskim odnosima.

Svi ti uputi mogu se sažeti u rijeć „Ljubav“ iz nauka u Levitskoj 19:18, „Voli bližnjega svoga kao samoga sebe.“ Kao što će Pavle pokazati u nastavku, ne moćete voljeti nekoga i ubiti ga ili ga prevariti, pokra-
sti ili poželjeti njegovu imovinu. Na taj naćin, ako budemo poslućali
nauk da volimo bližnje, ispunićemo sve ostale upute po podrazumijeva-
noj vrijednosti.

Navođenje uputa iz Dekaloga jasno pokazuje da Pavle vidi Zakon kao standard hrišćanskog življenja. Logićno, ne moće biti prepućteno

čovjeku, pa ni hrišćaninu koji živi po Duhu, da redefiniše te standarde, iako mnogi tvrde upravo to.

Ljubav ne čini zlo bližnjem. Dakle, ljubav je ispunjenje Zakona. (10. stih)

Dakle, ljubav ispunjava namjeru svih drugih uputa datih da zašтите ljude od zla.

Ipak, treba da budemo oprezni da ne pročitamo Pavlove riječi ovdje kako bismo tumačili da je uput da volimo svoje bližnje sada postao ekvivalent Mojsijevom zakonu. Pavle ne uči da ćemo, ako uspijemo voljeti druge, sami steći Božju pravednost.

Niti Pavlov uput sugerije da je sve što drugome smeta po definiciji, ne-ljubav. Na primjer, hrišćanima je rečeno da govore istinu u ljubavi (Efescima 4:15); istine kao što je stvarnost našeg grijeha ponekad je teško čuti. Ono što Pavle misli je da djela ljubavi – sama po sebi – nisu izvor štete. Kada djelujemo u najboljem interesu drugih, ne činimo ništa da im naudimo.

Pavlova poenta je da su oni koji su u Hristu pozvani da nastave da vole svoje bližnje kao što mi volimo sebe. Kad bismo to mogli savršeno, savršeno bismo se pridržavali zakona – što ne možemo. Na tu razliku se Pavle već osvrnuo u ovom pismu (Rimljanima 3:10; 7:22-23).

Postoje dva načina gledanja na Božji zakon – po slovu ili po duhu. Ili, drugačije rečeno, na zakon možemo gledati kao na metodu spasenja ili kao na standard hrišćanskog življenja. Nažalost, Jevreji su na zakon gledali kao na slovo ili kao na metod spasenja. Za njih je zakon bio „radi ovo“ ili „ne radi ono“.

Isus je pojasnio tu razliku u Mateju 22:36-40.

Za Boga, zakon nije skup pravila. U to je čovjek pretvorio zakon, ali, prema Bogu, zakon je odnos ljubavi prema Bogu i prema našim bližnjima.

Koja je razlika između zakona kao metode spasenja i zakona kao standarda hrišćanskog života?

Prilikom stvaranja, ljudi su stvoreni sa prirodom koja je bila u skladu sa Božjom prirodom i karakterom. Padom u grijeh, stvari su se preokrenule i ljudska ljubav je postala egocentrična. U Mateju 19. glava, Isus je pokazao bogatom mladiću, koji je imao odlične reference

pobožnosti, da nije u stanju voljeti bližnjeg kao sebe. To je moguće samo kada ne razmišljamo o tome kako zadovoljiti želje grešne prirode (Rimljanima 13:14), po Duhu.

Pogledajmo četiri glavne razlike između zakona kao metode spasenja (djela zakona) i zakona kao standarda hrišćanskog života.

1. Prva razlika je u tome da, kada se držimo zakona kao metode, onda koristimo zakon samo kao slovo. Odnosno, zakon nam dolazi u smislu „uradi ovo“ ili „ne radi ono“.

2. Druga razlika je da kada se zakon drži kao metoda spasenja, on proizvodi samo spoljašnju pravednost (Matej 15:8-9). Ali, kada držimo zakon kao standard, zakon prvo postaje užitak. To ne postaje skup pravila. Drugo, to postaje užitak u smislu unutrašnje poslušnosti. Drugim riječima, osoba koja drži zakon kao mjerilo, kontrolisana Duhom svetim, motivisana ljubavlju, drži zakon iz srca. Pravednost vjerom počinje iz srca. Bog djeluje iznutra prema van. Legalizam – to jest, zakon kao metoda – brine se samo o vanjskom učinku.

3. Treća razlika je da ova vanjska pravednost – koju čuvari zakona proizvode kada se pridržavaju zakona kao metode spasenja – ljudima može izgledati dobro, ali za Boga je odvratna (Isaija 64:6; Luka 16:15; vidi takođe Ezekiel 36:25-28).

4. Konačno, pravednost zakona, kada se koristi kao metoda spasenja, je pravednost koja veliča čovjeka. Vidi: Luka 18:10-14.

U 11. stihu, Pavle počinje da opisuje zašto je tako važno da hrišćani žive na ovaj način. Vrijeme je od suštinskog značaja. Svijet se trenutno mijenja. Pavle piše rimskim hrišćanima da je došao čas da se probude, u smislu da će sunce izaći. Vrijeme je za posao.

Raspored dana i noći drastično je kontrolisao svijet Pavlovih dana. Bez vještačkog osvjetljenja, svjetlost vatre – slaba po savremenim standardima – bila je sve što je stajalo između ljudi i tame. Većina radova bi prestala čim je sunce zašlo, a počela bi ponovo kada je sunce izašlo. Pavle poziva hrišćane da vide, u duhovnoj metafori, da će sunce izaći. Vrijeme je da ustanete.

Šta znači da sunce izlazi? Pavle opisuje trenutak u kojem je spasenje sada bliže nego kada su se njegovi čitaoci prvi put pouzdali u Hrista. Pavle misli na spasenje u smislu da će svi koji su u Hristu doći

vječnost, da se vrijeme konačne pobjede i suda brzo približava.

Dan Gospodnji mogao je doći u bilo koje vrijeme. Pavle piše da je noć prošla, a dan je blizu. On opisuje trenutke kada nebo postaje sivo i ptice se počnu meškoljiti prije nego što sunce probije horizont. Duhovno, ovaj simbolični trenutak je započeo kada je smrt poražena Isusovim uskrsnućem. Svijet ostaje slomljen grijehom, ali sat otkucava. Tvorevina stenje zajedno s nama dok čekamo da se završi naše usvajanje i otkupljenje naših tijela (Rimljanima 8:22-23).

Zbog skorog svitanja, piše Pavle, hrišćani moraju odbaciti sva djela tame, sve bezvrijedne stvari koje smo činili, a koje pripadaju noći, a ne danu.

Umjesto toga, insistira Pavle, hrišćani se moraju pripremiti za dan stavljajući na sebe oružje svjetla. Prava grčka korijenska riječ koja se ovdje koristi je *hoplon*, koja se prevodi kao „oružje“ ili „alat“. Ojednom, Pavle je uveo koncept hrišćana koji zauzimaju odbrambeni položaj od tame umjesto da se pridružuju njoj. Pavle prenosi ovu ideju o hrišćanskom životu kao borbi u nekoliko pisama. U Efescima 6:10-17, on detaljno opisuje duhovni oklop koji hrišćani trebaju obući dok se suprotstavljamo silama duhovne tame.

Oni u Hristu više ne pripadaju noći. Mi smo ljudi od svjetlosti i to mora promijeniti način na koji živimo u ovom kritičnom trenutku.

Djela tame, u kojima oni koji slijede Hrista više ne bi trebali sudjelovati su stvari se ne uklapaju sa onim što jesmo ili sa vremenom u kojem živimo. Pavle nas potiče da hodamo kao da je dan umjesto da učestvujemo u stvarima koje ljudi obično rade pod okriljem tame.

Šta ljudi dana više ne bi trebali raditi? Orgije i pijanstvo opisuju način života bezobzirnog provoda. Seksualni nemoral i senzualnost su fokus onih koji traže lično zadovoljstvo iznad dobra drugih. Svađa i ljubomora se odnose na potrebu da prvo i najbolje služimo sami sebi.

Evo šta umjesto toga moramo učiniti: obući se u Gospoda Isusa Hrista. Drugim riječima, naš cilj kao Isusovih sledbenika je da živimo onako kako bi Isus živio. To bi uključivalo sva Pavlova uputstva u Rimljanima 12 i 13. To je suprotno od ovoga se dešava kada svoje živote uredimo tako da zadovoljimo svoje tijelo.

Kada Pavle koristi riječ „tijelo“, on misli više od puke seksualne

nemoralnosti. On misli na sve ljudske apetite koje doživljavamo da se osjećamo dobro, da dobijemo ono što želimo i da se prema nama dobro postupa. Nije pogrešno željeti bilo koju od tih stvari, samo po sebi, ali te žudnje postaju grešne kada im služimo iznad svih drugih i spremni smo nauditi drugima da bismo ih zadovoljili. Umjesto toga, kao što je to učinio Isus, moramo staviti druge na prvo mjesto i vjerovati Bogu da će se pobrinuti za nas na sve druge načine.

14. *Bavljenje slabima*

U Rimljanima 14 Pavle skreće pažnju na napetost stvorenu između hrišćana zbog suprotstavljenih ideja. Nije svakom pitanju u našim životima data eksplicitna granica u Bibliji. To dovodi do razlika u mišljenjima o tome kako trebamo koristiti svoju slobodu u Hristu.

Kada je Biblija jasna – a o zaista važnim pitanjima, Sveto pismo je vrlo jasno – onda nema razumnog prostora za sumnju ili neslaganje.

Ali u kulturi grčko-rimskog svijeta hrišćani su bili suočeni sa mnogim nedoumicama. Šta je sa stvarima koje očigledno nisu grijeh? Da li je u redu da hrišćani jedu meso? Šta je sa mesom koje je nuđeno idolima? Šta je sa svetkovanjem jevrejskih praznika i šabata? Je li to ispravno ili pogrešno za hrišćane? U savremenom kontekstu, ovo se odnosi na pitanja koja takođe nisu jasno navedena u Svetom pismu, kao što je pijenje kafe ili gledanje filmova, ili slušanje određenih vrsta muzike.

Pavlov odgovor na ova pitanja je iznenađujući. Prvo, on ukazuje na one koji smatraju da su određene namirnice ili artikli inherentno grešni, kao da su slabi u vjeri. On ne misli da ti ljudi nisu hrišćani. Oni vjeruju u Hrista. Niti misli da su duhovno nezreli, uopšteno. „Slabost“ na koju ukazuje je posebno u ovoj oblasti, ili samo za to pitanje. Pavle sugerise da ti vjernici još nisu preležali „dječje bolesti“ hrišćanske vjere. Oni se bore sa „čini“ ili „ne čini“ na nivou svakodnevnog ponašanja.

Međutim, umjesto da osudi te ljude, Pavle se naglo obraća onima koji imaju jaču vjeru. On ih upućuje da onima sa slabijom vjerom požele dobrodošlicu u puni život i zajednicu. Štaviše, sugerise im da ih ne dočekuju sa skrivenim motivom da ih uvjere da nisu u pravu.

Neki su u Rimskoj skupštini mislili da je grijeh jesti meso i zato su jeli samo povrće. Drugi su smatrali da je grijeh ne slaviti starosavezne praznike i insistirali su da ih svi slijede. Da je svaki vjernik zadržao svoja lična uvjerenja za sebe, ne bi bilo problema. Ali problem je što su insistirali na tome da se njihove ideje nameću drugima. Kada se to dogodi, imate podjelu.

Moramo biti potpuno jasni da su neke aktivnosti koje znamo

pogrešne. Biblija tako kaže. I znamo da neke aktivnosti moramo činiti jer su ispravne i zato što Biblija kaže da ih moramo činiti. U savremenom dobu naravno moramo uzeti u obzir najbolja naučna saznanja u donošenju odluka da li da nešto koristimo ili ne. Biblija nije enciklopedija koja tretira sva moguća pitanja. Ali ono o čemu Pavle govori u 14. poglavlju u posljednjem dijelu prvog stiha su pitanja koja imamo prevedno kao „nedoumice“. Da Pavle piše danas, koristio bi izraz koji mi inače koristimo: „sive zone“.

Tačno je da u fundamentalnim objektivnim istinama moramo biti ujedinjeni, ali u ovim sivim zonama, moramo imati toleranciju. Nemoć je da grešna ljudska bića poput nas vide sve kako jeste. Čak i u najboljim kućama, čak i u najboljim brakovima, uvijek ponekad postoje neka neslaganja. Ako ih nema, onda se jedan partner ponaša kao rob. Ali u trenutku kada se svaka osoba ponaša kao ljudsko biće, uvijek ćete imati stvari oko kojih se ne možete složiti.

Rimljanima 14 možemo podijeliti na dva dijela. U prvih 12 stihova, Pavle savjetuje članove u Rimu. Savjet koji dolazi preko njega je „prihvatite jedni druge“. Drugi savjet koji Pavle daje nalazi se u stihovima od 13 do 15, a to je da trebamo izgrađivati jedni druge. Prihvatite jedni druge i izgrađujte jedni druge. To su osnovne poruke.

Pavle ovdje ne raspravlja o zdravstvenoj poruci. To nije problem. Zdravstvena poruka nikada nije bila problem u vremenima Novog saveza. U čemu je onda problem? On dijeli članove skupštine u dva tabora: one koji su slabi u vjeri i one koji su jaki u vjeri. Izuzetno je zanimljivo vidjeti kako on definiše slabe u vjeri, jer bismo bili skloni da se s njim ne složimo. On kaže da su oni koji su vrlo skrupulozni u pogledu detalja hrišćanskog života slabi u vjeri. Oni koji su našli svoju slobodu u Hristu nisu oni koji uvijek idu u osjećaj krivice i osuđuju sebe i druge.

Šta je bio pravi problem? U Rimskoj skupštini postojale su dvije grupe hrišćana. Jedna grupa su bili oni koji su bili žrtve judaizma, odnosno preobraćeni su iz judaizma i došli su iz vrlo jake legalističke pozadine. Drugi su uglavnom bili neznabošci koji su poticali iz naroda grčkog umnog sklopa. Grci, helenisti, vjerovali su da je tijelo, da je sva materija zla. Kada su ti ljudi postali hrišćani rekli su: „Nikada ne smijemo maziti tijelo. Moramo mu uskratiti dobru hranu. Moramo živjeti

od povrća.“ Povrće je, posebno u to vrijeme, značilo hranu koja je bila bezukusna. Ali pitanje nije bila zdravstvena reforma, pitanje je bilo da su oni koji su bili skrupulozni u pogledu onoga što jedu bili slabi u vjeri a oni koji su uživali u svojoj hrani ne pitajući se da li je ili nije ponuđena idolima ili je to dobro ili loše, oni su smatrani jakim. Problem je u tome što ne smijemo početi da osuđujemo jedni druge u ovoj sivoj zoni.

Ko jede, neka ne prezire onoga ko ne jede, a ko ne jede, neka ne osuđuje onoga ko jede, jer ga je Bog prihvatio. (3. stih)

Pavle, međutim, ne osuđuje religiozne vegetarijance zbog njihovog mišljenja. Umjesto toga, on savjetuje objema grupama da ne preziru ili osuđuju jedna drugu. Zašto? Što se Boga tiče, On je obje grupe prihvatio. A pošto je Bog gazda i prihvatio je oboje, trebali bismo i mi.

Ko si ti da osuđuješ tuđeg slugu? Njegov gospodar odlučuje da li će on stajati ili pasti. A stajace, jer ga Gospod može podržati. (4. stih)

Nikada se nećemo složiti oko svega. Neki smatraju da ne treba ni dirati jaja. Neki smatraju da sir ne treba ni dirati. U redu. Ali nemojte nametati svoje stavove drugima i reći: „Ako to ne učinite, niste dobar hrišćanin.“ Oni koji osjećaju lično uvjerenje u nešto ne bi trebali osuđivati one koji ne dijele njihovo uvjerenje. Oni sa strožim uvjerenjima ne bi trebali suditi onima koji su manje legalni. Oni kojima je ugodnije ne bi trebali gledati s visine na one koji imaju drugačija mišljenja. Jasno je da idealno gledište vjernika nije ni legalističko ni praznovjerno. Ipak, kada su u pitanju mišljenja, hrišćani trebaju tolerisati jedni druge. Bog je taj koji sudi. Mi nemamo prava igrati se Boga.

Pavle objašnjava da vi niste gospodar tog drugog hrišćanina. Svi ste sluge istog Gospodara: Boga.

Neko smatra da je jedan dan važniji od drugog, a drugi smatra da su svi dani jednaki. Neka svako bude potpuno uvjeren u svoje mišljenje. Ko poštuje određeni dan, poštuje ga za Gospoda. A ko ne poštuje taj dan, za Gospoda ga ne poštuje. I onaj koji jede, jede za Gospoda, jer izražava hvalu Bogu. A koji ne jede, za Gospoda ne jede. (stihovi 5-6)

Sada Pavle primjenjuje to isto učenje na obilježavanje vjerskih praznika. Neki biblijski učitelji sugerišu da su rimski hrišćani još uvijek slijedili kulturne religijske ideje, koje su uključivale vjerovanje da su neki dani bili sretni, dok drugi nisu. Vjerovatnije je, međutim, da Pavle

razmišlja o jevrejskim praznicima i šabatima (ovo se ne odnosi na sedmičnu Subotu).

Na drugom mjestu, Pavle je ukorio hrišćane u poslanici Galatima jer su nastavili da poštuju „dane i mjesece i razdoblja i godine“ (Galatima 4:10; vidi takođe Kološanima 2:16). U tom slučaju, Pavle je izgledao smatrao da Galaćani vjeruju da će ih njihovo poštovanje vjerskih pravila spasti, umjesto da vjeruju u Božju milost kroz vjeru u Hrista.

Rimskim hrišćanima, međutim, Pavle jednostavno govori da budu potpuno uvjereni u vlastitim mislima o tome da li da poštuju posebne dane ili ne. Očigledno, nisu vjerovali da će ih poštovanje ovih dana spasiti. Neki rimski vjernici možda su se ovih dana držali da dobrovoljno poštuju Boga.

Pavle dozvoljava da hrišćani nastave pratiti ove dane s pravim motivima. Oni to mogu činiti u čast Gospodu, a ne iz straha da će ga obešćastiti i izgubiti Njegovo odobravanje. Na isti način, svaki hrišćanin može jesti ili se suzdržavati od jela u čast Gospodu i zahvaljivanja Bogu. Isto važi i za druge lične odluke da se uzdržavaju od stvari koje Biblija izričito ne osuđuje. Uzdržanost radi poštovanja Boga nije isto što i vjerovanje „slabih u vjeri“ da su takve stvari same po sebi grešne.

Čini se da Pavlova poenta je da hrišćani ne trebaju slijediti nikakvu praksu zakona, ili bilo koju religioznu tradiciju, u svrhu zadobijanja prihvatanja od Boga. To bi bilo odbacivanje Božjeg besplatnog dara milosti i prihvatanja kroz vjeru u Hrista. Međutim, neko ko ima puno povjerenje u Hrista može odlučiti da se uključi u istu religioznu praksu, jednostavno zato što vjeruje da je to čast Bogu.

Pavle dalje piše da niko ne živi i ne umire za sebe. Hrišćanima nije suđeno da postoje u vakuumu. U stvari, ne možemo se ograditi od Gospoda ili drugih vjernika. Šta god da radimo, mi pripadamo Gospodu. Drugim riječima, ne treba misliti da je naša odluka o tome da li ćemo učestvovati u spornim pitanjima samo naša. Gospod je uvijek uključen jer smo mi Njegovi. To znači da samo Bog ima pravo da sudi o tim pitanjima, ali isto tako znači da niko nema pravo da odlučuje o tim temama bez uzimanja u obzir volje Božije.

Činjenica da živimo za Gospoda znači da naši izbori moraju biti napravljeni za Njegovu čast i u službi Njegovog plana. U kontekstu

Rimljanima 14, to uključuje naše izbore o tome hoćemo li jesti meso ili slaviti posebne dane. Više od toga, trebalo bi da uključuje sve izbore koje donosimo u ovom životu.

Mi takođe umiremo Gospodu. To vjerovatno znači ne samo da umiremo u savršenom Božjem trenutku, već i da ćemo nastaviti pripadati Gospodu nakon što umremo i uđemo u vječnost. Mi ćemo uvijek pripadati Gospodu. Razumijevanje toga bi trebalo uticati na to kako gledamo na svaki izbor koji donesemo.

Pavlovo učenje u ovom poglavlju snažno sugerije onima koji imaju čvršća uvjerenja o određenim pitanjima da ne osuđuju one koji se ne slažu (Rimljanima 14:3). Međutim, on je isto tako jasan da koncept „hrišćanske slobode“ nije dozvola da radimo šta god želimo, kako god želimo. Naši izbori i sloboda bi i dalje trebali biti vođeni pokornošću Bogu.

Pavle ukazuje zašto je Hrist umro za naše grijehе i uskrsnuo. Čineći to, on je postao Gospodar živih i onih koji su umrli. On je iskusio i život i smrt i sada ima konačnu vlast nad onima koji žive i onima koji su umrli.

U svjetlu te konačne istine, Pavle će se ponovo pitati zašto bi iko od nas ikada pomislio da je naš posao suditi drugim hrišćanima koji pripadaju Gospodu (Kološanima 2:16-23).

Pavle u 10. stihu pita, zašto bi bilo koji hrišćanin ikada vidio svoje mjesto da sudi ili prezire svoju braću i sestre u Hristu? Ovo je u specifičnom kontekstu pitanja gdje Biblija nije jasna, kao što je jedenje mesa ili proslavljanje određenih svetih dana. Istina je da će biti sud, insistira Pavle, ali nećemo mi biti ti koji će sjediti u sudskoj stolici. Umjesto toga, mi ćemo stajati pred sudijom zajedno sa svakim drugim hrišćaninom u istoriji.

Ovaj sud je opisan u Pavlovoj drugoj poslanici Korinćanima. Hrist će suditi djelima svih vjernika. 2. Korinćanima 5:10 kaže: „Jer svi se moramo pojaviti pred Hristovom sudskom stolicom, da svako primi prema onom što je činio, bilo dobro, bilo zlo.“ To jest, Isus će sagledati naše izbore u ovom životu i nagraditi dobra djela (1. Korinćanima 4:5), dok će nas na neki način smatrati odgovornima – kroz gubitak nagrada, možda – za naše bezvrijedne postupke (1. Korinćanima 3:8).

U Rimljanima 14:10, dakle, Pavle kaže da je sudnji dan stvaran i da

dolazi. Suditi drugim hrišćanima sada nije naš posao.

Za podršku konceptu suda, Pavle uglavnom citira drugu polovinu Isaije 45:23 kako bi istakao ideju da Bog sudi našim djelima. Isaija se raduje trenutku kada će se svako koljeno sagnuti u znak priznanja Boga. Svaki jezik će priznati Gospoda.

Na ovom mjestu treba istaći da su apostoli pravili jasnu razliku između Boga kao Vrhovnog suverena i Gospoda Isusa Hrista. To svakako važi i za pitanje suda. Čitamo Djela 17:31: „Jer je odredio dan u kom namjerava da sudi svijetu po pravdi, preko čovjeka kog je za to odredio, što je potvrdio pred svim ljudima uskrsnuvši ga iz mrtvih.“ Dakle, Hristova uloga je uvijek zastupnička i izvršna, u ime Božje.

Pavle sažima poruku svoja prethodna dva stiha u jednoj jednostavnoj rečenici: Svako od nas će položiti račun Bogu u nekom budućem trenutku u poslednjim vremenima. Pavle je sebe uključio ovdje. I on će za sebe dati račun Bogu.

Dakle, glavni motiv za toleranciju drugih za pitanja iz „sive zone“ je činjenica da mi sami nismo krajnji gospodar tog drugog hrišćanina; Bog i Hrist jesu.

Zato nemojmo više osuđivati jedni druge, nego radije odlučite da ne stavljate pred brata nešto zbog čega bi se mogao spotaći ili posrnuti. (13. stih)

Pavle sumira prethodni dio i prelazi na novu ideju. On nije osudio vjernike „slabe u vjeri“. Umjesto toga, rekao je jačim hrišćanima da u potpunosti prihvate one slabe u vjeri i da ne pokušavaju da ih argumentima izvode izvan njihovog mišljenja.

Sada Pavle poziva na novu akciju: odlučiti da se ništa ne stavlja kao prepreka drugim hrišćanima, navodeći ih da se duhovno spotaknu. Pavle će reći onima koji su jači u vjeri – u smislu da koriste svoju slobodu u Hristu da jedu meso ili da ne poštuju posebne dane – da budu spremni da se uzdržavaju, ako je potrebno, radi drugih. To ne znači da su njihovi postupci, u stvari, grešni. Međutim, to znači da bi trebali uzeti u obzir slabosti drugih kada odlučuju kada i da li će sudjelovati.

Kontekst je ključan u primjeni ovog odlomka. Prečesto se izraz „kamen spoticanja“ koristi kao optužba od strane onih koje je Pavle opisao kao „slabe u vjeri“. Kao što su drugi stihovi jasno pokazali (Rimljanima

14:3), vjernici ne mogu upravljati vlastitim uvjerenjima kao toljagom, tjerajući druge da se povinuju njihovim preferencijama (Kološanima 2:16-23; 1. Korinćanima 10:29-30).

Znam i uvjeren sam u Gospodu Isusu da ništa nije nečisto samo po sebi. Samo ako neko smatra nešto nečistim, njemu je to nečisto. (14. stih)

„Nečisto“ je od grčke riječi „koinos“ – profano, uobičajeno oskvrnjeno. Imajmo na umu da Pavle diskutuje o problemima hrišćana sa hranom u grčko-rimskom svijetu tog doba.

Mnogi tvrde da Rimljanima 14. glava ukida zakon o čistim i nečistim životinjama koji se nalazi u Levitskoj knjizi 11:1-47 i Ponovljenom zakonu 14:3-21. To je slijed poznate premise u hrišćanskom svijetu da je „Isus svu hranu proglasio čistom“. Da li je ovo istina?

Prvo što treba zapaziti je da Pavle ovo postavlja kao pitanje savjesti: ako hrišćanin vjeruje da je nešto nečisto, onda je to nečisto – za njega ili nju. Pavle govori o nečijoj savjesti. Ako se zbog odgoja ili prethodnih iskustava neko ne može natjerati da povjeruje da može sudjelovati u nečemu jesti ili piti, to zapravo nije u redu da konzumira. Zakon o čistim i nečistim životinjama svakako nije bio pitanje izbora po savjesti. Pavle nikada ne bi nazvao jasne starosavezne uredbe „nedoumicama“.

Ovdje se radi o jedenju mesa. Ključ leži u poglavlju koje se bavi sličnim pitanjima i daje izuzetno slična uputstva. U 1. Korinćanima 8, Pavle je također pisao o hrišćanima koji su odlučili da izbjegavaju da jedu meso. Ali ovdje je izričito naveden razlog: u prvom vijeku bilo je uobičajeno da se meso koje je nuđeno idolima proda na pijaci nakon prinošenja.

Pavle je objasnio Zajednici da idol nije ništa (4. stih), ali da ako je bratovu savjest uznemirila činjenica da je meso na stolu prineseno idolu, brat tvrde savjesti ne bi trebao vrijeđati slabijeg hrišćanina insistirajući na tome da ga jede (stihovi 7, 9-13). Problem je što će ga na taj način i ohrabriti da jede idolske žrtve (10. stih).

U 1. Korinćanima 10. glava Pavle dodatno razjašnjava ovo pitanje: „Šta dakle hoću da kažem? Da ono što je žrtvovano idolu znači nešto ili da idol znači nešto? Ne, nego kažem da ono što neznabošci žrtvuju, demonima žrtvuju, a ne Bogu. A ja ne želim da vi imate išta zajedničko s demonima. Ne možete piti čašu Gospodnju i čašu demonsku. Ne možete

jesti sa stola Gospodnjeg i sa stola demonskog.“ (stihovi 19-21)

Površno gledajući može se činiti da Pavle negdje odobrava konzumiranje mesa koje je prinošeno idolima, dok na drugom mjestu (kao u prethodno navedenim stihovima) ističe da idolatrijska gozba povezuje učesnike sa demonima. Šta, dakle, pravi razliku?

Ono što Pavle zapravo kaže je da hrišćani koji su živjeli u grčko-rimskog svijetu tog doba ne jedu hranu i ne piju piće koje se konzumira na idolatrijskim gozbama, jer to nije stvar puke ishrane nego direktno učešće u paganskom ritualu – odavanje počasti demonima i prizivanje demona. Međutim, ako se meso ili druga hrana prodaje na pijaci, tada hrišćani ne treba da idu u krajnosti i pomno ispituju porijeklo te hrane, da li je možda prethodno nuđena idolima i sl. „Jedite sve meso što se prodaje na pijaci i ništa ne ispitujte radi savjesti.“ (1. Korinćanima 10:25) Evo i druge situacije: „Ako vas neko od nevjernika pozove i vi želite da se odazovete, jedite sve što se iznese pred vas, ništa ne ispitujući radi savjesti. Ali ako vam neko kaže: ‘Ovo je bilo posvećeno za žrtvu,’ ne jedite radi onoga koji vas je upozorio i radi savjesti; jer zemlja je Gospodnja i sve što je na njoj.“ (1. Kor. 10:27-28) I opet, razliku čini namjera – ako je hrana zbog ishrane, ne treba od toga praviti problem i sitničariti; ako je radi idola, onda je stvar hrišćanskog principa odbiti je.

Poenta je da hrišćani ne trebaju (niti praktično mogu) insistirati na izuzimanju iz svake „sive zone“ što se tiče ishrane i „kontaminacije“ neznabožačkim stvarima. Hrišćani ne treba da djeluju kao fanatici i ostavljaju utisak sitničavih i isključivih sektaša. „Dakle, bilo da jedete, bilo da pijete, bilo da nešto drugo činite, sve na Božju slavu činite. Ne budite na spoticanje ni Judejcima ni Grcima ni Božjoj zajednici, kao što i ja svima pomažem u svemu, ne gledajući svoju korist, nego korist mnogih, kako bi bili spaseni.“ (stihovi 31-33)

U tom kontekstu treba da čitamo Rimljanima 14.

U 1. Korinćanima 8. glava problem jakog naspram slabog brata, što se tiče ishrane, takođe se tretira. Pismo Korinćanima napisano je nekoliko godina prije poslanice Rimljanima. Čini se razumnim zaključiti da u 1. Korinćanima 8 i Rimljanima 14 Pavle se u suštini bavi istim problemom. U Korinćanima je problem identifikovan kao adekvatnost jedenja hrane žrtvovane idolima. Prema drevnoj praksi, paganski sveštenici su

prenosili robu široke potrošnje životinjskih žrtava prinošenih idolima. Pavle je rekao korintskim vjernicima da, budući da idol nije ništa, nema ništa loše, samo po sebi, u jedenju hrane posvećene njemu. Problem je ako se jede zbog idola: „Neki, koji su do sada bili naviknuti na idole, jedu hranu kao da je žrtva idolima, i tako prljaju svoju savjest, jer je slaba.“ (1. Korinćanima 8:7)

Prenijeto u kontekst današnjih prilika u našem okruženju gdje se i dalje upražnjavaju paganske „slave“ (gozbe), ako idete na „slavu“ zbog „slave“ – sudjelujete u idolatriji; ako, međutim, u gostima pojedete neku hranu koja je bila namijenjena za „slavu“ – ne biste trebali imati problem sa samom hranom, naravno uz uslov da ne sadrži meso nečistih životinja.

Vraćajući se predmetu ove diskusije, vjerovatno su se neki hrišćani (posebno oni jevrejskog porijekla) iz straha od skrnavljenja po ovom pitanju u potpunosti uzdržavali od mesne hrane, što znači da je njihova hrana bila ograničena na povrće (Rimljanima 14:2).

Pavle zatim nastavlja objašnjavajući da „ništa nije nečisto samo po sebi, samo ako neko smatra nešto nečistim, njemu je to nečisto“ (stih 14). Imajte na umu da riječ koja se ovdje prevodi kao „nečisto“ nije *akartatos*, uobičajena riječ za nečisto meso, već prije *koinos*, riječ koja se normalno prevodi kao „obično“, a ponekad se odnosi na ono što je umrlo samo od sebe i nije bilo ritualno zaklano i iskrvavljeno.

Kontekst se ovdje ne odnosi na hranu koja je definisana kao uobičajena u Bibliji, već na hranu za koju je savjest pojedinca hrišćanina ocijenila da je „obična“ (profana). „Samo ako neko smatra nešto nečistim [koinos], njemu je to nečisto. Jer ako je zbog hrane tvoj brat žalostan, više ne postupaš po ljubavi. Nemoj svojom hranom [broma, opšta riječ za hranu, a ne riječ za meso] da upropastiš onoga za koga je Hristos umro.“ (stihovi 14-15)

Pavle kasnije kaže: „Ne rušite Božje djelo zbog jela. Zaista, sve je čisto, ali štetno je ako neko jede i time drugog navodi na spoticanje.“ (stih 20) Očigledno on ne misli da su sve stvari čiste u univerzalnom smislu, budući da su neke stvari (određene gljive, na primjer) otrovne, a druge (zmije i gušteri, na primjer) su očigledno nejestive za većinu ljudi, kao i da nisu odobrene u Bibliji kao dobre za hranu. Ove riječi treba čitati u kontekstu sporednih stvari (iz domena „sive zone“) koje same po

sebi nemaju nikakve posledice, osim u vezi sa spoticanjem.

Zatim daje sažetu izjavu: „Dobro je ne jesti mesa [kreas, životinjsko meso] i ne piti vina i ne činiti ništa zbog čega bi se tvoj brat mogao spotaći, uvrijediti ili postati slabiji.“ (stih 21) Drugim riječima, ako trebate postati vegetarijanac ili izbjegavati sumnjiva pića ili učiniti sve što je potrebno da ne sablaznite ili uvrijedite brata, učinite to!

Dakle, zaključujemo da se Rimljanima 14 bavi praktičnim pitanjima prehrane u grčko-rimskom paganskom svijetu i nema nikakve veze sa ukidanjem zakona o čistom i nečistom mesu. Hrišćani su uviđavni, tolerantni (ne zanovetaju bez potrebe) i ljubazni, ali postoje i granice koje neće preći i kršiti načela Božjih uputa i uredbi: 1) sudjelovati u idolatrijskim gozbama, bez obzira na kakvoću hrane; 2) konzumirati meso od nečistih životinja, bez obzira odakle potiče i u kojoj prilici se jede.

U Rimljanima 14:15 Pavle se okreće onima koji uživaju svoju slobodu u Hristu na duhovnu štetu hrišćana koji vjeruju da je to pogrešno. Pavle iznenada kaže da se vjernik ne može razmetati svojom slobodom dok tvrdi da voli svog brata suhrišćanina. Još dramatičnije, on kaže da ne smijemo, zbog hrane, uništiti nekoga za koga je Hrist umro. Poenta je da moramo paziti kako naši izbori utiču na druge i da im to ne bude na sablazan.

Navođenje nekoga da prekrši vlastitu savjest moglo uzrokovati da se drugi „posrne“ u grijeh. Dakle, Pavle kaže da ako bi se to dogodilo, to bi dovelo do toga da se o dobroj stvari govori kao o zlu. To znači da nemarno i ponosno iskorištavanje slobode u Hristu može oštetiti one druge da krše vlastitu savjest i narušiti reputaciju same takve slobode.

Te slobode mogu biti stvarne i smislene, ali nisu poenta Božjeg kraljevstva. Postoje i druge prednosti: primamo Božju izjavu da smo pravedni u Njegovim očima zbog naše vjere u Hrista. Doživljavamo i mir i radost zbog Božjeg svetog Duha s nama. Kao da Pavle postavlja izazovno pitanje onima koji insistiraju na nesputanom izražavanju svoje hrišćanske slobode: Zašto ste uopšte došli Hristu? Za hranu i piće ili za stvarnu korist od učešća u kraljevstvu?

U 18. stihu Pavle piše da su oni koji služe Hristu sa fokusom na pravednost, radost i mir u svetom Duhu prihvatljivi Bogu i cijenjeni od

strane drugih ljudi. Drugim riječima, kada oni jake vjere insistiraju na iskorištavanju svoje slobode u Hristu rizikujući da naškode vjeri drugih, rezultat je da se o onome što je dobro govori kao o zlu ili da se huli (Rimljanima 14:16). Ali kada je fokus na onima koji imaju jaku vjeru na služenju Hristu u onome što je važno, rezultat je odobravanje od strane ljudi i činjenje onoga što je prihvatljivo Bogu.

Ova spremnost da odložimo svoja prava, da ostavimo po strani svoju slobodu u Hristu radi drugih, sama je služba Hristu. To rezultira mirom i ohrabrenjem za sve. Pavle podstiče ove snažne hrišćane da teže za tim mirom i uzajamnim ohrabrenjem tako što će ostati po strani za dobro svoje braće i sestara. Vjernici koji imaju više legalizma nemaju pravo da nadziru postupke svih drugih hrišćana. Hrišćani ne gube svoju slobodu zbog mišljenja drugih (Rimljanima 14:3; 1. Korinćanima 10:29-30). Umjesto toga, trebali bi uočiti razliku između korišćenja slobode i zloupotrebe iste.

Poenta je da se uništava Božje djelo zbog neslaganja u stvarima iz sive zone.

Pavle kaže da je dobro ne jesti meso, ne piti vino ili raditi bilo šta drugo što bi dovelo do toga da se brat ili sestra u Hristu spotaknu u grijeh. Drugim riječima, ako odluče slijediti primjer drugog vjernika koji slobodno jede ili pije, mogli bi sagriješiti prekršivši vlastitu savjest.

Pavlov zaključak tim hrišćanima jače vjere je jasan: Ne činite ono što nije u redu. Umjesto toga, radite ono što je dobro. Čak i ako to znači dobrovoljno se „odreći“ svoje slobode za određeno vrijeme ili svrhu. Čak i ako to znači jesti samo povrće, danas, zarad onih slabije vjere. Ako pokazuje ljubav i pažnju prema „slabim u vjeri“ suvjerniku, vrijedi toga.

U svakom slučaju, Pavle piše da treba da zadrže vjeru koju imaju u pogledu određenih nedoumica između sebe i Boga. On ne kaže da svoju vjeru u Hrista treba da zadrže za sebe! U stvari, piše Pavle, ovi hrišćani jače vjere takođe treba da slušaju svoju savjest. Ako to učine, biće blagosloveni što nemaju razloga da osuđuju sebe za javno odobravanje nečega što može uzrokovati da se druga osoba spotakne.

Ali ako se dvoumi, već je osuđen ako jede, jer ne jede iz uvjerenja. A sve što nije iz uvjerenja, grijeh je. (23. stih)

Ako neko sumnja i ipak jede meso, piše Pavle jasnim jezikom, ta

osoba je osuđena. On ne jede „iz uvjerenja“. Drugim riječima, on jede protiv svoje vjere. Pavle ne misli da je takva osoba osuđena u smislu da više neće biti hrišćanin. Ona je osuđena u smislu da je kriva za grijeh protiv vlastite savjesti.

Rimljanima 14:23 je sažeta izjava: sve što ne dolazi iz uvjerenja je grijeh. Važno je pročitati ovu izjavu u kontekstu ove rasprave. Pavle konkretno misli da neko krši vlastita uvjerenja sudjelovanjem u jednom od ovih spornih područja znači djelovati protiv vjere umjesto iz vjere. To je na određeni način grijeh, iako je u domenu sive zone.

Ne bismo trebali shvatiti da ovo znači da je grijeh pokoravanje jasnim uputama Svetog pisma, čak i ako smatramo da su nam neugodni ili lično teški. Uvijek je ispravno oprostiti, biti ljubazan, reći istinu, bez obzira na to kako se to čini našoj grešnoj, ograničenoj ljudskoj prirodi. Ali kada Biblija ne daje jasan smjer, imamo slobodu da sami izaberemo. Ako nam savjest govori ne, dužni smo se suzdržati, čak i ako je to znak da smo jedan od onih „slabih u vjeri“ po tom pitanju.

15. Hrist kao primjer i Pavlovi planovi i želje

Prvih sedam stihova poglavlja 15, ne pripada poglavlju 15. Trebalo bi da pripada poglavlju 14 jer se bavi odnosima. 14. poglavlje se bavilo odnosima i vidjeli smo da je u prvih 13 stihova 14. poglavlja Pavle opominjao vjernike da trebamo prihvatiti jedni druge. Zašto da prihvatamo jedni druge? Jer nas je Hrist prihvatio. I ako nas je Hrist prihvatio, ko smo mi da ispitujemo? To je prva polovina poglavlja 14. Druga polovina poglavlja 14 je da moramo jedni druge izgrađivati.

Mi koji smo jaki moramo da nosimo slabosti onih koji nisu jaki, a ne da ugađamo sebi. (Rimljanima 15:1)

U Rimljanima 14:1, Pavle je govorio o dvije grupe ljudi: slabima u vjeri, za razliku od jakih u vjeri. Ovdje, u 15. poglavlju, ne radi se o dvije iste grupe, već se on bavi sa zrelim hrišćaninom za razliku od djeteta u Hristu.

Kada osoba prihvati Hrista, nebitno koliko ima godina, ali u trenutku kada prihvatimo Hrista mi smo bebe, duhovno, u Hristu. Poput ljudskih beba, moramo naučiti hodati. Nevolja je u tome što neki zreli hrišćani imaju tendenciju da gledaju sa visine na bebe u Hristu. „Ne vidim zašto imaju toliko poteškoća. Ja to mogu.“ Ali kada ste bili beba, niste odmah naučili hodati. Padali ste mnogo puta. Beba u Hristu će takođe pasti mnogo puta.

Kakav bi trebalo da bude stav zrelog hrišćanina prema bebi u Hristu?

Neka svako od nas ugađa bližnjem u onome što je dobro za izgrađivanje. (2. stih)

Svako od nas treba da ugoditi bližnjemu za njegovo dobro, da ga izgrađujemo. Mi bismo trebali preuzeti misiju izgradnje svojih bližnjih.

Da bismo to učinili, potreban nam je sastojak kojeg prirodno nemamo. Biblija to naziva agape. Kada budemo imali ovaj dar, koji dolazi od Boga, moći ćemo praktikovati ono što Pavle ovdje uči.

Prije nego što je Isus napustio ovaj svijet, dao je izjavu svojim učenicima u Jovanu 13:34-35: "Uput novi vam dajem: Volite jedan drugoga. Kao što sam ja volio vas, tako i vi volite jedan drugoga. Po tome

će svi znati da ste moji učenici, ako budete voljeli jedan drugoga.“ Ali ta vrsta ljubavi ne dolazi automatski. U 1. Korinćanima 13. glava, Pavle tu ljubav opisuje kao najveći dar. Moramo shvatiti kontekst, jer on govori u smislu duhovnih darova. Najveći dar, svi znamo, je Isus Hrist. Ali, u kontekstu duhovnih darova, najveći dar je agape.

Jer ni Hristos nije ugađao sebi, nego, kao što je napisano: „Ruženja onih koji su se tebi rugali pala su na mene.“ (Rimljanima 15:3)

Veoma je važno istaći da ovdje Pavle koristi Hrista ne kao Spasitelja, već kao primjer. Novi savez predstavlja Hrista na dva načina: kao Spasitelja i kao primjer. Šta je prvo? Da li je Hrist došao na ovaj svijet prvenstveno da nam bude primjer ili je došao prvenstveno da bude naš Spasitelj?

Da, on je naš primjer, ali **prvo** on je naš Spasitelj. On nas prvo otkupljuje, najprije nam daje mir, prvo nam daje opravdanje. To je ono čime se Pavle bavio u prvoj polovini poslanice Rimljanima. Sada on kaže: „Prihativši Hrista kao svog Spasitelja, prihativši Hrista kao svoj život, želim da ga predstavim kao vaš primjer.“

Pavle citira Psalam 69:9, jedno od mesijanskih proročanstava. U tom kontekstu, prekori – ismijavanje i kritika – onih koji su prekoravali Boga Oca pali su na Hrista.

Danas se suočavamo sa istim problemom. Danas ima mnogo ljudi koji proklinju Boga, krive Boga za sve strašne stvari koje se dešavaju u ovom svijetu. Naravno, i mi smo grešnici, a neki od nas okrivljuju Boga. Ali Isus je bio spreman da preuzme krivicu za nešto što nije učinio. Jedno je prihvatiti krivicu za nešto što si sam uradio, ali je druga stvar prihvatiti krivicu za nešto što nisi uradio.

Pavle kaže: „Želim da preuzmete krivicu za greške koje su počinili ti mali hrišćani. Želim da preuzmete krivicu onih koji su učinili nešto loše.“ Stručnjaci smo za ukazivanje na pogrešne stvari koje su drugi učinili. Ali da preuzmemo krivicu od nekog drugog, ne možemo to učiniti prirodno. Potrebna je milost Božja.

Prije svega, moramo zapamtiti da, ako želimo da preuzmemo krivicu jedni od drugih, moramo prestati da gledamo na sebe kao na pojedince. To je humanistički pristup. Moramo gledati na sebe u kontekstu korporativnog identiteta. Biblija je jasna da, kada postanete hrišćanin, vi

ste kršteni u tijelo Hristovo. Dakle, trebamo tu svijet zajedničkog tijela.

Prorok Danilo u 9. glavi svoje knjige se poistovjećuje sa svojim narodom. On kaže: „Pogriješili smo. Zgriježili smo.“ Da li smo mi spremni da se poistovjetimo s greškama svojih suvjernika? Ako ćemo koristiti Hrista kao primjer, odgovor je da. Ako ćemo se ponašati po „prirodnom čovjeku“, odgovor je ne.

Ako je Hrist preuzeo moje prigovore, onda on želi da i ja učinim isto.

Jer sve što je nekada napisano, napisano je nama za pouku, da svojom istrajnošću i utjehom iz Pisama imamo nadu. (Rimljanima 15:4)

Pavle insistira da je Sveto pismo napisano da pouči moderne hrišćane, a ne samo one koji su ih čitali u ranijim vremenima. To pismo je i za nas da donese ohrabrenje i nadu Božjem narodu u svakoj generaciji. Oni nam pomažu da izdržimo, čak i u patnji i kroz nju.

Bez obzira na godine, ti spisi ostaju otkrivenje Božjeg srca. To je Riječ Božja, puna istine, mudrosti, istorije i velikog ohrabrenja za vjernike. Pavle insistira na tome da cijenimo ta Pisma i da od njih tražimo ohrabrenje i nadu.

Sve je Pismo nadahnuto od Boga i korisno za poučavanje, za ukoravanje, za popravljavanje, za vaspitavanje u pravednosti, da čovjek Božji bude savršen, potpuno opremljen za svako dobro djelo. (2. Timoteju 3:16-17)

Kada je Pavle ovo napisao, mislio je na cio Stari savez. Novi savez u to vrijeme nije bio kanonizovan. U doba Biblije, većina članova nije znala čitati i pisati. Stoga, jedini način na koji bi se sveti spisi mogli objasniti, izložiti i proučavati ljudima bio je kroz propovijedanje Riječi.

Moramo provoditi vrijeme sa Riječju Božjom. Pavle kaže da se ovdje učimo i tješimo. Ovdje dobijamo moć. Ovdje dobijamo smjer.

A Bog istrajnosti i utjehe neka vam omogući da u međusobnom ophođenju razmišljate poput Hrista Isusa, kako biste jednodušno, jednim ustima, slavili Boga i Oca našeg Gospoda Isusa Hrista. (Rimljanima 15:5-6)

Pavle traži od Boga koji daje istrajnost da hrišćanima u skupštini u Rimu dâ sposobnost da žive u harmoniji jedni s drugima po Hristovom primjeru – da imaju umni sklop sličan Hristovom. A Hrist je prihvatao

grešnike (Luka 15:1) i dovodio ih Bogu. Samo sa Hristovim umom, u Hristu, možemo postići jedinstvo za koje se Isus molio. To će donijeti slavu Bogu i Hristu.

Zato rado prihvatajte jedni druge, kao što je i Hristos prihvatio nas na slavu Bogu. (7. stih)

Zašto bi to uradili? Negativno rečeno, odbijanje da prihvatimo hrišćane koji se ne slažu s nekim našim uvjerenjima ili praksama, koje možda vidimo kao nedostojne, znači neslijeđenje Hristovog primjera. To će nas spriječiti da postignemo samu svrhu hrišćanskog života. Ponašajući se kao da su naša vlastita uvjerenja van sumnje – kao da smo nepogrešivi ili besprekorni – otežava da cijenimo Božju svetost i veličanstvo, a kamoli svoju ulogu u tijelu Hristovom.

Jer kažem da je Hristos postao sluga obrezanih kako bi potvrdio Božju istinitost i vjerodostojnost obećanja koja je Bog dao njihovim praocjevima i kako bi narodi slavili Boga zbog njegovog milosrđa. Kao što je napisano: „Zato te javno priznajem među narodima i pjesmom slavim ime tvoje.“ (stihovi 8-9)

Pavle ovo napominje jer ima posla sa frakcijom koja je postojala u njegovo vrijeme. To je frakcija između Jevreja i ne-Jevreja. Bog je dao obećanje ocima Abram, Isaku i Jakovu. Oni su očevi ne samo Jevreja, kako su Jevreji mislili, nego su očevi svih koji vjeruju, svih koji su novo rođeni i svih koji izdrže do kraja. U svakom slučaju, Bog im je obećao i to obećanje je bilo o Mesiji. Jevreji su smatrali da spas pripada samo njima jer je Mesija morao biti Jevrej. To je ono što se u ovom stihu podrazumijeva pod „obrezanim“. Hrist je postao ljudsko biće kao Jevrej da bi koga spasio? Samo Jevreje? Ne. Cijeli ljudski rod. I zato bi ga neznabošci trebali slaviti zbog njegove milosti.

Zatim Pavle daje niz citata iz Starog saveza u kojima nam daje niz obećanja koja bismo trebali primijeniti.

I još kaže: „Veselite se, narodi, s narodom njegovim.“ (10. stih)

Ovo je citat iz teksta sličnog Ponovljenom zakonu 32:43, iako se čita drugačije od tog konkretnog odlomka. Pavle koristi citat kako bi pokazao da će se ne-Jevreji radovati zajedno sa Božjim izabranim narodom, Jevrejima. U kontekstu ovog odlomka, Pavle pokazuje da je Božji plan uvijek bio da pokaže milosrđe i neznabošcima i Jevrejima koji su

mu došli kroz vjeru u Hrista. Tada bi se zajedno radovali i slavili Boga.

Ijoš: „Hvalite Gospoda, svi narodi, hvalite ga sva plemena.“ (11. stih)

Sada citira skoro direktno iz Psalma 117:1. David te ljude naziva „narodima“, što je uobičajena starosavezna referenca za sve nejevrejske ljude: neznabošce. Ponovo, Pavle pokazuje da je Bog sve vrijeme planirao da pagani i Jevreji zajedno slave Gospoda dok mu dolaze kroz vjeru u Hrista.

Stih koji slijedi nakon Pavlovog citata, Psalam 117:2, prikazuje paganske nacije kako hvale Gospoda zbog Njegove nepokolebljive ljubavi i vjernosti. Ovo slijedi glavnu temu novosaveznog učenja: da se jevanđelje odnosi na sve ljude i kulture, u cijelom čovječanstvu (Galatima 3:28-29).

A Isaija kaže: „Pojaviće se koren Jesejev, ustaće da vlada narodima. U njega će se uzdati narodi.“ (12. stih)

Pavle se sada poziva na nešto što je napisao prorok Isaija u dionici 11:10-12 . „Korijen Jesejev“ odnosi se na Jesejevog potomka koji će se dići da vlada Izraelom i svim nejevrejskim narodima. Ovo je proročanstvo o dolasku Izraelovog obećanog Mesije.

Pavle povezuje to Sveto pismo sa istinom da je Hrist postao Gospodar svih naroda, a neznabošci koji dolaze Bogu kroz vjeru u Hrista polažu u njega svoju nadu za svoje spasenje. Pavlov zaključak je da je Isus ispunjenje svih ovih starosaveznih spisa kako za Izrael tako i za paganske narode.

Neka vas Bog nade ispuni svom radošću i mirom u vjeri, da biste mogli obilovati nadom silom Duha svetoga. (13. stih)

Pavle upućuje ovaj zahtjev Bogu nade, još jedno lijepo ime za Boga. On je jedini trajni izvor nade koji imamo za smisao ovog života, i za život nakon smrti. Pavle traži da Bog nade ispuni ove vjernike svom radošću i mirom „u vjeri“ ili kako se uzdaju u Njega. Drugim riječima, Pavle ne traži od Boga da jednostavno bez razloga baci radost i mir u njihova srca. On traži da, dok se ovi vjernici uzdaju u Boga, njihova vjera donese radost i mir u njihova srca.

Konačno, Pavle traži da imaju tu radost i mir u vjeri kako bi mogli obilovati nadom u sili Duha svetoga. Pavle traži od Boga da im da više od obične ljudske nade. On traži natprirodnu nadu u sili Duha.

Kakva fantastična molitva moliti Boga za druge ili za sebe. Šta bismo više mogli poželjeti drugim vjernicima nego da budu ispunjeni radošću i mirom i obiluju nadom?

14. stih započinje novi dio Pavlovog pisma hrišćanima u Rimu. Vjerovatno je da većinu svojih originalnih čitalaca još nije lično upoznao. On poznaje Priskilu i Akilu, koji su domaćini kućne zajednice u Rimu (Rimljanima 16:3-5). On poznaje i druge ljude u Rimu (Rimljanima 16:5-15), tako da je vjerovatno dobio nekoliko izvještaja o tome šta se dešava među vjernicima u tom gradu.

Na osnovu ovog saznanja, Pavle može i pohvaliti i izraziti svoju zabrinutost za njih. On ih naziva braćom i sestrama i kaže im da je zadovoljan u dvije stvari kod njih. Prvo, on vjeruje da su rimski hrišćani puni dobrote, što znači da imaju reputaciju da rade prave stvari i da su ljubazni i velikodušni.

Drugo, Pavle razumije da oni imaju dobro znanje i da imaju sposobnost da jedni druge podučavaju tom znanju. Pod tim, Pavle misli da vjeruje da su od svojih učitelja dobro naučili o hrišćanskim istinama do te mjere da su mnogi od njih u stanju da te istine podučavaju drugima.

Vjerovatno su ove dvije ideje povezane. Pavle vjeruje da su rimski hrišćani puni dobrote u svom ponašanju jer su puni znanja o Bogu i Njegovoj milosti prema njima u Hristu.

Pavle kaže da je pisao da ih podsjeti na ono što već znaju. U mjeri u kojoj je to istina, Pavle otkriva vrijednost za sve nas koji proučavamo Bibliju. Možda nam već ide dobro, uključujući dobra djela, i razumijemo mnogo od onoga što Bog želi da znamo, ali proučavamo Božju Riječ jer imamo još mnogo toga da naučimo i mnogo više dobrog da uradimo.

Ko je Pavle da im piše o svemu što treba znati i činiti u Hristu? Pavle opisuje svoju ulogu u dugom nizu fraza koje otkrivaju njegov autoritet da im predstavlja Hrista u ovom pismu.

Prvo, Pavle insistira da im piše Božjom milošću, a ne svojim zaslugama. Sav njegov autoritet kao apostola i učitelja dolazi od Boga, a ne od izvrsnosti njegovog vlastitog uma ili učenja ili postignuća.

Bog je taj koji je imenovao Pavla da bude Hristov sluga neznabošcima. On je fokusiran na jednu poruku, jevanđelje – „dobre vijesti“. On

djeluje kao službenik koji može služiti jevanđelju Božjem, predstavlja-jući im istinu Božje milosti u Božje ime. Pavle je apostol. U stvari, zbog Pavlove uloge apostola koju mu je dao Hrist i što je pisao pod nadahnu-ćem svetog Duha, njegovo učenje u Rimljanima ima status Riječi Božje.

Pavle im dodaje svoju svrhu u pisanju: kako bi prinošenjem svojih života Bogu, kao nejevrejski hrišćani, mogli biti prihvatljivi Bogu i posvećeni Duhom svetim. On naporno radi kako bi osigurao da prinos, njihov život, bude prihvatljiv Bogu.

Pavle razumije, naravno, da iako bi njegovo učenje Bog mogao u-potrijebiti da bi pomogao u oblikovanju života rimskih hrišćana u nešto što je prihvatljivo Bogu, on nije taj koji to postiže. Duh sveti natprirodno posvećuje vjernike, preobražavajući nas iznutra prema van (2. Korinća-nima 3:18).

On insistira da plod koji dolazi iz njihovih života daje razlog da bude ponosan na djelo koje je učinio za Boga i u Hristu Isusu.

Ovo nije sebično ili grešno hvalisanje vlastitim postignućima. Kao što će Pavle donekle pojasniti u 18. stihu, on je ponosan što ga je Bog iskoristio da ostvari Božje namjere u Božjoj sili.

Pavle sebe prepoznaje kao Božje oruđe koje treba koristiti u Božje svrhe.

Ipak, on je ponosan na ono što ga je Bog iskoristio da postigne do-vodeći neznabošce u poslušnost. Pavle ovdje naglašava poslušnost neznabožaca, a ne njihovu vjeru. Vjera u Hrista vodi do veće poslušnosti Bogu u svim područjima života dok hodimo u Duhu.

Prije Hrista, niko nije očekivao da će veći svijet neznabožaca početi živjeti u poslušnosti Izraelovom Bogu. Pavle ispunjava svoju misiju da prenese jevanđelje paganima i, Hristovom snagom kroz njega, mnogi neznabošci širom svijeta počeli su da dolaze Bogu, da se pokoravaju verujući u Hrista. Pavle prepoznaje da je na čelu pokreta koji mijenja svijet.

Počinje da nabraja kako je Hrist preko njega izvršio ovo djelo, po-čevši od „riječi i djela“. Pavle je koristio riječi da širi dobru vijest o spa-senju kroz vjeru u Hrista nadaleko i naširoko. Njegova djela su uključiva-la djela služenja, kao i čudesna znamenja i znakove. Ova čuda su uključi-vala dokaze sile svetog Duha, posebno kada su grupe ljudi

povjеровale u Hrista i primile darove Duha.

Pavle je shvatio da nijedan od rezultata njegove službe nije njegovo djelo, ali i da je on bio taj koji se pojavio sa porukom Božje milosti za neznabošce.

Pavle opisuje svoju službu do ovog trenutka u geografskim terminima. Njegova putovanja su sezala od Jerusalima, odakle je započeo, do Ilirika, poznatog i kao Dalmacija, regije sjeverno i zapadno od Makedonije, uključujući dio današnje Hrvatske.

Rekavši da je ispunio svoju službu dostavljanja Hristovog jevanđelja na sva ova mjesta, Pavle ne misli da tamo ne preostaje nikakav posao. Vjerovatnije, on misli da je na svakom mjestu učinio upravo ono što mu je Hrist dao da učini.

Nema ničeg lošeg u propovijedanju Hristovog jevanđelja u oblasti u kojoj je ono već propovijedano. U stvari, to propovijedanje se mora nastaviti. Nije izvodljivo staviti tu poruku pred svaku živu osobu u regionu odjednom. Ljudi se rađaju i sele se i iz tih područja stalno. Drugi moraju čuti poruku više puta da bi je u potpunosti razumjeli. Pavle je, međutim, shvatio da njegova misija nije ostanak radi ponovnog propovijedanja dobre vijesti. Bog mu je dao konkretniji posao.

Ambicija je dobra stvar kada je usmjerena ka dobroj svrsi. Pavlova ambicija je bila da propovijeda jevanđelje samo onima koje danas nazivamo „nedosegnutim narodima“. Njegov rad nije bio da se nadograđuje na rad drugih propovjednika prije njega. Njegov posao je bio da probije novi teren, da donese istinu o Božijoj milosti novim ušima.

To se poklapa sa onim što je napisao u 19. stihu da je svoju službu ispunio na velikom broju mjesta, uvodeći jevanđelje po prvi put u mnogim gradovima i regijama. Kakva je čast Pavlu ukazana: predstaviti tolikom broju ljudi vijest o nevjerovatnoj prilici da se pomire s Bogom kroz vjeru u Hrista.

Kao podršku svojoj misiji, Pavle citira odlomak iz Isaije 52:15 koji ukazuje na Hrista. Pavle pokazuje da je njegova služba paganima ispunjenje stoljetnih proročanstava. Dok je Pavle bio ponosan što ga Bog koristi (Rimljanima 15:17), shvatio je da je Bog dugo planirao da izvrši ovo djelo na ovaj način.

Pavle je takođe shvatio svoju veliku privilegiju što je bio onaj koji

pomaže onima kojima nikada nije rečeno o Hristu da prvi put vide i razumiju.

Ova prethodna posvećenost svom djelu razlog je koji Pavle spominje zašto još nije mogao otputovati u Rim da posjeti tamošnje hrišćane. Stalno je pronalazio nove teritorije u svom dijelu svijeta gdje jevanđelje još nije bilo propovijedano. Morao je ispuniti svoju misiju upoznavanja svake regije s Hristom. To ga je ometalo ili sprječavalo da otputuje u Rim, budući da je grupa vjernika tu već bila osnovana radom drugih.

Sada piše da mu je ponestalo nedostižnih mjesta za propovijedanje u svom dijelu svijeta, što ga je oslobodilo da dođe i vidi ih na planiranom putu za Španiju. Pavle vrlo lično govori da je dugo godina žudio da dođe i vidi ih. Sledeće će poglavlje otkriti da, iako Pavle nikada nije bio u Rimu, on tamo poznaje mnogo ljudi i duboko mu je stalo do njih.

Pavlov izraz njegove čežnje da vidi Rimljane odražava ono što je napisao na početku svog pisma. Tamo je spomenuo svoju želju da ih duhovno ojača, da ponudi i primi ohrabrenje i da ubere duhovnu žetvu među njima (Rimljanima 1:10-13).

Pavle dodaje još dva razloga zašto želi posjetiti Rim: On iskreno želi neko vrijeme uživati u njihovom društvu. Ova fraza sugerise da Pavle vidi posjetu, djelimično, kao vrijeme osvježenja za njega, pauzu od svoje veće misije. Međutim, on se takođe nada da će mu oni pomoći na putu u Španiju. Vjerovatno to znači da se Pavle nada da će oni moći pomoći u finansiranju njegovih misionarskih napora u ovoj novoj regiji.

Ali on napominje da prvo mora otići u Jerusalem da donese pomoć tamošnjim vjernicima. Pomoć koju Pavle spominje je novac za siromašne jevrejske hrišćane u Jerusalemu. Potreba je bila velika. Pavle je preuzeo na sebe da prikupi novac od hrišćana ne-Jevreja kako bi zadovoljio potrebe ovih vjernika koji se bore. Sada, imajući taj novac u ruci, Pavle je krenuo u Jerusalem da ga isporuči. Pavle će nastaviti dajući više detalja o ovom prilogu, kao i apelujući na svoje čitaoce da se mole za njegovu sigurnu i uspješnu dostavu.

Skupštine u Makedoniji i Ahaji, piše on, sa zadovoljstvom daju svoj doprinos siromašnim svecima u Jerusalemu. Kao i u cijelom Novom savezu, Pavle ovdje koristi riječ „sveci“ u odnosu na sve vjernike u Isusa. Ovo nije neka posebno blagoslovena grupa, već svi oni koji su prihvatili

vjeru u Hrista.

Pavle naglašava da su ovi nejevrejski hrišćani bili zadovoljni dati da zadovolje potrebe jevrejske braće i sestara koje nikada nisu sreli. Njihovo davanje došlo je svojevoljno. Pavle se možda snažno zalagao za to, ali davanje nije bilo obavezno. Skupljao je ta sredstva od hrišćana dok je putovao po svom dijelu svijeta, posebno na svom trećem misio-narskom putovanju. Oni su dali svoj doprinos svojom voljom i sa zado-voljstvom su to učinili, kao što Pavle ponovo izvještava u 27. stihu. Novi savez naglašava da davanje uvijek treba dolaziti iz voljnog duha, a ne kao opterećujuća obaveza (2. Korinćanima 9:7).

Međutim, Pavle implicira određenu mjeru obaveze u ovom slučaju. Ova sredstva dolaze od nejevrejskih hrišćana kako bi se isporučila jevrejskim vjernicima. Pavle piše da pagani duguju jevrejskim hrišćani-ma da dijele svoje materijalne blagoslove. Zašto? Zato što su nezna-bošci došli da učestvuju u duhovnim blagoslovima jevrejskog naroda. Kroz vjeru u Hrista, pagani su sada dobili stalno mjesto u Božjoj poro-dici, nešto što je nekada bilo dostupno samo Božjem izabranom narodu Izraelu.

Iako je Pavle u ovom pismu jasno stavio do znanja da je većina Jevreja do sada odbacila vjeru u Hrista, Pavle i dalje vidi da su nejevrej-ski hrišćani u izvesnom smislu dužni Jevrejima. Na kraju krajeva, Hrist je došao kroz Izrael i iz izraelskog posebnog, vjekovnog odnosa sa Bogom. Božji plan je sve vrijeme bio da ponudi spasenje paganima preko jevrejskog Mesije.

Pavle takođe koristi neobičan jezik kako bi opisao svoju isporuku novca u Jerusalim. Kaže da će otići kada im „zapečati ovaj plod“. To je plod, ili proizvod, i njihove velikodušnosti i njihove vjere u Boga. Pavle će završiti zadatak tako što će ga predati pravim ljudima i povjeriti na dalju distribuciju.

Pavle je uvjeren da njegovi dolasci i odlasci zavise od Hristovog blagoslova. On takođe prepoznaje kako takva putovanja služe svrsi da Hrist kroz njega blagoslovi druge. Sa ovim pouzdanjem mogu živjeti i svi vjernici, ako smo voljni da nas Bog iskoristi na ovaj način.

Međutim, to samopouzdanje ne znači da ikada možemo polagati pravo na savršeno znanje. Ne znamo okolnosti pod kojima će nas Bog

koristiti da blagoslovi druge. Pavle, na primjer, nije vjerovatno predvidio put koji će ga konačno dovesti u Rim. Djela apostolska, poglavlja 27-28 sadrže tu iznenađujuću i moćnu priču. Zbog događaja koji su tamo opisani, nije poznato da li je Pavle ikada stigao u Španiju, iako je možda imao priliku za to negdje između 62-67. godine.

Rimljanima 15 završava Pavlovom molbom da se hrišćani u Rimu mole s njim za tri konkretne stvari. Rekao im je svoje planove. Njegova namjera je da isporuči finansijsku pomoć jevrejskim hrišćanima u Jerusalimu i, kada se taj zadatak završi, otputovao bi u Rim da posjeti тамошње hrišćane.

Pavle koristi snažne riječi tražeći od svojih čitalaca da se mole za njega. On im se obraća samim Hristom i ljubavlju koju imaju od Duha svetoga. Ovo nije slučajan zahtjev. Ono što on traži je takođe značajno. Pavle želi da se ti vjernici bore s njim u molitvi Boga u njegovo ime.

Pavle često završava svoja pisma molbom za molitvu (Efescima 6:18-20; 1. Solunjanima 5:25; Filimonu 1:22). Ovaj zahtjev se razlikuje od većine onih drugih poziva, kao što otkrivaju naredni stihovi. Pavle je duboko zabrinut zbog tri konkretne stvari.

Prva stvar za koju želi da mole Boga je da bude oslobođen od nevjernika u Judeji. Pavle je iz stalnog iskustva naučio da religiozni Jevreji žele da ga ubiju (Djela 14:9; 23:12; 25:3). On se sprema da otputuje u Jerusalim, samo srce religioznog judaizma. Shvata da će ga to dovesti u ozbiljnu opasnost. On traži od rimskih hrišćana da se mole za njegovu sigurnost, da mu život bude pošteđen.

Pavle je bio u pravu što je bio zabrinut. Djela 21:27-36 opisuju šta se dogodilo kada su ga jevrejske vjerske vođe pronašli u hramu u Jerusalimu. Bijesni zbog njegovog učenja da je spasenje dostupno samo kroz vjeru u Hrista, a ne kroz slijeđenje zakona, zgrabili su Pavla, izvukli ga iz hrama i pokušali da ga ubiju. Ova molitva je, međutim, uslišena na neočekivan način. Rimski vojnici su intervenisali i odveli Pavla u pritvor. Bio je pošteđen, ali se našao u zatvoru naredne dvije godine. Bog ne odgovara uvijek na naše molitve na način na koji očekujemo.

Pavlov drugi zahtjev bio je da jevrejski hrišćani u Jerusalimu dobiju dar novčane pomoći koju je pružao od vjernika ne-Jevreja. Zašto bi to bilo sporno? Možda je napetost između jevrejskih i nejevrejskih

hrišćana bila velika. Možda bi hrišćanski Jevreji odbili dar iz straha od nevjernih religioznih Jevreja. Možda je Pavle bio zabrinut da će biti opljačkan ili zatvoren na putu. U svakom slučaju, očajnički je želio da poklon bude primljen.

Očigledno je i ova molitva bila uslišena kada su Pavla, barem u početku, srdačno primili hrišćanski Jevreji u Jerusalimu po njegovom dolasku (Djela 21:17).

Osim toga, Pavle je još zamolio svoje čitaoce da se mole da im, Božjom voljom, dođe s radošću i osvježi se u njihovom društvu. To se na kraju i dogodilo, u određenom smislu, iako je Pavle otputovao u Rim kao zarobljenik i usput je doživio brodolom. Ta saga se nalazi u Djelima 27-28.

Bog uvijek odgovara na molitve svog naroda. Ponekad On kaže ne. Ponekad On kaže da, ali na potpuno neočekivane načine koje nikada nismo mogli predvidjeti. Pavlov život pokazuje da Bog često ne slijedi našu ideju o tome šta bi trebao učiniti, čak i dok djeluje za naše konačno dobro (Rimljanima 8:28).

Pavle zaključuje formalni dio svog pisma molitvom za njih. Ovo je bio uobičajeni pozdrav među vjernicima tog vremena, ali ne bismo ga trebali čitati kao ništa manje od istinske molitve za hrišćane u Rimu.

Pavle se moli da Bog mira bude sa svima njima. „Bog mira“ jedan je od naslova koje Pavle koristi da opiše Božju prirodu. On je Bog koji daje mir u svakom smislu te riječi. On nas čini da budemo u miru s Njim kroz vjeru u Hrista (Rimljanima 5:1). On nam daje mir u našim srcima i umovima kroz svog Duha (Rimljanima 8:6). I On nam omogućava da budemo u miru s drugim hrišćanima (Rimljanima 14:19).

Pavlovo pismo nije u potpunosti završeno. U 16. poglavlju Rimljanima, Pavle započinje niz pozdrava i preporuka, nakon čega slijedi još uputstava i pozdrava, prije nego što dođe do prekrasne završne doksologije ili himne hvale Bogu.

16. Jedno u Hristu

Pavle je želio da rimski hrišćani budu utvrđeni u Hristu, da njihova vjera postane toliko jaka da ih ništa ne može pokolebati. I ne postoji ništa poput poslanice Rimljanima da to učini, ako zaista razumijemo njen sadržaj. Ona nam daje jasnije razumijevanje jevanđelja, jasnije razumijevanje Hrista kao naše pravednosti, toliko da nas može pokrenuti da poželimo podijeliti ovu divnu istinu, ovo vječno jevanđelje, sa drugima. Time se postižu dva cilja: da se radujemo u Hristu, s jedne strane, i da svjedočimo o njemu, s druge strane.

Završno poglavlje možemo podijeliti na četiri dijela. Prvi dio su stihovi 1-16, gdje Pavle pozdravlja 26 ljudi po imenu, a zatim još dvoje kojima ne spominje imena, ali ih pozdravlja. Šta nam ovo govori? Šta nam govori ovaj veliki dio Rimljanima 16, 16 stihova? Govori nam nešto što nas zaista raduje. Gdje god je Pavle išao i propovijedao jevanđelje, bilo je lojalnih pristalica. Bilo je muškaraca i žena koji su se opraštali od Pavla, a neki od njih bili su voljni umrijeti s Pavlom. Hvala Bogu za muškarce i žene koji stoje uz istinu. Ali, nažalost, nisu svi stali uz Pavla. Jer kada pređemo na sledeći odjeljak, stihove od 17 do 20, primjećujemo da Pavle upozorava vjernike u Rimu da budu oprezni. On ovdje govori o lažnim učiteljima, onima koji su hvatali njegove korake i koji su uvijek pokušavali da podijele zajednicu oko teoloških pitanja. Pavle kaže da su ti ljudi suprotni Hristu jer je Hristova najveća briga za Zajednicu da smo ujedinjeni (Jovan 17:20-23). Dokle god imamo podjele, ne svjedočimo istini. Bog želi da budemo jedno. To je jedan od najvećih dokaza jevanđelja.

Ovi lažni učitelji će nastojati da izazovu podjele, često regrutujući neke da im se pridruže na jednoj ili drugoj strani problema. Oni će stvoriti prepreke da sapliću porodicu vjernika suprotstavljajući ih jedni drugima zbog novih, lažnih ideja o doktrini. Pod doktrinom, Pavle podrazumijeva razumijevanje onoga što je istina o Bogu, čovječanstvu, Hristu, spasenju, grijehu, itd.

Ono što je zajednički imenitelj za lažne učitelje je služba sopstvenim

interesima i slatkorečiva sofistika. Ništa nije drugačije ni danas.

Pavle želi da budu dovoljno mudri da prepoznaju lažno učenje kada im dođe na put. On želi da znaju istinu tako temeljito da odmah prepoznaju lažno izvrtnje iste.

Pavle takođe želi da ovi vjernici u Rimu nastave da budu „nevini [u] onome što je zlo“. Grčka riječ ovdje je *akeraios*, što takođe može značiti „nepomiješan, čist ili jednostavan“. On želi da nastave izbjegavati grešne postupke umjesto da postanu ukaljani ili oštećeni sudjelovanjem u njima.

Sada, nudeći istinu punu nade, čini se da Pavle u 20. stihu povezuje ove lažne učitelje sa ocem laži, samim Sotonom (Galatima 1:8-9). Čini se da je Pavlova poslednja riječ na tu temu da će Bog mira uskoro zdrobiti Sotonu pod njihovim nogama, što je aluzija na Postanje 3:15. Drugim riječima, Sotonino djelo među njima će na kraju propasti i Bog će pobijediti kroz svoj narod.

Ovo je, dakle, još jedan razlog za oprez i odupiranje lažnim učiteljima. Budući da su povezani sa Sotonom u obmani o Božjem karakteru i jevanđelju, na kraju će biti slomljeni. I oni koji ih slijede biće slomljeni.

Nakon što ih je upozorio na ove lažne učitelje, koji su u Pavlovo vrijeme bili judaisti, prelazi na pozdrav rimskim hrišćanima od svojih kolega radnika. To su stihovi od 21 do 24. On govori o Timoteju, svom saradniku i drugim ljudima. Tercije, u 22. stihu, bio je sekretar koji je napisao ovu poslanicu. Pavle je diktirao svoja pisma. Jedini dio knjige Rimljanima koji je zapravo napisao svojom rukom bila je blagoslov. Ostalo je izdiktirao Terciju, tako da je on taj koji je napisao pismo, ali je on napisao Pavlove riječi.

Dakle, imamo ovih devet vjernih saradnika s Pavlom. S jedne strane, imali smo pristalice koji su podržavali Pavla, a s druge strane imali smo saradnike. Ovo djelo neće biti završeno sve dok se članovi laici ne spoje s propovjednicima da propovijedaju jevanđelje. Svi zajedno trebamo izaći i svjedočiti jevanđelje našim susjedima i onima oko nas, udružiti se u propovijedanju vječnog jevanđelja.

Zatim, naravno, stihovi od 25 do 27 su najduži blagoslov koji je Pavle ikada napisao u Novom savezu. On počinje svojom velikom brigom da se vjernici u Rimu utvrde u jevanđelju i u Isusu Hristu. Tada

daje svu slavu Bogu.

Blagodat našeg Gospoda Isusa sa svima vama. Amin. A Onome koji vas može učvrstiti po dobroj vesti koju objavljujem i po propovijedanju o Isusu Hristu, prema otkrivenju tajne koja je skrivana od mjerljivih vremena, a sada se objavila i obznanjena je preko proročanskih Pisama među svim narodima po nalogu vječnog Boga u poslušnosti vjerom – njemu, jedinom mudrom, neka je slava kroz Isusa Hrista u svu vječnost. Amin. (Rimljanima 16:24-27)

Koja je to misterija koja je bila tajna, a sada je obznanjena? O čemu Pavle govori? Misterija je da plan spasenja nije bio rezervisan samo za Jevreje, već za sve narode. Jevanđelje treba da ide svim ljudima svih klasa i svih nacija. Svako pleme, nacija i vjeroispovijest moraju čuti jevanđelje, i to je dužnost koju nam je Bog dao.

Pavle piše da je ta tajna bila skrivena od „vječnosti“. Mnogo bolji prevod je od „mjerljivih vremena“. Pojam „vječnosti“ u Svetom Pismu nikada ne izražava „bezvremenost“. Ta tajna bila je skrivena od prije uspostavljenog sistema mjerenja vremena za nas na Zemlji (ref. Postanje 1:14, 18).

Pavle naglašava da je sada otkrivena preko proroštva u Svetom pismu. I zaista, postoji mnoštvo mesijanskih i drugih proročanstava koja su se ispunila u Hristu. Po Božjem nalogu ta poruka je obznanjena kao dobre vijesti među svim narodima. Šta Bog očekuje od primalaca poruke? Poslušnost vjerom! Samo ova vrsta poslušnosti je prihvatljiva Bogu, jer naša legalistička „djela zakona“ nikada ne mogu proizvesti ovu poslušnost. Jednom kad prihvatimo spasenje u Hristu, mogu se pokazati plodovi vjere iznutra prema vani. Zakon tada možemo ispravno vrednovati kao standard hrišćanskog življenja. Napokon, za sve to možemo da zahvalimo Bogu kroz Isusa Hrista.

Postoje dvije fraze koje imaju isto značenje koje se ponavljaju iznova i iznova u ovom poglavlju. Te fraze su: „u Gospodu“ i „u Hristu“.

*Preporučujem vam Fibu, našu sestru, koja služi pozvanima u Kenhrejci: Primite je u **Gospodu** kako dolikuje svetima i pomozite joj u svemu što joj od vas zatreba, jer je i ona bila zaštitnica mnogima, pa i meni. (Rimljanima 16:1-2)*

„Primite je u Gospodu.“ Na šta je Pavle mislio? Šta je Pavle mislio

kada je rekao u trećem stihu: „Pozdravite Priskilu i Akilu, moje saradnike **u Hristu Isusu**.“

„Moji saradnici u Hristu Isusu.“ I tako on ovo ponavlja. Za Andronika i Junija u 7. stihu, on navodi da su „prije mene postali u Hristu“.

U osmom stihu imamo „u Gospodu“. U devetom stihu nalazimo „radnike u Hristu“. U desetom stihu imamo „u Hristu“. I tako dalje. On ponavlja ove fraze „u Gospodu“ i „u Hristu“. Za svaku osobu koju spomene, pominje ovu frazu. Šta je time mislio?

Svako od nas ima dvostruki identitet. Prvo je ono što jesmo sami po sebi. Možemo biti siromašni, možemo biti neobrazovani, možda smo obrazovani, ili možemo biti bogati. Možda svi lično imamo različite identitete, ali Pavle ne traži od skupštine u Rimu da prihvati ove osobe onakve kakve jesu. Traži od njih da ih prihvate onakve kakve jesu u Hristu. Primijetićete da je ovo jasno učenje Novog saveza.

U Jevanđelju po Mateju 25:31-36 Hrist se prilikom suda poistovjećuje sa svojim sledbenicima. U Djelima 9:4 Hrist pita Pavla zašto me progoniš? Pavle je naravno progonio Hrista u licu njegovih sledbenika. Hrist je postao jedno sa nama kada je došao na ovaj svijet. Jedno od njegovih imena bilo je Emanuel, što znači „s nama Bog“. Drugim riječima, i Bog Otac se kroz Hrista poistovjetio s nama (vidi: Jovan 17:11, 21-23)! U Jevrejima 2:11 nazvani smo Isusovom braćom. Hrist se kao drugi Adam zapravo poistovjetio sa cijelim ljudskom rodom, ali ovo postaje efektivno samo za one koji ga prihvate kao svog Spasitelja i Gospoda. Tada stojimo pod kišobranom spasonosne blagodati i opravdani vjerom. Ovo se događa kada se krstimo u Hrista (Rimljanima 6:3; vidi takođe Galatima 3:27). Ako je to tačno, ako smo svi kršteni u Hrista, sledeća stvar koja nam dolazi je da smo svi jedno tijelo. A ako smo jedno tijelo, onda smo udovi jedni drugima (1. Korinćanima 12:12-13).

Mnogi današnji bibličari prepoznali su da je motiv „u Hristu“ središnja tema Pavlove teologije.

Kako to možemo učiniti praktičnim? Kako tijelo Hristovo može biti jedno? Kako možemo biti ujedinjeni? Otkrivamo da u Novom savezu, Rimljanima 12 to iznosi, kao i Efescima četvrto i peto poglavlje, i 1. Korinćanima 12. Pavle koristi ljudsko tijelo kao primjer, kao metaforu za to kako zajednica treba da funkcioniše. Zašto su naša ljudska tijela

savršeno ujedinjena i savršeno koordinirana? Dva su razloga. Postoje i drugi razlozi, ali dva su glavna razloga:

1. U našem tijelu postoji samo jedan šef: um. Ostatak našeg tijela – ruke, uši, oči, noge, stomak – robovi su uma. Ono što um kaže, tijelo radi. Nema sumnje.

Da bi zajednica doživjela isto jedinstvo, mi moramo postati robovi Isusa Hrista jer je zajednica tijelo, a Hrist glava. Da smo svi robovi Hrista, riješili bismo mnogo problema. Jedan od ključnih termina koji se u Novom savezu koristi za Hrista je „Kurios“, što je grčka riječ za Gospoda. On je naš Gospodar. On želi da svaki vjernik živi u potpunoj podložnosti njemu. Zato se u mnogim Pavlovim poslanicama on predstavlja kao rob Isusa Hrista. To je ono za šta se Isus molio. Efescima 4:1-6 sumira taj stav.

2. Postoji i drugi zahtjev, drugi princip ljudskog tijela. To je razlog zašto je ljudsko tijelo u savršenom jedinstvu, savršenoj koordinaciji: postoji živa veza između ljudskog tijela i uma. Moje ruke, moje noge, moje oči, moje uši imaju živu vezu sa umom preko nerava, tako da postoji stalna komunikacija između njih dvoje. Ako se neki ud povrijedi, on šalje poruku umu. Tada se drugi udovi solidarišu i pomažu da se sanira povreda. Tako tijelo funkcioniše. Tako bi trebala i zajednica hrišćana.

Ali postoji jedna razlika. Moje ruke, moje noge, moje oči nemaju moć izbora. Oni su jednostavno automatski robovi moje glave. Ali vjernici, tijelo Hristovo koje se sastoji od vjernika koji imaju svoj vlastiti um, imaju moć izbora i moguće je da se hrišćani ne slažu s Gospodom. Moguće je da se hrišćani ne slažu jedni s drugima, i to je problem. Zbog ograničenja ljudske prirode, nemoguće je da svi sve stvari vidimo na isti način i sa istim nivoom razumijevanja. Ali možemo i trebamo da smo ujedinjeni u fundamentalnim istinama. Kad su u pitanju sive zone, trebamo biti tolerantni. Moramo se naučiti dijalogu i međusobnom podnošenju.

Kad bismo svako ljudsko biće koje vidimo – bilo da kopa u kanalu ili sjedi na tronu – gledali kao dušu koja je kupljena, koju je otkupio Isus Hrist, i kada bismo gledali svakoga od nas kao osobu koja pripada Isusu Hristu, nebitno kako izgledamo jedni drugima, da li se sviđamo jedni drugima po svojim osjećajima, koliko se slažemo jedni s drugima – ovaj

svijet bi obasjala slava jevanđelja. Dakle, moramo shvatiti jednu od ključnih biblijskih istina – svi pripadamo jedni drugima. Mi smo jedno u Hristu. Ali ovo nije dovoljno propovijedati. Svijet to mora vidjeti.

Osobe pomenute u 16. poglavlju

Prva serija spominjanja osoba tiče se hrišćana u Rimu. Pavle počinje sa Fibom. Ona je osoba koja će predati Pavlovo pismo hrišćanima u Rimu, putujući iz mjesta gdje je Pavle boravio u Korintu. Kenhreja je bila grad na moru koji se nalazio nedaleko od Korinta. Pavle otkriva da je Fiba bila „pokroviteljica“. Ovo je od grčke riječi *prostatis*, imenice ženskog roda koja specifično znači ženu u nekoj ulozi nadzornika ili staratelja, ili onu koja pomaže pružanjem resursa. Moguće je da je Fiba pomogla da podrži Pavlov rad finansijski ili na druge načine.

Bračni par po imenu Priska – ili Priskila – i Akila, poznati su već iz Djela 18:1-3 gdje saznajemo kako ih je Pavle prvi put sreo u Korintu i neko vrijeme radio s njima u zanatu pravljenja šatora. Par je ranije živio u Italiji, ali su bili primorani da odu kada je car Klaudije naredio svim Jevrejima da napuste Rim. Otputovali su s Pavlom u Efes, gdje ih je ostavio da osnuju skupštinu koja se na kraju sastajala u njihovom velikom domu (Djela 18:18-19; 1. Korinćanima 16:19). Tu su rizikovali oboje zbog Pavla. Očigledno poznavajući Božje stvari, ljubazno su poučili strastvenog mladog evanđelistu po imenu Apolo boljem razumijevanju jevanđelja (Djela 18:26). Pavle se na kraju vratio u Efes i tamo je neko vrijeme služio s njima. Zatim se ovaj par opet vratio u Rim.

Zatim Pavle traži od svojih čitalaca da pozdrave čovjeka po imenu Epenet. Pavle ga opisuje kao prvog obraćenika na hrišćanstvo u Aziji.

U 6. stihu Pavle pozdravlja ženu po imenu Mariju ili Mirjam koja se naporno trudila za zajednicu.

Andronik i Junije su Pavlovi rođaci zatvorski drugovi, za koje navodi da su primili hrišćanstvo prije njega. Sudeći po imenu, Andronik je bio helenistički Jevrej. Interesantno je da ih Pavle naziva „apostolima“, što sugerise da su aktivno propovijedali Hrista i smatrani „poslanima“.

Amplijat je jedan od onih sa vrlo malo konkretnih podataka.

Urban je naveden kao Pavlov saradnik u Hristu, iako to ne mora značiti lično poznanstvo. Stahije je osoba za koju Pavle koristi izraz

„voljeni“.

Za Apela kaže da je prokušan u Hristu, što znači da je oprobani vjernik, dok pozdravlja Aristobulovu porodicu. Neki naučnici ovu osobu povezuju sa unukom Heroda Velikog i bratom kralja Heroda Agripe I. Aristobul je umro 48. godine nove ere, što bi objasnilo zašto mu Pavle ne šalje pozdrave.

Pavle zatim spominje čovjeka po imenu Herodion. Pošto bi ovo bilo neobično ime u Rimu, naučnici sugerišu da je to možda bio član porodice ili bivši rob koji je služio jednoj od kraljevskih loza Heroda. Budući da ga Pavle naziva rođakom, pretpostavlja se da je muškarac Jevrej. Pavle takođe upućuje svoje pozdrave onima u Gospodu koji pripadaju porodici čovjeka po imenu Narcis. Pavle ne pozdravlja direktno Narcisa. Drugim riječima, Pavle pozdravlja hrišćanske članove porodice ovog čovjeka, sugerišući da neki u porodici nisu vjerovali u Hrista.

Smatra se da su Trifena i Trifosa možda robinje ili bivše robinje. Persida je takođe sestra u Hristu koja je pohvaljena zbog svoje marljivosti.

Dolazi red na Rufusa. Nije poznato da li je ovaj Ruf isti onaj koji se spominje u Marku 15:21 kao sin Simona iz Kirene, koji je nosio Isusov krst. Ako je ovo taj Rufus, onda bi on bio sjevernoafričkog porijekla. Pavle pozdravlja i Rufovu majku, rekavši da je i ona njemu bila majka. Ona nije bila njegova biološka majka. Umjesto toga, služila je Pavlu na majčinski način.

Asinkrit, Flegont, Hermas, Patroba i Hermes su osobe o kojima nema drugih podataka.

Filolog i Julija, Nerej i njegova sestra i Olimpa i svi koji su s njima se čine kao grupa povezanih vjernika koji su funkcionisali kao šira porodica.

U 16. stihu pominje se „sveti poljubac“. Pavle je zaključio mnoga svoja pisma na ovaj način (1. Korinćanima 16:20; 2. Korinćanima 13:12; 1. Solunjanima 5:26).

Mnogi moderni hrišćani, posebno na zapadu, možda neće u potpunosti razumjeti ovu ideju. Ipak, poljubac u jedan ili oba obraza bio je uobičajen pozdrav između prijatelja u mnogim kulturama tokom ljudske istorije. Praktikovano je u ranoj zajednici kao način potvrđivanja bratske

i sestinske veze ljubavi između vjernika u Hristu. Pavle ga vjerovatno naziva „svetim“ poljupcem kako bi se razlikovao od drugih vrsta poljubaca.

Od 21. stiha, Pavle se sad okreće onima koji su sa njim u Korintu i šalje pozdrave od određenih ljudi.

Prvo šalje pozdrave od svog kolege Timoteja. Timotej je radio kao jedan od Pavlovih najbližih partnera u službi, služeći uz i podržavajući apostola dugi niz godina, počevši od drugog misionarskog putovanja (Djela 16:2-3). Bio je prisutan prilikom pisanja mnogih Pavlovih pisma, uključujući 2. Korinćanima, 1. Solunjanima, 2. Solunjanima, Filipljanima, Kološanima i Filimonu. Timotej je bio sa Pavlom tokom njegovog boravka u zatvoru u Rimu i kasnije.

Pavle je napisao dva ključna pisma Novog saveza Timoteju: 1. i 2. Timoteju. Između ostalog, ovo objašnjava kako je Timotej trebao služiti skupštini u Efesu kao mladi pastor.

Pavle takođe šalje pozdrave od trojice drugih muškaraca sa njim u to vrijeme, koji su identifikovani kao rođaci – Jevreji zajedno sa Pavlom. Nejasno je ko je bio Lucije, ali je Jason mogao biti čovjek koji je toliko zlostavljan što je primio Pavla dok je bio u Solunu (Djela 17:5-9). Sospatar je možda Sopater Berejac, spomenut u Djelima 20:4, koji je išao sa Pavlom tokom njegovog trećeg misionarskog putovanja. Moguće je da su sva trojica služili kao predstavnici skupština koje su slale novac siromašnim jevrejskim hrišćanima u Jerusalimu.

Tertije je bio Pavlov pisar, jer je Pavle imao problema sa vidom.

Pavle šalje pozdrave hrišćanima u Rimu od još trojice ljudi s njim u Korintu. Tri čovjeka po imenu Gaj spominju se u Novom savezu (Djela 20:4; 3. Jovanova 1:1; 1. Korinćanima 1:14). Ovo je najvjerovatnije isti onaj kojeg je Pavle spomenuo u 1. Korinćanima 1:14 kao čovjeka kojeg je krstio dok je bio u Korintu. Pavle očito boravi u Gajevoj kući. On opisuje Gaja kao domaćina cijeloj zajednici, što možda znači da je njegova redovna praksa da ugošćuje hrišćane izvan grada ili da se skupština u Korintu, ili neki njen dio, sastaju u Gajevom domu.

Hrišćanski obraćenici u ranoj zajednici nalazili su se na svim nivoima društvenog i ekonomskog statusa u društvu. Pavle opisuje čovjeka po imenu Erast kao gradskog službenika. U zavisnosti od toga kako se

tumači pojam *oikonomos*, bio je gradski blagajnik, direktor javnih radova ili neki državni službenik.

Pavle šalje svoj poslednji pozdrav od suvjernika po imenu Kvart, čovjeka koji se ne spominje nigdje drugdje u Novom savezu.
